

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 25 · 4. desember
Sesjonen 2023–2024

Møte mandag den 4. desember 2023 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 25):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i arbeidsmiljøloven og statsansatteloven (tydelige og mer forutsigbare arbeidsvilkår) (Lovvedtak 8 (2023–2024), jf. Innst. 60 L (2023–2024) og Prop. 130 L (2022–2023))
2. Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdloven (synliggjøring av forpliktelser til trygdekoordinering for stønad til enslig mor eller far mv.) (Lovvedtak 9 (2023–2024), jf. Innst. 58 L (2023–2024) og Prop. 135 L (2022–2023))
3. Stortingets vedtak til lov om endringer i inndelingslova (hjemmel for departementet til å gjennomføre innbyggerhøring) (Lovvedtak 10 (2023–2024), jf. Innst. 80 L (2023–2024) og Prop. 138 L (2022–2023))
4. Stortingets vedtak til lov om endringer i sjøloven og skipssikkerhetsloven (elektronisk tinglysing av skip og rettigheter i skip) (Lovvedtak 11 (2023–2024), jf. Innst. 59 L (2023–2024) og Prop. 129 L (2022–2023))
5. Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2024
6. Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet 2024 og forslaget til statsbudsjett for 2024 (Innst. 2 S (2023–2024), jf. Meld. St. 1 (2023–2024), Prop. 1 S (2023–2024), Prop. 1 S Tillegg 1 (2023–2024) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2023–2024))
7. Referat

Presidenten [10:00:11]: Representanten Mani Hussein, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

For Aust-Agder fylke: Ramani Nordli

For Akershus fylke: Ragnhild Male Hartviksen

For Buskerud fylke: Kristin Ørmen Johnsen og Solveig Vestenfor

For Oslo fylke: Michael Tetzschner

For Østfold fylke: Bjørnar Laabak

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum overbrakte 1 kgl. proposisjon (se under Referat).

Presidenten [10:00:52]: Representanten Bård Hoksrud vil framsette et representantforslag.

Bård Hoksrud (FrP) [10:01:06]: På vegne av Fremskrittspartiets representanter Sylvi Listhaug, Morten Wold og meg selv har jeg gleden av å framsette et representantforslag om å stanse videre innføring av Helse-

plattformen og vurdere andre alternativer der den er tatt i bruk.

Presidenten [10:01:17]: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Sakene nr. 1–4 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 1 [10:01:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i arbeidsmiljøloven og statsansatteloven (tydelige og mer forutsigbare arbeidsvilkår) (Lovvedtak 8 (2023–2024), jf. Innst. 60 L (2023–2024) og Prop. 130 L (2022–2023))

Sak nr. 2 [10:01:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdloven (synliggjøring av forpliktelser til trygdekoordinering for stønad til enslig mor eller far mv.) (Lovvedtak 9 (2023–2024), jf. Innst. 58 L (2023–2024) og Prop. 135 L (2022–2023))

Sak nr. 3 [10:01:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i inndelingslova (hjemmel for departementet til å gjennomføre innbyggerhøring) (Lovvedtak 10 (2023–2024), jf. Innst. 80 L (2023–2024) og Prop. 138 L (2022–2023))

Sak nr. 4 [10:01:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i sjøloven og skipssikkerhetsloven (elektronisk tinglysing av skip og rettigheter i skip) (Lovvedtak 11 (2023–2024), jf. Innst. 59 L (2023–2024) og Prop. 129 L (2022–2023))

Presidenten [10:01:36]: Ingen har bedt om ordet.

Etter ønske fra finanskomiteen vil sakene nr. 5 og 6 bli behandlet under ett.

Sak nr. 5 [10:01:47]

Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2024

Sak nr. 6 [10:01:54]

Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet 2024 og forslaget til statsbudsjett for 2024 (Innst. 2 S (2023–2024), jf. Meld. St. 1 (2023–2024), Prop. 1 S (2023–2024), Prop. 1 S Tillegg 1 (2023–2024) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2023–2024))

Presidenten [10:02:14]: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: Den fordelte taletiden begrenses til 3 timer og 15 minutter, eksklusiv replikker og treminuttersinnlegg.

Taletiden blir fordelt slik på gruppene: Arbeiderpartiet 50 minutter, Høyre 40 minutter, Senterpartiet 30 minutter, Fremskrittspartiet 20 minutter, Sosialistisk Venstreparti 15 minutter, Rødt 10 minutter, Venstre 10 minutter, Miljøpartiet De Grønne 10 minutter og Kristelig Folkeparti 10 minutter.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra partigruppenes hovedtalere, parlamentariske ledere samt medlemmer av regjeringen.

Videre vil de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, få en taletid på inntil 3 minutter.

Eigil Knutsen (A) [10:03:11] (komiteens leder): La meg starte med å takke både representanter og ansatte på Stortinget for tålmodighet de siste ukene og dagene, og ikke minst Senterpartiet og SV for gode, men krevende forhandlinger om statsbudsjettet for 2024. Sammen har våre tre partier nå kommet til vår femte budsjett-enighet denne stortingsperioden – enigheter som trygger velferden og kutter utslipp.

Vi nærmer oss slutten av et krevende år, både i Norge og i verden. Terrorangrepet i Israel, krigen i Gaza, Ukraina-krigens ringvirkninger og etterdønningene av pandemien har preget året. Her i Norge treffer kraftpriser, matpriser og prisvekst inn i folks privatøkonomi. Prisveksten er høy og påvirker de fleste av oss. I første halvår i år var prisveksten den høyeste siden året jeg ble født, 1988.

Kriser og høy prisvekst krever politisk styring. Det leverer regjeringen på sammen med budsjettpartner SV. Prisveksten er nå på vei ned, sysselsettingen er høyere, og ledigheten er lavere enn i de åtte årene før regjeringen tiltrådte. Derfor er det på sin plass å si: Den økonomiske politikken virker.

Likevel er det sann at de fleste faktisk har fått dårligere råd de siste årene på grunn av høye renter og prisvekst. Derfor må politikken ha tydelige mål og retning. For oss er det viktigste nå å få ned prisstigningen og dermed bidra til at styringsrenten igjen kan settes ned – og å ha Europas laveste ledighet, få enda flere ut i trygge jobber og hjelpe folk med hverdagsøkonomien gjennom rimeligere og mer tilgjengelig velferd.

I budsjettene betyr dette å prioritere, og vi prioriterer trygghet. Denne tryggheten koster. I 2024 øker utgiftene bare til folketrygden med over 60 mrd. kr. Samtidig går over 40 mrd. kr til mottak, bosetting og integrering av ukrainske flyktninger samt til militær støtte og bi-

stand til Ukraina. I sum bruker vi altså over 100 mrd. kr i 2024 på bare disse to prioriteringene, og det krever at noen andre ting må vente.

Kostnadene ved å ha barn øker med alder. I 2024 er barnetrygden for barn over seks år mer enn 5 500 kr høyere enn da høyresiden styrte Norge. Det er viktig for lommeboka, og det er også rettferdig. I tillegg får eneforsørgere med barn over seks år, der mange har trang økonomi nå, nesten 11 000 kr mer per barn enn de gjorde da Erna Solberg var statsminister.

Fellesskapet skal stille opp for dem som trenger det mest. Derfor økes nå minstesatsene for uføretrygd, arbeidsavklaringspenger og kvalifiseringspenger. Samtidig styrker vi arbeidsmarkedstiltakene, og vi etablerer 500 nye varig tilrettelagte arbeidsplasser. Vi fører en politikk for jobbskaping, og flere er nå i jobb enn noensinne under forrige regjering. Arbeid er hovedmålet i den norske modellen, og arbeidslinjen ligger fast og blir styrket.

For at vi skal nå klimamålene våre, trenger vi et næringsliv og en industri som kutter utslipp og tar i bruk ny teknologi. Regjeringen er i gang med et grønt industriløft, og med dette forliket støtter vi opp om dette. Punktutslippsprogrammet i Enova styrkes kraftig med 1,5 mrd. kr. Vi etablerer også en ny låneordning på 5 mrd. kr til nye grønne prosjekter i tidlig- og oppskalering-fase. Regjeringens klimastatus og -plan viser at vi er i rute for å nå 2030-målene i ikke-kvotepiktig sektor. Dette forliket, som får flertall i dag, bidrar til enda flere utslippskutt, mer omstilling og nye arbeidsplasser.

Under gjeldskrisen i 1988 sto Husbanken bak mes-teparten av utlån til boligbygging i Norge. Slik er det ikke i dag. Likevel er Husbanken et viktig virkemiddel for å få bygget boliger til vanskeligstilte, gi startlån, bygge utleieboliger og studentboliger. Dette forliket gir Husbanken økt låneramme på 5 mrd. kr neste år, og med det den høyeste lånerammen og de sterkeste boligosiale musklene på over et tiår.

Dette budsjettet tar på alvor dagens utfordringer samtidig som det baner vei for en mer rettferdig og grønn framtid. Det er et budsjett for trygg økonomisk styring i en urolig tid.

Det er med glede jeg tar opp de forslagene Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV står bak.

Presidenten [10:08:13]: Da har representanten Eigil Knutsen tatt opp de forslagene han viste til.

Det blir replikkordskifte.

Tina Bru (H) [10:08:32]: Regjeringen har vært veldig opptatt av å få frem at oljepengebruken etter forliket er den samme som i det opprinnelige budsjettforslaget. Men vi vet jo alle at det er en kreativ historiefortelling. Sannheten er at disse 9 mrd. kr man henter fra Eksfin, vil ha akkurat samme effekt i norsk økonomi

som 9 mrd. kr rett fra oljefondet ville hatt. Dersom disse Eksfin-pengene ikke hadde dukket opp, ville representanten da vært bekvem med heller å bruke 9 mrd. kr mer fra oljefondet for å finansiere forliket?

Så lurer jeg på om representanten kan forklare meg forskjellen det har for effekten på økonomien – de ubrukte 9 mrd. kr fra Eksfin og 9 mrd. kr fra oljefondet. Er det noen forskjell på hva slags effekt det gir i norsk økonomi akkurat nå?

Eigil Knutsen (A) [10:09:20]: Budsjettene i Stortinget gjøres opp år for år. De pengene som kommer inn i dette forliket, er penger som eksisterer, som Stortinget tidligere har bevilget brukt til en tapsavsetning, og som nå blir bevilget brukt til andre formål. I Høyres alternative budsjett er det altså kutt på 1,25 mrd. kr i en inngått jordbruksavtale. En henter ut kassakreditt fra Bane NOR – åpenbart en engangsløsning, for å bruke Høyres egne ord fra tidligere – og det er også helt fullstendig urealistisk budsjettering på eiendomssalg mv.

Budsjettene i Stortinget gjøres opp år for år. Regjeringen er allerede i gang med 2025-budsjettet. I likhet med dette budsjettet kommer det til å være et budsjett for trygg og ansvarlig styring. Jeg er veldig glad for at vi får et flertall for en trygg og moderat oljepengebruk i statsbudsjettet i dag.

Tina Bru (H) [10:10:16]: Hovedforskjellen er at de 9 mrd. kr som har ligget i Eksfin, aldri er blitt brukt før. De er aldri blitt brukt i norsk økonomi. Hvis man bruker dem nå fordi de ikke har vært brukt tidligere, er det det samme som om man skulle brukt 9 mrd. kr ekstra fra oljefondet rett inn i norsk økonomi. Det er det som er kjernen i mitt spørsmål. Hva slags effekt mener man at disse pengene vil ha, og er den lik den effekten man ville fått hvis man hadde brukt oljemilliarder i stedet?

Så hører jeg at representanten er veldig opptatt av å få frem at de står for trygg økonomisk styring; det viktigste nå er å få ned prisveksten. Da lurer jeg igjen på: Kan representanten forklare forskjellen? Hvilken effekt har disse pengene, samme hvor de kommer fra, i den økonomiske situasjonen vi står i nå, og føler representanten seg trygg på at vi med denne pengebruken ikke vil ende i en situasjon hvor vi setter mer press på renten eller mer press på prisveksten?

Eigil Knutsen (A) [10:11:07]: Med eller uten disse pengene hadde oljepengebruken i neste års budsjett vært 2,7 pst. For å ta den hypotesen: Hvis dette hadde vært oljepengebruk, hadde forskjellen vært helt marginal. Den hadde vært på samme desimal på oljepengebruken. Men dette er jo ikke oljepengebruk. Dette er penger Stortinget har bevilget tidligere, og som ikke er blitt brukt til dette formålet.

Dette skjer i stort monn i statsbudsjettet hvis en leser rundt omkring. Finansministeren la fram salderingsproposisjonen, nysalderingen, her i dag. Der skjer det samme. Det skjer med utgifts- og inntektsposter i statsbudsjettet hele tiden. Det er derfor Stortinget budsjetterer år for år. I 2024 er det noen såkalte engangsutgifter og noen såkalte engangsinntekter. Det er flertallet helt komfortable med å budsjettere med, akkurat som Høyre åpenbart er helt komfortabel med å budsjettere med kutt i inngåtte avtaler med landbruket.

Tina Bru (H) [10:12:12]: Da registrerer jeg at dette like godt kunne vært oljepenger, at det hadde vært det samme. Representanten er åpenbart ikke bekymret for at pengebruken nå blir for høy gitt situasjonen i norsk økonomi. Det er ikke en beskrivelse jeg er sikker på at jeg deler, for det ligger også noen andre x-faktorer i dette budsjettet, som f.eks.: Er anslagene for flyktningankomster riktige? De kan fort ende opp med å være høyere enn det som ligger i dette budsjettet. Er anslagene for prisvekst riktige? Det kan hende at de er feil, akkurat som i fjor. Da vil man måtte øke pengebruken mer når man kommer inn i neste år. Da er jeg bekymret for at vi beveger oss inn i en situasjon hvor budsjettet ikke lenger fungerer nøytralt. Det er ekspansivt allerede nå, med dette forliket, og det kan legge press på renten. Da er det representantens parti som må bære ansvaret dersom renten stiger.

Jeg vil spørre nok en gang: Er representanten bekvem med det? Føler representanten seg trygg på at vi nå får et budsjett som sikrer at vi ikke får høyere rente og ikke driver prisveksten ytterligere opp?

Eigil Knutsen (A) [10:13:11]: Dette er et veldig ansvarlig budsjett, og det viktigste grepet i dette budsjettet er at vi tar grep om folks hverdagsøkonomi. Regjeringen har foreslått å kutte barnehageprisen. Forliket legger opp til videre utrulling av gratis halvdagsplass i SFO og rimeligere og mer tilgjengelig velferd. Det er hovedgrepet som tas i budsjettet. Hvis representanten Brus budsjett hadde fått flertall her i dag, kunne altså norske familier sett fram til dyrere barnehage neste år, dyrere SFO neste år, dyrere mat neste år, dyrere ferger neste år og brede kutt i velferden gjennom en forsterket ABE-reform. Jeg mener vårt budsjett er veldig ansvarlig og tar folks hverdagsøkonomi på alvor i de krevende tidene vi er inne i.

Så skal jeg gi representanten Bru et poeng til slutt. Det er at det er krevende å forutse utviklingen i økonomien i disse urolige tider – akkurat som det var for forrige regjering da de la fram 2022-budsjettet og anslo en prisvekst på litt over 1 pst., og prisveksten i 2022 endte på over 5 pst. Det er vanskelig å treffe eksakt, men vi skal prøve å treffe så godt som mulig.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:14:26]: Tålmodighet sies å være en dyd, men ikke alltid, og nok en gang har vi opplevd at budsjettbehandlingene har trukket i langdrag. Det har vært utsettelse av frister, og vi får altså et resultat rett før Stortingets behandling av vedtak. Dette har blitt regelen for denne regjeringen, i tre statsbudsjett og to reviderte budsjett, og budsjettavtalen nå, for 2024, med SV, ble presentert et knapt døgn før Stortingets behandling av vedtak. Det vil si at ingen som berøres av budsjettendringene i avtalen, får tilstrekkelig anledning eller tid til å reagere eller kommentere, heller ikke opposisjonen. Det blir veldig uforsvarlig, både for den økonomiske styringen, for demokratiet og for budsjettbehandling i Stortinget. Hvordan vil finanskomiteens leder forsvare en så uforsvarlig budsjettprosess og manglende mulighet til å bli hørt for dem som berøres av endringene i avtalen med SV?

Eigil Knutsen (A) [10:15:28]: Vi skulle gjerne vært ferdig tidligere med budsjettforhandlinger, men det er nå engang sånn at en forhandler til en er ferdig – i likhet med de åtte foregående årene. Da var det mindretallsregjeringer hvor Fremskrittspartiet var henholdsvis på utsiden og på innsiden, og en brukte lang tid også da, utsatte debatten, og behandlet også forlikene gjennom løse forslag. Så dette har ikke blitt noen regel for dette flertallet, dette er en utvikling vi har sett over tid når det har vært mindretallsregjeringer som har hatt et budsjettflertall bak seg i Stortinget. Og når vi lander et forlik, er det, i likhet med i forrige periode, ikke sånn at en har en høringsprosess på det. Det er regjeringens framlagte budsjett som blir hørt, og så har vi debatt om de reelle politiske forskjellene her i salen i dag. Det ser jeg fram til, og jeg er sikker på de er ganske store mellom representanten Limi og meg selv.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:16:32]: Det er helt riktig. I går morges, kl. 06.26, fikk altså Stortinget orientering om at regjeringen plutselig hadde funnet 9 mrd. kr ekstra som kunne disponeres i neste års budsjett. I budsjettskissene til regjeringens partiene og SV som ble offentliggjort på nettsidene, fremkommer det at de 9 mrd. kr var en del av inndekningen allerede tidlig lørdag kveld. Da er spørsmålet: Når fikk regjeringens partiene og SV kunnskap om at man kunne disponere 9 mrd. kr ekstra fordi tapsavsetningen i Eksportfinans var for høy, og hvorfor ble ikke den informasjonen formidlet videre til Stortinget umiddelbart?

Eigil Knutsen (A) [10:17:23]: Stortinget blir opplyst samtidig om den typen anslagsendringer. Det er vanlig prosedyre at komitélederen stiller spørsmål til Finansdepartementet, og det svaret som kommer fra Finansdepartementet, blir gitt samtidig til alle finanskomite-

teens medlemmer, hvor så å si alle partiene er representert. Så svarene kommer samtidig, og alle representantene i finanskomiteen blir opplyst om informasjonen samtidig.

Sveinung Rotevatn (V) [10:18:02]: Stortinget har – nær sagt ufrivillig – no gått over til papirlaus behandling, for det forslaget representanten tok opp frå talarstolen, har ikkje eingong vorte trykt opp og omdelt enno. Det seier litt om denne prosessen, men vi får det nok snart i handa.

Det har vore sagt mykje om desse eingongspengane – 9 mrd. kr – som plutselig dukka opp. Ein kan godt diskutere når dei dukka opp, men det er i alle fall inga ueinighet om at dette er eingongspengar, og at dei skal brukast til å dekkje faste, varige utgifter, som er størsteparten av dette budsjettforliket. Ein stor del av det er aukar i ulike trygdesatsar – for uføre, arbeidsavklaringspengar, m.m. – som representanten sjølv er veldig fornøgd med. Dei satsane skal, så vidt eg klarer å lese meg fram til, gjelde frå 1. juli neste år. Då er spørsmålet: Kva er grunnen til det? Er grunnen at desse pengane ikkje trengst i lommene til folk allereie no i vinter, eller er det kanskje at ein ikkje vil synleggjere for Stortinget at dei reelle utgiftene her er dobbelt så store som det som går fram av forliket, fordi det vil få heilårsverknad året etterpå, i 2025, når eingongspengane forlengst er brukte opp?

Eigil Knutsen (A) [10:19:08]: Jeg kan betrygge representanten Rotevatn om at forutsetningen i det spørsmålet er helt feil. Hadde vi kunnet legge inn de endringene fra 1. januar, hadde vi gjort det. Det handler om hvor mulig det er å få gjort de endringene teknisk sett. Det kommer en G-regulering den 1. mai. En må også se på regelverket for avkortning mot bostøtte. Så 1. juli var et helt naturlig tidspunkt for å rekke å tilpasse hele dette systemet. Det er en ganske stor omlegging å øke disse minstesatsene.

Jeg synes det er bra at de tre partiene i Stortinget har kommet til enighet om å øke noen av de laveste satsene i trygdesystemet vårt. Mange av dem som går på disse satsene, har også høye utgifter til strøm, mat og andre ting som har økt kraftig i pris. Derfor er jeg stolt av den pakken vi leverer for de økte ytelsene her i dag.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:20:18]: Først vil jeg gratulere med at en omsider oppnådde et forlik. Jeg har hatt gleden av å sitte i mange forhandlinger opp igjennom årene, og jeg tror aldri jeg har vært borti at noen har fått 9 mrd. kr i fanget rett før en skal legge fram en enighet. Jeg vet at det er vanskelig å gjøre opp et budsjett, men jeg vil anta at gleden var ganske stor i forhandlingsrommet da en plutselig fikk 9 mrd. kr. Det må ha vært en veldig tidlig julaften, iallfall. Men selv om en

har fått 9 mrd. kr, ser en at en for første gang de siste åtte-ti årene ikke vil nå 1 pst. til bistand. I tillegg ser en nå – etter et sterkt fokus på barnetrygden – at Arbeiderpartiet reelt sett kutter i barnetrygden for barn mellom null og seks år. Og en har altså fått 9 mrd. kr.

Hva er Arbeiderpartiets begrunnelse for at en ikke prioriterer verdens fattigste, og for at en ikke gjør mer for de som sliter i Norge, enten ved å gjøre mer med strømregningene eller ved å øke barnetrygden også for dem mellom null og seks år?

Eigil Knutsen (A) [10:21:23]: Det at vi i dette forliket har prioritert barnetrygden for dem med barn over seks år, er en ærlig og åpen prioritering. Det er ikke fordi komitelederen får en seksåring neste uke, men fordi regjeringen har prioritert å kutte barnehageprisen med 1 000 kr og med 1 500 kr i distriktene fra neste år. Vi har prioritert å tette gapet i barnetrygden, som Kristelig Folkeparti for så vidt var en pådriver for under forrige regjering, som har ført til at de med barn under seks år har hatt en høyere barnetrygd enn andre. Vi vet at utgiftene knyttet til det å ha barn øker med alder, og at barnetrygden skal være mye høyere for dem under seks år, finner jeg ingen logikk i, særlig når en kan bruke et godt tilbud som barnehage, og prisen på det, til å styrke barnefamiliens økonomi. Prioriteringene i forliket har vært å redusere forskjeller, styrke folks hverdagsøkonomi, kutte i utslipp og omstille økonomien – og det mener jeg at dette forliket i stor grad bidrar til.

Presidenten [10:22:29]: Replikordskiftet er avsluttet.

Tina Bru (H) [10:22:52]: Vi befinner oss i den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig. Krig og usikkerhet rammer oss alle gjennom økte kostnader til bolig, dyrere matvarer og høyere strømpriser. Mange får strammere økonomi, og flere trenger hjelp. Samtidig står Norge foran store endringer. Vi blir flere eldre for hver som jobber, vi skal omstille oss til nye næringer, og vi må redusere utslipp for å unngå farlige klimaendringer.

Vi kan ikke vente på at problemene skal gå over av seg selv. Høyre vil ta ansvar for å skape en bedre fremtid. Dyrtid rammer særlig barnefamilier, dem med høye renteutgifter og dem med lave inntekter. Pengene strekker ikke lenger til. Derfor prioriterer Høyre lavere skatt på vanlige inntekter, økt barnetrygd og gratis kjernetid i barnehagene for flere familier i vårt alternative statsbudsjett. Hadde vi styrt landet, ville regningene ha blitt litt enklere å betale.

Norge bør være et attraktivt land for verdiskaping og utvikling av næringsliv. Det vil lette omstillingen av Norge, skape nye arbeidsplasser og bidra til finansierin-

gen av velferden i fremtiden. Høyre vil legge til rette for at bedrifter kan skape trygge arbeidsplasser. Næringslivet må lykkes for at folk skal ha en jobb å gå til, og for at det offentlige skal kunne tilby gode velferdstjenester. Derfor foreslår vi for andre år på rad å fjerne hele økningen i arbeidsgiveravgiften. I tillegg vil vi trappe ned formuesskatten på arbeidende kapital. Dette vil gjøre det mer attraktivt å investere i norske bedrifter og motvirke investorflukt.

Vi må nå våre klimamål dersom vi skal unngå farlige og kostbare klimaendringer. Vi må jobbe hardere for å kutte utslipp og samtidig legge til rette for at norsk næringsliv og industri lykkes med den grønne omstillingen. Vi prioriterer derfor å øke CO₂-avgiften, etablere et eget utslippsprogram for industrien og hjelpe tungtransporten med å kutte utslipp.

Statens viktigste oppgave er å gi innbyggerne trygghet. Høyre vil styrke Forsvaret på både kort og lang sikt. Våre prioriteringer vil gi økt forsvarsevne og økt sikkerhet for Norge.

Folks trygghet i hverdagen her hjemme er også viktig. Høyre vil ansette over 450 flere politifolk i løpet av 2024 etter flere nedbemanninger med regjeringen. Det vil styrke innsatsen mot økende gjeng-, ungdoms- og arbeidslivskriminalitet.

I urolige tider er det ekstra viktig at innbyggerne kan være trygge på at de får helsehjelp når de trenger det. Høyre vil styrke sykehusøkonomien for å gi flere rask og god helsehjelp. Vi vil ta i bruk ledig kapasitet hos private for å få ned ventetidene, på det offentlige regning.

Bedre privatøkonomi, lavere skatt for bedriftene, et sterkere forsvar, flere politifolk og en bedre helsetjeneste er løsningene Norge trenger. Slik tar vi ansvar for dagens store utfordringer og skaper en bedre fremtid.

Derfor er det ekstra synd at regjeringspartiene og SV ikke evner å prioritere nettopp det viktigste, trygghet og økonomi, i sitt statsbudsjett for neste år. De tar ikke ansvar for å sørge for at lommeboken strekker litt lenger for folk, de tar ikke ansvar for at gatene og landet skal bli tryggere, og de tar ikke ansvar for at folk skal få helsehjelp raskere, eller for at næringslivet skal skape trygge arbeidsplasser.

Det er også svært bekymringsfullt at regjeringspartiene og SV bruker engangspenger på varige utgifter. De vil hevde at de ikke øker oljepengebruken i budsjett-enigheten, men det er i praksis det de gjør når de henter hele 9 mrd. kr ekstra fra Eksfin. Dette er penger som har stått igjen etter pandemien som, når de brukes på denne måten, vil gi akkurat samme effekt som det et enda større uttak fra fondet ville ha gitt i norsk økonomi.

I en tid da regjeringen er særlig opptatt av å fremheve at det aller viktigste de kan gjøre nå, er å bidra til å dempe prisveksten og presset på renten ved å holde igjen på

pengebruken, er det et særlig uansvarlig budsjettriks å gjøre nettopp det motsatte, men bare kalle det noe annet enn hva det egentlig er. Pengebruken partiene legger opp til nå, vil legge et ekstra press på norsk økonomi og kan bidra til økt rente.

Vi vet at det er usikkerhet knyttet til anslagene i statsbudsjettet for både pris- og lønnsvekst. Ja, det kan være vanskelig å anslå eksakt. I fjor bommet man grovt, og som konsekvens måtte man øke pengebruken drastisk i revidert budsjett i år.

Vi vet også at det trolig kommer store utgifter knyttet til flykninger neste år, utgifter det på ingen måte er tatt nok høyde for i budsjettet som blir vedtatt i dag. Konsekvensen av dette er at vi inn i neste år raskt befinner oss i en situasjon hvor regjeringen ikke bare har brukt mer penger enn det som er tilrådelig gitt situasjonen i økonomien, men også vil ende med å bruke enda mer fordi de ikke har tatt høyde for utgifter de vet med stor sannsynlighet kommer.

Da har man to alternativer: å øke oljepengebruken nok en gang eller å øke skatter og avgifter. Kjenner jeg denne regjeringen og deres budsjettpartner riktig, er det nå grunn til å frykte begge deler.

I mai i år skrev Norges Bank at den økte pengebruken fra regjeringens side hadde bidratt til å øke renten mer enn det som ellers ville ha vært tilfellet. Vi kan håpe rentetoppen snart er nådd, men det blir spennende å se hvor vi befinner oss når vi nærmer oss sommeren neste år, og om regjeringen fortsatt vil ha sine ord i behold om at de fører en trygg og ansvarlig økonomisk politikk som bidrar til å dempe prisveksten og presset på renten og bedrer den økonomiske situasjonen for folk i hele landet. Jeg frykter det motsatte, nettopp fordi vi har en regjering som ikke tar ansvar for fremtiden.

Med det vil jeg ta opp Høyres forslag.

Presidenten [10:27:46]: Representanten Tina Bru har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Bjørnar Skjæran (A) [10:28:02]: Krig i Europa gir alltid dyrtid. Også Høyre målbærer dette, sist ved Erna Solberg i forrige spørretime. Da lurte jeg på hvorfor Høyre nok en gang i sitt alternative statsbudsjett tar fram den usosiale motorsagen og kutter og gjør livet tøffere for noen av dem som kjenner mest på denne økonomien.

Regjeringen reduserte tannlegeregningen for folk mellom 21 år og 24 år. Høyre økte den. Regjeringen ga arbeidsledige feriepengene tilbake. Høyre tar det fra dem igjen. Regjeringen fjernet det usosiale og urettferdige straffeåret for mottakere av arbeidsavklaringspenger. Høyre vil igjen kaste dem ut i usikkerhet og fattigdom. Regjeringen halverer barnehageregningen til 1 500 kr

måneden i nesten 200 distriktskommuner. Høyre vil skru regningen opp igjen.

Mitt spørsmål er derfor: Hvorfor mener Høyre at det er rett at det er disse gruppene som fortjener en ekstra-regning når det er tøffe økonomiske tider?

Tina Bru (H) [10:29:08]: De fleste har fått dårligere råd under dagens regjering, og det er helt riktig at vi prioriterer ganske hardt i vårt alternativ, men vi prioriterer på en måte som vi mener treffer mer sosialt, og som treffer bedre og hjelper flere. At Høyre er imot det Høyre alltid har vært imot, som representanten her peker på, er jo ingen overraskelse.

Når vi har gjort det grepet vi har gjort i vårt budsjett, hvor vi ikke er med på å senke maksprisen, men i stedet øker barnetrygden for barn mellom null og seks år, er det nettopp fordi det vil treffe flere. For hvem er det som ikke drar nytte av lavere makspris i barnehagen, som regjeringen har lyst til å innføre? Jo, det er nettopp de familiene som har aller minst, de som i dag får gratis kjernetid i barnehagen. De vil ikke dra nytte av lavere makspris, for de har allerede sterkt redusert pris i barnehagen, men de vil dra nytte av økt barnetrygd. I tillegg gjør vi et annet grep som treffer nettopp denne gruppen: Vi utvider gratis kjernetid, vi øker inntektsgrensen for når man kan få gratis kjernetid. Så enda flere av de familiene som har det aller tøffest, vil få hjelp med vårt budsjett.

Så har vi også, helt riktig, prioritert skattelette i dette budsjettet, for at folk skal få mer å rutte med og få beholde mer av egne penger. Det er noe som jeg vet regjeringen ikke er enig i.

Bjørnar Skjæran (A) [10:30:17]: Høyres profil overrasker strengt tatt ingen. Men Høyre har også funnet rom for milliarder i formuesskattekutt i sitt budsjett, 1,7 mrd. kr, som går til den rikeste promillen i landet vårt. Rundt 5 000 mennesker får i snitt ca. 300 000 kr hver om Høyre får bestemme.

Så ser vi på motsatt side et målrettet angrep på en stor gruppe – folk som bor langs kysten og i distriktene for øvrig over hele landet. Regjeringen gjorde ferjene billigere eller gratis. Høyre skrur nå prisen tilbake til Høyrenivå. Regjeringen styrker nettolønnsordningen. Høyre svekker den igjen. Og som nevnt: Regjeringen gjorde det rimeligere å ha unger i barnehage i distriktene. Høyre gjør det tusenvis av kroner dyrere i året.

Jeg tillater meg derfor å følge opp med to spørsmål: Betyr ikke all verdiskapingen på kysten og i havnæringene noe for Høyre? Skjønner ikke Høyre hva det betyr for finansiering av velferdsstaten at vi lykkes i kystnæringene, og at det attraktivt å bo på kysten?

Tina Bru (H) [10:31:18]: Jo, jeg skjønner veldig godt hva det er som gjør at vi kan lykkes i dette landet, hva

det er som gjør at vi kan ha en verdiskaping som kan finansiere den velferden vi ønsker oss i dag, og som vi ønsker oss i morgen. Det er jo nettopp levedyktige bedrifter i hele landet. Jeg kan gjerne stå her og ta kritikk for at vi ikke gjør nok for distriktene, men jeg synes det er litt spesielt, all den tid representanten tilhører en regjering som med ett enkeltgrep svekker bedriftene, i hvert fall på Vestlandet, og det er den økte arbeidsgiveravgiften. Den treffer som en planke rett inn langs kysten. Det er de bedriftene som merker det mest, f.eks. i mitt eget hjemfylke, Rogaland, hvor dette er en stor belastning. Det rammer helt konkret kompetansearbeidsplasser ute i landet vårt som vi trenger for å få til omstillingen.

Så synes jeg også det er litt spesielt å bli kritisert for å kutte formuesskatten, all den tid representanten tilhører et parti som i sitt eget budsjett kutter nettopp i formuesskatten. På et eller annet nivå her må jo representanten være enig i at formuesskatten ikke alltid er hellig, og at det har noe å si at det også lønner seg å investere i norske arbeidsplasser og være eiere av bedrifter i Norge.

Bjørnar Skjæran (A) [10:32:23]: Det er som kjent forskjell på å barbere seg og å skjære av seg hele haken.

Jeg vil ikke gi meg helt på det med ferje. Rett før valget i 2021 var Høyre med på et bredt forlik som Arbeiderpartiet tok initiativ til. Da reduserte vi ferjeprisene inn i sommeren før valget, noe som var vår start på det som nå har blitt gratis ferje til øyværingene og halv pris til alle som har et alternativ til ferje, og som gjør at Iris og Ole på Otrøya ikke lenger må bruke 130 000 kr på ferjebilletter hvert år, slik som VG kunne fortelle om da Høyre styrte landet. Så, rett etter stortingsvalget i 2021, la høyre regjeringen fram sitt statsbudsjett, og da var prisene hevet igjen, en plan som Høyre følger opp slavisk også i år.

To spørsmål til representanten er derfor: Er det slik at Høyre ikke forstår hva det betyr for folk og næringsliv på kysten at arbeidsfolk ikke må bruke like mye penger på ferje som på huslån? Og synes Høyre det er realt å ha én politikk rett før valget og så skru opp ferjeprisene i hvert eneste budsjett etter valget?

Tina Bru (H) [10:33:29]: Vi har også vært for lavere priser på ferje, men vi er ikke for gratis ferje. Ja, det er en helt tydelig prioritering fra vår side, vi har ikke brukt penger på det, for vi mener faktisk at det er viktigere at ferjen går, enn at den er gratis. Det er det som har vært effekten av den politikken, at noen steder har ferjene sluttet å gå, eller at avgangstidene har blitt dårligere.

Jeg vil også igjen hevde at når man først skal snakke om hva som betyr noe for folk rundt omkring i hele landet, også i distriktene, også langs kysten, er det jo at de har en jobb å gå til. Denne regjeringens politikk er slik at

man går inn og helt systematisk svekker mulighetene bedriftene har til å skape flere arbeidsplasser gjennom å tviholde på det man har sagt er en midlertidig avgift, som nå er der nok en gang – nok et år etter at man sa den skulle bort. Jeg lurer veldig på når den faktisk skal bort, for dette er et stort problem for næringslivet der ute.

Nå begynner også regningen på såkalt midlertidige skatter og avgifter i de budsjettene som representantens parti vedtar i Stortinget, å bli veldig høy. Nå er det 20 mrd. kr som er midlertidige penger. Så jeg frykter at denne avgiften aldri vil gå bort, og det er derfor vi prioriterer å fjerne den helt i vårt alternative budsjett.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [10:34:45]: Tidligere i år ga Høyres nåværende leder ut en bok der hun latterliggjør distriktpolitikken og tegner et bilde av at en umulig kan klare å ta vare på lokalsamfunnene over hele Norge. Det er ikke så rart at Høyre ikke har tro på at en skal klare å ta vare på lokalsamfunnene i hele Norge når en ser på forslagene en kommer med, og hvordan en vil endre regjeringens statsbudsjett. Det foreslås bl.a. en milliardøkning i drivstoffavgiftene, fjerning av gratis ferjer, kutt i bredbåndsutbyggingen, dobling av barnehageprisene i distriktene, fjerning av bygdevekstavtaler. En tar bort grunnskoletilskuddet som skal redde nærskolene, fjerner pengene til lokale fellingslag, og en rammer norsk mat og matproduksjon med nesten 1 mrd. kr i økte avgifter. Lista strekker seg langt.

Spørsmålet mitt er veldig enkelt: Har Høyre en eneste reell satsing på distriktene i sitt budsjett?

Tina Bru (H) [10:35:49]: Ja, vi har mange, for all politikk man vedtar i et budsjett, treffer også distriktene. Distriktene er en del av landet. Så når man har et statsbudsjett, vil man også treffe distriktene. Da vil jeg igjen peke på det jeg har gjort flere ganger her i dag, som er at vi fjerner hele den ekstraordinære arbeidsgiveravgiften. Det har vært krav nummer én fra alle bedrifter i landet, og mange av de bedriftene ligger ute i distriktene, hvis man har lyst til å bruke et sånt begrep.

Så har jeg lyst til å ta avstand fra det representanten sier om at min partileder har latterliggjort distriktpolitikken. Det er jeg ikke enig i. Vi satt i en regjering hvor vi faktisk hadde en egen distriktsminister. Vi leverte flere ulike strategier rettet mot distriktene – både fjell og kyst, for å nevne noe – så en slik beskrivelse mener jeg er helt feil.

Igjen, som jeg har sagt mange ganger: Vi har gjort veldig tydelige prioriteringer i dette budsjettet. Vi prioriterer å styrke hverdagsøkonomien til alle familier i hele landet. Derfor har vi en stor økning i barnetrygden. Derfor har vi mer gratis kjernetid i barnehagen. Derfor har vi en skattelette som treffer alle familier i hele landet, hvor f.eks. en familie med to små barn vil få ca. 5 000

kr mer i skattelette og 11 500 kr mer i barnetrygd. Det er en tydelig prioritering, og det er forskjellen på partiene.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [10:36:57]: Da anbefaler jeg representanten å lese boka jeg refererte til, spesielt et kapittel mot slutten av boka.

I Høyres alternative statsbudsjett skriver Høyre at gode lokalsamfunn og levende distrikter forutsetter at vi knytter by og land sammen med vei, transporttilbud og digital infrastruktur. Det høres jo flott ut, men da er det litt pussig, når en leser Høyres forslag til statsbudsjett, at en foreslår å kutte i ferjetilbudet, kutte i fylkesveier, kutte i distriktsflygninger, kutte i bredbåndssatsingen – kutte i nær sagt alt som gjelder distrikt, spesielt innen transport og infrastruktur.

Spørsmålet blir rett og slett: Har den som har skrevet teksten til Høyres alternative statsbudsjett, lest tallene som faktisk ligger i budsjettet?

Tina Bru (H) [10:37:47]: Ja, vi har faktisk lest tallene. Vi har lest tekst, og vi har jobbet godt og trutt med vårt alternative budsjett.

Men igjen: Man må gjøre tydelige prioriteringer i et statsbudsjett. Det har også vært vår hovedkritikk av denne regjeringen, at man ikke evner å prioritere nok. Derfor er man i en situasjon nå hvor man har måttet øke pengebruken med 9 mrd. kr, fordi man var heldig og fant ekstra penger i Eksfin for å finansiere forliket. Vi har gjort tydelige grep for å kunne putte penger på det vi mener er det viktigste akkurat nå. Og hva er det? Jo, det er å lette den økonomiske situasjonen for familier i hele landet. Det er å bruke mer på sykehusene, som er i en veldig presset situasjon. Det ligger 1 mrd. kr mer til sykehusene i vårt alternative budsjett, og det er å styrke politiet. I motsetning til representantens parti mener ikke mitt parti at vi skal opprette f.eks. nye polititjenestesteder som politiet selv ikke vil ha, men faktisk bruke penger på å ansette de politifolkene som nå blir nyutdannet, og som ikke har en jobb å gå til fordi budsjettet denne regjeringen leverer, er for dårlig.

Så ja, vi vil ikke være enig i alle små tiltak som representanten mener er bra. Men det er en tydelig prioritering i vårt budsjett: Det viktigste må prioriteres først akkurat nå, og så må vi heller ikke øke pengebruken til et uansvarlig nivå.

Roy Steffensen (FrP) [10:39:05]: Representanten Bru sa til Sandtrøen at Høyre vil styrke hverdagsøkonomien til folk, og fra talerstolen sa hun at dyrtid rammer barnefamilier. Vel, barnefamilier både drikker melk og bruker bensin, og i Høyres alternative budsjett øker CO₂-avgiften på drivstoff med hele 20 pst., i tillegg til regjeringens allerede fra før av kraftige økning. Og i en tid med skyhøy prisstigning på mat vil Høyre altså innføre

en ny melkekartongavgift. Kan representanten fra Høyre si hvor mye en barnefamilie taper når melken er drukket og bensinen brukt opp? Eller er det et spørsmål jeg må sende skriftlig til finansministeren for å få svar på?

Tina Bru (H) [10:39:55]: Representanten må gjerne sende spørsmål til finansministeren også. Noe representanten ikke nevner, er at vi også har en betydelig skattelette i vårt budsjett. Ja, vi øker CO₂-avgiften, men det ligger en grønn skatteveksling i det vi gjør. Ja, det skal koste å forurense, for vi har noen klimamål som vi også er nødt til å nå, men vi kompenserer det ved å gi skattelette til alle. Det er den profilen jeg mener vi må tilstrebe hvis vi ønsker å nå klimamålene.

Jeg er helt enig med representanten i at da kan vi ikke bare øke avgiftene folk må betale. Det vil oppleves som veldig urettferdig. Men hvis de får skattelette i andre enden, slik at det i hvert fall går opp i opp, at man ikke føler at man taper på det økonomisk, at det i hvert fall er ditt valg hva du har lyst til å bruke pengene på, så mener jeg det er veien å gå for å lykkes. Vi må faktisk gjøre mer for å kutte klimagassutslipp, og med vårt forslag kutter vi 250 000 tonn mer enn det regjeringen legger opp til. Det mener jeg er helt avgjørende, gitt at vi har så få år igjen før vi skal ha nådd de klimamålene vi har satt oss.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:41:02]: Når man leser Høyres alternative budsjett, kan man se at Høyre legger seg langs de samme linjene som Høyre også lå på da de var i regjering. Det er skatteutt for landets aller rikeste. Det er velferdskutt. Det er en videreføring av ABE-reformen og osthøvelkutt i offentlig sektor, som kommer på toppen av at Høyre ikke fullt ut kompenserer offentlig sektor for den prisveksten som har vært de siste årene. Vi ser konsekvensene av det i sykehus og fengsler, og det ville vært langt, langt verre hvis Høyre hadde styrt. På toppen av det hele er det kun skatteutt til folk flest som ikke er fagorganisert – som bare for å sørge for at det ikke er så viktig med organisert arbeidsliv og inntekter til det. Organisert arbeidsliv, en solid velferd og omfordeling fra dem på toppen er jo tre enormt viktige pilarer hvis forskjellene skal gå ned i Norge, og vi skal ha et samfunn med små forskjeller. Hvorfor legger Høyre fram et alternativt budsjett som vil øke forskjellene i en tid hvor de må bli lavere?

Tina Bru (H) [10:42:07]: Det gjør vi jo ikke, og det er heller ikke riktig at de store skatteuttene går til dem som har aller mest fra før. Det er faktisk familier med lave og vanlige inntekter som får den største lettelsen i vårt opplegg. Nettopp derfor er det jeg snakket om i stad, gratis kjernetid, også et grep for å treffe dem som trenger det aller mest. Og det er jo et grep som SV ikke

har lyst til å være med på, all den tid dette ikke er en del av forliket. Det mener jeg er et mer sosialt grep i kombinasjon med barnetrygden, som SV prisverdig nok har klart å øke lite grann i dette forliket. Vi prisjusterer også for de barna som er eldre enn seks år, for det vet vi er det viktigste enkelttiltaket man kan bruke for å hjelpe barn som lever i fattige familier.

Jeg er heller ikke enig i at det er en dårlig sosial profil. Vi gjør også veldig mye for å få flere folk i jobb. For eksempel ligger det 500 flere tiltaksplasser i vårt alternative budsjett og 500 nye VTA-plasser, for å hjelpe folk til aktivisering i hverdagen og til å kunne komme inn i arbeidslivet dersom man ønsker det. Det er også veldig viktig når man er inne på den sosiale profilen, at ikke folk står utenfor arbeidslivet og ønsker seg inn. Dessverre er det altfor mange av dem nå. Det er veldig synd, gitt at vi er i en situasjon hvor det er så lav ledighet og næringslivet skriker etter folk. Så da må vi bidra.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:43:19]: Det er rørende å høre på Høyre, som er bekymret for universelle tiltak, som f.eks. redusert barnehagepris, fordi det kan være at noen av de som har det aller verst, ikke kan nyte godt av det. Men ett sted er Høyre veldig målrettet i sin politikk, og det handler om å kutte til dem som har aller minst. Hvis man ser på Høyres budsjettforslag, kutter man 1,1 mrd. kr til de arbeidsledige ved å stramme inn på ulike ordninger for dagpenger, og man kutter 147 mrd. kr for dem som går på arbeidsavklaringspenger, som er noen av dem som allerede fra før av har lavest inntekt i Norge, og 246 mrd. kr i uføretrygden.

Mitt spørsmål blir: Hva er greia med det? Det er målrettet, det er det, men er altså formålet å øke forskjellene i Norge, at de som har minst, skal få enda mindre? For det er vitterlig akkurat sånn det ser ut, hvis man ser på tallene.

Tina Bru (H) [10:44:13]: Nei, det er jo ikke det vi gjør. Det er også derfor vi har en annen profil på hvordan man treffer f.eks. barnefamiliene, hvor vi ikke har pekt på lavere makspris, men vi har pekt på å øke barnetrygden i kombinasjon med mer gratis kjernetid, fordi det treffer flere av dem som trenger det aller mest.

Når det gjelder det andre som representanten tar opp: Det er godt kjent at det ikke er Høyres politikk, det som representanten beskriver. Vi har vært for å kutte de ordningene lenge, og vi beholder det i vårt budsjett. Det vi gjør isteden, som er viktig for nettopp den gruppen som representanten er opptatt av, er det jeg også svarte til representanten Kaski i stad: Det ligger flere tiltaksplasser i vårt budsjett, det ligger flere VTA-plasser, vi øker potten til funksjonsassistanse i arbeidslivet, og vi reverserer kutt i tolketjenesten – som et eksempel. I tillegg foreslår vi også at folk på uføretrygd skal kunne be-

holde mer av pengene de tjener på å jobbe med dagens fribeløp, og vi reduserer avkortingen av inntekt over fribeløpet, for det gir et fellesskap å kunne jobbe. Jeg er til dels enig i den beskrivelsen representanten gir, at vi må gjøre det enklere for dem som ønsker det, og at de også må kunne få beholde mer av pengene sine hvis de velger å jobbe litt og har evne til det, selvfølgelig.

Vi gjennomfører også et prøveprosjekt der 10 000 unge får et jobbfradrag som vil gi en skattelette. Så det ligger masse sosiale tiltak også i vårt budsjett.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [10:45:33]: Miljøpartiet De Grønne er enig med Høyre i at den midlertidig økte arbeidsgiveravgiften må fjernes helt. Miljøpartiet De Grønne og Høyre har også sammenfallende synspunkt, tror jeg, på en helt annen sak, at vi mener at vi ikke kan forvente at staten skal bidra med milliardsubsidier i stort monn for å sikre den grønne omstillingen. Samtidig vet vi at utbygging av havvind vil kreve ressurser, og det samme vil investeringer i å fjerne store punktutslipp, utvikling av CCS og batteriproduksjon. Mange bedrifter snakker om kapitalmangel. Vil Høyre være villig til å se på løsninger hvor staten istedenfor å støtte enkeltbedrifter med subsidier, heller velger å gå inn med egenkapital? Da vil staten være med på å ta risikoen, men vil også kunne få noe igjen gjennom utbytte dersom bedriften lykkes.

Tina Bru (H) [10:46:18]: Vi gjør jo til dels det i dag, f.eks. gjennom det man har grunnrente på – som er en annen diskusjon vi har om dagen, om vind på land. Stortinget er ennå ikke i mål på hva som blir sitsen der, men det er en slik debatt jeg mener er et relevant eksempel på det representanten tar opp. Jeg er helt enig i at vi må ha gode ordninger som gjør det mulig at staten kan være med og bidra til at vi får flere grønne løsninger, får opp ny teknologi og ikke minst skaper flere arbeidsplasser, men jeg tror også vi må være forsiktig med å plukke vinnerne. Vi må ha brede program der det f.eks. utløses midler gjennom konkurranse.

Enova er også et veldig viktig verktøy. Det er derfor vi fyller på penger til et punktutslippsprogram i vårt alternative budsjett, nettopp fordi staten må være med på laget hvis vi skal lykkes. Vi vil aldri nå klimamålene 100 pst. ved bare å lene oss på at næringslivet må dra lasset selv, for dessverre er det fortsatt sånn at de grønne løsningene ikke lønner seg nok. Også derfor er det viktig å fortsette opptrappingen av CO₂-avgiften etter planen, hvis vi skal klare å skape lønnsomhet i de grønne løsningene.

Presidenten [10:47:21]: Replikordskiftet er omme.

Ole André Myhrvold (Sp) [10:47:40]: I dag skal vi vedta en stor del av rammene for hvordan landet skal styres det kommende året. For Senterpartiet er det viktig at disse rammene er et sterkt fellesskap med små sosiale og geografiske forskjeller og høy tillit. Det sikrer det budsjettet regjeringen har lagt fram, og det sikrer det budsjettforliket Senterpartiet og Arbeiderpartiet har inngått med SV.

Men vi skal også vedta et budsjett som er tilpasset virkeligheten rundt oss og utsiktene vi kan overskue framover, en virkelighet som for mange preges av dårligere råd og usikkerhet for fremtiden. I en tid der verden er mer urolig enn på lenge, er det avgjørende viktig med en trygg og ansvarlig økonomisk styring som bidrar til trygghet for folk, forutsigbarhet for næringslivet og med tanke på arbeidsplasser, og gode velferdstjenester for oss alle. Med Senterpartiet på vakt er det også viktig at all politikk, også dette budsjettet, drar i samme retning, mot et sterkere fellesskap som reduserer de sosiale og geografiske forskjellene i landet vårt.

Budsjettet for 2024 bidrar til å nå disse målene. Statsbudsjettet er først og fremst utformet for å få prisstigningen ned og renten stabilisert og fortsatt holde rekordmange nordmenn i arbeid. Det er et budsjett som er stramt, og hvor oljepengebruken er trygt innenfor ansvarlige rammer. Målet er rett og slett å sikre trygghet for at folk kan beholde hus, jobb og gode hverdagsliv i hele landet.

Bunnplanken i de flestes liv er å ha en jobb å gå til, det er å ha en inntekt til å betale maten sin og regninger med, og verdighet og selvstendighet i hverdagen. Den usikkerheten mange føler på, har sammenheng med at mange ser at verden har blitt utrygg de siste årene. Russlands brutale angrep på Ukraina i 2022 rystet oss ut av tornerosesøvn som har preget oss siden jernteppets fall i 1989. Derfor fortsetter Senterparti–Arbeiderparti-regjeringen å satse på nasjonal kontroll og sikkerhet, bl.a. gjennom å styrke forsvarsbudsjettet, en styrking på 15 mrd. kr, som gjør at vi er i rute for å nå vår forpliktelse overfor NATO, hvor vi skal bruke minimum 2 pst. av norsk økonomis produksjonsevne på forsvar.

Det siste året har vi også latt oss ryste av kriminelle bander som ikke ser landegrenser. I vårt naboland Sverige sprenges villaer i rolige boligstrøk, og i mitt eget hjemfylke opplevde vi skyting på åpen gate, i Moss, i et gjengoppgjør som hadde internasjonale forgreininger. Mange av oss med barn i alderen der man går fra barn til voksen, ser at kriminelle forpester ungdomstiden med å tilgjengeliggjøre og alminneliggjøre narkotika i skolegården. Regjeringen styrker derfor politiet med 2 mrd. kr, også det politiet som er til stede i hverdagen, der folk bor.

Budsjettet setter også markante spor på et annet viktig felt. Redusert barnehagepris er et svært konkret

grep for å hjelpe hverdagsøkonomien til barnefamilier over hele landet. Her reduserer vi månedsprisen i barnehagen til 2 000 kr for alle og til 1 500 kr i landets 189 distriktskommuner. Dette er en politisk merkestein som skiller oss fra flere av de andre partiene på Stortinget, særlig partiene på høyresiden, for et land med spredt bosetting og levende distrikter krever klare og beintøffe prioriteringer. Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre vil overlate denne utviklingen til markedskreftene og sentraliseringens iboende krefter. Det gir dårlig resultat. Det krever nemlig mot å utvikle hele landet.

Et annet konkret grep er grepet med å halvere maksprisen på flyruter i distriktene, noe som er bra for folk, og som er bra for næringslivet.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet har med budsjettforslaget vist at vi fortsetter prosjektet med å styrke tryggheten, utjevne sosiale forskjeller og utvikle hele Norge. Sammen med budsjettpartner SV har vi de siste ukene forhandlet fram en budsjettenighet. Vi har forhandlet hardt, men godt, og landet på en budsjettavtale som forsterker linjen i vårt eget budsjett, med sosial og geografisk omfordeling, en tydelig satsing på grønn industri og kraftig satsing på energieffektivisering. Det er noe vi i Senterpartiet er fornøyd med.

Styrkingen av Enova på enøktiltak og punktutslippsprogram, en betydelig satsing på frivillig skogbarn, eller skogvern – skogbarn, det hadde vært interessant (munterhet i salen) – og kutt i utslipp fra tungtransporten er tiltak vi slutter helhjertet opp under. Det er bra for norsk næringsliv, og det er bra for oss alle. Satsingen på et grønt industriløft gjennom opprettelsen av en ny markedsmessig finansieringsordning for grønne prosjekter i Eksfin tetter et hull i virkemiddelapparatet. Budsjettforliket innfrir ambisjonene som de tre partiene har om å realisere det grønne industriløftet. Det å styrke det næringsrettede virkemiddelapparatet i grønn retning er rett og slett en utvikling av tidligere Senterparti-forslag.

Mange opplever usikkerhet for arbeidsplassene om dagen. Særlig i bygge- og anleggsbransjen kan vi se mørke skyer på horisonten gjennom at det varsles om tomme ordrebøker. I dette budsjettet tas det på alvor, og det er derfor gledelig at vi med dette budsjettet gir en rekordstor økning til rammen i Husbanken for å bygge flere studentboliger, flere kommunale utleieboliger og for å utvide ordningen med startlån. I tillegg kommer en storstilt satsing på energieffektivisering i bygg og økt vedlikehold av jernbanen. Alt sammen er grep for å bidra til å bygge landet og ruste oss for fremtiden. Samtidig gir det selvfølgelig flere tilgang til boligmarkedet, studenter får tak over hodet, det gir bedre bruk av den etter hvert stadig viktigere vannkraften og energien vår, og ikke minst reduserer vi vedlikeholdsetterslepet på jernbanen og tar på den måten vare på vår felles kapital.

«Mat ska'rem ha», sang Ole Paus. Mattrygghet og et lands evne til å brødfø egen befolkning er avgjørende i urolige tider. Derfor er Senterparti–Arbeiderparti-regjeringen opptatt av å skape trygghet for å videreutvikle norsk landbruk, matproduksjon og matberedskap. Vi gjeninnfører beredskapslager på korn, og for første gang siden 2013, da Senterpartiet forrige gang var i regjering, har en nå foreslått å innføre kronetoll på flere varegrupper – knollselleri, kålrot, isbergsalat og rødbete. Sammen med SV legger vi nå også potet til den listen – poteten er en viktig del av det norske kostholdet og selvforsyningen fordi den er energirik og kan dyrkes i stort sett hele landet. I motsetning vil Høyre faktisk importere mat for folk. Vi skaper forutsigbarhet for den norske bonden, slår ring om prinsippet om norsk selvforsyning og styrker tilbudet til forbrukeren.

CO₂-kompensasjonen har vært viktig for norsk næringsliv i konkurransen med resten av Europa. De siste årene har vi sett utfordringer med ordningen fordi den har blitt dyrere i takt med stadig høyere CO₂-priser. Det har derfor vært viktig for regjeringen å finne en ordning som ivaretar industrien og norske arbeidsplasser, bidrar til klimaomstilling og samtidig er økonomisk mulig å stå i også i åra framover. Jeg er derfor glad for at vi har fått på plass en enighet som forplikter regjeringen til å fortsette dialogen med industrien, og som, forutsatt enighet med industrien, gir 0,5 mrd. kr mer i revidert statsbudsjett til våren.

Regjeringen har lagt opp til et budsjett som er egnet til å ta folk og næringsliv gjennom den tøffe tiden. Vi kan ikke fjerne politisk alle konsekvensene av den tiden vi lever i, men vi kan dempe utfordringene for folk flest og derigjennom skape trygghet for økonomi, bolig og arbeid. Budsjettet vi vedtar i dag, med de tilleggene som følger av budsjettenigheten, bidrar til dette – trygg styring, økt sannsynlighet for en myk landing og forutsigbarhet for næringsliv og folk.

En bred distriktpolitisk satsing er det viktigste beviset på at Senterpartiet sitter i regjering. Vi skal ha mer norsk verdiskaping og folkevekst i hele landet. Derfor skal vi fortsette denne satsingen. Det er bra for byene, som ikke kveles, det er bra for distriktene, som ikke blir lagt øde, det er bra bruk av landets ressurser, og ikke minst er det viktig av beredskapsmessige hensyn at hele landet holdes i hevd av folk og næringsliv. Det er det som gjør Norge unikt.

Dette budsjettet er gjort opp uten store skatte- og avgiftsøkninger. Tvert om gir vi en skattelette på 4,5 mrd. kr neste år. Vi omfordeler, satser på effektfulle tiltak for å ruste oss for fremtiden, og bygger trygghet for folk og næringsliv.

Jeg vil også takke folk i regjeringsapparatet og på Stortinget for at vi har fått dette i land nå på morgenkvis-

ten. Jeg vil takke samarbeidspartnerne i Arbeiderpartiet og budsjettpartner SV for konstruktive og gode forhandlinger, der vi har kommet framover med respekt for hverandres forskjeller, og jeg er overbevist om at resultatet har blitt et godt budsjett som folk og næringsliv trenger nå, og som vil være godt for den omstillingen vi trenger for våre barn og barnebarn.

Presidenten [10:56:28]: Det blir replikkordskifte.

Helge Orten (H) [10:56:39]: Jeg merker meg at representanten er mer opptatt av å snakke om hva en bruker penger på, enn om hvordan de skal finansieres. Det kan en selvfølgelig forstå, all den tid regjeringspartiene sammen med SV har økt skatter og avgifter med mer enn 38 mrd. kr i løpet av de siste to årene. Det er innført en ny ekstraordinær arbeidsgiveravgift, det er en grunnrenteskatt på havbruk, og formuesskatten på arbeidende kapital er doblet. Regjeringa har med andre ord gjort det mindre attraktivt å investere i norske bedrifter.

Den ekstraordinære arbeidsgiveravgiften er sagt å skulle være midlertidig. Samtidig ser regjeringa ut til å ha blitt avhengig av denne avgiften for å finansiere permanente utgiftsøkninger. SV ser heller ikke ut til å prioritere dette særlig i budsjettforhandlingene.

Jeg har et enkelt spørsmål som kan bidra til forutsigbarhet for norsk næringsliv, og det er: Når kan vi forvente at den ekstraordinære arbeidsgiveravgiften fjernes?

Ole André Myhrvold (Sp) [10:57:39]: Denne regjeringen er opptatt av forutsigbarhet for næringslivet. Derfor kuttet altså skatter og avgifter med 4,5 mrd. kr. Man kutter i formuesskatten for næringslivet i hele landet. Det er en forutsigbarhet som er svært viktig. Vi registrerer også at denne kritikken kommer fra et tidligere regjeringsparti som over natten innførte en ikke-utredet plastposeavgift, og som innførte en flyseteavgift over natten, noe som også skapte uforutsigbarhet for hele næringslivet. Så det er tydelig at representanten er fullt klar over hva han snakker om.

I dette budsjettet gjør vi kraftige grep for å omstille norsk næringsliv. Vi innfører et grønt omstillingsfond som næringslivet har bedt om, for å gi risikolån i oppstartsfasen til grønne bedrifter. Jeg mener at dette budsjettet er et godt budsjett for næringslivet. Det gir forutsigbarhet, og det gir mulighet til å omstille inn i fremtiden.

Helge Orten (H) [10:58:41]: Jeg synes det er fascinerende å framstille årets budsjett som en stor skatte- og avgiftslette for norsk næringsliv, all den tid den ekstraordinære arbeidsgiveravgiften på 10 mrd. kr fremdeles ligger der, og vi vet at skatter og avgifter har økt med

38 mrd. kr i løpet av de siste to årene. Jeg skjønner at Senterpartiet har behov for å prøve å framstille det som om de er et parti for lavere skatter og avgifter, men realiteten er jo det rakt motsatte.

Jeg skal igjen gi ham en mulighet, for jeg fikk egentlig ikke noe særlig svar på spørsmålet. Jeg mener at det må være fornuftig nå, for både regjeringspartiene og SV, å prøve å gi litt forutsigbarhet til norsk næringsliv. Når en innfører en ekstraordinær arbeidsgiveravgift som en sier skal være midlertidig, er det også betimelig å si noe om når den midlertidigheten opphører, og når den avgiften kan bli fjernet. Alternativet er jo at den er i ferd med å bli permanent. Så spørsmålet er igjen: Når kan den midlertidige arbeidsgiveravgiften forventes å være fjernet?

Ole André Myhrvold (Sp) [10:59:38]: Det viktigste med dette budsjettet er å få renten stabilisert og etter hvert ned, få dempet prisstigningen og fortsatt sikre høy sysselsetting. Det gjør vi med dette budsjettet. Det ligger innenfor ansvarlige økonomiske rammer, og det gjør også arbeidsgiveravgiften. Vi har sagt at den er midlertidig. Vi er nå i ferd med å kutte den, og vi kutter altså 4,5 mrd. kr i dette statsbudsjettet.

Høyre på sin side øker bl.a. transportutgiftene gjennom å øke CO₂-avgiften for industrien. Forutsigbarhet må gå alle veier. Mener Høyre at det er forutsigbart å kutte f.eks. 1,2 mrd. kr i en inngått avtale med landbruket? Det kunne det også vært interessant å få svar på.

Helge Orten (H) [11:00:25]: Nå er det for så vidt jeg som prøver å stille noen spørsmål til representanten, og ikke motsatt, men det kan vi ta på kammerset etterpå.

Jeg får åpenbart ikke svar på spørsmålet knyttet til arbeidsgiveravgiften, og et ikke-svar på det er jo også et svar. I budsjettforliket med SV videreføres den midlertidige arbeidsgiveravgiften på 10 mrd. kr. I tillegg reduseres tapsavsetningen med 9 mrd. kr for å finansiere ytterligere utgiftsøkninger i forliket. Alt dette er midlertidige inndekninger for å finansiere permanente utgiftsøkninger. Det betyr at når disse inntektene ikke lenger er der, må det finansieres på andre måter, og det er lite som tyder på at regjeringspartiene og SV har ambisjoner om å gjøre større omprioriteringer eller kutte i offentlige utgifter. Spørsmålet er da: Skal dette finansieres med økt oljepen-gebruks, eller må norsk næringsliv forvente ytterligere økninger i skatter og avgifter i årene som kommer?

Ole André Myhrvold (Sp) [11:01:13]: Nå er det sånn at spørretimen er på onsdag, og dette er et replikk-ordskifte, så det er vel lov å stille spørsmål begge veier, men nok om det. Vi gjør opp et budsjett som er innenfor handlingsregelen. Vi øker den altså ikke utover det som ligger i regjeringens forslag til budsjett. Vi oppretter bl.a. et grønt omstillingsfond, hvor vi bruker

1,75 mrd. kr. Det er altså engangspenger. Vi gjør satsinger innenfor energieffektivisering og skogvern, den typen ting, som også må regnes som engangspenger.

Det er interessant da å gå litt tilbake og se på historien når det gjelder engangspenger. Dette er altså en omprioritering innenfor eksisterende rammer, mens det Høyre gjorde da de selv satt i regjering, var at en i stor grad gjorde opp budsjettet med engangspenger. En solgte bl.a. «trekanttomten» i 2021; det ga 1,2 mrd. kr inn. En brukte 12,6 mrd. kr ekstra oljepenger utover det som kom i koronapakkene. Høyre bør nok gå i seg selv og sin egen historie.

Roy Steffensen (FrP) [11:02:36]: Jeg må bare få gratulere Senterpartiet med å ha gjort en så god jobb med å få høyere bensinpris at Miljøpartiet De Grønne har gått vekk fra sitt årlige krav om 5 kr i økt bensinavgift. Det er bare å gratulere, men det er jo litt rart at det skulle gå slik, for det er bare et par år siden partileder Vedum lagde en video der han raljerte over at prisene var på 17 kr literen.

Da Senterpartiet kom i regjering, var de totale bensinavgiftene, altså veibruksavgift og CO₂-avgift, på totalt 6,38 kr. Totalt vil de to avgiftene utgjøre 7,34 kr neste år, altså nesten 1 kr i økning. Dette kommer på toppen av et allerede høyt prisnivå, for snittprisen har i to år nå vært ca. 22 kr.

Er representanten enig i at det kan se rart ut å kjempe for lavere avgift når prisen er 17 kr, for så å vedta høyere avgift når prisen er 22 kr?

Ole André Myhrvold (Sp) [11:03:40]: Representanten vet også at den internasjonale oljeprisen er en helt annen, og at den internasjonale situasjonen er en helt annen enn det den var. Vi vet også at da Fremskrittspartiet selv satt i regjering, økte avgiftene atskillig mer enn de gjør under denne regjeringen.

Denne regjeringen har lagt vekt på at det skal være mulig å bo og drive i hele landet. Derfor har vi jobbet for å holde avgiftsøkningene på bruk av bil så lave som mulig, og vi er i ferd med å få til en god omstilling også av transporten.

I motsetning til Fremskrittspartiet er vi også opptatt av klimaendringene. Vi er nødt til å tenke begge deler samtidig. Vi er nødt til å sørge for at folk kan bo og leve i hele landet, utnytte transportmulighetene som er, og leve et godt liv ved å bruke bilen. Den er et viktig transportmiddel. Samtidig må vi også omstille, og det legger regjeringens avgiftsopplegg på transport opp til.

Roy Steffensen (FrP) [11:04:48]: En er opptatt av å gjøre bruk av bil så billig som mulig, men det betyr altså 1 kr i økt avgift.

Representanten sier også at han er opptatt av klimaendringene. Da vil jeg gå tilbake til Miljøpartiet De Grønne, for søsterpartiet til Miljøpartiet De Grønne, De Grønne i Tyskland, har i regjering vært med på å sørge for å redusere bensinavgiftene. De har sett at oljeprisen har steget såpass mye, og at det har blitt en krig i Ukraina som har ført til en stor prisvekst, og resultatet av det som De Grønne var med på i Tyskland, var altså å redusere drivstoffavgiftene. Hva er det De Grønne i Tyskland har forstått som Senterpartiet i Norge ikke har forstått?

Ole André Myhrvold (Sp) [11:05:40]: Vi er opptatt av å holde disse avgiftene lave. Vi er opptatt av at det skal være mulig å bo og drive næringsliv i hele landet. Det er faktisk sånn at drivstoffavgiftene øker mindre under denne regjeringen enn de gjorde under Fremskrittspartiet.

Bil er en viktig del av hverdagen til folk, og det skal vi fortsatt sørge for at det kan være, sånn at man holder hverdagslivet i gang, og at næringslivet kan blomstre i hele landet.

Sveinung Rotevatn (V) [11:06:22]: Representanten Myhrvold la stor vekt på distriktpolitikken i innlegget sitt, som naturleg er. Og han er viktig. No er ikkje Senterpartiet og Venstre einige i alle løysingane i distriktpolitikken. Vi synest f.eks. at det er viktigare at det er gode og trygge vegar mellom ferjekaiene enn at ferjebillettane er lågast mogleg. Men det er eigentleg noko anna eg skal stille spørsmål om.

I dette budsjettforliket som kom i går, har det vore mykje snakk om inndekkinga og kritikk av at milliardar i eingongspengar vert brukte. Men det er også ei anna inndekking. Det er nokre reelle nedprioriteringar i einigheita. Det er ikkje mange, tre–fire, men ein tek ned nokre budsjettpostar litt. Ein av dei er breibandutbygging. Det er ei satsing som Venstre meiner er viktig i den grad at vi har lagt på 100 mill. kr i det alternative budsjettet vårt, for dette handlar om å sørje for høghastighetsnett til nokre av dei mest grisgrendte stroka i landet, slik at det skal vere mogleg å bu og jobbe der.

Kva er grunnen til, av alle ting i dette budsjettet, at Senterpartiet finn den posten og kuttar i den for å få eit budsjettforlik i hamn?

Ole André Myhrvold (Sp) [11:07:27]: Vi er enige om at det skal være bredbåndutbygging i hele landet. Vi lanserte faktisk begrepet «digital allemannsrett» på slutten av 1990-tallet. Og etter at det har stått stille under mange år med Venstre i regjering, har man altså økt bevilgningene til dette kraftig under Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen.

Venstre gjør på sin side sitt for å kutte i ordninger til Distrikts-Norge. Ferjepriser nevnte representanten selv.

En reduserer kompensasjonsgraden i støtteordningen til husholdningene fra 90 pst. til 80 pst., og en gjør strømmen dyrere for folk i Nord-Norge. En velger å gjøre maten dyrere. En velger å sette opp avgiftene på drivstoff kraftig. En fjerner grunnskoletilskuddet osv.

Det er ikke riktig at vi kutter i bredbåndsaftingen. Regjeringen har lagt inn 400 mill. kr i sitt budsjett, og det står fast.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:08:32]: Noe av det jeg får mest tilbakemeldinger om, er strøm. Det kan være at det er regionale forskjeller i strømprisene, eller at en opplever en stor urettferdighet fordi det produseres ekstremt mye strøm. Nå er magasinene heldigvis fullere, men likevel er det høy strømpris. I dag passerer den vel 3 kr per kWt i Nord-Norge – en helt annen pris enn en er vant til.

Senterpartiet har ivret for en strømstøtteordning. Kristelig Folkeparti har valgt en litt annen løsning i både fjorårets budsjett og årets budsjett, der vi vil ha 100 pst. kompensasjon for priser over 50 øre per kWt. Vi finansierer det ved å øke skatten for dem som har mer enn 1 mill. kr i inntekt. Det går opp i opp, altså ca. 4 mrd. kr. En får da en mye bedre strømstøtteordning som treffer alle, men som de som har høyest inntekter, er med på å finansiere.

Hva er bakgrunnen for at Senterpartiet ikke vil forsterke ordningen, når en ikke er villig til å ta de strukturelle grepene som kunne fått ned strømprisene, og som kunne skattefinansiert en ordning, som er mer solidarisk, og som ville ha gitt de som sliter mest, en lavere strømregning?

Ole André Myhrvold (Sp) [11:09:36]: Vi deler bekymringen for folks økonomi, og vi deler den bekymringen som høye strømpriser påfører både folk og næringsliv. Derfor har denne regjeringen jobbet målrettet for å få på plass en solid strømstøtteordning. Den strømstøtteordningen har vi skapt forutsigbarhet for. Den skal altså gjelde inn i 2024. I tillegg er vi i ferd med å få på plass et godt fastprisopplegg for næringslivet, som vi ser at flere og flere virksomheter nå får øynene opp for, og som de ser fordelene av å stå i. Så i stedet for å innføre ordninger vi ikke ser konsekvensene av, skaper vi nå forutsigbarhet gjennom det opplegget vi har utviklet gjennom de to siste årene, for å skape trygghet for husholdninger og næringsliv når det gjelder strøm.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [11:10:45]: Det er ikke helt klart for meg akkurat hva den nye, grønne finansieringsmekanismen, eller «markedsmessige finansieringsordningen», som det står i den avtalen regjeringen har laget med SV, er. Jeg lurer på om dette vil gis i form av lån eller egenkapital.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:11:07]: I utgangspunktet er det en ordning som skal gi lånefinansiering til virksomheter som er i en oppbyggingsfase, altså en såkalt brobyggingsfase, for å bruke næringslivets ord på det. Det trenger vi, for vi ser at vi i stadig større grad blir et råvareeksporterende land. Vi skal gå fra en fossildrevet økonomi til en grønn økonomi, og da trenger vi å bygge opp fastlandsindustrien. Da vil en slik låneordning, hvor staten er partner og medspiller for næringslivet, være avgjørende viktig.

Presidenten [11:11:38]: Replikordskiftet er avsluttet.

Hans Andreas Limi (FrP) [11:12:00]: Det går feil vei nå, og det går veldig fort. Ulikhetene i Norge vokser, vi opplever økende fattigdom, det er flere i matkø og flere som opplever at økonomiske bekymringer går ut over psykisk helse. Regjeringens svar på folks problemer i privatøkonomien er å sende innbyggerne til Nav for å stille seg i kø og be om hjelp. Fremskrittspartiets svar er å la vanlige folk beholde mer av sine egne penger. Gjennom kutt i skatter og avgifter og økt strømstøtte ville alle fått langt bedre økonomi med Fremskrittspartiets budsjett.

En økende andel av menneskene som står i matkø, har egen inntekt, men den strekker ikke til på grunn av høy prisvekst, høy rente og høye strømpriser. Husholdningenes rentebelastning er den høyeste på 30 år, og den forventes å øke ytterligere neste år, ifølge SSB. Norge har høyest vekst i matvareprisene i Europa og tre ganger høyere vekst enn Sverige og Danmark. Når politikken svikter, er det bra vi har frivillige organisasjoner og Matsentralen som stiller opp for å bidra til at også lavinntektsfamilier får mat på bordet. Nå er ikke hovedproblemet at folk er uten inntekt, men at inntekten ofte ikke strekker til.

Matsentralene er navet som fordeler mat og drikke til frivillige organisasjoner, og behovet er enormt. Derfor er det bra at SV og regjeringspartiene har lyttet til Fremskrittspartiets forslag om å øke bevilgningen til Matsentralen. Vi styrker også frivilligheten i vårt alternative statsbudsjett for 2024.

Bare ett døgn før finansdebatten fikk Stortinget informasjon om at regjeringen plutselig hadde funnet 9 mrd. kr ekstra, som de mener kan brukes neste år. I all hovedsak brukes de ekstra milliardene regjeringen tryllet frem, på et par hundrelapper i økt barnetrygd i måneden og ulike klimatiltak. SV har glemt minstepensjonistene og de enslige, som også sliter økonomisk.

Fremskrittspartiet vil la disse «ekstrapengene» komme folk til gode og fremmer i dag et forslag om å øke personfradraget til 112 000 kr. Det gir en ekstra skattelette på rundt 2 600 kr for de fleste, på toppen av de skatte-

kuttene vi allerede har foreslått, i kombinasjon med halvert matmoms, lavere strømpris og fjerning av drivstoffavgiftene. Dermed ville en helt vanlig familie neste år fått rundt 27 000 kr mer å rutte med sammenliknet med regjeringens budsjett, mens en student ville sittet igjen med ca. 18 000 kr mer i året.

Regjeringspartiene skremmer med økt rente hver gang de utfordres på sin egen finanspolitikk, men sannheten er at prisene fortsetter å stige, at renten settes opp, og at folk i Norge blir fattigere med regjeringens og SVs politikk.

Fremskrittspartiets budsjettforslag vil bidra til lavere prisvekst gjennom forsterket strømstøtteordning, halvert matmoms og store avgiftsreduksjoner, bl.a. på drivstoff. Det må bli billigere å leve og bo i Norge. Fremskrittspartiets forslag vil gi folk større trygghet for egen økonomi når vi i tillegg øker personfradraget til 112 000 kr og frikortgrensen til 100 000 kr og reduserer boligbeskatningen. For Fremskrittspartiet er det et mål at folk skal kunne leve av egen inntekt, og at bedriftene skal gå med overskudd. Dette handler også om verdighet og innbyggernes kontroll over sin egen økonomi og hverdag.

I fjor var det veldig krevende å reversere regjeringens foreslåtte skatte- og avgiftsøkninger, men samtidig helt uakseptabelt for Fremskrittspartiet å støtte en norgesrekord i skatte- og avgiftsøkninger i løpet av ett budsjettår. I neste års budsjett prøver heldigvis ikke regjeringen å slå denne rekorden, men som vi advarte mot i fjor, klarer ikke regjeringen å saldere budsjettet uten å videreføre den midlertidige ekstraavgiften på norske arbeidsplasser. Fremskrittspartiet vil fjerne den ekstraordinære arbeidsgiveravgiften og redusere formuesskatten for norske eiere for å trygge norske arbeidsplasser i hele landet.

I motsetning til regjeringen og SV, som gjør det dyrere å være syk, vil Fremskrittspartiet redusere egenandelene på legehjelp og medisiner. Vi øker helsebudsjettet med 5 mrd. kr, og vi vil bygge 3 000 nye sykehjemsplasser for å få ned omsorgskøene.

Fremskrittspartiet sikrer nødvendige penger til veibygging, rassikring, vedlikehold og trygge skoleveier. Når Riksrevisjonen påpeker at 30 mennesker mister livet hvert år på grunn av dårlige veier, har vi ingen tid å miste.

Vi setter også av 1 mrd. kr mer til politiet for å ansette flere i politidistriktene, og vi styrker innsatsen mot gjengkriminalitet.

Jeg vil ta opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten [11:17:02]: Representanten Hans Andreas Limi har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [11:17:16]: Sist uke skvatt jeg i setet her i stortingssalen, for da leste jeg et forslag fra Fremskrittspartiet hvor det sto at partiet foreslår å reversere de forbedringene den Arbeiderpartiledede regjeringen har gjort med arbeidsmiljøloven. Etter at vi innførte de forbedringene, viser undersøkelser at det nå er 10 000 flere enkeltpersoner i landet vårt som har fast jobb. For en venn av meg som er snekker og tobarnsfar, er det aller viktigste for hans økonomi at byggebransjen har fått mange flere faste jobber, og at han har en fast inntekt. Jeg starter med et enkelt ja- eller nei-spørsmål:

Er representanten fra Fremskrittspartiet enig i at det å ha en fast, sikker og høy nok inntekt er det aller viktigste for folks og familiers økonomiske handlefrihet?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:18:16]: Denne representanten er helt enig i at det å ha en sikker og høy nok inntekt er svært viktig for de aller fleste. På grunn av regjeringens politikk er det dessverre ikke alle som opplever det i dag.

Når det gjelder endringer i arbeidsmiljøloven og innleieforbudet, som jeg tror representanten henviste til, er det ikke et tema i statsbudsjettet, men det er grunn til å si at det faktisk er ganske mange som ønsker en fleksibilitet i arbeidslivet, og at det er veldig mange bransjer som er helt avhengig av den fleksibiliteten som regjeringen nå har fjernet. Men nå kan vi godt gå tilbake til å snakke om statsbudsjettet.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [11:19:01]: Det har i høyeste grad med statsbudsjettet å gjøre, fordi tittelen på representantens budsjett er såkalt økonomisk handlefrihet. Når det er blitt vanlige folks tur til å ha faste jobber, er jo det selvfølgelig en viktig del av landets økonomi og privatpersoners økonomi i året som kommer. Det handler ikke kun om arbeidsmiljølov, det handler også om konkrete budsjettmessige forslag som Siv Jensen hadde som Fremskrittsparti-leder og som ble innført under den forrige regjeringen, som f.eks. å fjerne feriepengene til dem som da ble arbeidsledige. Vi skal jobbe alt det vi kan for at hver og en av de 10 000 personene som har fått fast jobb, beholder den, men det er også viktig for oss at dersom de mot formodning skulle bli arbeidsledige, må også deres familier og deres unger sikres f.eks. feriepengene. Det ser vi at Høyre nå foreslår igjen å kutte som et av sine usosiale kutt. Derfor vil jeg spørre: Er dette et av de kuttene som også representanten vil ta til orde for hvis man mot formodning skulle komme tilbake i regjeringsposisjon?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:20:08]: Jeg har nesten lyst til å kontre med å si at jeg anbefaler representanten å lese vårt alternative statsbudsjett, for da hadde han

sluppet å stille spørsmål basert på Høyres alternative statsbudsjett.

Vi forholder oss til det som vi har foreslått i vårt budsjettopplegg for neste år. Det er ganske dramatisk å oppleve at vi har en rød-grønn regjering, med støtte fra SV, som hvert eneste år siden man overtok regjeringsmakten i 2021, konsekvent har bidratt til å redusere folks disponible inntekt og bidra til at folk i Norge faktisk blir fattigere. Andelen fattige mennesker øker, og det er flere og flere som ikke klarer å håndtere de løpende utgiftene i hverdagen, selv om de har en inntekt, fordi prisveksten og renten har økt så mye.

Da vil Fremskrittspartiet gjennomføre store avgiftsreduksjoner, halvere matmomsen og bidra til at flere klarer å håndtere hverdagen. Det vil ikke regjeringen.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [11:21:21]: Når flere enn 10 000 personer får fast inntekt, er ikke det bare med og sørge for at deres privatøkonomi blir bedre. Også landets økonomi blir bedre når det blir mindre svart arbeid og høyere skatteinngang.

Det siste spørsmålet jeg skal stille i dag, er et prinsipielt spørsmål. Når vi nå har den kunnskapen vi har om hvor godt dette har virket for landet vårt, hvor godt det har virket for privatpersoner og familier: Vil Fremskrittspartiet revurdere sitt standpunkt om å reversere, altså at de nå vil si at ok, vi ser at denne politikken har virket – flere personer er i jobb, flere personer har fast inntekt, og det gir også høyere inntekter til staten vår når det blir mindre svart arbeid – vi ser at vi tok feil på det punktet, vi revurderer vår reversering?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:22:11]: Det er egentlig litt vanskelig å vite hvor representanten Sandtrøen vil hen. Jeg tror ikke det foreligger noe tydelig dokumentasjon på at de endringene som er gjennomført når det gjelder muligheten til å leie inn, eller endringene i arbeidsmiljøloven, har gitt betydelige effekter, for vi er i en situasjon nå hvor de bransjene som vanligvis er veldig avhengig av innleid arbeidskraft, ligger helt nede fordi aktiviteten er borte. Det er klart at det påvirker etterspørselen etter innleie, og det påvirker også behovet for fleksibilitet i arbeidslivet.

Vi er opptatt av å lytte til dem som skaper arbeidsplasser i Norge, de som bidrar til verdiskapingen, slik at vi får en god velferd i Norge. Så langt har i hvert fall ikke jeg hørt noen av dem støtte de forslagene som den rød-grønne regjeringen har fått gjennomført i Stortinget av mer ideologiske grunner.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [11:23:15]: I to år har Fremskrittspartiet lovet makspris på strøm for både næringsliv og husholdninger. Finansiering har derimot uteblitt, og heller ikke i år legger Fremskrittspartiet inn

pengene som skal finansiere strømstøtten deres. På spørsmål fra Fremskrittspartiet selv anslår Finansdepartementet at Fremskrittspartiets makspris vil koste 28,5 mrd. kr, mens Fremskrittspartiet legger inn 14 mrd. kr i sitt budsjett.

Mitt spørsmål er: Hvor tenker Fremskrittspartiet å finne de 14,5 mrd. kr som mangler, i sitt alternative budsjett? Hvilke skatter skal økes, og hva skal kuttes?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:24:03]: Vi mangler ikke noen penger i vårt alternative budsjett. Vi har lagt inn en forsterket strømstøtteordning basert på de svarene vi har fått fra Finansdepartementet. Det er en forsterket strømstøtteordning til private husholdninger, altså utover det som regjeringen legger opp til, og vi har også lagt inn penger til en dekning til fritidsboliger. Når det gjelder strømstøtte til næringsliv, altså til bedriftene, har vi et verbalforslag på det, som vi har hatt tidligere, hvor vi ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en innretning. Strømstøtte til bedriftene må rammes inn på en riktig måte, og det er et krevende arbeid som vi i utgangspunktet egentlig regner med at regjeringen er bedre kvalifisert til å utrede detaljene på, enn Fremskrittspartiets stortingsgruppe. Men det som er foreslått konkret, er tilstrekkelig finansiert.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [11:25:00]: Da er det sånn å forstå at Fremskrittspartiet nå, for 2024, ikke foreslår strømstøtte til næringslivet. Det er egentlig greit for denne salen og for velgerne, næringslivet og folk der ute å merke seg at den næringslivsstøtten som Fremskrittspartiet har lovet i to år, uteblir på budsjettet også for 2024, og at det sånn sett ikke er lagt inn en sikring for eventuelt å få den til.

Hans Andreas Limi (FrP) [11:25:36]: Det er litt oppsiktsvekkende at en representant fra et regjeringsparti er opptatt av det når de ikke har bidratt med en krone til næringslivet, i hvert fall svært lite. Som jeg sa: Vi har et forslag hvor vi ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en strømstøtteordning for næringslivet, i likhet med det vi hadde i budsjettet i revidert. Det mener vi er riktig fordi det er regjeringen som må utrede hvordan en slik strømstøtteordning skal innrettes. Når det foreligger, hvis det blir vedtatt, skal vi også sørge for en tilstrekkelig finansiering av en slik ordning.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [11:26:26]: Fremskrittspartiet brukte vel ikke et eneste ord til å snakke om sin egen klimapolitikk da de holdt innlegg, og det var kanskje like greit, for hvis man leser Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, skulle man ikke tro at klimakrisen egentlig var en krise. Så å si det eneste som står om klima, er at man skal kutte statens utgifter til

symbolske klimatiltak, at nye klimakrav begrenser tilgang på boligareal, og at kutt i klimagassutslippene får betydning for folks lommebok og bedrifters økonomi. Fremskrittspartiet kutter i klimatiltak som bare har symbolsk verdi. Hva er det man bruker disse kuttene i klimatiltak til? Jo, billigere fossilbiler, billigere fossilt drivstoff, mindre internasjonalt klimaarbeid. Kan Fremskrittspartiet forklare meg om man mener budsjettforslaget deres i det hele tatt prøvde å svare på det som er vår tids aller største utfordring, klimakrisen?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:27:25]: I vårt alternative statsbudsjett for 2024 er hovedinnretningen vår å prøve å hjelpe alle dem som nå har store utfordringer i sin privatøkonomi. Det er en ganske akutt situasjon som ikke regjeringen, og heller ikke SV i forliket med regjeringspartiene, tar inn over seg. Det er ganske alvorlig at det er så mange som sliter, både økonomisk og psykisk, på grunn av høye priser og høy rente. Da må vi som ansvarlige politikere svare opp det, og vi må også lansere tiltak som hjelper folk i den situasjonen.

Så er det vel det å si til klimatiltak at det er interessant å lese Grønn bok, som i realiteten er en dokumentasjon på at regjeringen er langt unna å realisere sine klimambisjoner. Allikevel øker ambisjonene. Det er vel kanskje grunn til å spørre seg om de tiltakene som gjennomføres, hvor man sender regningen ensidig til norske husholdninger og bedrifter, gir tilstrekkelig effekt. Vi stiller i hvert fall de spørsmålene.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Marie Sneve Martinussen (R) [11:28:38]: Det var interessant å høre representanten begynne sitt innlegg med bekymring for matkøene og frivilligheten. Der er Rødt enig. Så er jo spørsmålet om hvorfor folk står i matkø. Fafos gjennomgang viser at en gruppe er ganske høyt representert, og det er enslige forsørgere, altså mødre eller fedre som er alene om omsorgen for ungene sine. Da er det interessant å se at i Fremskrittspartiets forslag til budsjett foreslår man å kutte i ordninger nettopp for enslige forsørgere. Man foreslår å kutte i støtten man kan få for barnetilsyn hvis man er i arbeid, og også den støtten man kan få for skolepenger, altså enslige forsørgere som enten utdanner seg eller arbeider for å sikre sin egen inntekt. Dette utgjør ikke mye penger til sammen, 115 mill. kr. Det er mye for de enslige forsørgerne, men for Fremskrittspartiet, som har ganske mye som slenger rundt i budsjettet sitt, er det ganske lite. Så mitt spørsmål blir egentlig: Hvorfor dette smålige kuttet og hvordan tenker man at de enslige forsørgerne da skal klare å komme seg i arbeid eller utdanning?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:29:43]: Vi har nok en litt annen tankegang og tilnærming til folks hverdagsproblemer enn det Rødt har, selv om vi også kan være enige om enkelte tiltak. Våre viktigste tiltak er å halvere matmomsen. Det er å forsterke strømstøtteordningen, og det er å redusere betydelig på drivstoffavgifter og andre avgifter, fordi vi opplever at nå er det ganske mange vanlige mennesker som har inntekt, men som ikke får inntekten til å strekke til.

Når det gjelder de støtteordningene som ble tatt opp, er det jo et faktum at enslige forsørgere kan få støtte til både å gjennomføre utdanning og komme seg inn i arbeidslivet på andre måter. Vi har Lånekassen, og vi har ordninger med f.eks. gratis barnehageplass når man har lav inntekt. Vi mener at det er dekket opp gjennom andre ordninger som er etablert, og derfor har vi fjernet de ekstra ordningene i vårt alternative budsjett.

Presidenten [11:30:45]: Replikordskiftet er omme.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:30:56]: Jeg har lyst til å starte med å takke Arbeiderpartiet og Senterpartiet for tøffe og lange forhandlinger. I en tid da vi merker hvor dramatiske klimaendringene faktisk er, stilles det enda tøffere krav til oss her inne for å levere klimapolitikk som kutter utslipp og omstiller Norge i grønnere retning.

I dyrtid, når matkøene øker og flere er fattige, samtidig som de rikeste blir stadig rikere, trengs det en kraftfull satsing på velferden for økt kjøpekraft og reduserte forskjeller. I dette budsjettforliket øker vi kjøpekraften til folk flest. Vi bygger ut velferden. Det er også det grønneste budsjettet noensinne. Folk flest, naturen og framtiden er vinnere i dette budsjettforliket.

Det aller viktigste virkemidlet vi har for å forhindre at unger vokser opp i fattigdom, er barnetrygden. I forrige stortingsperiode fikk Kristelig Folkeparti gjennomslag for økning i barnetrygden for unger under seks år. Fram til da var det egentlig bare SV og Kristelig Folkeparti som i flere år kjempet for økt barnetrygd, etter at den hadde stått stille siden 1996. I denne perioden har SV gjennom flere budsjettforlik økt barnetrygden for unger over seks år, for også barnefamilier med tenåringer trenger økt barnetrygd. Denne opptrappingen av den universelle barnetrygden er et av de viktigste velferdsloftene som har skjedd de siste årene.

Skal forskjellene ned, må velferden bygges videre ut. Derfor har SV i flere budsjettforhandlinger og forlik fått gjennom utrulling av gratis halvdagsplass i SFO i 1. til 3. klasse, fordi alle unger skal få være med på leken og læringen. Denne velferdsreformen alene sparer barnefamilier for mange titalls tusen kroner. Klart det betyr noe i dyrtiden vi er inne i.

Tannhelse må bli en del av den offentlige velferden fullt ut. Derfor bygger vi nå videre ut den offentlige tannhelsetjenesten i fylkene. Unge får i dag, etter tidligere budsjettforlik, billigere tannlege, og etter at tannhelseutvalget legger fram sin utredning neste sommer, blir det de eldres tur, når budsjettet neste høst skal forhandles. Stein på stein skaper vi en tannhelsereform.

Altfor mange står i matkø i dag. Altfor mange er fattige. Det kan vi ikke akseptere. I tidligere budsjettforlik har SV fått økt sosialhjelpen og minstepensjonen og reversert mange av høyreregjeringens sosiale kutt, for å nevne noe. Nå øker vi endelig minsteytelsene for uføre og mottakere av arbeidsavklaringspenger. Vi øker også studiestøtten med 10 pst., og vi har inne en stor økning i Husbankens låneramme til flere studentboliger, kommunale boliger og startlån og flere gjennomslag for en mer sosial boligpolitikk i kommunene framover. Vi styrker også velferden, som Helse nord og kriminalomsorgen, som har merket de økte prisene og har altfor få folk på jobb, og som framover må styrkes videre.

Landets rikeste må også bidra mer om vi skal få finansiert framtidens velferd og få ned de økonomiske forskjellene. Regjeringen skal nå utrede videre anbefalingene fra skatteutvalget om å stramme til fritaksmetoden og utbytteskatten. Vi tetter også enda et skattehull for dem som tar med seg formuen og reiser ut av landet, og vi får mer åpenhet om aksjeeierskap.

Dette er et historisk grønt budsjett, og det er jeg veldig stolt over, for klimagassutslippene må fortere ned. Norges overgang fra en oljenasjon til en grønn industri-nasjon må gå fortere. SV sørger her for et klima- og miljøloft på over 10 mrd. kr. Det er en kjempesatsing for å få Norge grønnere og tar oss på god vei inn i den grønne omstillingen, samtidig som vi tar vare på natur.

Hvis vi skal lykkes med omstillingen, må vi vri mer av pengene fra fossile prosjekter til de grønne prosjektene. I flere år har SV derfor jobbet for etablering av en grønn industribank, som kan sørge for at flere grønne industriprosjekter får lånekapital. Nå setter vi av 5 mrd. kr til det vi kaller grønn industrifinansiering, en risikolåneordning for oppskalering av ny grønn industri forvaltet av Eksportfinansiering Norge. Denne ordningen vil kunne finansiere helt nye prosjekter, som batterifabrikker, produksjonsutvidelse av eksisterende industri, som f.eks. waferproduksjon til solceller, eller omstilling til nullutslippsteknologi i eksisterende produksjon. Det er historisk. Vi slår også sammen med Arbeiderpartiet og Senterpartiet fast at det næringsrettede virkemiddelapparatet skal innrettes sånn at de prosjektene som får støtte, skal være i tråd med Parisavtalen.

Utslippene må også kuttes enda raskere fra eksisterende industri, fra de store punktutslippene. I tidligere budsjettforlik har SV fått gjennomslag for å opprette et

punktutslippsprogram for industrien i Enova, og nå fyller vi programmet med 1,5 mrd. kr for å gi støtte til klimakutt i industrien.

I denne historiske, grønne pakken ligger det også nesten 300 mill. kr for å få raskere utrulling av nullutslippslastebiler i hele Norge. Det er også 300 mill. kr til avgjørende vedlikehold på jernbanen, og vi vrir på avgiftene for å stimulere til kjøp av nullutslippsperson- og varebiler.

Den mest verdifulle energien er den som vi ikke bruker, så vi må energieffektivisere langt mer. Derfor ligger det her 700 mill. kr til energieffektivisering for folk flest og industrien gjennom Enova. Disse summene kommer til å gi utslippskutt, men innsatsen for naturen vår må også forsterkes. Derfor ligger det 800 mill. kr til skogvern i dette budsjettforliket. Det har aldri vært høyere. Det er også en kjempesatsing på naturplanlegging i kommunene og kartlegging av vår verdifulle havbunn før man skal bygge havvind, og en styrking av innsatsen for å redde Oslofjorden. Og endelig, for første gang siden 2007, kommer det enda en regnskogmilliard, som kommer til å føre til at verden kan bevare mer av den unike og verdifulle regnskogen, både som et enormt viktig klimatiltak og et viktig tiltak for å bevare det naturmangfoldet for framtidige generasjoner.

Jeg kunne ha fortsatt – med pengene som ligger her til viktige kulturinstitusjoner i hele landet, med pengene til Sametinget og til SAMINOR, at vi har støttet opp under det kvenske språket og kulturen, og til Norsk Skogfinsk Museum, for å følge opp sannhets- og forsoningskommisjonen, med pengene til ammehjelpen, Matsentralen og Raftosenteret og organisasjonene som jobber for kjernefysisk nedrustning.

Det er også satsinger i regjeringens budsjett som SV selvfølgelig ikke egentlig støtter, som vi ikke ville ha foreslått, og sånn er det, men med dette forhandlingsresultatet kan vi trygt stemme for forliket, som kutter utslipp, som omstiller Norge, og som gir folk flest bedre kjøpekraft.

Med det tar jeg opp SVs forslag.

Presidenten [11:38:29]: Da har representanten Kari Elisabeth Kaski tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Mahmoud Farahmand (H) [11:38:52]: Det har foregått lange forhandlinger, og representantene er sikkert slitne av disse dagene med forhandlinger. Det er forståelig. Representanten bruker veldig lang tid på å skryte av alle de gode tingene de har blitt enige med regjeringen om. Samtidig ligger det et snev av misnøye, eller hva skal jeg si – jo, en viss misnøye med deler av budsjettet. I Politisk kvarter i dag sier representanten at man er misfornøyd med bl.a. bistandsnivået i budsjettforliket

som nå foreligger. Fra talerstolen påpeker man også at det er andre deler av budsjettet som man er misfornøyd med. Jeg skulle gjerne ha hørt hvilke andre deler av budsjettet representanten er misfornøyd med.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:39:35]: Det er helt riktig at vi skryter av innholdet i det som ligger i dette budsjettforliket, for det er SV veldig fornøyd med. Det kommer til å føre til nettopp det vi gikk inn i forhandlingene og sa vi skulle få til: bedre kjøpekraften til folk flest, få ned forskjellene, få en raskere omstilling til et rettferdig grønt skifte og kutte klimagassutslipp.

Så tar representanten opp nettopp bistand. Det er paradoksalt, vil jeg legge til, for det er nettopp Høyre som har lagt fram et alternativt budsjett her i salen i dag som hadde kommet til å kutte i bistand, hvis det hadde blitt vedtatt, i den dramatiske tiden vi står i nå. Vi skulle gjerne sett at det var mer penger til bistand, bl.a. en vide-reføring av det historiske Nansen-programmet, som SV fikk på plass i forrige budsjettforlik, i fjor, og som nettopp var penger til sør. Det er ekstra penger til sør for å møte de alvorlige konsekvensene av Ukraina-krigen, bl.a. økte matvarepriser og økte energipriser. Det er også regjeringens ansvar, og det kommer vi til å holde dem ansvarlig for også framover og inn mot revidert budsjett og neste års budsjett.

Mahmoud Farahmand (H) [11:40:41]: Jeg takker for svaret, og så må jeg si at Nansen-programmet var det bred enighet i Stortinget om å få på plass. Det tror jeg iallfall vi kan være ærlige om.

Det som er interessant, er at i debatten på Politisk kvarter i dag følger representanten opp med å si at ved revidert budsjett skal man ta opp noen av de sakene man er uenig i. Representanten har tidligere vært veldig opptatt av rentenivået og inflasjonsnivået i Norge, og en av de tingene som sentralbanken påpeker i disse debattene, er nettopp forutsigbarhet i finanspolitikken og en ansvarlig finanspolitikk. Hvordan ser representanten for seg å forhandle inn disse tingene som man ønsker videre, ved neste steg, samtidig som man gir forutsigbarhet for husholdningene og ikke minst fører en ansvarlig finanspolitikk som ikke øker inflasjonen?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:41:29]: Det kan være alt i et budsjett, og det er klart at SV som opposisjonsparti i Stortinget og budsjettpartner til regjeringen kommer til å kjempe for å få gjennomslag for å få ned forskjellene og for å kutte klimagassutslipp i hver budsjetttrunde som har vært, og som også kommer framover. Sånn sett vil jeg si at SV er skremmende forutsigbar og tidvis kanskje for kjedelig i sine budsjettprioriteringer, fordi det alltid er politikk for å få ned forskjellene, styrke velferden, forbedre kjøpekraften til folk,

kutte klimagassutslipp og omstille Norge. Det tror jeg folk der ute vet. Det vet i hvert fall Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Så leverer vi også alltid ansvarlige alternative budsjetter og ansvarlige budsjettforlik. Jeg er ikke med på at det er uansvarlig å forhandle om budsjetter i Stortinget. Det er ganske vanlig i Norge å ha mindretallsregjeringer der man gjør opp budsjettene i Stortinget. Det tilligger også Stortinget å vedta budsjett. Det er ikke farlig, det er ikke uvanlig, og det skaper heller ikke uforutsigbarhet for næringslivet, i hvert fall ikke de budsjettene som vi har forhandlet fram.

Mahmoud Farahmand (H) [11:42:35]: Jeg må begynne med å si at jeg er imponert over energinivået.

Samtidig: Det er sånn at de fleste husholdninger i Norge har lån. Lån påvirkes av renter. Igjen må jeg tilbake til representantens kamp for å gjøre om inflasjonsmålet, få ned inflasjonen. De forhandlingene som foregår – jeg er helt enig i at forhandlinger skal finne sted, de fleste av oss er enig i det – bidrar til mindre forutsigbarhet og dermed, muligens og mest sannsynlig, til økte renter. Det å gi skattelette eller økt barnetrygd på noen hundre kroner i året – for å si det sånn – samtidig som man bidrar til å øke rentene flere tusen kroner i året, kan neppe kalles for ansvarlig politikk som gir forutsigbarhet for husholdningene og næringslivet. Hvordan har representanten tenkt å påvirke det, så man får et lavere inflasjons- og rentetrykk?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:43:29]: Jeg tror at Høyre skal være forsiktig med å snakke opp renten i Norge gjennom å kalle dette budsjettforliket uansvarlig eller kalle budsjettet fra regjeringen uansvarlig. Det er det ikke. Det er heller ikke sånn at det kommer til å drive opp inflasjonen i Norge. De eneste som driver opp inflasjonen i Norge, er regjeringen med sin retorikk. Det er heller ikke sånn at hvis vi bare får enda flere fattige i Norge eller ikke klarer å løse klimakrisen, men heller lar de fossile utslippene fortsette, så fører vi en ansvarlig økonomisk politikk – tvert imot. Det vi trenger framover, er å få ned forskjellene i Norge, det er å omstille Norge. Det går ikke på tvers av inflasjonsmålet. Det er ingen grunn til å frykte at hvis vi fører en omfordelende politikk, eller hvis vi fører en politikk som er i tråd med klimamålene, kommer det til å drive opp renten. Det vil jeg advare sterkt imot at blir slått fast her, for det kommer til å føre til den totale stillstand, til økte forskjeller og til økte klimagassutslipp.

Sveinung Rotevatn (V) [11:44:46]: SV har vore opp-tekne av å få eit grønar budsjett, og det er det definitivt behov for, så eg har forsøkt å lese den delen av forliket særleg nøye. Då vil eg starte med å seie at det er veldig

bra, som representanten sjølv framheva, med eit ordentleg løft for klima- og skogsatsinga. Det er viktig både for bistandsprofilen og ikkje minst for verdas klima og natur. Eg synest også det er bra at ein har reversert nokon av regjeringa sine kutt i viktige klima- og miljøordningar, slik som skogvernbudsjettet, slik som Klimasats-ordninga.

Så er hovudsatsinga her at ein legg inn mykje pengar til punktutslipp og arbeidet der. Det er viktig nok, men det er klart at dette er storindustri, kvotepiktig sektor, lange teknologiløp. Då vert mitt spørsmål: Det som vil bety mykje for neste år, er om det løner seg å forureine eller ikkje. Avgiftsprofilen her er uendra. Det vert framleis kutt i vegbruksavgifta, anleggsgasler vert billigare, elbilar vert dyrare enn fossilbilar neste år. Er det slik at SV ikkje lenger har ambisjon om å endre skattesystemet i grønt retning?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:45:55]: Jeg er helt enig i det representanten trekker fram her av de store grepene som ligger der, for det er der de store grepene er i dette budsjettforliket. Det er likevel sånn at vi gjør noe på avgiftssiden, på engangavgiftssiden, som kommer til å ha betydning for om vi når 2025-målet om at det ikke skal selges noen nye fossile biler på personbilsiden og på varebilsiden. På varebilsiden mener jeg at vi ikke gjør nok. På personbilsiden mener jeg at vi gjør nok. På varebilsiden trenger vi fortsatt å skru til avgiftene i enda større grad, sånn at det lønner seg å velge en nullutslippsvarebil framfor en fossilvarebil.

Jeg mener også at vi egentlig må ta de ulike tingene litt hver for seg i de ulike budsjettforlikene som vi har med regjeringen. I dette budsjettforliket prioriterte vi punktutslippene, fordi vi er sjanseløse på å nå 2030-målet hvis vi ikke får kuttet utslipp fra punktutslippene. Det må starte nå, for vi kan ikke komme i 2028 og prøve å fjerne klimagassutslippene fra de store industristedene i Norge. Det må vi gjøre i dag.

Roy Steffensen (FrP) [11:47:15]: Representanten Farahmand spurte om ting SV var misfornøyd med i budsjettet, og jeg har tenkt å følge opp i samme spor.

I E24 1. september kunne vi nemlig lese om den ekstraordinære arbeidsgiveravgiften som er innført for lønninger på over 750 000 kr. I intervjuet som Kaski ga til E24, kan vi lese utsagn som at det er en dårlig skatt med betydelige negative konsekvenser, og at den er uønsket fra SVs side. Nå ser vi at den ikke var så uønsket at det ble gjort noe med den i budsjettforliket. Var intervjuet kanskje et spill for galleriet, eller har SV fått klare og tydelige forsikringer om at dette er siste året denne midlertidige avgiften skal være, og at den forsvinner i 2025?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:48:06]: Vi har hele veien vært helt ærlig på at vi for det første er imot den

ekstraordinære arbeidsgiveravgiften. Jeg står 100 pst. bak de utsagnene. Jeg mener at det er en veldig uklok skatt. Den burde ikke vært innført, og det er ukløkt å videreføre den. Men vi har også vært 100 pst. ærlig på at vi ikke kommer til å prioritere å gjøre noe med den i forhandlingene, for sånn er det å være budsjettpartner. Vi er nødt til å prioritere. Hvis vi skulle ha forsøkt å reversere alt som ligger i budsjettet som vi synes er ukløkt eller dårlig politikk, eller som vi ikke ville ha prioritert, hadde vi slitt oss ut bare på å ta kampen mot regjeringens satsinger istedenfor å prioritere våre egne. Det er mye viktigere for oss å prioritere å øke barnetrygden, å få gratis SFO i 3. klasse, å få en tannhelsereform på plass, å øke studiestøtten og å få et historisk grønt budsjett enn å reversere det som vi synes er uklok politikk fra regjeringen. Sånn er det. Det er vi ærlig på. Det er den rollen vi har valgt å ta for å sørge for at vi får klare, gode gjennomslag med et fint SV-stempel på.

Roy Steffensen (FrP) [11:49:15]: Jeg hører at representanten Kaski sier at de heller vil prioritere de satsingene som er viktige for SV. Når SV den lørdagskvelden fikk 9 mrd. kr ekstra, hvorfor kommer det ingenting til minstepensjonistene?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:49:22]: Aller først har jeg lyst til å si at etter disse tre ukene med forhandlinger fikk vi liksom ikke bare 9 mrd. kr på noe tidspunkt. Vi har kjempet krone for krone i dette budsjettforliket, bare så det er sagt. Så har vi gjennom de ulike budsjettforlikene vi har hatt med regjeringen, egentlig løftet ulike ytelser. Vi har i flere omganger løftet sosialhjelpen, økt den. Vi har økt for minstepensjonistene tidligere. Vi har reversert mange av de usosiale kuttene fra høyregjeringen, som i seg selv har vært store og dyre kamper å ta. Vi vet jo at det har funket. De siste dyrtidsrapportene fra SIFO viser at de økningene som har vært i ytelser, reelt sett har bidratt til at færre folk har det veldig, veldig vanskelig økonomisk. Jeg skal ærlig innrømme at i denne omgangen måtte vi dra skikkelig hardt på for å lykkes med å øke minsteytelsene, og det er kastet mye politisk kapital inn i forhandlingene. Så det var sånn det ble – i tillegg til en økning i barnetrygden og de andre velferdsreformene.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [11:50:42]: På Dagsrevyen i går sa SVs partileder at det å ta ut blokker eller oljefelt uansett ikke kutter utslipp de neste årene. Jeg er vel uenig i at det er en god grunn til å gi opp oljekravet i forhandlingene, men jeg lurer på hva representanten tenker om at det tydeligvis er så vanskelig å få Høyre og Arbeiderpartiet med på å slutte å lete etter mer olje. Bør ikke de partiene som ønsker å ha en mer offensiv miljøpolitikk, stå sammen og kreve letestans –

slik man lyktes med i Lofoten, Vesterålen og Senja – slik at verken Arbeiderpartiet eller Høyre kan styre uten å innfri det kravet?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:51:22]: For det første er det viktig for SV og for meg å si at SV ikke har gitt opp noe som helst. Vi har ikke gitt opp i oljekampen. Vi har ikke gitt opp i noen av de kampene som vi ikke har fått gjennomslag for i dette ene budsjettforliket. Hvis man vil sørge for å få gjennomslag i oljepolitikken – det er jeg sikker på at representanten Berg vil være enig med meg i – er vi nødt til å få velgerne til i enda større grad å stemme på miljøpartiene som står for den politikken.

Det er imidlertid et paradoks at når det skal utfordres i oljepolitikken i et budsjettforlik i denne salen, er det miljøpartiene som blir utfordret. Arbeiderpartiet og Høyre har ikke fått noen spørsmål om oljepolitikken så langt i denne finansdebatten, mens det er vi fra SV, som har en veldig tydelig politikk for å begrense oljeindustrien og for å stanse letingen, som blir utfordret. Det tror jeg er en oppskrift på at vi gjør hverandre for små, og at vi er nødt til å stille regjeringspartiene i dag og også Høyre og Fremskrittspartiet til ansvar for den oljepolitikken som føres nå, som ikke er i tråd med det klimaviten skapen sier.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:52:36]: Jeg burde sikkert brukt litt tid på å skryte av barnetrygd og andre viktige gjennomslag som SV og Kaski har fått, men jeg synes også det er et alvor over denne debatten. Jeg synes det er smått absurd å høre replikkvekslingen og for så vidt også den retorikken SV har kjørt gjennom høsten, for enten en nevner arbeidsgiveravgiften, friskoler til og med eller ikke minst bistand, har SV sagt at nei, det kommer de ikke til å prioritere. Det å være budsjettpartner kan defineres som at en bare har sin liste, men en må stemme for totalen. Da må en, med respekt å melde, ta ansvar for totalen. For første gang på ti år, er det vel, gir ikke Norge 1 pst. i bistand til verdens fattigste. Tidligere har jeg skrytt av SV fordi de har valgt å prioritere det. Nå kom det altså 9 mrd. kr. Om de ikke kom lørdagskvelden, var de i hvert fall der. SV kunne prioritert verdens fattigste hvis de ville, men dette er altså blitt SVs parlamentarisme eller SVs ansvarsfraskrivelse, der de bare sier at dette vil ikke prioriteres. Hvorfor prioriterer ikke SV verdens fattigste i en situasjon der de rammes så hardt som de faktisk gjør?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:53:46]: SV prioriterer jo verdens fattigste. Da SV budsjett høsten i fjor satt og forhandlet budsjett, var det SV som fikk på plass det historiske Nansen-programmet. Det er historisk. Da sluttet nesten et samlet storting seg til at vi skulle bevilge, helt ekstraordinært, penger fra oljefondet til verdens aller

mest sårbare, alle verdens fattigste, for å demme opp for de alvorlige konsekvensene av Ukraina-krigen, som dyre matvarer og økte energipriser. Det programmet kunne og burde ha vært videreført. Det er jeg helt enig i. For øvrig er det noe heller ikke Høyre viderefører i sitt alternative budsjett, men det burde ha vært videreført fra regjeringen. Vi står klar, men heller ikke vi kan få gjennomslag for alt, og det tror jeg representanten Ropstad vet. Vi står klar, men jeg mener at det ansvaret må peke tilbake på statsministeren og finansministeren, som ansvarlig i regjering for hvilken utenrikspolitikk og bistandspolitikk som føres.

Presidenten [11:54:53]: Replikordskiftet er omme.

Marie Sneve Martinussen (R) [11:55:05]: Politikk handler om å ta valg, men litt for ofte snakker vi bare om de aktive valgene som tas, når vi vedtar nye forbud eller bruker penger på en spesifikk ting. Vi må aldri glemme at å ikke gjøre noe også er et valg, og noen ganger er stillheten fra det som ikke skjer, helt øredøvende.

Jeg mener at det er dette som er regjeringens største problem, for akkurat nå står vi i en økonomisk krise som er så alvorlig at halvparten av befolkningen i Norge ikke har økonomisk trygghet, og er det noe som har vært arbeider- og bondebevegelsenes prosjekt i over 100 år, er det nettopp å sørge for at folk skal ha økonomisk trygghet. Da er det overraskende for meg at når regjeringen legger fram sitt statsbudsjett – i denne tiden – er det nærmest blottet for tiltak som gjør noe ordentlig med den forskjellskrisen. Jeg mener at jobb nummer én for både regjeringen og nasjonalforsamlingen akkurat nå må være å sikre de materielle vilkårene for folk flest, og at de virkelige verdiskaperne skal sitte igjen med mer, både av penger, håp og trygghet. Det er det Rødt har tenkt på da vi laget vårt forslag til budsjett. Vi mener at det er mulig å gjøre mer enn det regjeringen gjør, og at det er et aktivt valg når man har valgt å ikke gjøre det.

Det første stedet man må starte, er å øke inntektene til dem som har minst, for uansett hvor enig man kan være i at det er godt at folk kommer i arbeid, er det noen som ikke er i arbeid fordi de er for gamle eller for syke til å jobbe. Rødt foreslår å øke minsteytelsene og også øke ytelsene for arbeidsledige, med til sammen 9 mrd. kr.

Men de fleste i Norge mottar ikke inntekten sin fra Nav, de mottar den fra jobben sin. Rødt jobber med en rekke ting som kan styrke arbeidsfolks makt i arbeidslivet og få opp både lønnsnivået og rettighetene i arbeidslivet – men i budsjettet kan jo Stortinget være de som driver inflasjonen ned. Stortinget kan kutte i regningsbunken for helt vanlige folk i helt vanlige jobber. Rødt foreslår store kutt i den regningsbunken. Vi foreslår å kutte egenandelstaket for helsetjenester med 1 000 kr. Det har mye å si, spesielt når vi vet at folk som har lav

inntekt – selv om de er i jobb, men har lav inntekt og tung jobb – ofte også har dårligere helse og høyere helsetgifter. Vi foreslår å innføre gratis skolemat i hele grunnskolen. Dette er spesielt viktig i år etter et lokalvalg der høyresiden dessverre har tatt makten i mange kommuner, og en del av de lokale prosjektene med gratis skolemat er truet av nye borgerlige flertall. Da mener vi at Stortinget kan ta grep for å vinne over høyrebølgen nå etter valget. Vi foreslår også å bruke 3 mrd. kr på en tannhelsereform for å kunne kutte litt ordentlig i den regningen. Vi foreslår å kutte billettprisene for kollektivt med 25 pst. og å kutte i avgiftene, dvs. momsen, på det vi kan kalle kanskje miljøvennlige ting. Vi foreslår også skatteutt. Med Rødts budsjett vil 80 pst. av befolkningen i Norge få lavere inntektsskatt. Det bruker vi til sammen 12 mrd. kr på, bl.a. ved å øke frikortet.

Hvordan skal dette finansieres? Det er så klart spørsmålet. Det er det som blir problemet for regjeringen, for når man ikke er villig til å sende regningen til dem som har tjent på økte priser, ja, da har man heller ikke særlig god råd til å gjøre noe for å løse krisen. Vi foreslår å øke finansskatten fordi finansnæringen faktisk har en skattefordel i dag opp mot andre næringer. Det er helt absurd i en tid der finansnæringen tjener vanvittig mye på høye renter. Vi foreslår også å øke selskapsskatten med ett prosentpoeng, fortsatt milevis under det nivået som Jens Stoltenberg etterlot seg da han gikk av som statsminister.

Ett av argumentene jeg ofte hører mot Rødts forslag, f.eks. til økt selskapsskatt, er forutsigbarhet og at det må være forutsigbart for bedriftene. Mitt spørsmål er hvem det er viktigst for regjeringen at har forutsigbarhet. Når folk ikke kan betale regningene sine, når folk må selge boligen fordi det er blitt for dyrt å leve, har de ikke forutsigbarhet. Da mener vi at selskaper med store overskudd må tåle en økt selskapsskatt.

Rødt foreslår også en rettferdig miljøpolitikk, for de som har høyest inntekt i Norge, har også høyest utslipp. Vi foreslår en klimarabatt. Vi foreslår også en progressiv flyavgift.

Sist, men ikke minst: Vi mener, gitt verdens situasjon, at å ikke oppnå énprosentmålet for bistand ikke er verdig for et land som er så rikt som Norge. Vi foreslår å øke bistanden til verdens fattige, sånn at vi oppnår énprosentmålet også i år.

Med det tar jeg opp Rødts forslag til saken.

Presidenten [12:00:02]: Representanten Marie Sneve Martinussen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikordskifte.

Anniken Huitfeldt (A) [12:00:16]: Det er spennende å høre om alt Rødt vil bruke penger på, men det er

også ganske spennende å se alt Rødt vil kutte, for det er også en prioritering.

Mange penger hentes inn fra kampfly – 2,5 mrd. kr. Norge har hatt et flyvåpen siden 1912, men i den sikkerhetspolitiske situasjonen vi er i nå, prioriterer altså Rødt å ikke anskaffe noen F-35. Mesteparten av Norge er i nord, og mesteparten av Norge er hav. Det er gjort ganske lite for å reetablere sjøheimvernet for å ta vare på våre enorme havområder. Hvordan i all verden tør Rødt å være såpass lite forutsigbare og kutte ut hele det norske kampflyprogrammet og avskaffe alle norske kampfly?

Marie Sneve Martinussen (R) [12:01:10]: I en replikkutveksling i Stortinget er det ok å være redelig i det man påstår. Rødt foreslår ikke i dette budsjettet å fjerne de kampflyene som Norge allerede har mottatt. I løpet av året vil Norge ha mottatt 40 kampfly av typen F-35. Det er flere enn vi har personell til å fly. Det også flere enn vi har luftvern til å beskytte. Det Rødt foreslår, er at vi ikke mottar de flyene som skal komme etter de 40 vi allerede har fått, men at vi bruker f.eks. 1,5 mrd. kr på et luftvernssystem vi i dag ikke har for sivilbefolkningen eller kampflybasene våre i tilstrekkelig grad. Vi mener at vi må styrke forsvaret av Norge, og i det ligger det å ha flere folk på jobb til å forsvare oss. Det ligger i det å ha flere også i Heimevernet. Det ligger også i det å øke inntaket av vernepliktige, og det innebærer ikke minst et luftvernssystem, som jeg tror vi alle sammen forstår er veldig viktig.

Anniken Huitfeldt (A) [12:02:12]: Det er bra med luftvern, men å etablere det på Østlandet hjelper ikke havområdene i nord. Det er litt merkelig, for Rødt erkjenner nå at vi trenger kampfly, og sier at dette er tidligere vedtatt av Stortinget. Men Rødt har jo stemt imot. De var imot å kjøpe både F-35 og F-16. Betyr det at Rødt har skiftet syn på kampfly nå – på samme måte som Rødt skiftet syn på det å gi våpen til et land som er i krig – og innser at vi faktisk trenger det for å ta vare på våre havområder? Ved hvert eneste alternative budsjett er det slik Rødt har hentet veldig mange av pengene sine ved at de har tatt fra kampflyprogrammet, tatt fra NATO, som vi altså er helt avhengig av for å beskytte våre havområder i nord. Er det ikke på tide at man også på dette området bare endrer standpunkt og bruker de 2,5 mrd. kr fordi vi må ta vare på våre havområder i nord?

Marie Sneve Martinussen (R) [12:03:11]: Som sagt foreslår ikke Rødt å selge de kampflyene vi har mottatt, og til spørsmålet om å ta vare på havområdene viser jeg til mitt forrige svar. Det er jo dagens regjering og forrige regjering som har bygd ned invasjonforsvaret i Norge i

den grad at forsvarskommissjonen roper varsko om situasjonen i Norge. Rødt foreslår da å bruke mer penger på forsvar enn det regjeringen foreslår – 665 mill. kr mer på forsvar enn regjeringen.

Så har vi andre prioriteringer. Rødt var imot det aktuelle kampflykjøpet fordi vi mente det ikke var kampfly som var egnet til å forsvare Norge, men heller til å angripe andre land. Det er en debatt som også går tilbake i tid til den flysituasjonen vi hadde – hva slags fly vi hadde, og hva som var alternativene. Når vi lager vårt alternative budsjett, tar vi utgangspunkt i virkeligheten i Norge i 2023. Da ser vi at vi har 40 fly. De foreslår vi å beholde og beskytte, og ikke minst foreslår vi å ha personell til å både fly, trene og vedlikeholde dem i Norge, da det er en stor sikkerhetsutfordring hvis vi ikke har det, for da er vi avhengig av andre lands velvilje i krig.

Anniken Huitfeldt (A) [12:04:19]: Jeg forstår at jeg ikke skal ta på alvor de andre alternative budsjettene som Rødt har lagt fram, for det er slik man har finansiert alle gode løfter hvert eneste år – ved å ta fra kampflyprogrammet. Det synes jeg er å ta et parti på alvor, å se de alternative budsjettene over ett og å se hva Rødt i sin tid stemte – både mot å kjøpe svenske kampfly, mot å kjøpe amerikanske kampfly, og også mot å kjøpe kampfly den gangen vi anskaffet F-16. Dette er en kapasitet som vi har hatt siden 1912, og jeg tror det er viktig å forstå at vi har en nabo som er uforutsigbar. Man driver en type symbolpolitikk og kutter i noe av det mest grunnleggende for å ta vare på Norges sikkerhet i nord, for vi klarer ikke å beholde kontrollen i våre havområder hvis vi ikke har disse kapasitetene. Men jeg får altså ikke noe svar: Angrer representanten fra Rødt på denne lite forutsigbare sikkerhetspolitikken, hvor man i så mange omganger har gått inn for ikke å bruke én krone på kampfly? Kan vi få et klart svar her? Har dette vært en feilprioritering?

Marie Sneve Martinussen (R) [12:05:25]: Rødt har en konsekvent forsvarspolitik, som hvert eneste år handler om at vi vil prioritere å bygge opp invasjonforsvaret av Norge, det landbaserte forsvaret og det sjøbaserte forsvaret. Og vi har hatt en politikk som regjeringen ikke har gått med på, som regjeringen da ikke har valgt å bruke. I alle budsjettene de siste årene har vi altså foreslått mer til Forsvaret enn regjeringen. Vi har foreslått flere folk, flere soldater. Vi har foreslått å ta bedre vare på de soldatene vi har. Vi har foreslått flere befalskoler for å utdanne flere. Vi har foreslått flere i Hæren og i vernepliktshæren. Vi har også foreslått mer til luftvern og innkjøp av annet materiell. Når regjeringen år etter år ikke gjør det, må jo Rødt år etter år også tilpasse sitt budsjett til den politikken som faktisk føres. Slik lager man en realistisk og gjennomførbar politikk. I år

mener vi at det riktige valget for neste år ville være å si at vi ikke skal ha flere fly, men vi skal ha luftvern for å forsvare de flyene vi har. Jeg vet at akkurat det er noe vi også kommer til å diskutere med regjeringen i langtidsplanen for Forsvaret, der man forhåpentligvis blir enige om å styrke det norske forsvaret.

Bengt Fasteraune (Sp) [12:06:44]: Rødt er for et defensivt nasjonalt forsvar som er uavhengig av NATO, og mener at mesteparten av militærbudsjettet, som er på mange titalls milliarder kroner, ikke tjener Norges interesser. De mener at overvåking og kontroll av de norske havområdene er en sentral oppgave for Sjøforsvaret og Luftforsvaret, og at Norge, av en finurlig grunn, som sagt mange ganger her i dag, må stanse alle nye innkjøp av jagerfly med øyeblikkelig virkning. Rødt har visstnok jobbet for en selvstendig nordisk forsvarsallianse over mange år og er fortsatt for det, selv om det er krig i Europa, og selv om Sverige og Finland blir medlemmer i NATO. Rødt foreslår å kutte tilskudd til NATOs internasjonale driftsbudsjetter og bidrag til Det europeiske forsvarsfondet med 1 mrd. kr, forhåndslagring av amerikansk militært materiell i Norge med 31 mill. kr og militæroperasjoner i utlandet med 387 mill. kr.

Hvilken forsvarsallianse ser Rødt for seg at Norge skal delta i når Finland og Sverige nå blir medlem av NATO, og når partiet konsekvent fjerner alle budsjettmidler som stimulerer til samarbeid med andre nasjoner?

Marie Sneve Martinussen (R) [12:07:51]: Jeg er tilhenger av at partier som lager sitt eget budsjett, tar hensyn til sin egen politikk. Det er ikke bestandig tilfellet. For eksempel er det mange ting regjeringen ønsker å gjøre, som de ikke leverer på i sitt budsjett. I Rødt tar vi konsekvensen av politikken vår. Vi er imot norsk NATO-medlemskap – det er velkjent i denne salen, det er velkjent for våre velgere, og det er en politikk som står seg også etter at vi har blitt valgt inn. Det har vært vår avtale med våre velgere.

Vi gjør disse endringene i budsjettet for å vise at det får konsekvenser. Når vi er imot militæroperasjoner i andre land, ville det være rart om vi skulle bruke penger på det i vårt alternative budsjett.

Jeg kan gjenta det jeg sa til forrige spørrer: Vi bruker alle disse pengene på å styrke det norske, nasjonale forsvaret, i tillegg til at vi bruker mer penger enn regjeringen på det. Hadde vi kuttet alt dette og brukt det på tannlege, hadde jeg vært enig i at det hadde sett veldig rart ut, men det er ikke det Rødt foreslår. Vi har tydeligvis en annen forsvarspolitikken enn Senterpartiet, som ikke ønsker å styrke det nasjonale forsvaret i like stor grad som Rødt vil gjøre.

Bengt Fasteraune (Sp) [12:08:52]: Det nordiske samarbeidet, som en del av NATO-alliansen, blir vikti-

gere enn noen gang. Og det nordiske forsvarssamarbeidet har vært en sak som Rødt har tatt opp gjentatte ganger og sagt er innenfor det samarbeidet de ønsker å utvikle. Sentralt i det samarbeidet står de nordiske landenes evne til å utnytte de enkelte lands kapasiteter i luftrommet, og den viktigste kampkraften i luftrommet er F-35. Det er den viktigste kampkraften i Norden. Det var det også lenge før det ble krig i Europa, og det var det også lenge før det var en diskusjon om hvorvidt Sverige og Finland skulle inn i NATO.

Kan Rødts leder og finanspolitiske talsmann forklare Stortinget hvordan dette samarbeidet skulle utvikles når Rødt kutter 2,5 mrd. kr, som er avsatt til kjøp av norske F-35, samtidig som Finland investerer i 64 fly av samme type? Var det ukjent den gangen man prediket dette nordiske samarbeidet?

Marie Sneve Martinussen (R) [12:09:56]: Hvis vi ser på geografien i Norge, er det helt klart at hvis man skal ha et nordisk forsvarssamarbeid, må Norge ha ansvaret for havområdene i nord. Vi mener derfor at det å satse mer på et sjøbasert forsvar er lurt. Men, som jeg også sa til forrige spørrer, de 40 kampflyene vi har fått, vil Rødt at vi skal ta bedre vare på, slik at de ikke går ut på første dag. Hva skal man med disse kampflyene da? Dette handler om forsvarspolitiske prioriteringer.

Jeg er glad representanten tok opp nabolandene våre som nå venter på å bli med i NATO. Jeg mener at den saken viser akkurat hva som er problemet med NATO-alliansen. Det er den autoritære lederen i Tyrkia, Erdogan, som nå har makten over hva slags forsvarspolitikken man skal ha i Norden og Europa. Det er også et presidentvalg i USA om ett år, og hvem sitter med makten etter det? Jeg mener det er utrygt for Norge å være med på den sikkerhetsarkitekturen vi har i verden nå. De siste årenes hendelser burde gjøre at flere var villig til å diskutere det på nytt.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:11:17]: Jeg hadde egentlig forberedt noen spørsmål om Forsvaret, jeg også, men jeg vet ikke om det er så interessant lenger, etter fem replikker om Forsvaret.

Marie Sneve Martinussen (R) [12:11:22]: Men dere er jo interessert i det, så det er bare å kjøre på (presidenten klubber).

Presidenten [12:11:24]: Nå er det representanten Tybring-Gjedde som har ordet.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:11:30]: Men jeg kunne også ha spurt om hva man skal med lavere skatter når man ikke er opptatt av at norsk næringsliv skal eksistere, eller hva man skulle drive det med.

Jeg tror jeg skal ta opp kvoteflyktninger, siden alle de andre spørsmålene er stilt. Rødt ønsker å øke fra 1 000 til 5 000 kvoteflyktninger. Det er beregnet å skulle koste ca. 400 mill. kr. Dette er folk som kommer med to tomme hender, de har ingen utdanning, snakker ikke språket, har ikke kjennskap til norsk kultur, har ingen bolig, og så mener man at 4 000 flere kvoteflyktninger skal koste 437 mill. kr.

Kan Rødt dokumentere og forklare hvordan så lite penger skal kunne hjelpe så mange mennesker?

Marie Sneve Martinussen (R) [12:12:07]: Det er en kostnadsberegning vi har fått fra Finansdepartementet, som alle andre tall i budsjettet vårt – og jeg antar at det gjelder for Fremskrittspartiets budsjett også. Vi stiller spørsmål til Finansdepartementet, og de sier hva de antar det vil koste, etter samme metodikk jeg vet de bruker når de lager det faktiske budsjettet.

Når det gjelder det tiltaket representanten nevner, er jeg veldig stolt av det. Millioner er på flukt i verden, det er kriger som gjør barn foreldreløse, og som gjør verden utrygg, også for oss her hjemme i Norge. Det er ikke godt for oss i Norge at det er mange flyktninger ute i verden med et desperat behov for sikkerhet. Når FN's flyktningkommissær ber oss om å ta imot 5 000 flyktninger – og Rødts politikk er at vi skal stille opp etter samme målestokk som andre land – bør Norge gjøre det. Vi har også sett at viljen til og dugnadsånden for å ta imot folk på flukt har vært formidabel rundt omkring i landet, og det å se det gjør meg stolt av både å være norsk og å være leder i Rødt.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:13:17]: Det er interessant å se hvor rause Rødt er. På alle felter er de så rause at jeg blir helt rørt, men pengene kommer altså fra et næringsliv de ikke vil ha, så det er litt vanskelig.

La meg gå til Forsvaret likevel: Rødt er imot medlemskap i NATO – disse fæle imperialistene fra USA, å, huff a meg. Rødt vil da kjempe alene med heimeverns-soldater. Jeg antar at Rødts potensielle fiende er det autoritære, gamle «Rødt-regimet» Russland, så de skal kjempe mot sine egne når de kommer over grensen.

Har Rødt noen tanker om hvordan man skal bekjempe disse røde hordene når Finland, Sverige, Island og Danmark ikke er villige til å være med på den dugnaden?

Marie Sneve Martinussen (R) [12:14:00]: Nå kom jeg på så mange morsomme anekdoter jeg kunne ha brukt til å svare på det spørsmålet, men det får vi ta på privaten etterpå. For nok en gang å svare på spørsmål om Rødts forsvarspolitik: Den handler om å styrke det norske forsvaret. De siste 30 årene har vi hatt en nedbygging av invasjonssvaret i Norge. Vi har fått færre soldater og færre befalsskoler, vi har lagt ned Sjøheime-

vernet, og vi har fått mindre materiell som kan brukes i et invasjonssvaret, altså ikke kampfly som angriper andre, men de kapasitetene vi faktisk trenger hvis vi blir invadert av Russland, som er scenarioet her. Det er noe som et felles forsvarsmilitært fagmiljø roper varsku om i Forsvarskommisjonens arbeid. Det tar Rødt på det høyeste alvor. Jeg opplever også at det er et stemnings-skifte i forsvarspolitikken som gjør at flere partier tar det på alvor. Det er jeg glad for, for det er jo det som har vært Rødts politikk hele tiden. Det må vi kunne ha en seriøs diskusjon om uten å begynne å – ja, jeg vet ikke helt hva representanten Tybring-Gjedde prøvde på, men i hvert fall uten å begynne med det.

Presidenten [12:14:59]: Replikordskiftet er omme.

Sveinung Rotevatn (V) [12:15:22]: Når vi i dag skal vedta statsbudsjettet for neste år, er det store oppgaver vi står overfor, store utfordringer som møter Noreg. Vi skal omstille samfunnet vårt i grønn retning og nå klima- og naturmåla våre. Vi skal og bør styrkje Forsvaret og styrkje norsk sikkerheit. Vi må klare å få fleire frå trygd og over i arbeid. Vi må bremse prisveksten og bremse veksten i rentene. Det er store oppgaver. Då vert det første spørsmålet: Er det slik at det vi behandlar i dag, med eit fleirtal i ryggen, svarer på desse oppgåvene på ein god måte?

For det første er det verdt å merke seg at det er rom for ein raus pengebruk og ein raus oljepengebruk. Slik har det i grunnen vore lenge. Det budsjettet som Stortinget behandla i fjor haust, har lagt på seg betydeleg i løpet av året. Vi passerer no 3 pst. oljepengebruk i 2023. Neste år vert det også lagt opp til ein høg pengebruk, og som det har vore omtalt tidlegare, med budsjettforliket vil han truleg gå endå meir opp, fordi ein brukar eingongspengar som etter kvart er nøyde til å verte permanente, og som nok på magisk vis vil verte til oljepengar i løpet av den perioden.

Dei store tala i det alternativet som Venstre legg fram, og som eg tek opp, og som vi kjem til å stemme for, er at vi ønskjer å ta ned det offentlege utgiftsnivået. I vårt budsjett tek vi det ned med netto 7,6 mrd. kr, eller dersom ein legg til desse 9 mrd. kr som tydelegvis ikkje trengst lenger i Eksfin, vil summen vere 16,6 mrd. kr i lågare forbruk.

Så føreslår vi å senke skatte- og avgiftstrykket, særleg for norsk næringsliv og dei som investerer i norske bedrifter, netto med 4,6 mrd. kr, og vi ligg på ein oljepengebruk som er 3 mrd. kr lågare enn forslaget, eller 12 mrd. kr lågare dersom vi tek med desse Eksfin-pengane.

Det vi satsar på, er det som trengst å gjerast for å kome i mål med dei store oppgåvene som står framføre oss. Vi legg opp til ein betydeleg grønarare profil gjennom ei vridning av skattesystemet, der det skal straffe seg meir

å forureine og løne seg meir å skape arbeidsplassar og stå i jobb. Det handlar om ulike miljøavgifter. Det handlar også om ting som kjem forbrukarane til gode, f.eks. at det vert langt meir attraktivt å kjøpe nullutslepps-bilar, men også nullutsleppsvarer-bilar. Det ligg betydelege summar i støtte til teknologi, anten det er grøn skipsfart eller karbonfangst og -lagring eller anna, og det ligg 1 mrd. kr meir til ulike viktige natursatsingar.

Så har vi lagt opp til eit budsjett som gjer at særleg barnefamiliar med låg inntekt kjem godt ut. Vi aukar barnetrygda, slik mange andre føreslår. Men i motsetning til mange andre føreslår vi også å skattleggje henne i tråd med det som ekspertutvalet for barn i fattige familiar føreslo i haust, som regjeringa så langt har valt å ikkje lytte til. Men gjer ein det, anslår dei at ein vil kunne halvere talet på barn som veks opp i fattige familiar. Det illustrerer problemet med barnetrygda slik ho er ordna i dag. Fordi ho er heilt lik for absolutt alle, klarer ein aldri å heve henne nok til at ein verkeleg får bukt med barnefattigdommen. Det er det grepet som trengst å gjerast. Det føreslår vi, og vi håpar at det også vil inspirere andre. Vi føreslår i tillegg å starte med rullerande barnehageopptak, slik at det vert enklare å få barnehageplass og enklare å kome seg tilbake i arbeid for dei som ønskjer det.

Innanfor forsvars- og utanriksprofilen føreslår vi å styrkje innsatsen mot Ukraina, meir pengar i våpenstøtte. Vi når bistandsprosenten utan å ta meir pengar frå oljefondet. Vi løyver også mest til Forsvaret av dei alternativa som ligg på bordet her i dag.

Vi gjennomfører også ei tydeleg prioritering for å byggje kunnskapssamfunnet. Det handlar om meir pengar til forskning. Det handlar om å styrkje vilkåra for studentane, ikkje berre dei som er norske studentar, men også dei som kjem frå utlandet, ved å gjeninnføre gratisprinsippet som SV og regjeringa har avskaffa. Vi føreslår å styrkje moglegheitene for etter- og vidareutdanning for lærarar. Vi føreslår betydelege satsingar for å få ned fråværet i skulen og generelt ein profil som gjer at det løner seg å satse på kunnskap og forskning, både for næringslivet og sjølv sagt også for forskings- og høgare utdanningssektoren.

Så er det mykje ein ikkje får gjort i eitt budsjett. Det er jo slik med budsjett som det er med å styre store skip. Det er dei små grepa som på sikt gjev stor uttelling. Det tek tid å endre ein kurs. Eg trur at ei av dei store oppgåvene som dette stortinget vil stå overfor i 2005, dersom det får ei anna samansetjing enn det det har i dag, er å gjere noko med den kursen regjeringa har staka ut, som har ilagt norske bedriftseigarar og næringsliv ei betydeleg høgare skattebyrde gjennom ei reelt sett dobling av formuesskatten for dei som eig aksjar og investerer i norske bedrifter. Då er det å fjerne den unødvendige

ekstra arbeidsgjevaravgifta det første viktige steget, men mykje meir må til.

Med det tek eg opp det forslaget Venstre står bak.

Presidenten [12:30:27]: Representanten Sveinung Rotevatn har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Tuva Moflag (A) [12:20:42]: Avtalefestet pensjon er i dag et viktig bidrag for å sikre gode pensjoner gjennom trepartssamarbeidet mellom arbeidsgivere, arbeidstakere og staten. Venstre foreslår i sitt alternative budsjett å avvikle statens bidrag til avtalefestet pensjon i privat sektor, en ordning som bidrar til å sikre en bedre pensjon til over en million norske arbeidstakere. Venstre anslår at dette skal gi en innsparing på over 3,6 mrd. kr fra 1. januar 2024. Jeg lurer på om representanten Rotevatn mener det er realistisk å endre pensjonssystemet nærmest over natten og stikke av fra en regning på 3,6 mrd. kr?

Sveinung Rotevatn (V) [12:21:25]: Representanten Moflag seier at AFP-ordninga er eit viktig bidrag til pensjonen, men det ho gløymde å seie, er at dette er eit viktig bidrag for nokon, men som alle er med på å finansiere. Det er Venstre si prinsipielle innvending mot måten denne ordninga er skrudd saman på. Det har ho vore i mange, mange år. Dette er ei ordning som absolutt alle er med og betale på, men som ein berre får tilgang til gjennom gjevne kriterium i tariffbundne bedrifter osv., som gjev ei rekkje uheldige insentiv, f.eks. at ein mistar dei rettane viss ein vel å skifte jobb seint i karrieren. Det å ha ein seniorpolitikk er ikkje akkurat ei god ordning for å sørge for at folk står i arbeid.

Det er klart at skal ein gjere store endringar i pensjonsordningane, som dette er, så ville Venstre – om vi var i regjering – måtte leggje fram eit lovforslag og ha dialog med partane osv. Vi er ikkje i regjering, men vi vel å synleggjere effekten det ville hatt dersom Venstre hadde fått gjennomført politikken sin og ikkje bidrege med dei statlege pengane som ein har gjort i desse ulike tariffoppgjera. Då ville innsparinga ha vore slik vi har regissert.

Tuva Moflag (A) [12:22:38]: Representanten Rotevatn og hans parti sitter ikke i regjering, men de har anledning til å stille budsjettsspørsmål. Så vidt jeg kan se, har Venstre fått svar om at det er teoretisk mulig å fjerne 169 mill. kr fra 1. januar med dette grepet, altså ikke de 3,6 milliardene som Venstre har saldert sitt budsjett med.

For Arbeiderpartiet er det viktig å legge trepartssamarbeidet til grunn for politikktutviklingen. Når verden ser til Norge, Norden og våre vellykkede velferdsstater, er det den nordiske modellen som framheves som et

suksesskriterium. God dialog og tillit mellom partene er viktig for å bevare og videreutvikle modellen. Er ikke Venstre bekymret for tilliten i partssamarbeidet hvis staten ikke følger opp sine forpliktelser og, som sagt, stikker av fra denne regningen nærmest over natten?

Sveinung Rotevatn (V) [12:23:37]: Det er ikkje lett for Venstre å inngå i eit trepartssamarbeid når vi er i opposisjonen på Stortinget. Det er det regjeringa og regjeringspartia som nødvendigvis må gjere. Det er dei for så vidt i full gang med, for regjeringa har gjennom statsministeren lova at dei framover skal bidra med endå meir pengar innan avtalefesta pensjon. Det betyr eigentleg at den innsparinga som Venstre skisserer, etter kvart vil verte mykje større dersom regjeringa følgjer opp med endå meir skattepengar til ei ordning som etter mitt syn ikkje er berekraftig.

Vi kan sikkert diskutere og gjerne sjå nærare på kor lang tid det ville ha teke å ha møte med partane, gjere lovendrininga og så vidare og få den innsparinga Venstre skisserer, men eg vil seie at det som då i verste fall er tilfelle, er at Venstres budsjett vil verte meir og meir ansvarleg og gje større og større innsparingar etter kvart som tida går. Det er i motsetning til det budsjettet som representanten Tuva Moflag skal stemme for i dag, der ein tek masse eingongspengar som er borte om eit år, som har store høl, og som er tre gonger dei beløpa vi snakkar om her.

Tuva Moflag (A) [12:24:40]: Rotevatn trekker fram en prinsipiell innvending mot AFP, at det er noen som finansierer den, og noen som får tilgang til den. Sånn er det vel egentlig med absolutt alle velferdsgoder som vi finansierer gjennom statsbudsjettet? Folk er med og spleiser på barnehage selv om de kanskje ikke har barn selv. De fleste synes det er ålreit å være med og spleise på å utdanne sykepleiere og helsepersonell, for uavhengig av hvem vi er, trenger vi kanskje hjelp i eldreomsorgen når vi blir eldre.

Punkt én: Mener Venstre at vi skal ha en én-til-én-finansiering av velferdsstaten? Punkt to: I Norge er det sånn at vi trenger noen virkemidler for å få dette partssamarbeidet til å fungere. Hvis vi skal stimulere folk til å organisere seg, både på arbeidsgiversiden og arbeidstakersiden, handler det om at det ligger noen goder i partssamarbeidet og gjennom tariffavtalene. Hva vil Venstre gjøre for å sikre at folk er organisert, og at vi kan videreutvikle den nordiske og norske modellen?

Sveinung Rotevatn (V) [12:25:45]: Eg vil seie takk for eit interessant spørsmål.

Nei, eg og Venstre meiner ikkje at ein uansett skal få igjen i kroner og øre det ein i ei eller anna form har betalt inn. Velferdsstaten er eit spleiselag.

Men eg trur at når det gjeld ulike trygdeordningar, og særleg pensjonsordninga, må dei vere innretta ut frå objektive kriterium som alle kan vere einige om, f.eks. basert på kor mykje ein har betalt inn, kor lenge ein har stått i jobb, og andre ting. Det er ikkje det AFP-ordninga har som kriterium. Ho har som kriterium at ein jobbar i ei viss bedrift som har ein viss avtale, og viss ein sluttar i den bedrifta og begynner i ei ny bedrift, mistar ein pensjonen sin. Det synest eg faktisk ikkje er rettferdig.

Det er ikkje eit hinder for at partane kan lage ei slik ordning. Det kan arbeidsgjeversida og arbeidstakersida avtale fritt fram og betale for sjølv. Det ein krev, er at alle andre skal vere med og finansiere ho. Når det gjev såpass uheldige insentiv for å stå i jobb, for å kunne skifte jobb og for dynamikken i arbeidsmarknaden, vel iallfall Venstre å seie at staten ikkje bør vere med og oppmuntre til det.

Aleksander Øren Heen (Sp) [12:27:00]: Venstre var ein gong i tida eit distriktparti. No verkar det som om dei har større engasjement for det som skjer i Brussel, enn for det som skjer innerst i Nordfjord eller Balsfjord eller ved Vangsmjøse. Det ser me tydeleg når Venstre i sitt alternative budsjett vil auka prisen for barnehageplassar i distriktkommunar. Dei vil òg leggja ned politikontor som har få tilsette, dei vil auka CO₂-kompensasjonsordninga som verkar direkte inn på distriktsarbeidsplassane, og dei legg opp til ei storstilt skulenedlegging ved å kutta den halve millionen som alle distriktsskular får.

Då er det freistande å spørja: Kva er motivasjonen for Venstre og Rotevatn, som tidlegare var ein distriktsrepresentant, for å avvika distriktpolitikken slik Venstre no gjer?

Sveinung Rotevatn (V) [12:27:44]: For det første trur eg ikkje det kunne skade om også regjeringspartia fokuserte litt på det som representanten seier går føre seg i Brussel, for det angår faktisk også oss – det angår heile verdsdelen vår, og det angår nordmenn i by og bygd, for det er knapt den ordninga eller den sektoren som ikkje vert påverka av EØS-lovgjevinga. Så veit eg at Senterpartiet vil seie opp EØS-avtalen. Dei om det, men så lenge dei sit i ei regjering som vil halde fast ved han, bør dei også følgje med på det som skjer der – og som nabolanda våre bestemmer over, men ikkje vi, men det er heilt frivillig.

Så til dette med distriktsprofilen: Eg trur Senterpartiet blandar det å ha ein god distriktpolitikk med det å vere einig med Senterpartiet i eitt og alt. Det er faktisk to forskjellige ting. Eg synest ikkje det er bra for distriktpolitikk og verdiskaping at ein slengjer på stadig nye milliardar i skattar for norske bedriftseigarar som investerer i hjørnesteinsbedrifter, anten det er i Balsfjord, i Årdal eller på Nordfjordeid. Eg synest heller ikkje det er riktig

prioritering at ein skal bruke så mykje pengar på å senke prisen på ferjebilletter mens vegane forfell mellom ferjekaiene. Venstre flyttar 1 mrd. kr over til fylkesvegar. Det er ei god prioritering for distrikta.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:29:00]: Jeg vil gjerne følge opp der representanten Moflag slapp. Jeg hørte nemlig at representanten Rotevatn sa noe om ansvarlig budsjettering i forbindelse med budsjettenigheten. Det er litt gøy, all den tid han er finanspolitisk talsperson for et parti som i sitt budsjettforslag halverer det statlige bidraget til AFP fra et år til et annet.

Representanten Moflag spurte om realismen i det. Jeg ønsker å spørre om ansvarligheten i det. Da er det også ganske gøy, eller egentlig alvorlig og forstemmende, at representanten Rotevatn svarer på spørsmål om dette at hadde de vært i regjering, hadde de måttet gjøre en lovendring og høre på partene. Er det sånn å forstå at hele Venstres alternative budsjettforslag, som de altså fremmer i salen i dag, og som det skal stemmes over i Det norske storting, egentlig bare handler om å synleggjøre budsjetteffekter? For meg framstår ikke det særlig ansvarlig. Det bør kanskje representantene fra Venstre tenke over når de trykker på den grønne knappen for sitt eget forslag senere i dag.

Sveinung Rotevatn (V) [12:30:06]: Eg trur eg svarte ganske utførleg på dette i stad, men eg kan gjenta nokre poeng i alle fall.

Det er nødvendigvis slik at når ein jobbar med budsjett i ei regjering, er det mange ting som feks. skal på høyring i løpet av året, og som skal gjelde frå 1. januar. Det kan vere lovendring, det kan vere dialog med partane – det kan vere mykje forskjellig.

Eg tenkjer at eit alternativt budsjett skal synleggjere korleis dette ville ha vore dersom vi som føreslår budsjettet, hadde styrt. Slik sett er det litt likt den kritikken som fleire har retta mot Høgres alternative budsjett, der ein stemmer for ein annan profil på jordbruksavtalen, slik Høgre også gjorde her i salen.

Det er nok forskjell på å vere i opposisjon og å vere i regjering, men det viktige er at dette er samanliknbart, at tala er i den storleiken som det faktisk har vore snakk om, osv.

Vi tek ned utgiftsnivået i det alternative budsjettet vårt med 28 mrd. kr brutto. Dette er tre av dei. Så kan ein eventuelt leggje på dei 9 mrd. kr som ein har trylla fram her. Poenget er at vi viser ei tydeleg vilje til å stramme inn og effektivisere offentleg sektor. Vi kan gjerne snakke om dei mange ulike postane gjennom debatten i dag.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:31:09]: Det er jo klart at partiet Venstre strammer inn på offentlig pengebruk mange steder. I tillegg til dette kuttet i avtales-

tet pensjon, som vil ramme folks faktiske pensjonsutbetalinger fra januar av neste år, skal det også kuttes i feriepengar for arbeidsløse, kuttes i pensjonene for gifte og samboende og ikke minst kuttes i sykelønnen med mange milliarder. Det vil nok ramme ganske tydelig.

Spørsmålet handlet om ansvarlighet: Ën ting er om det er realistisk å gjøre, men spørsmålet er om det er ansvarlig budsjettering å gjennomføre den typen endringer som Venstre faktisk foreslår, fra den ene dagen til den andre. Jeg kan iallfall si på vegne av SVs alternative budsjett, at det er innrettet slik at det faktisk kan gjennomføres.

Derfor blir mitt spørsmål – igjen: Er det sånn at Venstres alternative budsjett strengt tatt ikke bør gjennomføres?

Sveinung Rotevatn (V) [12:32:07]: Venstres alternative budsjett bør absolutt gjennomførast. Det kan vere at mange av grepa her, anten det handlar om jordbruksavtale, statlege bidrag, tariffavtale eller andre ting, ville sett litt annleis ut om vi hadde styrt gjennom heile året. Men eg meiner at vi forsøker å synleggjere korleis verda ville vore dersom det var vi som var i regjering, og vi gjorde prioriteringane, anten det handlar om bidrag til AFP i framtida, eller det handlar om andre ting.

Så synest eg dessverre at SV tek altfor lett på at det dessverre er ein del av trygdeordningane våre som har gode intensjonar, men som ikkje bidreg til at folk står i arbeid. Dette er ei av dei, og ei anna som representanten nemner, er sjukelønsordninga. Der føreslår vi å gjere grep i den ordninga – etter forslag frå sysselsetjingsutvalget – som gjer at både arbeidsgjevarar og arbeidstakarar får eit mykje sterkare insentiv til å få folk tilbake på jobb og ta i bruk det vi veit funkar, som er graderte sjukemeldingar. Dette er det tung forskning og støtte bak, og det at SV berre avvisar det – fordi dei aldri har sett ein utgiftspost dei ikkje er for å bevare – synest er eg beklageleg.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [12:33:26]: De siste årene har Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen brutt med en 50 år gammel tradisjon og gang på gang lagt fram budsjetter som ikke overholder bistandsmålet. Jeg ble veldig glad da jeg så at Venstre har lagt inn nok penger til å sørge for 1 pst. av brutto nasjonalinntekt i bistand i år, men da husket jeg også på at jeg ble veldig skuffet i fjor, da jeg så at Venstre den gangen ikke la inn nok penger til å nå dette målet. Så jeg lurer på: Er dette ny politikk fra Venstre? Kan Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne regne med at vi nå kan få støtte i kampen for å opprettholde 1 pst. i bistand? Det vil vi i så fall være glad for.

Sveinung Rotevatn (V) [12:34:08]: Venstre er for prosentmålet i bistand. Det har vi vore for lenge og gått til val på.

Det er rett som representanten Berg seier, at vi i fjor ikkje kom heilt opp på éin prosent. Grunnen til det er at det var så ekstraordinært høge olje- og gassinntekter at bruttonasjonalinntekta vart enormt stor.

Så kan ein spørje: Har det noko å seie? Vel, eg meiner at viss det er svære svingingar i BNI, i den storleiken, opp eller ned, må ein nok sjå litt meir pragmatisk på det. Eg er f.eks. ikkje for at ein dramatisk skal redusere bistandsbudsjettet viss BNI går dramatisk ned. Då får ein heller halde noko igjen. Men no er vi, vil eg seie, i ein tilnærma normalsituasjon. Det er ikkje så mykje som skal til for å nå det målet i budsjettet som er lagt fram i år. Det manglar 3 mrd. kr. Det må ein klare å prioritere i eit så stort budsjett, og det gjer Venstre innanfor vårt alternative budsjett. Eg får vel leggje til at vi er det einaste partiet, saman med Kristeleg Folkeparti, som oppfyller bistandsmålet utan å hente ut ekstra pengar frå oljefondet. Det viser ein vilje til prioritering, som dessverre ikkje så mange andre har vist.

Presidenten [12:35:10]: Replikordskiftet er omme.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [12:35:44]: I går morges våknet jeg til nyheten om at regjeringen og SV var enige om budsjettet. Vi fikk endelig se hvordan regjeringen og SV ønsker å prioritere i sitt tredje og nest siste budsjett i denne stortingsperioden. Dessverre er det lite grønt å spore i budsjettet. Etter tre budsjetter fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV er det ingen antydninger til et skifte i klima- og naturpolitikken.

SV melder også at de rett og slett har gitt opp å få til flere endringer i oljepolitikken. Dermed står Arbeiderpartiet og Senterpartiets uansvarlige oljepolitikk uendret, helt på tvers av både klimaforskningen, Norges klimamål og klimautvalgets anbefalinger.

Er jeg skuffet? Ja, for klimakrisen er akutt, mens norsk klimapolitikk går altfor sakte – samtidig som regjeringen tar mange steg i feil retning. Hvert oljefelt som åpnes, er et farlig veddemål mot klimaet.

Statsministeren har vært forhindret fra å delta i sluttforhandlingene om budsjettet fordi han har deltatt på klimatoppmøtet i Dubai. Det hadde vært mer effektivt for verdens klima om han hadde blitt hjemme og heller funnet en enighet med SV om letestans og en plan for gradvis nedtrapping av norsk oljeutvinning. Det hadde også vært i tråd med både det FNs generalsekretær ber landene om å gjøre, og det som det regjeringsoppnevnte klimautvalget anbefaler.

Klimaendringene øker ikke bare ulikhetene mellom land, men også ulikhetene internt i land. Det er de fattigste i ethvert samfunn som rammes hardest av kriser. Aller hardest vil klimakrisen ramme dagens barn og framtidens generasjoner. Det er grunnen til at klimakrisen er vår tids største solidaritetssak. Men det ser det

dessverre ikke ut til at budsjettpartnerne har tatt inn over seg.

Det er ingen ressurser å fordele på en ødelagt planet. Norske politikere må sette klima- og naturkrisen først for å sikre velferd for alle for alltid. Det er målet med det grønne politiske prosjektet.

De siste årene har verden opplevd krise etter krise. Det er langt fra sikkert at det vil bli noe særlig bedre med det første. Derfor krever tiden vi lever i, at regjeringen omfordeler kraftig – her i Norge og gjennom bistand og hjelp til land i Sør. Det gjør Miljøpartiet De Grønne med vårt budsjett.

Miljøpartiet De Grønne foreslår flere tiltak for å hjelpe folk med å komme gjennom dyrtiden. Vi halverer matmomsen, vi øker studiestøtten gradvis til 1,5 G. Vi øker barnetrygden til 31 535 kr, som er i tråd med ekspertutvalgets anbefaling. For dem som står uten arbeid eller annen inntekt, erstatter vi sosialhjelpen med en garantert minsteinntekt på 12 300 kr i måneden og mulighet til å tjene opptil 23 500 kr uten avkorting. Med klimabelønning og vår strømstøtte får en vanlig familie på fire 54 000 kr mer å rutte med i året med vårt budsjett.

Solidaritet på tvers av landegrenser og generasjoner er kjernen i Miljøpartiet De Grønnes prosjekt. Vi viser også at vi kan nå bistandsprosenten og gi fattige land en klimaprosent i tillegg, innenfor handlingsregelen.

FN sier at rike land som Norge må bli nullutslipps-samfunn innen 2040. Miljøpartiet De Grønne har lagt fram et grundig klimabudsjett med tiltak som må til for å kutte 80 pst. av utslippene innen 2030. Det er stadig vanskeligere å få til, men det er mulig dersom politikerne vil det.

Skal vi nå klimamålene, må vi sikre en omlegging på alle felt i hele økonomien. Miljøpartiet De Grønne reverserer kuttet i veibruksavgiften i tillegg til å øke CO₂-avgiften gradvis til 3 000 kr i 2030.

Representanter for flere partier i denne sal, inkludert regjeringspartiene, skyver ofte folk foran seg når det argumenteres mot restriktive klimatiltak. Argumentet er at folk flest ikke vil være med på tiltakene, og at det kan ødelegge for klimapolitikken på sikt. For det første er jeg ikke enig i premisset. For det andre henger ikke argumentasjonen på greip. De samme partiene stemmer jo ned populære forslag som vil gjøre det lettere å velge miljøvennlig, som f.eks. å fjerne moms på frukt og grønt eller reparasjon og gjenbruk, et nasjonalt reisekort til 499 kr eller å gi folk vesentlig mer støtte til energieffektivisering gjennom Enova. Det er visstnok for dyrt.

I vårt budsjett viser vi hvordan vi kan finansiere populære miljøtiltak samtidig som vi holder oss innenfor handlingsregelen. Samlet sett er vårt budsjett mindre inflasjonsdrivende enn regjeringens fordi vi bl.a. også

tør å kutte unødvendige motorveier og legge ekstra avgifter på oljen.

Klimakrisen krever at vi tenker nytt. Derfor har Miljøpartiet De Grønne i mange år tatt til orde for at vi må innføre en klimabelønning, der vi deler ut igjen de økte avgiftene på bensin og flyreiser, med en lik sum til hver og en av oss. Det er rettferdig klimapolitikk i praksis og vil hjelpe dem av oss med lavest inntekt, som ellers rammes av avgiftsøkninger. Vi erstatter også regjeringens strømstøtte med en lik utbetaling til hver og en av dem som er bosatt i prisområder med høyere strømpriser. På den måten lønner det seg å investere i energisparing, samtidig som nordmenn blir kompensert for veldig høye strømregninger.

Naturen kan bare tape én gang, så har den tapt for godt. Miljøpartiet De Grønne fremmer forslag som vil bidra til at Norge verner en tredjedel av naturen. Vi øker skogvernbevilgningen, vi setter i gang program for reetablering av våtmarker og naturskog, vi styrker innsatsen for å redde Oslofjorden, og vi forbereder krav om arealnøytralitet i alle kommuner. En av Miljøpartiet De Grønnes viktigste prioriteringer i vårt budsjett er at vi kutter i naturskadelige motorveier. Det frigjør også 7 mrd. kr til andre tiltak som nordmenn trenger.

Miljøpartiet De Grønne frykter norsk industridød. Regjeringens grønne industriløft holder ikke sammenlignet med satsingene i EU og USA. Vi ser allerede at norske arbeidsplasser blir lagt ned eller forsvinner ut av landet. Miljøpartiet De Grønne setter av 50 mrd. kr i vårt budsjett til å investere i grønn industri – etter suksessmodellen for oljen med statens direkte økonomiske engasjement og Petoro.

Regjeringen og SVs ekstra 5 mrd. kr til en finansieringsordning til grønne bedrifter er en start, men langt fra bra nok, spesielt ikke når oljenæringen blir gjøkungen i redet og tar kapital og arbeidskraft fra grønne bedrifter og gjør det enda vanskeligere for nye industrier å etablere seg i Norge.

Verken regjeringer som har utgått fra høyre- eller venstresiden, har fått til substansielle endringer i klima- og naturpolitikken. Siden 1990-tallet har regjering på regjering utsatt omstillingen av norsk økonomi til fordel for mer leting og utvinning av olje og gass. De har bygget motorveier, lagt til rette for biltrafikk og fly istedenfor å satse på kollektivtransport og jernbane, og de har ikke sørget for at det billigste og beste for folk flest er å velge miljøvennlig. Norske regjeringer har kun klart å kutte litt over 4 pst. av klimagassutslippene siden 1990. Det er magre resultater etter 30 år med såkalt klimapolitikk.

Er det mulig å få til mer i norsk klimapolitikk, eller er det umulig? Det er ikke umulig, men skal vi få det til, må vi som er opptatt av det, stå sammen om tøffere krav. Bare da kan vi sørge for at verken Høyre eller Arbeider-

partiet kan få styre Norge uten at de leverer seriøs klima- og naturpolitikk, og at de slutter å lete etter mer olje og starter en gradvis utfasing. Det var et slikt samarbeid på tvers av blokkene som gjorde at Lofoten, Vesterålen og Senja ble vernet i sin tid. Tiden hvor Stortinget kan akseptere gigantinvesteringer i fossil energi i bytte mot litt mer penger til diverse miljøprosjekter, er forbi.

Vi kan ikke redde en brennende planet med en brannslange med fossilt brensel, sa FNs generalsekretær da klimatoppmøtet i Dubai startet forrige uke. Det er forbrenningen av olje, kull og gass som skaper klimakrisen. Derfor kan heller ikke et budsjett eller regjeringssamarbeid kalles rekordgrønt uten at det også endrer oljepolitikken og er langt mer ambisiøst på naturens vegne.

Klima og natur må være rammen for all politikk. Sammen må vi klare å løse de kortsiktige utfordringene og krisene som verden står i, samtidig som vi sikrer at også våre barn og barnebarn kan leve et godt og trygt liv.

Med det tar jeg opp Miljøpartiet De Grønnes forslag.

Presidenten [12:44:54]: Representanten Lan Marie Nguyen Berg har tatt opp de forslagene hun refererte til. Det blir replikkordskifte.

Marianne Sivertsen Næss (A) [12:45:09]: Det er mye som er bra med Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett, som viktigheten av å ta vare på folks lommebok og en grønn politikk som bidrar til klimagasskutt. Det er derfor ganske oppsiktsvekkende at når regjeringen fatter det største klimatiltaket noensinne i Norge og reduserer utslippene på Melkøya med 850 000 tonn CO₂, stikker Miljøpartiet De Grønne hodet i sanden og jobber for en løsning som både er dyre- re for fellesskapet, og som kutter mindre utslipp. Faktisk vil fellesskapet måtte betale 85 pst. av kostnadene ved en CCS-løsning gjennom vårt eierskap i Equinor og Petoro, altså 20–30 mrd. kr av fellesskapets midler som kunne vært brukt på klimagasskutt eller velferd. CCS-løsningen vil også anslagsvis kunne gi 100 000 tonn høyere CO₂-utslipp per år fra Hammerfest enn kraft fra land.

Mitt spørsmål er: Mener representanten at vi skal bruke dobbelt så mye penger på en løsning som kutter mindre klimagassutslipp, som bare investerer i Melkøya og dens levetid, og som ikke gir Finnmark én meter mer nett eller én megawatt mer kraft?

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [12:46:15]: Jeg er glad for at representanten fra Arbeiderpartiet har lest vårt alternative budsjett, og jeg håper at hun kan la seg inspirere av vår klimapolitikk.

Det vi ønsker for Melkøya, er å pålegge oljeselskapene å elektrifisere uten kraft fra land, enten ved havvind

eller ved CCS. Hvordan de gjør det, er ikke så viktig for meg, men det er viktig for meg at vi ikke må bygge ned hele Finnmark med vindkraft, ta av reindriftsområder og krenke urfolks rettigheter for å få det til.

For det andre er det jo spennende når det viktigste klimatiltaket er å elektrifisere et gassanlegg. Det sier litt om hva slags prioriteringer Arbeiderpartiet har. Isteden mener jeg vel at Arbeiderpartiet burde begynne å se på de minst produserende og mest forurensende oljefeltene som finnes i Nordsjøen. Dem trenger vi ikke, og hvis vi kutter dem, vil vi kunne kutte mer utslipp enn ved å elektrifisere Melkøya med masse kraft fra land, noe som kommer til å skape mange problemer.

Marianne Sivertsen Næss (A) [12:47:20]: Å godkjenne Snøhvit Future handler om å sikre arbeidsplasser. Det er viktig for Europas energisikkerhet og et svært viktig klimatiltak.

Jeg registrerer at Miljøpartiet De Grønne bruker veldig mye tid på de små kuttene og er imot de store utslippskuttene. Sjøpelsortering er fint, men det kutter ikke store utslipp. Miljøpartiet De Grønne bruker enormt med tid og krefter på å selge en grønn livsstil, men er imot tiltakene for de store klimagasskuttene, som Melkøya. Det er det største klimatiltaket i Norge noensinne. Hva sier Miljøpartiet De Grønne da? De vil ha en løsning som koster det dobbelte, og som kutter mindre utslipp.

Miljødirektoratet har sagt at vi må bygge ut 34 TWh ny fornybar energi fram mot 2030 for å nå klimamålene våre. Hva gjør Miljøpartiet De Grønne da? De kjemper med nebb og klør mot flere prosjekter for fornybar energi. En skal sortere enorme mengder plast før en kutter de samme mengdene utslipp som vi gjør på Melkøya. Derfor er mitt spørsmål til representanten: Hvorfor tar ikke Miljøpartiet De Grønne mer ansvar for de store utslippskuttene og løsningene som sikrer at vi når klimamålene våre?

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [12:48:20]: Jeg synes det er litt spesielt å høre representanten si at Miljøpartiet De Grønne ikke tar ansvar for de store utslippskuttene, når de utslippskuttene vi nettopp kjemper for å få gjort, er innenfor petroleum og samferdsel. Det er jo der de store utslippene i Norge ligger.

Nå utfordret jeg akkurat representanten på hvorvidt Arbeiderpartiet mener at det kan være lurt å se på de små feltene som nå produserer veldig lite, men som er veldig utslippsintensive, og om de kan kutte i dem og begynne å fase dem ned, istedenfor at man skal bruke masse kraft, som kunne vært brukt i andre næringer i Finnmark, men som da ikke får tak i kraft, og ikke kan etablere grønne arbeidsplasser, på å elektrifisere Melkøya. Jeg mener også at Melkøya og andre oljefelt som skal drives,

skal elektrifiseres, men at det må være oljeselskapenes ansvar å finansiere, ikke staten Norge, og at man ikke må ta kraft fra land, for vi trenger den kraften til de grønne næringene og de nye arbeidsplassene som vi har lyst til å sikre framover.

Ivar B. Prestbakmo (Sp) [12:49:33]: Det er vel knapt noen overraskelse at Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett øker CO₂-avgiften, øker veibruksavgiften og øker trafikkforsikringsavgiften. Det er verdt å reflektere over at Miljøpartiet De Grønne også foreslår å kutte 1 mrd. kr til kommunene gjennom Havbruksfondet, som går til lokal verdiskaping og tilrettelegging for næringsutvikling. Det er også verdt å nevne at Miljøpartiet De Grønne foreslår å fjerne momsritaket på strøm i Nord-Norge, en landsdel som til tross for at det er kaldt i hele landet nå, stort sett har det kaldere enn andre, og at man kutter i pendlerfradraget. For å koble på en ting til: Man ønsker nemlig å stoppe E10 Hålogalandsvegen, som er under bygging. Da blir spørsmålet mitt:

Hvor mange i Distrikts-Norge tror man vil oppfatte Miljøpartiet De Grønne som et parti som faktisk ønsker at det skal bo og leve mennesker i Distrikts-Norge, når man legger på avgifter, fjerner momsritak og stanser kanskje det viktigste veiprosjektet i Nord-Norge, som faktisk er i gang?

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [12:50:35]: Jeg tror det handler om prioriteringer og hvordan man ser på hvordan vi skal utvikle distriktene også framover. I vårt alternative jordbruksoppgjør viser vi hvordan vi prioriterer de små og mellomstore brukene, som nettopp skal gjøre det godt å drive gård, selv om man ikke bor på et sted der det er mye flat mark. Og så fjerner vi den ekstraordinært høye arbeidsgiveravgiften som vil være bra for bedrifter over hele landet. Istedenfor å prioritere masse penger på naturskadelige motorveier, som også vil bygge ned matjord, prioriterer vi mye mer penger enn det som regjeringen og den forrige regjeringen har gjort på veivedlikehold, som veldig mange i distriktene mener er viktig – de ønsker seg heller en gul midtstripe enn flere motorveier.

Ivar B. Prestbakmo (Sp) [12:51:22]: Jeg tror nok man kan regne på én hånd antall kilometer kvadratmeter som er nedbygd av dyrkbar mark når det gjelder E10 Hålogalandsvegen. Den er heller ikke å regne som en motorvei.

Den gir 40 minutters forkorting av reisetiden mellom Sortland og Evenes. Den sørger for en trafikkisikker veistrekning, noe som veldig mange i dag har en usikkerhet knyttet til. I tillegg er det faktisk en av de viktigste veiene når det gjelder å transportere sjømat ut til verden, i tillegg til at prosjektet faktisk også har knallharde

krav når det gjelder å halvere CO₂-utslippene under bygging, og når det gjelder å begrense naturinngrep. Det gjør at man får viktig kunnskap og erfaringer. Så spørsmålet mitt blir:

Hvorfor ønsker man å stoppe E10 Hålogalandsvegen når det både er et samfunnsnyttige prosjekt, er et prosjekt som tar inn over seg krav til miljø og bærekraft, og er et prosjekt som faktisk er i gang?

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [12:52:24]: Generelt mener Miljøpartiet De Grønne at det er viktig å se på hvordan vi bruker de offentlige pengene nå. Vi vet at vi ikke må øke inflasjonen. Da må vi sørge for å bruke de offentlige pengene på de prosjektene som bidrar til at vi kan leve mer miljøvennlig, som f.eks. på jernbanen, eller for å sørge for at vi får flere CCS-prosjekter eller batterifabrikker eller den typen ting. Det er det vi prioriterer å bruke pengene på. Jeg er klar over at Senterpartiet har andre prioriteringer enn oss, men jeg vil tro at de prioriteringene vi legger inn, vil kunne legge veien bedre for framtiden enn det som Senterpartiets gjør.

Sveinung Rotevatn (V) [12:53:21]: Det er store tal vi brukar i Stortinget. Det er milliardar og det er titals og av og til hundretals milliardar, men så er det nokre tal som er endå større, f.eks. ein billion. Det er den typen tal ein må ta i bruk når ein skal lese Miljøpartiet Dei Grønnes alternative budsjett, for dei flyttar på heilt enorme summar, stort sett frå Statens pensjonsfond utland, til andre typar fondskonstruksjonar eller til bistand eller til pengebruk i Noreg.

Vi kan vere ueinige om nivået på oljepengebruk, men det har vore ein slags einigheit i dette Stortinget om at når ein hentar inntekter frå sokkelen i form av skatt, avgifter og utbytte, då går det i oljefondet, og så må ein synleggjere tydeleg kva ein tek ut av oljefondet og brukar på formål her heime eller der ute. Men eg les ikkje Miljøpartiet Dei Grønnes budsjett slik – dei tek ut inntekter frå sokkelen og slusar dei inn i norsk økonomi og til ulike bistandsformål, og det er store tal. Då er spørsmålet: Er Miljøpartiet Dei Grøne for handlingsregelen for oljepengebruk, eller er dei for ein annan type handlingsregel?

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [12:54:27]: Vi er for handlingsregelen for oljepengebruk på den måten at vi vil holde norsk inflasjon nede, og det er viktig. Da må vi se på hva slags tiltak som bidrar til å øke inflasjonen i Norge, og hvilke tiltak som ikke gjør det. Vi hadde en diskusjon om dette i fjor, bl.a. om at bistand eller Nansen-programmet eller penger som blir brukt andre steder, ikke vil øke inflasjonen i Norge. Når man f.eks. snakker om at vi vil sette av krigsprofitten, de pengene

som Norge har tjent ekstraordinært på høye olje- og gasspriser, inn på et eget fond til f.eks. gjenoppbygging av Ukraina og andre formål, vil ikke de pengene brukes i Norge. Samtidig finansierer vi klimabistanden og bistandsprosenten innenfor handlingsregelen, så sånn sett er vårt budsjett mindre inflasjonsdrivende.

Jeg tror også at representanten viser til vårt fond for å kunne gå inn med statlige midler i bedrifter. Det vi gjør der, er at vi trekker inn 50 mrd. kr ekstra fra oljen og legger det til investeringskapital til statlige bedrifter.

Presidenten [12:55:30]: Replikskordskiftet er omme.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:55:45]: Vi lager budsjett i dyrtid og i en tid med stor internasjonal uro. Jeg synes debatten i dag har vært preget av mange av de viktige tingene. Når vi i Kristelig Folkeparti har lagt fram vårt alternative budsjett, har vi vært opptatt av å se hvordan vi kan prioritere enda hardere, prioritere enda bedre, for ikke minst å styrke situasjonen for dem som sliter økonomisk i Norge, og for å ha et internasjonalt perspektiv.

Noen av de store grepene som vi mener burde vært tatt i enda større grad, er innsats rettet mot barn som vokser opp i fattige familier. Jeg vil gi honnør til SV for å ha klart å løfte barnetrygden for dem over seks år. Det er en sak som Kristelig Folkeparti har prioritert gjentatte ganger de siste årene, og jeg er glad for at det er mange partier som nå engasjerer seg i å få løftet barnetrygden etter at den sto altfor lenge i ro. Dessverre vil regjeringa og SVs forlik reelt sett kutte i barnetrygden for dem mellom null og seks år. Begrunnelsen for at vi har valgt å prioritere dem, er at vi ifølge statistikken vet at det er mange som er i etableringsfasen på det tidspunkt, og at det er flere barn – eller familier med barn – som er under fattigdomsgrensen på den tiden.

I Kristelig Folkepartis alternative budsjett har vi en økning av barnetrygden på 2,8 mrd. kr, noe vi mener hadde vært viktig å gjennomføre, og som ville gjeldt fra 1. januar. Vi kombinerer det også med fritidskortet. Gjennom året som har gått, er noe av det som har gjort sterkest inntrykk på meg, historier fra ungdommer og barn som enten har sagt at de må pante flasker for å få råd til kontingenten, eller har sagt at de har sluttet på aktiviteter. Vi ser at det er mange barn og unge som faller utenfor. Vi mener at fritidskortet for alle barn mellom 6 og 18 år ville vært et viktig tiltak, noe en kunne gjennomført universelt for å sikre at barn har mulighet til å kunne delta på fritidsaktiviteter. Jeg tror at akkurat i den tiden vi er inne i nå, ville fritidskortet vært veldig viktig, og det er veldig synd at det er forsvunnet. Men jeg gleder meg over at kommune etter kommune nå varsler at de skal innføre det – der det har blitt gult styre. Jeg gleder meg over det, men jeg håper virkelig at vi klarer å priori-

tere det fra denne sal – enten når Kristelig Folkeparti er tilbake igjen, eller ved at regjeringspartiene og SV ser behovet for det framover.

En annen viktig prioritering som Kristelig Folkeparti har valgt å løfte, er strømstøtten. Vi mener at den burde vært bedre for husholdninger og for frivillige lag og foreninger. I Kristelig Folkepartis alternative budsjett har vi valgt å prioritere 100 pst. kompensasjon over 50 øre. Vi finansierer det ved å øke skattene for dem som har over 1 mill. kr i inntekt. Det er både for å få råd til et dyrt tiltak og fordi vi mener det er mer solidarisk innrettet, at det er noen som har mer behov for økt strømstøtte – som jo er en nødvendighetsvare som en må ha – enn andre. Da mener vi at den modellen er noe regjeringspartiene og SV også burde ha sett på, og som hadde gitt en større trygghet for innbyggerne. Ikke minst ville det vært viktig for dem som har dårlig råd.

Også når det gjelder frivillige lag og foreninger, vet vi at det er mange som enten prioriterer ikke å skru på varmen på fotballbanen, eller som må ha det mindre kaldt i ishallene. Det rammer barn og unge direkte, og det tvinger fram mer vaffelsalg eller dugnad. Jeg mener at vi burde ha styrket den ordningen bedre, og derfor har vi gjort det i vårt alternative budsjett.

Vi prioriterer i Kristelig Folkepartis budsjett også eldre, både med en kraftig helsesatsing på 1 mrd. kr mer til sykehus enn det regjeringa legger inn, og ved å løfte inntekten til enslige minstepensjonister med 4 000 kr – sammen med aktivitet og tiltak av frivillige for eldre.

Så gjennomfører vi en kraftig omfordeling på avgifter for å styrke folkehelsen og for så vidt miljøprofilen. Vi øker avgifter på tobakk, alkohol og sukker – folkehelseutfordringer – mens vi reduserer og fjerner moms på frukt og grønt.

Det er mange viktige satsinger i Kristelig Folkepartis budsjett. En av dem jeg til slutt vil trekke fram, er bistandsprosenten, og at vi legger inn 5 mrd. kr til sør-pakken innenfor handlingsregelen. Totalt satser vi over 8 mrd. kr på bistand. Vi vet at etter koronaen og med Ukraina-krigen, med energipriser og matvarepriser som har steget, er situasjonen for verdens fattigste blitt enda mer dramatisk. Derfor er det også en stor skuffelse at en i dag skal vedta et budsjett som er under prosenten. Med respekt å melde: Vi klarte det med Fremskrittspartiet i regjering, de forsøkte gang på gang å kutte det, men vi valgte å prioritere det. Jeg synes det er veldig synd at regjeringspartiene og SV ikke har gjort det.

Vi legger også en kraftig klimasatsing i budsjettet, både internasjonalt, gjennom Klimainvesteringsfondet, og innenlands, gjennom økt CO₂-avgift, satsing på Bio-nova, Enova og Klimasats.

Jeg vil si til slutt at vi støtter en del av endringene i forliket, bl.a. når det gjelder klima. Derfor har vi justert

forslaget vårt gjennom å levere et løst forslag, som jeg herved tar opp.

Presidenten [13:00:53]: Da har representanten Kjell Ingolf Ropstad tatt opp Kristelig Folkepartis forslag.

Det blir replikkordskifte.

Torstein Tvedt Solberg (A) [13:01:09]: Representanten startet sitt innlegg med å trekke fram den internasjonale uroen som er, og dyrtida. Jeg tror vi kan være enige om at trossamfunnene spiller en veldig viktig rolle da, ikke minst som fellesskapsarenaer. Vi ser at de spiller en viktig rolle når det gjelder dyrtid. Vi ser ikke minst at med den internasjonale uroen som er i Midt-østen, med tydelige religiøse forgreininger, er det omfattende arbeidet som skjer her hjemme mellom trossamfunnene for å dempe konflikten, ekstremt viktig. Da tenker jeg at det er urovekkende når en ser på budsjettet til Kristelig Folkepartis foretrukne budsjettspartner, Høyre, som kutter Den norske kirke med nesten 200 mill. kr og kutter andre trossamfunn med nesten 100 mill. kr. Hva tenker representanten om at Høyre mener at trossamfunnene og Kirken skal bruke neste år på oppsigelser framfor sitt viktige arbeid?

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:02:06]: Takk for et veldig viktig spørsmål. Jeg er glad for at representanten løfter det. Jeg er også glad for at regjeringa har hatt en satsing på trossamfunn i sitt budsjett, for jeg deler absolutt den forståelsen som representanten Solberg har her om at trossamfunnene betyr enormt mye i landet vårt. Det er en samfunnsskapende kraft, som jeg liker å kalle det, fordi det er viktig for enkeltmennesker, men det er også viktig for samfunnet, for det skaper så enormt mye aktivitet og har betydning for enkeltmennesker rundt om i landet, enten det er i disse dager, der mange har ulike innsamlinger og utdelinger for dem som er trengende, eller det er bare for å skape et hjem, et fellesskap, for å dekke åndelige behov.

Det er vel også et tegn på at det betyr noe at Kristelig Folkeparti er med og påvirker budsjettene, og at budsjettene hadde sett helt annerledes ut hvis Kristelig Folkeparti ikke hadde fått lov til å påvirke. Så jeg vil gjerne benytte anledningen til å si tydelig til både Høyre, Venstre og Fremskrittspartiet, som har kuttet sine budsjetter: Det er ikke aktuelt, og jeg kommer ikke til å innta en rolle i eventuelle forhandlinger med å si at det ikke er Kristelig Folkepartis ansvar, for det ansvaret skal jeg ta.

Torstein Tvedt Solberg (A) [13:03:10]: Det peker kanskje litt på hvor vanskelig utgangspunktet til Kristelig Folkeparti hadde vært. Det samme gjelder for barne-

familiene og for verdens fattige, som var viktig i representantens innlegg og sånn sett også i kritikken av regjeringas forslag. Når en nå ser på fasiten, blir det mer til barnetrygd, vi senker barnehageprisene, vi senker SFO-prisene, og vi bidrar mer til fritidskassene, mens Kristelig Folkepartis foretrukne samarbeidspartner, Høyre, har nå mindre til barnetrygd enn regjeringa, en øker barnehageprisen, en øker SFO-prisen, og en har mindre til fritidskassene. En har også omfattende kutt i bistand til verdens fattige i disse urolige tidene.

Så med tanke på kritikken Kristelig Folkeparti har hatt av regjeringas budsjett: Hvor oppsiktsvekkende synes Kristelig Folkeparti det er å se Høyres svake budsjett for barnefamilier og verdens fattige?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:04:07]: Akkurat når det gjelder barnefamiliene, vil ikke min kritikk mot Høyre være like sterk. Jeg vil først si at nå har Kristelig Folkeparti støttet senking av barnehageprisene, og vi har heller ikke reversert noe på SFO, men jeg tror vi skal være ærlig på at det ikke er det som har hatt hovedprioritet. Vi hadde nok valgt å øke barnetrygden og gitt folk valgfrihet, kunnet bruke det på den måten, på samme måte som jeg ser at Høyre argumenterer for skattelette, og at folk skal kunne bruke penger der, pluss økt barnetrygd. Så noe er nok også ulike tiltak som vil nå barnefamiliene. Men jeg bare må si at regjeringspartiene valgte å fjerne fritidskortet, som var en sak som vi kjempet igjennom, og som Høyre også sto opp for.

Når det gjelder bistand, er det klart at jeg ser Høyres alternative budsjett. Igjen vil jeg bare understreke at Kristelig Folkeparti i åtte år tok en kamp i forhandlinger, men med Høyre i regjering og med statsminister fra Høyre var det ikke ett år vi kom under 1 pst. til bistand. Nå er det andre året denne sal stemmer gjennom å ikke nå prosenten, og for første gang har en heller ikke noen føringer om at en skal nå det i revidert. Så det historiske er jo at Arbeiderpartiet med statsministeren ikke når prosenten til bistand, og det skuffer meg stort.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [13:05:26]: Kristelig Folkeparti øker skattene med 7 mrd. kr i budsjettet for 2024. Enda mer øker de avgiftene. Det er ikke småtteri. Men de nøyer seg ikke med det, for jammen vil Kristelig Folkeparti innføre ABE-kutt på 0,5 pst. i statlige virksomheter også. Det betyr bl.a. 119 mill. kr mindre til politiet i 2024 og 213 mill. kr mindre til Forsvaret. Det mener vi i Senterpartiet er særs uklokt i disse tider.

Noe som ikke minst er like uklokt nå, og som skuffer oss enda mer, er at Kristelig Folkeparti ikke skjærmer de aller mest sårbare barna for ABE-kuttene sine. For barnevernet vårt bør også, ifølge Kristelig Folkeparti, sette i gang med store ABE-kutt – enda Kristelig Folkeparti må ha registrert hvordan barnevernsfeltet jublet over de

570 mill. kr ekstra som regjeringen gir til det statlige barnevernet i 2024. Da mener altså Kristelig Folkeparti at det heller trengs et effektiviseringskutt på over 90 mill. kr.

Hva er begrunnelsen for at Kristelig Folkeparti mener at barnevernet skal ta et så stort kutt i 2024? Er dette en god måte å drive barnevernspolitikk på?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:06:33]: Jeg mener det er riktig å ha ABE-reformen. Den gir riktignok staten inntekter eller mulighet til å kunne gjøre omprioriteringer, men jeg mener også det er en god måte å styre på, ved at en gir en forutsigbarhet for underliggende etater – at vi politikere ikke skal gå inn og direktestyre ulike prosjekter, men gi dem forutsigbarhet, riktignok i negativ forstand, men på den måten visshet om at en må gjøre omstillinger.

Når det gjelder barnevern, er kanskje det jeg er litt overrasket over når jeg ser på budsjettet, de enorme summene som legges inn for å fase ut privat barnevern, flere hundre millioner kroner, som jeg mener kunne vært brukt bedre. Jeg ser at det brukes enorme mengder og en økning også på private, fordi en har behov for dem, men da må man også være litt forsiktig med utfasinger, for det har en veldig stor kostnad. Jeg håper virkelig ikke det betyr at det er barn som må flytte fra institusjoner.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [13:07:35]: ABE-reformene, som Kristelig Folkeparti var med på i forrige regjeringssjette, rammet særlig kulturlivet veldig hardt. Man måtte kutte helt til beinet, og mange er nok nå skuffet over at Kristelig Folkeparti, som har vært et aktivt parti i forsvar av kulturen for å bygge den opp, nå heller er med på å bygge kultur ned i dette budsjettet. De kutter 20 mill. kr i Kulturfondet, som egentlig skal løfte kulturaktivitet over hele landet, i bygd og by. De kutter 5 mill. kr i kunstnerstipend, som de tidligere har kjempet sånn for, de kutter hele 75 mill. kr på filmfeltet, og de tar 50 mill. kr fra museene våre. På toppen av dette legger man da ABE-kuttene sine, som bare for museene vil bety 12,9 mill. kr i kutt.

Museene våre og resten av kulturlivet har krevende økonomiske tider nå etter pandemien og også etter de nevnte ABE-kuttene tidligere. Hvorfor vil Kristelig Folkeparti bygge ned kulturlivet i en tid da feltet har mer enn nok med å bygge seg opp?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:08:39]: Jeg må bare minne om at ABE-kuttet er på 0,5 pst., og det er store poster det er snakk om, men det er helt riktig, og det må jeg være ærlig på, at vi har valgt å prioritere. Vi har valgt å kutte i noen av disse postene som representanten nevner, for å frigjøre midler til bl.a. å kunne styrke bar-

nettrygden, styrke strømstøtten, styrke tilskuddene til frivillighet, til fritidskortet og ikke minst også for å få til en satsing på internasjonal solidaritet, som jeg er veldig skuffet over at regjeringen og SV ikke oppfyller. Alt dette har vi gjort innenfor samme oljepengebruk som regjeringa. Derfor har det vært en del omprioriteringer.

Representanten nevnte tidligere f.eks. skatt og avgift. Ja, vi har økt skatter og avgifter noe, for vi er ærlige på at for å finansiere f.eks. strømstøtten øker vi skattene for dem med over 1 mill. kr i inntekt. Det mener jeg er en riktig måte, og det er en solidarisk måte.

Det har vært kritikk på at strømstøtten ikke har truffet godt nok. Det kunne også vært en mulighet for regjeringspartiene å treffe enda bedre og forsterke strømstøtten.

Sånn er politikk: Vi prioriterer, og vi har prioritert noen av dem vi mener trenger det mest i den tida vi er inne i nå.

Kathy Lie (SV) [13:09:53]: Først vil jeg berømme Kristelig Folkeparti for gode forslag for familiene, bl.a. en god økning av barnetrygden. Men jeg leste også Kristelig Folkepartis forslag til kulturbudsjett, og her foreslås, som den forrige replikanten nevnte, flere alvorlige kutt, til Kulturfondet, Filmfondet, kunstnerstipend og det nasjonale museumsnettverket. Jeg finner heller ingen satsing på kunstnerøkonomi, ingen satsing på litteratur, lesing og bibliotek, ingen tiltak for språk, verken nynorsk, samisk eller andre minoritetsspråk.

Jeg lurer på hvordan Kristelig Folkeparti vil sørge for at vi har kunst og kultur i hele landet, at kunstnerne har noe å leve av, og at kultur og litteratur når ut til barn og unge? Eller synes ikke Kristelig Folkeparti det er viktig?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:10:44]: Jeg er helt enig med representanten i at kultur er viktig. Som også forrige representant var inne på: I en tid da en har det krevende, tror jeg det å ha andre ting enn bare det materielle å forholde seg til er ekstra viktig for oss.

Nå husker jeg ikke alle tallene i hodet, men jeg har vært opptatt av at når en har valgt å prioritere, er det heller ikke store summer når en sammenligner med størrelsen på posten, som vi har valgt å kutte. Det er vel opp til kanskje 5 pst. på noen av postene som vi har valgt å omprioritere.

Grunnen til at vi har gjort det, er at vi ser at matkøene øker. Vi ser at det er veldig mange som sliter med å få råd til ungenes fritidsaktiviteter. Vi ser at det er mange som sliter med å betale strømregningen. Derfor har vi valgt å prioritere økt barnetrygd, fritidskortet og en mye bedre strømstøtteordning.

Før jeg avslutter, vil jeg også si at jeg er glad for at SV har fått inn noe satsing, enten det har vært på trygder eller på barnetrygd for dem over seks år. Dessverre er det

sånn at SV må ta mange av de kampene fordi regjeringspartiene ikke har prioritert det høyt nok. Men vi har valgt noen prioriteringer, og vi styrker dem vi mener trenger det mest.

Presidenten [13:11:46]: Replikordskiftet er då avslutta.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:12:04]: Den 24. februar i fjor skjedde det noe som har påvirket Norge og verden, ikke minst Ukraina, på helt voldsomt vis. Nå som vi diskuterer statsbudsjettet i dag, er statsbudsjettet et helt annet på grunn av denne forferdelige krigen som raser i ett av våre nærmeste land. I dette budsjettet er det litt i overkant av 40 mrd. kr som er beregnet skyldes direkte konsekvenser av det krigsutbruddet vi så i februar i fjor, men det har også mye mer langsiktige konsekvenser. Fra perioden 1989/1990 til i dag, der vi gradvis har bygd forsvar, beredskap og betalt mindre i forsikringspremie, har vi nå kommet inn i en fase der vi må bruke mer penger på nasjonalt forsvar og å sikre landets trygghet med ulike beredskapstiltak. Det ser man også veldig tydelig i budsjettet når det gjelder alt fra forsvarsutgiftene til matberedskap til det vi gjør på politi og sikkerhetsmyndigheter – det er en rekke beredskapstiltak som vi nå må gjøre som vi ikke prioriterte så høyt før februar i fjor. Det er viktig for landet å ha god beredskap.

Så er det det andre. Noe av bekymringen i fjor var at prisstigningen ble så høy, og da vet vi at det er veldig mye mer krevende for folk i hverdagen. Det er mer krevende for bedrifter, og det er også mer krevende for offentlig sektor når de skal planlegge. En hovedbekymring med bakgrunn i det som skjedde sist det var høy prisstigning, var at det også skulle bli høy ledighet. Derfor har jeg lyst til å gå gjennom noen av tallene for hva som har skjedd i norske bedrifter i denne litt spesielt krevende tiden.

2022 ble et år der det var rekordhøy investering i norske bedrifter, på 451 mrd. kr i fastlandsbedriftene i Norge. Det er veldig bra og solid, og det er veldig mange bedrifter som har gjort tøffe valg gjennom fjoråret. Det var en økning på 17,1 pst., og så har det fortsatt inn i året i år. En bekymring vi hadde da vi så alle de tøffe nyhetene, var at det ikke kom til å fortsette, men i år er det 14 mrd. kr høyere enn for samme periode i fjor på de tre første kvartalene. Så selv om det var rekordhøye investeringer i fjor, er de enda litt høyere i år, og det er høyere enn i andre sammenlignbare land.

Syssettingen har også gått opp. En av bekymringene våre var at arbeidsledigheten skulle bli høy. Det er det motsatte som har skjedd – heldigvis, for det er så viktig for folks trygghet og økonomi at man har en jobb å gå til. Syssettingen har økt fra tredje kvartal 2021 til tredje kvartal 2023 med 130 000 personer, og 90 pst. av dem

i privat sektor. Ære være alle de private bedriftene som har tort å ansette folk.

Arbeidsledigheten er lav, den er på rundt 1,9 pst. Det er historisk sett et ganske lavt nivå i Norge, lavere enn det vi har pleid å ha, og det gir flere folk muligheter. Heldigvis har vi også sett at sysselsettingsgraden har gått opp, og at den nå igjen har passert over 70 pst. Folk som før var utenfor arbeidslivet, er nå inne i arbeidslivet. Vi må tilbake til 2009 for å finne tilsvarende tall.

Det har vært, og er, krevende for mange i denne dyrtiden vi nå har vært i, men en av hovedbekymringene som vi har hatt hele veien, er hvordan dette vil ramme norske bedrifter og i neste omgang norske arbeidsplasser. Vi vet at kombinasjonen av høy ledighet, høye priser og dermed også høye renter er en utrolig giftig miks for norske familier. Der er vi et helt annet sted i år enn vi var i fjor, for nå, når vi ser de ulike vurderingene av det året vi skal inn i, er vurderingen at prisveksten er på et høyt nivå, men at vi er på vei inn i et lavere nivå. Det mener både vi i Finansdepartementet, Norges Bank og SSB, og vi ser også i land rundt oss at prisveksten er på vei ned. Det er utrolig viktig hvis vi klarer å komme oss gjennom disse to–tre årene med lav ledighet, høy sysselsetting og aktivitet rundt omkring i hele Norge.

Så har regjeringen, sammen med SV, prioritert målrettede tiltak for hverdagsøkonomien til dem som sliter mest. Det er en rekke tiltak i dette budsjettet – og det har også folk fått fram tidligere – om det er for barnefamilier, som SFO, eller andre typer tiltak. Vi har også prioritert penger til forsvar, sikkerhet og beredskap, for det er hovedjobben til ethvert lands regjering: tryggheten for deg og meg som land, og tryggheten for deg og meg og vår hverdagsøkonomi, og at vi skal klare å få ting til å gå rundt.

Vi er på et bedre sted i år enn i fjor, og takk til alle norske bedrifter som har tatt de valgene de har tatt det siste året.

Presidenten [13:16:56]: Det vert replikkordskifte.

Tina Bru (H) [13:17:14]: Nå hørte vi finansministeren i sitt innlegg i salen igjen si at han er veldig, veldig opptatt av at vi får prisveksten ned, at vi forhåpentligvis har nådd rentetoppen, og at alt dette er viktig for at familier over hele landet igjen skal få en litt mer håndterlig økonomisk hverdag. Dette er åpenbart noe regjeringen er veldig opptatt av. Mitt spørsmål til finansministeren er imidlertid hvor trygg han føler seg på at dette faktisk er situasjonen vi kommer til å befinne oss i neste år, gitt at man øker pengebruken i dette budsjettet, gitt at det er usikkerhet – med mindre finansministeren kan avkrefte det – rundt hvor mange flyktninger som kommer neste år, og hva det vil kreve av finansiering, og gitt at det er vanskelig å spå akkurat

hva anslagene kommer til å bli for prisvekst og lønnsvekst, og om det kanskje vil trenge ytterligere kompensasjon. Spørsmålet er egentlig om finansministeren føler seg trygg på at dette budsjettet ikke gjør at regjeringen kommer til å ende opp med å stå ansvarlig for at f.eks. renten øker mer enn det den ellers ville gjort.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:18:12]: Min jobb og regjeringens jobb er selvfølgelig å ta landet trygt gjennom den perioden vi er inne i nå. Da må vi ta tøffe og veldig klare prioriteringer, ikke minst når de direkte eller indirekte kostnadene rundt krigen i Ukraina er på over 40 mrd. kr. Det har vært ganske krevende prioriteringer.

Jeg har hørt at Tina Bru det siste døgnet har prøvd å framstille det som om oljepengebruken har økt. Det er viktig å si at det har den ikke. I budsjettforliket med SV er oljepengebruken helt lik som før budsjettforliket. Hvis man leser Høyres alternative budsjett, står det på side 6 at Høyres oljepengebruk er om lag lik som regjeringens oljepengebruk, og det er den fortsatt.

Når det gjelder antallet flyktninger, er det selvfølgelig en usikkerhet rundt det, for det er også usikkerhet rundt hvordan utviklingen i Ukraina kommer til å bli det neste året. Det kan vi være helt åpne om. Vi har laget et anslag og gjort en beregning. Vi har også varslet at vi kommer til å ha noen nye tiltak for å klare å få mer kontroll på flyktningssituasjonen, men ingen land i verden kan være helt trygge på hva som skjer i Ukraina, heller ikke Norge.

Tina Bru (H) [13:19:20]: Noe har jo skjedd etter at vi la frem vårt alternative budsjett, og det er at det har kommet et forlik i Stortinget hvor man nå bruker mer penger enn det som lå i det opprinnelige budsjettforslaget. Det er ikke lenger slik at vi bruker om lag samme mengde oljepenger som det regjeringen legger opp til. Vi ligger nå 10 mrd. kr under fordi vi ikke bruker f.eks. den ekstrapotten med penger fra Eksfin som regjeringen fant.

Jeg registrerer at finansministeren igjen er veldig opptatt av å si at man ikke øker oljepengebruken. Jeg hadde en replikkveksling tidligere i dag med representanten Knutsen, som egentlig langt på vei bekreftet at dette på et vis er oljepenger, de bare kommer fra et annet sted. Det er oljepenger som er blitt bevilget tidligere, men ikke brukt. Nå brukes de, løftes inn i økonomien og vil sannsynligvis få akkurat samme effekt inn i økonomien som om man rett og slett hadde brukt oljepenger istedenfor bevilgningen gjennom Eksfin.

Spørsmålet er: Hva er det finansministeren mener er forskjellen på disse to tingene? Hva er forskjellen på de 9 mrd. kr som nå hentes ut fra Eksfin og pumpes inn i

økonomien til varige utgiftsøkninger, og om man eventuelt heller skulle brukt 9 mrd. kr mer i oljepenger? Er det noen forskjell?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:20:22]: Det er litt viktig at en er presis, også som opposisjonspolitiker. For det første er de 9 mrd. kr som tas fra Eksfin, ikke oljepenger – punktum finale. I dette budsjettet har man satt av 1,7 mrd. kr i nye tapsavsetninger til Eksfin fordi man skal få på plass en grønn industrisatsing. Da måtte man definert det også som ikke oljepenger, og det blir helt feil. Det er 7,3 mrd. kr mindre i tapsavsetninger i Eksfin etter dette budsjettforliket, men det er sånn vi budsjetterer i Norge. Det er helt gjennomsliktig, det er forutsigbart, og det er ordentlig. Det som er tydelig, er at diskusjonen om tapsavsetning er Høyres eneste ankepunkt. Jeg tror Høyre nesten ble litt overrasket over at det er stabilitet, at skatter og avgifter går ned, og at det ikke skjer noen store og nye grep i olje- og gasspolitikken. Det er stabilitet, og det er trygghet. Det er et forutsigbart, ordentlig og solid budsjett, som kommer til å dra Norge gjennom 2023 og 2024 på en god måte.

Tina Bru (H) [13:21:27]: Da de pengene ble bevilget under pandemien, var det oljepenger. Så har de stått der, som oljepenger, og ikke blitt benyttet. Nå er de flyttet over, inn i budsjettet. Det er som å bruke oljepenger, selv om – det er helt riktig som finansministeren sier – man ikke øker uttaket av fondet med de 9 mrd. kr, fordi de kommer fra et annet sted. Men det var en gang oljepenger, og det er fortsatt oljepenger. Jeg vil hevde at jeg er presis.

Jeg hører finansministeren si at det er sånn man budsjetterer, og det bringer meg til mitt kanskje siste spørsmål, vi får se. Man finansierer nå 20 mrd. kr i dette forliket med midlertidige inntekter. Oljepenger, Eksfinpenger – vi kan krangle om hva det faktisk er, men det er iallfall 9 mrd. kr som man ikke kommer til å ha neste år. Det ligger fortsatt 10 mrd. kr her fra en ekstraordinær arbeidsgiveravgift som vi har fått beskjed om at skal vekk, men som ennå ikke er tatt vekk. Totalt er vi nå oppe i om lag 20 mrd. kr, som er midlertidige penger som brukes på mer SFO, mer barnetrygd, andre varige utgiftsøkninger. Er det vanlig at man klarer å finne 20 ekstra milliarder på denne måten hvert år? Er finansministeren bekymret for at dette kanskje ikke blir like lett neste år?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:22:34]: Representanten fra Høyre har selektive utvalg av tall, for det er veldig mange ting i dette budsjettet som kan omtales som midlertidige utgifter. Jeg var selv innom de ekstraordinære utgiftene rundt situasjonen i Ukraina, som er på over 40 mrd. kr. Vi håper selvfølgelig alle at mange av de utgiftene er midlertidige, og at man kom-

mer over i en ny situasjon der. Det blir en litt teoretisk debatt. Det som ikke er en teoretisk debatt, er hvilke prioriteringer Høyre har gjort i dette budsjettet. Høyre er imot at norske barnefamilier skal få billigere barnehage. Vi er for. Høyre er imot at norske barnefamilier skal få gratis SFO i 3. klasse og billigere SFO i 1. klasse og 2. klasse. Høyre er for at man skal øke kjøttprisen for folk, de er for at man skal øke melkeprisen for folk, og de er for at det skal bli dyrere ferje. På område etter område er det ulike prioriteringer. Det forundrer meg også hvorfor Høyre alltid skal ha målrettede distriktskutt og ikke ser at det er viktig å utvikle alle deler av landet. Det er ulike prioriteringer – det er greit. Jeg er uenig i de prioriteringene Høyre gjør.

Hans Andreas Limi (FrP) [13:23:50]: Helt ferske tall fra Norges Bank viser et svakere konjunkturbilde enn banken hadde forutsett, og ytterligere svekkelse neste år. Det er et litt annerledes bilde enn det som finansministeren nettopp presenterte. Prisveksten på verdiskaping tiltar, mens veksten i økonomien og sysselsettingen kan stoppe opp. Høy prisstigning og økte kostnader for bedriftene slår inn for fullt og bidrar til stagflasjon. Et politisk valg fra Senterpartiet er å forlenge ekstraskatten på norske arbeidsplasser. Har finansministeren ingen som helst forståelse for at dette rammer utvikling av bransjer og teknologi som er viktige for norsk næringsliv, spesielt kompetansearbeidsplasser i Distrikts-Norge?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:24:38]: De tallene jeg refererte til i stedet, er historiske tall, og jeg er også veldig presis på å takke norske bedriftseiere, som har gjort de valgene de har gjort de siste to årene. Så må vi som nasjonalt folkevalgte eller som regjering også glede oss over at det har vært store investeringer i fastlandsbedriftene i denne tiden. Så vet vi at det er krevende. Det er ingen av oss som er i tvil om at det er krevende.

Når vi ser på skatte- og avgiftsopplegget som nå legges fram, går skattene og avgiftene ned, ikke opp. Verdsettelsen av næringsseiendom i formuesskatten reduseres. Vi reduserer arbeidsgiveravgiften i store deler av Distrikts-Norge, og vi har økt innslagspunktet for arbeidsgiveravgiften fra 750 000 kr til 850 000 kr. Så dette skatte- og avgiftsopplegget er en reduksjon i skatte- og avgiftstrykket sammenlignet med inneværende år. Det er det som er fasiten på dette budsjettet. Vi har gjort akkurat det vi sa, at vi skulle fase ut høyprisbidraget, og det ligger også inne i budsjettet.

Hans Andreas Limi (FrP) [13:25:44]: Finansministeren kunne kanskje håpe at den takken ble gjengjeldt, men jeg registrerer ikke store takksigelser fra

norske bedrifter for det skatteopplegget som finansministeren og denne regjeringen har lagt opp til og gjennomført. Utfordringen er jo at den ekstraordinære arbeidsgiveravgiften, som er en ekstra avgift på norske arbeidsplasser, skulle være midlertidig. Nå blir den noe mer enn det fordi den forlenges for 2024, og det viser vel egentlig noe av det vi advarte mot for et år siden, at det er vanskelig å saldere budsjettet for den rød-grønne regjeringen uten å bruke midlertidige inntekter. Nå har det som troll av eske dukket opp 9 mrd. kr som er brukt for å få på plass et budsjettforlik. Tror finansministeren det blir like vanskelig å saldere budsjettet for 2025 uten de 9 mrd. kr, som det ville vært for finansministeren uten denne ekstraordinære arbeidsgiveravgiften for neste år?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:26:47]: Dette er litt kreativ historieskriving, for hva var det vi sa og Stortinget vedtok i fjor høst? Vi sa at høyprisbidraget skulle fases ut senest i løpet av 2023. Det er faset ut fra 1. oktober, altså tidligere enn varslet. Vi har varslet skriftlig at vi skulle fase det ut senest i det budsjettet som nå ble lagt fram. Det er gjort. Så sa vi når det gjaldt arbeidsgiveravgift, at det var mer situasjonsbestemt. Vi satte ikke ett år som varighet på den, men som varslet begynner vi å fase den ut i det budsjettet som blir vedtatt i dag. Vi øker nivået fra 750 000 kr til 850 000 kr. Det er det som faktisk skjer. I tillegg gir vi nye lettelser i arbeidsgiveravgiften i store deler av Distrikts-Norge, og også norsk banknæring som ligger i Distrikts-Norge, får lavere arbeidsgiveravgift. Det er bra, det er målrettet, og vi bruker handlingsrommet. Vi gir også lettelser i formuesskatten. Et annet grep vi gjør, er å gi lettelser til norske anleggsarbeidere og norske lastebilsjåførere. Det syntes Høyre og Fremskrittspartiet var råflott, at norske anleggsarbeidere skulle få fradrag for kost og losji. Vi syntes ikke det var luksus, og vi gjennomfører det – en helt annen politikk enn den Fremskrittspartiet førte da de styrte.

Hans Andreas Limi (FrP) [13:27:57]: Faktum er at regjeringen viderefører en ekstraavgift på norske arbeidsplasser i en tid hvor norske bedrifter rapporterer om økte kostnader. Ikke minst har den høye prisveksten blitt innarbeidet også i deres priser ut til forbruker, som igjen vil bidra til at prisveksten fortsetter å holde seg høy. Men allikevel kan vi konstatere at finansministeren mener det er riktig å opprettholde denne ekstraavgiften på norske arbeidsplasser. Det er vel riktig oppfattet?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:28:36]: Som sagt i svaret i sted vil færre få ekstra arbeidsgiveravgift neste år enn i år, for vi øker innslagspunktet fra

750 000 kr til 850 000 kr. Noen har misforstått og tror at det er alle inntektene, men det det gjelder, er inntekter over 850 000 kr. Så vi er i ferd med å fase ut den. Det mener vi er riktig og viktig, og vi kommer til å gjøre akkurat som vi har sagt – den er midlertidig og situasjonsbestemt.

Så er det noe litt forunderlig med Fremskrittspartiet, at de ikke er mer bekymret for arbeidsfolk. Vi er opptatt av et ansvarlig og trygt budsjett som skal sørge for at vi holder hjulene i gang i Norge, har lav ledighet og trygge forhold. Så har vi gjort en del målrettede skattegrep der det har vært strammet inn under Fremskrittspartiet. Blant annet har vi styrket pendlerfradraget, eller reisefradraget, for vi syntes innstrammingen som Fremskrittspartiet gjorde, var urimelig. Vi syntes også det var urimelig at man skulle skattlegge anleggsarbeidere hardere, ved at man fjernet fradragene de hadde på kost og losji. Nå har vi innført dem og bedret dem vesentlig, for det er en politikk for folk flest.

Marie Sneve Martinussen (R) [13:29:48]: Finansministeren har rett i at det er trange tider for mange i Norge, både folk og bedrifter, men det finnes en næring som utpeker seg med ikke så trange tider, nemlig banknæringen. Norske banker har et overskudd som er 37 pst. høyere hittil i år enn på samme tid i fjor, og ligger an til et overskudd i kroner og øre på 20 mrd. kr etter skatt. Samtidig, bakerst i skatte- og avgiftsproposisjonen, er det en veldig flott tabell over skattekostnader i skattesystemet, altså at man har skatteregler som gir en slags fordel for enkelte. Der står det svart på hvitt at den lave finansskatten er en skattekostnad for det norske folk på 5,8 mrd. kr, altså en skattefordel for finansnæringen. I opposisjon var finansministeren opptatt av å fjerne denne skattefordelen, og jeg lurer på: Hvorfor er man ikke nå, av alle tider, når den næringen går veldig godt, villig til å øke finansskatten, men fortsetter å skjermes banknæringen?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:30:54]: Vi har ikke moms på banktjenester, og vi lagde da et annet skattesystem for banknæringen og finansnæringen enn vi har for øvrig næringsliv. De har en høyere skattesats. Jeg mener det vil være helt feil tidspunkt nå å begynne å skape usikkerhet i norsk banknæring. Det er ingen grunn til at staten skal ta inn større inntekter fra nok en norsk finansnæring nå. Det er viktigere at vi har en hard konkurranse mellom banker, og at de heller får ned kostnadene til sine kunder, både lånekunder og de som har innskudd. Det er ikke grunn til at vi nå skulle skjerpe skattingen for norsk banknæring, i en situasjon der det viktigste er at bankene heller setter rentene så lavt som overhodet mulig for dem som har lån, og selvfølgelig at de har en innskuddsrente som gjør at de som

har innskudd, får tilbakebetalt det. Det er ikke staten Norge som skal ta inn en ekstra gevinst på grunn av høyere renter og høyere rentemargin. Det må heller den frie konkurransen gjøre, slik at mer presses tilbake til kundene.

Marie Sneve Martinussen (R) [13:32:00]: Det er jo den frie konkurransen det er noe alvorlig galt med når bankene kan være i en situasjon der de øker utlånsrenten mer enn innskuddsrenten. For all del, Rødt vil veldig gjerne ha ned rentenivået, men problemet her er et overskudd som allerede har oppstått, som vi ikke kan presse tilbake til rentekundene med å gå tilbake i tid. Det som er så flott med overskuddsskatter, er at hvis bankene har konkurranse seg imellom og får ned rentemarginene, vil en ekstra overskuddsskatt ikke gi like stort utslag som hvis de har store overskudd, som de har nå når rentemarginene er høye.

Når jeg har stilt finansministeren spørsmål om det samme, som jeg har gjort før, har han vært opptatt av at det er viktig at bankene tjener penger for å kunne ta tak. Det er Rødt også helt enig i. Vi har en god og trygg finansregulering i Norge, men poenget er at disse bankene hadde en god soliditet for et år siden, og nå har de økt overskuddene sine voldsomt. Vi mener at når konkurransen er dårlig og man ikke har fått ned rentemarginene, er det bedre å hente inn de pengene og kunne bruke dem på f.eks. sosial boligbygging eller å kutte skattene for folk med lav inntekt, altså en omfordeling fra en næring som går veldig godt, til folk flest.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:33:09]: Sånn er politikken. Det er litt morsomt å høre Rødt-lederen snakke om økt konkurranse i banknæringen. Det er ikke helt i samsvar med grunnideologien, men vi er rausse med hverandre. Vi styrer innenfor det systemet vi faktisk har.

Så er det helt riktig at jeg er opptatt av at vi har solide banker i Norge. Det er kjempeviktig, ikke minst når det er mer rufsete hav, sånn som det er rundt oss nå, at vi har solide norske banker, at vi har en bankkonkurranse, at vi har DNB med nasjonalt kontor, hovedsete her i landet, som kjenner norske forhold, at vi har lokale sparebanker, og at vi har en mengde ulike banker rundt i landet – utrolig viktig.

Så ser jeg det samme som Rødt-lederen påpeker, at en del banker har hatt ekstra gode marginer, men det er viktig at vi nettopp stimulerer til konkurranse, synlighet, oversiktighet, slik at de norske bankkundene kan være tydelige overfor sin bank og si enten at jo, renten er for høy, vi ønsker at renten skal bli lavere, eller at renten er for lav på sparekontoen. Derfor er det også noen verballer i den diskusjonen, om hvordan vi kan ha enda mer åpenhet rundt ulike bankers disponeringer.

Sveinung Rotevatn (V) [13:34:27]: Den 12. mai i 2020 sette den dåverande regjeringa av 10 mrd. kr ekstra til Eksportfinansiering fordi ein såg at det var risiko for at ein kunne gå på tap, særleg innanfor offshorenæringa. Tre år og fem månader seinare føreslår regjeringa i statsbudsjettet sitt at dette var det framleis behov for, som det hadde stått i alle dokument sidan då. Tre år, seks månader og tjue dagar seinare, på fredag, i nysalderinga – som jo skal gje uttrykk for regjeringa sine siste anslag og tal – var det framleis behov for desse pengane. Men éin dag etterpå, på laurdag kl. 23.07, då var det ikkje behov for dei ni milliardane lenger.

Spørsmålet til finansministeren er: Kva i all verda var det som skjedde i offshorenæringa mellom fredag føremiddag og laurdag kveld som gjorde at dei ni milliardane var det ikkje behov for lenger?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:35:32]: Det var et litt polemisk spørsmål fra Rotevatn, og det er jo ikke noe nytt. Det er helt greit.

Hva er det som er det viktige her? Jo, heldigvis, når vi har den type tapsavsetninger vi har i Norge, har vi et godt system. Vi har en tapsavsetning på 1,7 mrd. kr til ny grønn industrisatsing i det budsjettet som vi nå vedtar. Vi håper jo at den tapsavsetningen ikke skal brukes, og at alle de satsingene faktisk blir vellykkede – det er hele målet. Når det gjelder norsk offshorenæring, var man veldig bekymret våren 2020 – det er ikke noen tvil om det – og satte av en stor tapsavsetning. Heldigvis har det ikke vært den typen tap. Norsk offshorenæring går veldig bra. Derfor var det viktig for Senterpartiet og Arbeiderpartiet da vi hadde budsjettforhandlingene, at det skulle være stabilitet for norsk offshore olje- og gassnæring framover, og det blir det. Så dette er bra – at ikke norsk offshorenæring har tapt store penger. Derfor blir pengene frigjort og kan brukes på andre typer virkemidler, f.eks. en stor grønn industrisatsing.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:36:47]: Det er fristen- de å følge opp siste replikk og spørre hva det faglige rådet i departementet var, men jeg tror ikke jeg får noe svar, så jeg skal gå til et tema der jeg tror vi er helt enige, nemlig friskolene.

Jeg opplever senterpartilederen og finansministeren som en som er opptatt av at det er gode friskoler i landet. I forslaget til budsjett lå det inne en omlegging av finansieringsmodellen, og det er Kristelig Folkeparti enig i, for den har ikke vært god nok. Så at det er et arbeid som skal gjøres der, er bra. Men det var også et anslag fra Kunnskapsdepartementet om at en kunne ha en innsparing på nesten 50 mill. kr neste år, og vel opp mot en halv milliard når dette er fullt innfaset, noe som vel 130 kombinerte barne- og ungdomsskoler har rea-

gert kraftig på. Kunnskapsministeren har snudd og sagt at hun ønsker å se på dette på nytt.

Men kuttet ligger der for neste år. Er det noe håp om at det ikke blir 500 mill. kr eller opp mot en halv milliard? Og i så fall: Hvor mye mindre er det finansministeren ser for seg at dette kuttet blir? Kan det eventuelt komme noe i revidert, slik at det kuttet som lå inne, ikke blir noe av?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:37:54]: Statsråd Nordtun har på vegne av regjeringen uttalt at vi ønsker å se på finansieringsmodellen for friskolene våre – ikke bare på den måten som lå i budsjettmaterialet, men å se litt bredere på det – ikke minst på en del av de kapitalkostnadene som er innenfor norske friskoler. Det er fordi både Arbeiderpartiet og Senterpartiet er opptatt av å ha varierte skoler, og vi ser at det er en styrke for landet vårt at vi har ulike skoletilbud. Selv om vi, som Kristelig Folkeparti, ønsker at enhetsskolen eller fellesskolen skal være det bærende, er det en del av helheten at en har Steinerskolen, livssynsskoler og annet. Da vi fikk de tilbakemeldingene som vi fikk da budsjettet ble lagt fram, var Nordtun, som da ble statsråd, opptatt av å signalisere til norske friskoler at en skulle gå åpent inn i dette. Det vil hun gjøre på vegne av regjeringen, og vi er opptatt av at når dette lander, skal det være et forutsigbart og trygt system for norske friskoler, også framover.

Presidenten [13:38:55]: Replikorkordskiftet er avsluttet.

Rigmor Aasrud (A) [13:39:13]: Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen får i dag flertall for statsbudsjettet etter forhandlinger med SV. Også jeg vil takke SV for et godt og tillitsfullt samarbeid.

Heldigvis peker flere piler i riktig retning nå. I en urolig tid klarer norsk økonomi seg godt. Prisene vil trolig gå ned neste år. Arbeidsledigheten er fortsatt lav, og aktiviteten i næringslivet er høy, selv om enkelte bransjer har utfordringer.

Stadig flere kommer i arbeid. Under Arbeiderpartiet og Senterpartiets første år i regjering kom det nesten 130 000 flere i arbeid. Det er flere enn under hele Erna Solbergs regjeringsperiode. Det betyr at regjeringens politikk har virket og virker. Likevel er det tøft for mange. Balansegangen mellom å ivareta dem som prisstigningen treffer ekstra hardt, samtidig som vi unngår å legge ytterligere press på økonomien, er derfor svært viktig. Vi må bruke pengene riktig og på det viktigste og samtidig evne å holde igjen der vi kan.

Med dette budsjettet styrker vi velferden. Maksprisen i barnehagen reduseres med en tusenlapp per måned. Har man tre barn i barnehagen samtidig, blir det

tredje barnet gratis. Mens Høyre økte barnehageprisen hvert år de styrte Norge, har Arbeiderpartiet og Senterpartiet gjort barnehagen billigere. Det er et historisk løft for barnefamiliene. Og når prisene går ned, går deltakelsen opp. Flere barn får dermed muligheten til å være med i barnehagefellesskapet, samtidig som vi styrker arbeidslinjen og legger til rette for at flere foreldre kan jobbe.

Sammen med SV øker vi også barnetrygden for dem over 6 år, og vi gir gratis halvdagsplass til tredjeklassingene i SFO.

I en tid der økonomien er trang, skal folk være trygge på at fellesskapet stiller opp. Borteboerstipendet for elever i videregående skole økes. Det gir våre unge muligheten til å ta del i den opplæringen de selv ønsker, uansett hvor i landet de bor.

Uføre og de som mottar arbeidsavklaringspenger, får neste år økte ytelser, samtidig som vi viderefører styrkingen av bostøtten og sosialhjelpssatsene. Dessuten får de aller fleste lønnsinntakere redusert eller uendret skatt i 2024, og staten skal fortsatt stille opp i en tid med dyr strøm.

Vi satser på unge i arbeid. Vi viderefører ungdomsgarantien. Det gir flere en sjanse til å få prøvd arbeidsevnen sin og få fotfeste i arbeidslivet.

Med dette budsjettet stiller vi også opp for en tryggere verden og et Ukraina i krig. Nansen-programmet bidrar til stabilitet i Europa, og vi tar imot ukrainske flyktninger som trenger beskyttelse.

Bistanden øker med over 7 mrd. kr. Pengene skal bl.a. gå til Gaza, hvor den humanitære situasjonen er svært alvorlig.

I urolige tider må vi investere for tryggheten i Norge. Forsvarets viktigste ressurs er folk, og neste år prioriterer vi bl.a. mer personell og bedre boforhold. Politidistriktene får mulighet til å ansette flere operative politifolk, forebygge ungdomskriminalitet og bekjempe gjengkriminalitet.

Sykehusbudsjettet legger til rette for en vekst i pasientbehandlingen som tar hensyn til at vi blir flere og eldre, og at vi får til en reduksjon i ventetidene.

Vi skal nå klimamålene våre. Derfor tar vi i budsjettet kraftfulle grep for å omstille oss fra et fossilt til et fornybart samfunn. Sammen med SV setter vi av store midler til å finansiere grønn industri, slik at gode miljøprosjekter får låne penger med gode vilkår. Og for første gang har vi en detaljert plan for å nå klimamålene våre på en måte som er rettfærdig, der folk og klima kommer godt ut.

Når Høyre foreslår mer til målretting av velferden, skal vi være oppmerksomme. Det er kanskje derfor de gjør barnehage og SFO dyrere i sitt alternative budsjett. Stadig mer behovsprøving baner vei for forskjellssam-

funnet, der de med de laveste inntektene blir avhengig av særordninger, mens de på toppen rykker fra. Arbeiderpartiet vil heller prioritere ordninger som favner alle, som omfordeler, og som bidrar til oppslutning om skattesystemet vårt.

Vi er glad for at flertallet på Stortinget i dag stiller seg bak gode fellesskapsløsninger, samtidig som vi sikrer en ansvarlig pengebruk.

Presidenten [13:44:20]: Det vert replikkordskifte.

Jan Tore Sanner (H) [13:44:35]: En familie som vinner 100 000 kr i Lotto, vil sikkert unne seg litt ekstra til jul, men de færreste vil legge opp forbruket sitt på en slik måte at de må vinne i Lotto hvert eneste år. Det er nettopp det Arbeiderpartiet gjør i budsjettforliket med SV. Sent lørdag kveld tikket det inn en gevinst på 10 mrd. kr fra Eksfin, som legges rett inn i varige, økte offentlige utgifter. Mener Arbeiderpartiets parlamentariske leder at det er en ansvarlig budsjettpolitikk?

Rigmor Aasrud (A) [13:45:18]: Ja, det er en ansvarlig budsjettpolitikk. Vi bruker altså midler som er utgiftsført i statens regnskaper tidligere. Det er midler som er avsatt for utgifter vi ikke har fått, og da er det helt greit å ta de pengene inn i statsbudsjettet. Vi bruker dem bl.a. til å avsette nye penger til Eksfin – 1 750 mill. kr blir avsatt til framtidige tapsavsetninger i Eksfin. Jeg er glad for at de pengene som har vært avsatt tidligere, da vi trodde at næringslivet hadde store problemer, ikke har vært brukt. Det viser at regjeringen har ført en politikk som gjør at det er bra å drive næring i Norge. Vi har klart oss uten de store utfordringene som vi i en periode hørte veldig mye om at næringslivet kom til å få. Så ja, jeg mener dette er helt forsvarlig. Det er mange utgiftsposter i statsbudsjettet som vi ikke treffer helt på, og dem tar vi i bruk når pengene ikke er i bruk.

Jan Tore Sanner (H) [13:46:13]: Hvis det er slik at man i løpet av høsten 2023 konkluderte med at dette er penger som ikke vil bli brukt gjennom tapsavsetning, skulle de vært avskrevet i nysalderingen som ble lagt frem på fredag. Jeg føler meg rimelig overbevist om at det var det faglige rådet finansministeren fikk, men her har det åpenbart kommet inn en gevinst mellom fredag kl. 11 og lørdag kveld, hvor det tikket inn 10 mrd. kr ekstra som man legger inn i budsjettet for neste år. I tillegg er det de 10 mrd. kr som er ekstraordinær arbeidsgiveravgift, som også er midlertidige inntekter.

Er Arbeiderpartiets parlamentariske leder i det hele tatt bekymret for hvordan budsjettene skal gå opp i årene som kommer? Det er ingen refleksjon fra regjeringspartiene om de fremtidige budsjettutfordringene. Vi

snakker om 20 mrd. kr som enten må hentes fra oljefondet eller gjennom økte skatter, hvis budsjettet skal gå i hop.

Rigmor Aasrud (A) [13:47:21]: Det er viktig at vi klarer å styre budsjettene våre sånn at vi klarer å lage dem hvert år. Jeg mener noe av det viktigste vi er nødt til å satse på framover, er å få flere folk i arbeid. Det at folk er i arbeid, øker skatteinntektene. Der er det store ting å hente. Vi har f.eks. foreslått en ungdomsgaranti for å få flere ungdommer ut i arbeidslivet. Jeg ser at Høyre i sitt forslag til budsjett kutter ganske brått og brutalt i Navs budsjetter for å drive ordentlig tilrettelegging for dem som trenger hjelp i arbeidslivet.

Så ja, jeg er bekymret for at vi ikke får mange nok ut i arbeid, men det å satse på arbeidslinjen er å få flere inn i arbeid. De flyktningene som kommer til Norge, er en stor arbeidskraftreserve som vi er nødt til å få i arbeid. Da er jeg trygg på at vi skal få inntekter som gjør at staten ikke behøver å gjøre unaturlige kutt, som bl.a. å finansiere deler av statsbudsjettet sitt ved å selge Bankplassen, som Høyre gjør i sitt budsjett. Det er heller ikke noe særlig varige inntekter.

Jan Tore Sanner (H) [13:48:26]: Det er fint med garantier, men en garanti gir ingen flere arbeidsplasser. Realiteten er at Arbeiderpartiet i forliket med SV svekker arbeidslinjen. Det gjelder både gjennom færre arbeidsrettede tiltak og gjennom endringer på trygdesiden.

Det er ikke noe i det budsjettforliket som fremmer arbeidslinjen. Samtidig vil man sitte med ubetalte regninger, rett og slett fordi man ikke kan ikke regne med at man vinner i Lotto hvert eneste år. De 10 mrd. kr man nå har tatt fra tapsavsetningene, er brukt opp. Det betyr at Arbeiderpartiet og Senterpartiet må finne nye inntektskilder. Da er mitt spørsmål: Legger man opp til enda høyere oljepengebruk, eller skal man øke skattene ytterligere i årene som kommer?

Rigmor Aasrud (A) [13:49:26]: Jeg er overrasket over at representanten Sanner ikke ser at det å legge til rette for at flere får lov til å delta i barnehager, der unger får gode tilbud, osv., gjør at flere får muligheten til å komme seg arbeid, og at arbeid er det aller viktigste for at vi skal kunne ha en bærekraftig velferdsstat i tiden framover. Jeg er helt sikker på at det at vi får flere unger inn i barnehagene, og at flere foreldre på den måten kan komme seg ut i arbeid, kommer til å være bra for Norge, for vi trenger den arbeidskraften, og det vil skaffe oss inntekter som gjør at vi kan opprettholde både velferden vår og andre goder vi har her i Norge, også i tiden framover.

Terje Halleland (FrP) [13:50:24]: Deler av næringslivet vårt opplever tøffe tider, og da er det viktigere enn noen gang at regjeringen forsøker å skape en så stor forutsigbarhet for næringslivet som mulig. Men i en sånn tid klarer regjeringen å innføre store endringer i skatter og avgifter som verken er utredet, eller som en kjenner konsekvensene av.

I år klarte regjeringen nesten å doble kvoteprisgulvet for CO₂-kompensasjonsordningen – og det uten å være i dialog med de berørte. I fjor innførte regjeringen et kvoteprisgulv på 200 kr i samme ordning, og det ble begrunnet med at en ønsket å lage en solid ordning som kunne stå seg for framtiden. Nå er det sikkert flaut at SV delvis har ryddet opp i dette, men framtiden kom fryktelig brått på. Er representanten fornøyd med den dialogen og prosessen som regjeringen har med næringslivet?

Rigmor Aasrud (A) [13:51:26]: Det burde ikke overraske noen at kvoteprisen skal opp. Vi har jo lenge hatt et mål om at kvoteprisen skal være 2 000 kr. Det burde være kjent også for Fremskrittspartiet.

Jeg er enig i at det er viktig at man har en god dialog med partene i arbeidslivet, med industrien. Det har vært dialog, men det er viktig at vi får på plass en bedre dialog når vi skal forme denne ordningen videre. Derfor har vi sagt at vi skal bruke 500 mill. kr dersom man kommer fram til en god avtale innen revidert nasjonalbudsjett. Men dette må også ses i sammenheng med de andre tiltakene som ligger, for at man skal kunne redusere utslipp, for at man skal kunne bygge en industri som er bærekraftig også framover. Her mener jeg at det statsbudsjettet vi legger fram nå, har svært gode ordninger for at vi skal få til en industri i Norge som også kan bære oss i de tidene der vi må ha mindre utslipp også i Norge.

Terje Halleland (FrP) [13:52:30]: Jeg begynner å forstå litt av hvorfor fortvilelsen er så stor der ute i næringslivet. Jeg tror rett og slett ikke representanten har forstått hva kvoteprisgulvet er for noe, altså at jo høyere kvoteprisene blir, jo større er egentlig behovet til næringslivet for å få en sånn kompensasjon, altså akkurat motsatt av det som representanten tar til orde for.

Når LO truer med streik, når vi ser at offentlig eide kraftselskaper stopper all investering: Er det virkelig slik at en ikke ser behovet for en dialog, og at en kan gå inn i de prosessene og forsøke å få dette til å gli på en måte som gjør at de involverte iallfall er noenlunde informert om hva som vil komme?

Rigmor Aasrud (A) [13:53:20]: De senere årene har vi jo økt bevilgningen til ordninger som kompenserer kvoteprisene betraktelig. Så har jeg registrert i dag at iallfall deler av LOs medlemsmasse, eller organisasjoner, har sagt seg ganske fornøyd med de tiltakene som

nå er foreslått i det forliket vi har inngått med SV. Så jeg håper at vi kommer til å få et godt samarbeid med industrien også framover. Jeg er trygg på at vi finner gode løsninger sammen med industrien.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:54:02]: Jeg la merke til at representanten Aasrud knapt nevnte eldre i sitt innlegg. Tidligere har det vært en sak som Arbeiderpartiet har løftet. Jeg ser at i forliket er det heller ikke noen satsing verken på enslige minstepensjonister eller på aktivitetstilbud eller noe sånt. Vi ser at strømprisen øker, og regjeringas svar er å svekke ordningen noe for neste år, gå opp til vel over 90 øre – når en inkluderer moms, som en jo bør gjøre. I tillegg er det f.eks. heller ikke noe kutt eller fjerning av momsen på frukt og grønt, som kunne hjulpet både dem og andre. Hva er grunnen til at en ikke velger å prioritere eldre i budsjettet, eller i forliket?

Rigmor Aasrud (A) [13:54:46]: Vi har økt pensjonene betraktelig i det året vi er inne i, med virkningstidspunkt midt i året, så eldre er prioritert tidligere. Så er det viktig at vi har gode bostøtteordninger, bl.a. fordi det er mange eldre som bor i hus som det kan være ganske kostbart å bo i, og det er viktig at man har ordninger som kan spe på der strømstøtten ikke er dekkende. For vi vet jo, i hvert fall fra det området der jeg bor, at mange eldre bor i hus som er ganske strømkrevende, fordi de ikke er bygd de siste årene.

Så jeg mener at de bostøtteordningene vi har, er viktige, og at det at vi har god kommuneøkonomi, også er viktig for at kommunene skal kunne gi de eldre både gode aktivitetstilbud og selvsagt trygghet når de trenger hjelp i hverdagen. Jeg mener vi har sørget for at kommunene har god økonomi, sånn at det er mulig for kommunene også å gi de tilbudene som trengs for at de eldre skal ha et godt liv.

Presidenten [13:55:44]: Replikordskiftet er avsluttet.

Jan Tore Sanner (H) [13:56:04]: Statsbudsjettet og finansdebatten er viktig fordi det handler om hvordan vi bidrar til å trygge hverdagen og skape muligheter for folk, bedrifter og lokalsamfunn det kommende året, men også fordi statsbudsjettet handler om hvordan vi skal møte de langsiktige utfordringene.

Høyre har lagt frem et alternativt budsjett hvor vi tar ansvar for en bedre fremtid

- gjennom nye tiltak som skal få CO₂-utslippene ned og farten i den grønne omstillingen opp
- gjennom lettelser for bedrifter, økte investeringer i kunnskap og et løft for forskning som skal legge grunnlaget for fremtidig verdiskaping

- gjennom tiltak hvor vi tar vare på den norske velferdsmodellen med et godt offentligprivat samarbeid
- gjennom tiltak som skal få opp produktiviteten i offentlig sektor
- gjennom tiltak for økt beredskap og et sterkere forsvaret

Regjeringen svarer ikke på de langsiktige utfordringene i sitt budsjett. Budsjettet preges av mange forslag som driver opp de offentlige utgiftene. Omstillingen av økonomien og det grønne skiftet skyves ut i tid. Reformarbeidet er satt i revers. Det vises ingen vilje til å senke skattene for bedrifter og privat kapital, og den ekstra arbeidsgiveravgiften som særlig rammer kompetansearbeidsplasser, videreføres.

I årene som kommer, vil det bli mer krevende å få budsjettene til å gå opp, ganske enkelt fordi oljeinntektene vil gå ned, utgifter knyttet til pensjon og omsorg vil øke, og pensjonsfondet blir mer sårbart for svingninger i de globale finansmarkedene. Det øker behovet for reformer som kan dempe veksten i de offentlige utgiftene og legge grunnlag for fremtidig verdiskaping. Budsjettforliket med SV gjør vondt verre. Det er ikke ansvarlig budsjettpolitikk å bidra til at varige offentlige utgifter finansieres med engangsinntekter. Det vil bety enda høyere skatter eller økt oljepengebruk i årene som kommer.

I en tid hvor de fleste har fått dårligere råd, er det naturlig at finansdebatten handler om hvilket parti som har det mest sosiale budsjettet, hvilket budsjett som i størst grad trykker folks økonomi og hjelper dem som sliter mest. Men en debatt om hvilket budsjett som er mest sosialt, må også handle om vår evne til å omstille økonomien og legge grunnlag for fremtidig velferd. For det er ikke sosialt å skyve nye byrder over på våre barn og barnebarn, slik at de må betale enda høyere skatter eller kutte i sin velferd.

Sammen med de andre borgerlige partiene økte Høyre i regjering barnetrygden med hele 8 200 kr per barn under 6 år. Økt barnetrygd er et effektivt tiltak for å styrke barnefamiliens økonomi, og det treffer også lavinntektsfamilier som allerede har gratis kjernetid i barnehagene. Høyre foreslår derfor økt barnetrygd også i 2024, kombinert med lavere skatt på arbeid, en videreføring av årets makspris i barnehagen og en økning i inntektsgrensen for gratis kjernetid. Med en inntektsgrense på 800 000 kr får 13 500 flere barn gratis kjernetid i barnehagen. Dette vil gjøre hverdagen enklere for mange, og særskilt dem som sliter mest.

Det viktigste vi som samfunn kan gi barn og unge, er en god og trygg barnehage og en skole hvor elevene trives, opplever mestring og lærer det de skal. Mens regjeringen bruker de store pengene på skolebygg og å gjøre tilbud billigere og gratis, vil Høyre gjøre det mulig for fle-

re barn å gå i barnehagen og styrke kvalitet og innhold i skolen ved å satse på lærerne.

Det er nå flere negative utviklingstrekk i skolen. Regjeringen har valgt å innta en vente-og-se-holdning. Høyre mener det viktigste vi kan gjøre, er å satse på lærerne og sikre at elevene møter kvalifiserte lærere i klasserommet. Derfor vil Høyre gjøre det mulig for flere ukvalifiserte lærere å fullføre lærerutdanningen gjennom fleksible tilbud, bedre veiledningen for nyutdannede eller nyansatte lærere og gjeninnføre lærerspesialistordningen, slik at gode lærere som vil gjøre karriere i klasserommet, kan få ekstra utdanning og høyere lønn.

Presidenten [14:00:53]: Det vert replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [14:01:03]: Da representanten Sanner satt i Solberg-regjeringen, innførte Solberg-regjeringen det de kalte et karensår for mottakere av arbeidsavklaringspenger. Det førte til at folk i stedet for å få avklart arbeidsevnen sin, ble skjøvet ut i usikkerhet og fattigdom, uten at de visste hvordan veien videre skulle bli.

I det alternative budsjettet som Høyre nå har lagt fram, gjeninnfører man karensåret, etter at Arbeiderpartiet og Senterpartiet avviklet ordningen da vi kom i regjering.

I dag hørte jeg representanten Tina Bru si:

«Det er helt riktig at vi prioriterer ganske hardt i vårt alternativ, men vi prioriterer på en måte som vi mener treffer mer sosialt og treffer bedre og hjelper flere.»

Mener representanten Sanner at det å fjerne inntektene fra dem som går på arbeidsavklaringspenger, er å trefte sosialt?

Jan Tore Sanner (H) [14:02:06]: Jeg mener at Høyres forslag er mer sosialt, dels fordi vi har ordninger som treffer lavinntektsfamilier bedre enn det regjeringen har, også etter forliket med SV, og fordi vi fremmer arbeidslinjen. Det å få en raskere avklaring for dem som går på arbeidsavklaringspenger, er viktig. Istedenfor å gå år etter år på arbeidsavklaringspenger bidro vi til at flere fikk raskere avklaring, og vi investerte mer penger i å få folk tilbake i arbeid. Det er sosialt, og det er også en viktig del av arbeidslinjen.

Rigmor Aasrud (A) [14:02:49]: Det er 164 000 som går på arbeidsavklaringspenger nå. I et svar til partiet Rødt sier man at det var 7 000 som nådde treårsgrensen fra mars til mai i fjor. Hvordan tenker representanten Sanner at disse folkene skal komme seg ut i arbeid og ikke trenge arbeidsavklaringspenger fra 1. januar? Det er faktisk ikke mer enn 24 dager til ordningen blir borte – eller gjeninnført – for dem som da har gått tre år.

Jan Tore Sanner (H) [14:03:25]: Dette er et forslag som Høyre har gjentatt hvert år, fordi vi mener at det er riktig. Vi mener det er riktig at de som går på arbeidsavklaringspenger, skal få trygghet i den perioden de går på arbeidsavklaringspenger, men også at de skal få hjelp til å komme tilbake til arbeid.

Vi ser på den ordningen som på veldig mange andre ordninger. Vi ser at når man nærmer seg grensen, kommer mange flere i jobb. Vi innførte regler som bidro til at man kunne få en raskere avklaring på om man skal tilbake i arbeid, eller om man skal over i uføretrygd, og det bidrar til at flere får raskere avklaring og kommer tilbake i jobb.

Vi hadde også unntak fra den ordningen for personer som hadde startet i et kvalifiseringsløp. Dem må det legges til rette for. Hovedregelen må likevel være at de som går på arbeidsavklaring, får en raskere avklaring på om veien videre er over i uføretrygd, delvis uføretrygd eller tilbake i jobb.

Rigmor Aasrud (A) [14:04:30]: Representanten Sanner svarer ikke på det som er spørsmålet. Det er altså folk som kommer til å miste inntekten sin nå fra 1. januar. Det har dere fått et svar på fra departementet, og da er mitt spørsmål: Synes representanten det er riktig at disse folkene nå skal gå uten penger fra 1. januar? Er det det Høyre mener med å treffe mer sosialt, treffe bedre?

Jan Tore Sanner (H) [14:04:56]: Jeg svarte på det i mitt første svar, nemlig at vårt forslag til statsbudsjett er mer sosialt enn det regjeringen har lagt frem, og mer sosialt enn forliket med SV, fordi vi har mer målrettede ordninger mot lavinntektsfamilier.

Forslaget om en klarere avgrensning på arbeidsavklaringspengene er et forslag som Høyre har fremmet hvert år, og jeg føler meg trygg på at med vårt forslag ville flere kommet tilbake i arbeid. Statsråd Tonje Brenna har jo vært tydelig på at Arbeiderpartiet nå skal vende tilbake til arbeidslinjen. Det er det ingen spor av verken i forslag til budsjett eller i avtalen med SV. Snarere tvert imot svekkes arbeidslinjen med forslaget til budsjett.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [14:06:01]: Eg merkar meg at representanten Sanner er oppteken av å vise til målretta tiltak i deira alternative budsjett. I deira budsjett kan ein lese at gode lokalsamfunn og levande distrikt føreset at vi knyter by og land saman med veg, transporttilbod og digital infrastruktur. Då kunne ein kanskje håpe at det for ein gongs skuld i Høgre sitt alternative budsjett i det minste var eitt tiltak som var målretta når det gjeld å styrkje distrikta. I staden fortset ein i kjent stil og kuttar kraftig i utbygging av breiband, aukar avgiftene på bensin og diesel i milliardklassen og kuttar i sam-

ferdselsbudsjettet, dei største kutta på veg. Ein føreslår òg å gjeninnføre betaling av ferje for mange. Dette er jo klassisk Høgre-politikk i distriktpolitikken. Først tek ein med den eine handa, og så fortset ein å ta frå distrikta med den andre handa i tillegg. Kan representanten Sanner vise til eitt konkret, målretta tiltak for distrikta som Høgre føreslår å styrkje i sitt alternative budsjett?

Jan Tore Sanner (H) [14:07:09]: Ja, jeg kan vise til flere. Å satse på forskning er viktig for Distrikts-Norge, som det er for resten av Norge. Å fjerne den ekstra arbeidsgiveravgiften er bra for Distrikts-Norge, og det er bra for resten av Norge. Å satse på kunnskap og ikke bare på ekstra skolebygg er viktig for barn og ungdom i Distrikts-Norge, som det er for barn og ungdom i resten av Norge. Det Senterpartiet gjør, er at de tar med den ene hånden – og de tok grovt ved å øke den ekstra arbeidsgiveravgiften med 10 mrd. kr i fjor – og så deler de noen hundre millioner tilbake igjen i målrettede tiltak. Det er ikke spesielt god distriktpolitikk. Jeg merker meg at i forliket med SV kuttet det også i bredbånd, så der har åpenbart også regjeringspartiene sett at det er andre prioriteringer som kan være viktigere.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [14:08:10]: Eg høyrde ikkje eit einaste konkret, målretta tiltak for å styrkje distrikta i det representanten Sanner her sa. Han viste til konkrete generelle tiltak som gjeld for heile Noreg. Når ein ser på dei målretta grepa som Høgre gjer i sitt alternative budsjett, er det kutt på kutt på kutt. Det er kutt i ordninga med gratis ferje. Ein kuttar òg i løyvinga til fylka, som er dei som har ansvar for ferjedrifta. Høgre sin finanspolitiske talsperson sa tidlegare her i dag at det er viktigare at ferja går, enn at ho er gratis. Vel, Høgre sørger jo for først å ta frå fylka dei pengane dei har fått for at ferjene skal verte gratis, og dernest kuttar dei ytterlegare i tilskota til fylka, slik at dei heller ikkje har eit godt tilbod til dei som skal ta ferje. Kvifor gjer Høgre det? Dei kuttar i ordninga med gratisferje, og i tillegg kuttar dei i tilskota til fylka – 150 mill. kr til Vestland fylkeskommune og 100 mill. kr til Nordland, som vil gje eit dårlegare tilbod i dei fylka.

Jan Tore Sanner (H) [14:09:17]: Nå jamrer representanten Gjelsvik seg like mye som han gjorde da han var i opposisjon. Da han var statsråd, la han frem en kommuneproposisjon hvor han slo fast at kommunenes og fylkeskommunenes økonomi var bunnsolid etter åtte år med Høyre i regjering. Det er fasiten med Høyre i regjering, og det er bra for distriktskommuner. Spør man en bedrift, enten det er i Sunnfjord eller ute i Lofoten, betyr ekstra formuesskatt – som de har fått med Senterpartiet i regjering – eller ekstra arbeidsgiveravgift, veldig mye. Det betyr at det er mindre penger

igjen til å investere i nye arbeidsplasser og utvikling i lokalsamfunn. Gode generelle rammebetingelser er også bra for arbeidsplassene og verdiskapingen i Distrikts-Norge.

Sylvi Listhaug (FrP) [14:10:31]: Høyre foreslår i sitt alternative budsjett å øke avgiftene med nesten 6 mrd. kr mer enn regjeringen. Høyre vil øke CO₂-avgiften på drivstoff med hele 20 pst., som kommer på toppen av regjeringens fra før kraftige økning. Matvareprisene i Norge har økt mest i Europa så langt i år, men Høyres svar på det er å innføre en ny melkekartongavgift, som ytterligere vil bidra med 500 mill. kr i inndratt kjøpekraft. I det ene øyeblikket snakker Høyre varmt om barnetrygd og barnefamilier, men i det andre øyeblikket øker de avgifter som rammer mange av de samme. Hvorfor gir Høyre med den ene hånden og tar med den andre? Hvorfor er ikke Høyre opptatt av andre enn barnefamilier? Hva med enslige, som lever på én inntekt, og som opplever at rente, strøm, mat og drivstoff har blitt dyrere? Hvorfor vil Høyre gjøre det dyrere å leve i en dyrtid?

Jan Tore Sanner (H) [14:11:31]: Jeg antar at representanten Listhaug har lest hele Høyres alternative budsjett, som innebærer skattereduksjoner for alle i tillegg til at vi har økt barnetrygd for barnefamiliene. Så er det helt riktig at vi vrir skattene fra røde til grønne skatter. Det er fordi vi mener det er helt avgjørende at vi tar klimakrisen på alvor, at vi fremmer det grønne skiftet. Vi har en stor elbilpark i Norge, og vi legger til rette for at enda flere, også tungtransporten, kan gå raskere over til bruk av el. Det er riktig at vi bruker skatte- og avgiftsnivået, avgiftene, til å bremse det vi vil ha mindre av, og fremme det vi vil ha mer av.

Sylvi Listhaug (FrP) [14:12:28]: Meg bekjent koster grønne skatter akkurat like mye som alle andre skatter. Det er inndragning av kjøpekraft fra folk. Når det gjelder elbilparken, tror jeg mange i disse dager får oppleve mange ulike hendelser ute når de skal lade i 30 minusgrader. Det er for så vidt en bekreftelse for mange på at enkelte deler av året er man avhengig av en bil som bruker vanlig drivstoff. Det er også mange som ikke har råd til å kjøpe seg dyre elbiler. Det er dyre biler, og dermed er det altså de som i utgangspunktet har vanskelig økonomi, som kommer til å få svi med Høyres politikk. Synes man virkelig ikke at drivstoffpriser på 20–25 kroner literen, som vi nå ser jevnlig, er nok? Mener man virkelig at vi trenger økte avgifter på toppen av det? Og hvorfor er man ikke opptatt av enslige? Jeg fikk ikke noe svar på det. Halvparten av dem som bor i Oslo, bor i eneshusholdninger. De lever på én inntekt og opplever at alle utgifter øker. Hvorfor er man ikke opptatt av det?

Jan Tore Sanner (H) [14:13:33]: Jo da, vi er opptatt av enslige på samme måte som vi er opptatt av barnefamilier, selvsagt er vi det. Det grunnleggende spørsmålet er imidlertid om man mener at vi skal bruke markedet for å få ned CO₂-utslippene. Høyre mener det. Vi mener at den planen vi har lagt for CO₂-avgiften, opp til 2 000 kr innen 2030, skal vi holde fast ved. Man fremmer ikke det grønne skiftet hvis man øker CO₂-avgiften og skal kompensere økningen med én gang. Biltransport er en av de viktigste årsakene til økte klimagassutslipp. Derfor må vi også bidra til at vi gjennom et skifte fra røde til grønne avgifter stimulerer til mer miljøvennlig atferd.

Seher Aydar (R) [14:14:45]: Vi står i en krise som gjør økonomien trangere for flere. Når folk må droppe tannlegebesøket, ta opp forbrukslån eller opprette en Spleis for å betale regningen, viser det at vi har et stort hull i velferdsstaten. Det kan ikke være lommeboken som skal bestemme om man har råd til å ha sunne tenner. Rødt vil behandle tennene som en del av kroppen, mens Høyre går motsatt vei. Høyres leder, Erna Solberg, sa i valgkampen at hun hadde råd til tannlege. Hun fulgte det riktignok opp med å fortelle om spesielle ordninger for at utsatte grupper skal få hjelp med tannlegeringen. Sannheten er at disse ordningene har skrumpet inn for hvert år, på Høyres vakt. I tillegg avvikler Høyre i sitt alternative budsjett i år rabatten 21–24-åringer får hos tannlegen.

Hvorfor er det så viktig for Høyre at tennene ikke skal behandles som en del av kroppen? Hvorfor vil de ta rabatten fra 21–24-åringene?

Jan Tore Sanner (H) [14:15:35]: Jeg tror det er veldig mange ulike ordninger de fleste partiene gjerne skulle ha brukt penger på. Samtidig må vi alle erkjenne at det blir mer krevende å få budsjettene til å gå opp i årene som kommer. Da mener Høyre at vi må være mer målrettet i tiltakene. Det er ikke alle 24-åringer som har så dårlig råd at de trenger offentlig støtte til tannlegebehandling, men det er personer, bl.a. dem som sliter eller har slitt med rus og psykisk helse, som har behov for ekstra hjelp. For Høyre er det viktigere at vi hjelper dem som har slitt med rus, og som av den grunn har dårlige tenner, enn at vi skal smøre offentlige midler utover alle. Vi må prioritere tøffere i årene som kommer, og det å da øke nivået generelt på alle velferdsordninger går rett og slett ikke i hop.

Presidenten [14:16:37]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Marit Arnstad (Sp) [14:16:54]: Behandlingen av statsbudsjettet er bestandig interessant. Den behand-

lingen sier noe om helheten i de ulike partienes politikk. Den synliggjør også forskjellene på partiene og dermed også forskjellene i norsk politikk. Slik sett har denne høsten også gitt en klar pekepinn på hva vi kan forvente oss av de ulike partiene.

Det er sjølsagt viktig å følge med på hva slags kompromisser og forlik regjeringen og SV inngår, men minst like interessant har det vært å se på de alternative budsjettene som er blitt lagt fram. Det bekrefter et bilde som vi har sett i stadig større grad gjennom det siste året, nemlig store forskjeller blant opposisjonspartiene på såkalt borgerlig side. Avstanden mellom partiene er stor. Ja, mellom Fremskrittspartiet og de andre synes den nesten uoverstigelig. Samtidig tror jeg nesten aldri jeg har sett en så stor avstand mellom Venstre og Kristelig Folkeparti.

Senterpartiet er godt fornøyd med det forliket vi har inngått med SV. Sammen har vi sikret en bedre økonomi til dem som strever mest med økte levekostnader. Vi har økt satsingen på klima- og miljøtiltak. Det er bra. Samtidig er det også viktig at budsjettets opprinnelige distriktprofil og satsing på beredskap ligger fast. Det er også bra at vi fortsatt satser på å holde folk i jobb, stiller opp for Ukraina, og at vi bidrar til en samlet økonomisk politikk for stabilitet og trygghet. Skattene går ikke opp, de går ned. De lange linjene i næringspolitikken og oljepolitikken tas godt vare på.

Hvis jeg skal trekke fram ett enkelt punkt i forliket som jeg er særlig godt fornøyd med, må det være de økte lånerammene til Husbanken. Jeg tror det kan komme til å bli utrolig viktig i en tid der kommunene må få nye utleieboliger på plass, de unge trenger mer hjelp for å komme seg inn på boligmarkedet, og vi har en byggenæring som trenger nye oppdrag.

Det kommer mange kommentarer når et budsjettforlik inngås. Det må vi regne med, det er naturlig når det utgår fra de ulike partienes ståsted og prioriteringer. En av de rareste kommentarene jeg så, var en kommentar fra Høyre i går til NTB, om at dette budsjettforliket ikke gjør hverdagen enklere for folk. Det er merkelig å skulle mene at det å gjøre ferje gratis for dem som bor på øyene rundt omkring i landet, ikke skal gjøre hverdagen enklere, at det å halvere prisene på fly på kortbanenettet ikke skal gjøre hverdagen enklere for folk i Nord-Norge, på Vestlandet og i Trøndelag, og at det å redusere barnehageprisen med 1 000 kr i hele landet og 1 500 kr i distriktene ikke skal gjøre hverdagen enklere for barnefamilie. Det samme gjelder økningen i barnetrygd. At det å få bygd ut bredbånd ikke skal gjøre hverdagen enklere, at skattelette for lavere inntekter ikke skal gjøre hverdagen enklere, at økt borteboerstipend og økt studiestøtte ikke skal gjøre hverdagen lettere for ungdom, at økt pendlerfradrag ikke skal gjøre hverdagen lettere for dem som må reise langt på arbeid, er merkelig. Dette er et

budsjett nettopp for å bidra til en enklere og bedre hverdag for folk over hele landet, og det er en kraftfull distriktssatsing.

Det er nok også, som representanten Bru var inne på tidligere i dag, en prioritering, for et slikt utsagn sier nok egentlig mest om Høyres måte å se Norge på. Høyre har prioritert på den måten at de har strøket alle tiltak for en enklere hverdag for dem som bor i distriktene i dette landet. I tillegg har de økt avgiftene på kjøtt og melk med over 1 mrd. kr. Det betyr at matvareprisene ville kommet til å øke for folk. De har økt CO₂-avgiftene på en slik måte at det ville blitt en tyngre hverdag for mange rundt omkring i landet. Men det overrasker egentlig ikke, for det er slik det bruker å være. Høyre sier de tar Norge i bruk, men de har egentlig aldri brydd seg om hele landet. Høyre velger nesten bestandig å saldere sine skattelettelser med å øke avgiftene for folk flest.

Før årets budsjett var Senterpartiet tydelig på at vi ikke ønsket økte skatter eller store endringer for norske bedrifter og norsk næringsliv. Den forutsigbarheten ligger også til grunn for den enigheten som ble inngått med SV.

Det har vært mange i dag som har snakket om omdisponeringer. Høyre har prøvd å gjøre en stor sak av det. Finansministeren har helt rett – dette viser ikke økt oljepengebruk. Det er heller ikke uvanlig. Vi har utallige eksempler fra den forrige regjeringensperiode på at man har brukt engangsutgifter, eller engangsinntekter, og omdisponert i budsjettforlik med opposisjonspartier, enten det gjelder salg av eiendommer, flyktningutgifter eller andre tiltak. Det er ikke uvanlig å gjøre, og vi lager budsjett fra år til år. Jeg tror ikke Høyre trenger å bekymre seg for budsjettet for 2025 nå. I dag behandler vi budsjettet for 2024, og vi skal klare å snekre sammen et godt budsjett for 2025 som er både ansvarlig og stabilt for folk flest.

Presidenten [14:21:55]: Det vert replikkordskifte.

Mari Holm Lønseth (H) [14:22:07]: Et av Senterpartiets prestisjeprosjekt har vært, mot alle faglige råd, å reversere domstolsreformen, en reform som har vært nødvendig for å heve kvaliteten og rettssikkerheten i hele landet, samtidig som vi har sørget for at alle rettsstedene har bestått. Denne reverseringen som regjeringen har lovet, har heldigvis foreløpig latt vente på seg, men det har jo blitt skapt veldig stor usikkerhet rundt om i domstolene. I budsjettet for neste år er ikke domstolsstruktur nevnt. Det er heller ikke satt av penger til en eventuell reversering.

Betyr det at Senterpartiet nå har lyttet til faglige råd og dermed også lagt bort den helt unødvendige reverseeringen av domstolsreformen?

Marit Arnstad (Sp) [14:23:00]: Jeg skjønner at representanten Holm Lønseth venter i spenning. Det skal

hun sjølsagt få lov til å gjøre. Senterpartiet er opptatt av flere ting når det gjelder domstolene. Vi er sjølsagt opptatt av strukturen i domstolene. Den er viktig. Vi er opptatt av å ha en stedlig ledelse ved domstolene. Det er også viktig. Vi er opptatt av at man får økt tilgang til lyd og bilde i domstolene. Det har vi heldigvis hatt som en del av det forliket vi har inngått med SV nå. Det synes jeg er veldig bra. Økt digitalisering er kjempeviktig. Vi er også opptatt av andre sider ved domstolsvirksomheten som kan øke rettssikkerheten for dem som møter domstolene i sitt arbeid. Vi vil sjølsagt med tid og stunder komme tilbake til Stortinget om alle disse temaene. På hvilket tidspunkt er det vanskelig å si.

Mari Holm Lønseth (H) [14:23:48]: Jeg venter i spenning, det har Arnstad rett i, men det er jo ikke bare jeg som venter i spenning. Dommerforeningen venter i spenning. Advokatforeningen, Barneombudet og Stine Sofies Stiftelse er blant de aktørene som nå venter i stor spenning og håper at regjeringen heller vil lytte til faglige råd og legge bort denne reverseringsiveren. Det er veldig mange viktige og gode tiltak Arnstad tar opp: mer digitalisering, økt rettssikkerhet. Alt dette vil man også kunne ha muligheten til å realisere hvis det ikke er sånn at man bruker opp alle pengene på reversering. Men skal jeg tro svaret fra Arnstad, høres det ut som om man heller har lyst til å holde fast ved denne reverseringsiveren, som man også har lovt. Realiteten er likevel at man ikke har noe penger til å gjennomføre den reverseringen i det budsjettet som nå blir vedtatt.

Er det virkelig sånn, med de rammene som nå er lagt for domstolene i budsjettet, at regjeringen vil gjennomføre en reversering uten at man betaler for det?

Marit Arnstad (Sp) [14:24:48]: Hele spørsmålet om både innhold i domstolene og også domstolsstruktur har vært på en bred høring, og det var en veldig interessant høring. Det kom veldig mange ulike faglige innspill der. Representanten trekker her fram de faglige innspillene som passer hennes syn, og det er det sjølsagt lov å gjøre, men det kom veldig mange interessante innspill fra ulike faglige hold. Fra vårt område kom f.eks. Frostating lagmannsrett med et veldig interessant høringsinnspill. De viser til at de mener at en i Trøndelagsområdet burde se på mulighetene for å kunne diversifisere mer enn det en har gjort, gjennom at alt er samlet til Trondheim. Det er et interessant innspill, og så får vi ta alle de innspillene med oss i det videre arbeidet når vi skal se på domstolenes situasjon og rettssikkerhetsarbeidet framover.

Mari Holm Lønseth (H) [14:25:36]: Premisset om at stedlig ledelse i vårt område, i Trøndelag, nå ligger i Trondheim, er helt feil. Realiteten er at det ikke er noen

stedlig leder i Trondheim. For Trøndelag tingrett reiser sorenskriveren rundt og er rundt omkring i de ulike rettsstedene, og man ser faktisk at man på en bedre måte klarer å samarbeide på tvers av domstolene og fordele sakene. Så kan man helt sikkert se på hvordan man kan samarbeide bedre, hvordan man kan fordele sakene bedre, men svaret på det kan jo ikke være at man skal reversere bare for reverseringens skyld.

Her har man faktisk fått en reform hvor man har fått bedre rettssikkerhet. Økt kvalitet gir mulighet til å samarbeide bedre, samtidig som ikke et eneste rettssted er lagt ned. Er det ikke bra at man har gjennomført en reform som gjør at rettssteder har kunnet bestå overalt? Og vil man ikke lytte til de ganske tunge faglige instansene som nå ber regjeringen om å la denne reverseringen være, og heller bruke pengene på andre viktige tiltak, f.eks. å styrke rettssikkerheten og ansette flere dommere e.l.?

Marit Arnstad (Sp) [14:26:41]: Jeg vet ikke riktig hvem representanten Holm Lønseth argumenterer mot akkurat nå, for jeg har ikke sagt noen ting om hva regjeringen kommer tilbake med i denne saken. Jeg har bare henvist til et faglig innspill fra Frostating lagmannsrett, som uttrykte en smule kritikk knyttet til samlingen i Trondheim og pekte på f.eks. Steinkjer som et viktig rettssted og et viktig advokatmiljø som det var behov for å ta vare på. Det var det eneste jeg pekte på, og det er jo et viktig og grundig faglig innspill som en sjølsagt må ta med seg i den videre prosessen.

Bård Hoksrud (FrP) [14:27:27]: Det er nå sterke reaksjoner i Nord-Norge etter at helseministeren iverksatte krav om å se på sykehusstrukturen i Nord-Norge med krav om å spare penger. Reaksjonene er vel sånn at man på godt nordnorsk vil si at folk er kok forbanna. Senterpartiet har uttalt at det er uaktuelt å støtte de foreslåtte kuttene, spesielt i Gravdal, på Helgeland og i Narvik.

Mitt spørsmål er da om Senterpartiet vil støtte vårt forslag i dag om å stoppe prosessen, eller skal Senterpartiet fortsette å pine Nord-Norge og bruke masse penger og ressurser og mennesker på å utrede noe som egentlig er dødfødt – hvis man skal ta Senterpartiet på alvor. Om Senterpartiet ikke støtter forslaget vårt, må jeg bare anta at vi ikke kan stole på hva Senterpartiet vil stemme når utredningen er ferdig.

Marit Arnstad (Sp) [14:28:13]: Representanten Hoksrud har på forhånd bestemt seg for hva han mener om Senterpartiet. Egentlig trenger jeg ikke å svare på dette, for Hoksrud har jo på en måte trukket slutningen allerede, men jeg kan godt gjøre det. Helse nord er i en krevende situasjon, det er riktig. Senterpartiets ut-

gangspunkt er at vi mener at akuttberedskapen bør ligge fast. Vi mener det burde være mulig å finne løsninger som ivaretar det. Vi har ikke noe ønske om å stoppe prosessen, for denne prosessen handler ikke bare om det som ble foreslått av arbeidsgruppe 1. Den handler også om de fire andre arbeidsgruppene som så på ulike forhold knyttet til Helse nords situasjon. De skal ut på høring.

Jeg tror faktisk at denne saken kan bli enda bedre belyst gjennom en slik høringsrunde, fordi man da kan få fram hensyn som er knyttet til både beredskap i nord, folkehelse og samfunnsikkerhet. Det vil gi foreninger, frivillige og kommuner muligheten til å uttale seg om saken før det blir tatt noen endelig avgjørelse om spørsmålet. Å kortslutte den prosessen synes jeg er både uheldig og unødvendig.

Bård Hoksrud (FrP) [14:29:14]: Det er spesielt og betyr at man ikke kan stole på Senterpartiet i dette.

Jeg har lyst til å utfordre Senterpartiet: Kirkens SOS ble for budsjettet i år flyttet fra et fast tilskudd til å måtte søke om tilskudd fra en pott innenfor psykisk helse- og rusfeltet. Tilskuddet for 2024 blir videreført på samme nivå uten justering for lønns- og prisvekst. TV 2 har i dag en sak med generalsekretæren i Kirkens SOS, som uttaler:

«I snitt går det to minutt mellom kvar gong ein person tar kontakt med oss. Det går 20 minutt mellom kvar gong nokon tar kontakt fordi dei tenker på å ta sitt eige liv.»

Samtidig som pågangen hos hjelpetelefonen øker i omfang, må tjenestene kutte i bemanning. Dette er et lavterskeltilbud som gjelder mennesker i en sårbar og fortvilet situasjon, og som på lang sikt kan gi positive samfunnsøkonomiske effekter som følge av at folk får hjelp raskt. Er Senterpartiet stolt over å sitte i en regjering som kutter i denne typen tilbud?

Marit Arnstad (Sp) [14:30:10]: For det første var det ikke meningen å smile mens Hoksrud tok replikk, men jeg tror Hoksrud egentlig hadde bestemt seg på forhånd om at han bare skulle si to eller tre ganger at Senterpartiet ikke er til å stole på. Det er klart at om et parti er til å stole på i denne saken, ikke avgjøres av om vi stemmer for Fremskrittspartiets forslag i dag. Vi mener denne saken fortjener en grundig behandling, og det er som sagt mange, mange flere forslag fra arbeidsgruppene som skal behandles, og som er viktige å ta med seg.

Jeg tar med meg bekymringen knyttet til hjelpetelefonen og det lavterskeltilbudet. Det er klart at vi alle er opptatt av at folk med store utfordringer skal kunne få hjelp og støtte når de har behov for det. Så det tar jeg med meg som et viktig signal.

Sveinung Rotevatn (V) [14:31:15]: I fjor innførte Senterpartiet og regjeringa ei ekstra arbeidsgjevaravgift som ein grunnlav med at ein trengte pengar. Ho skulle vere midlertidig, og ein skulle hente inn 8 mrd. kr på det. Regjeringa har heile tida sagt at avgifta skal fasast ut, trappast ned, men neste år reknar regjeringa med å hente inn 10 mrd. kr som kjem på frå denne ekstra arbeidsgjevaravgifta. Det høyrer ikkje heilt ut som ei nedtrapping.

Så sa representanten Arnstad at vi ikkje treng å bekymre oss for 2025-budsjettet. No er det 2024-budsjettet vi diskuterer, men eg stiller spørsmålet likevel: Tenkjer representanten Arnstad at den ekstra arbeidsgjevaravgifta, som eg ikkje oppfattar eigentleg har nokon forsvararar eller at nokon meiner er fornuftig, vert enklare å fase ut eller vanskelegare å fase ut jo større ho vert og jo meir avhengig budsjettbalansen vert av inntektene frå ho?

Marit Arnstad (Sp) [14:32:09]: Så langt jeg kan se, har finansministeren egentlig allerede besvart det spørsmålet. Avgiften ble innført i fjor som en midlertidig avgift. I år er innslagspunktet økt fra 750 000 kr til 850 000 kr, så det er lønninger over 850 000 kr det er snakk om, og vi tar sikte på en videre utfasing av den avgiften.

Jeg tror ikke representanten Rotevatn trenger å bekymre seg så veldig mye for statsbudsjettet for 2025, for vi skal nok på fornuftig vis klare å få i orden et godt og solid budsjett for 2025 – men det er tross alt 2024-budsjettet vi behandler i dag. Vi sitter i regjering, og vi har tenkt å være skikkelige og ordentlige i denne saken, noe jeg må si er litt i motsetning til en del av de kreative løsningsene Venstre har funnet i sitt budsjett, som er tydelig preget av at Venstre per i dag er i opposisjon og finner en veldig kreativ inndekning på ting.

Presidenten [14:33:05]: Replikordskiftet er avsluttet.

Sylvi Listhaug (FrP) [14:33:29]: Dessverre ser det ut til at regjeringen, med statsministeren i spissen, er mer opptatt av å reise rundt og dele ut penger enn å ta innover seg de utfordringene mange i Norge står i. Ifølge SIFO er 151 000 norske husholdninger ille ute økonomisk, og 80 pst. i denne gruppen har måttet kutte i noe så grunnleggende som matforbruket sitt. Regjeringens svar er å sende folk på sosialhjelp, mens grunnen til at mange står i matkø, er at velferdsytelsene ikke strekker til. Ja, vi har sågar fått presentert eksempel på at Nav-ansatte følger trengende til matkøer.

Mens matkøene vokser over hele landet, ser vi statsministeren reise verden rundt i høyt tempo og dele ut våre skattepenger. Bare siden 1. desember, altså i løpet

av tre dager, er det gitt klarsignal til å dele ut nesten 40 mrd. kr – ca. 37 mrd. kr til EU og 2,32 mrd. kr til regnskog, moderne kokeovnsløsninger i Afrika, klimafond og klimatilpasning, for å nevne noe. Dette er altså ca. 13 mrd. kr per dag, så dette kan bli en dyr julekalender. Mon tro hva som skjuler seg bak luke fire, fem og seks.

I tillegg bruker statsministeren tid og energi på oppgaven med å lede batterisatsing i utviklingsland. Er dette fordi batterisatsingen i Mo i Rana så langt har vært en suksess, der skattebetalerne har brukt hundrevis av millioner på et luftslott som kun har bidratt til å berike lederne og eierne?

Tenk om regjeringen hadde brukt den samme entusiasmen for å hjelpe folk som sliter i Norge. Men nei, da: Statsråd Brenna insinuerer at folk står i matkø uten at de trenger det, og statsråd Vestre går rundt og snakker om jappetid. Det virker som det er høy sjampanjefaktor og sigarføring i regjeringen, men kontrasten til matkøen ikke langt unna her, ja, den er enorm.

Regjeringen og SV skryter av budsjettforliket som bruker 10 av 18 mrd. kr på klimatiltak. Altså skal man kaste enda mer penger etter såkalte grønne prosjekt, eller månelandinger, og mange som sliter, kommer ikke til å få en krone gjennom dette forliket, bare utvalgte grupper.

Folk følger nøye med. De får med seg at staten bare gjennom petroleumsskatt dro inn vanvittige 882,7 mrd. kr i 2022, opp nesten 195 pst. sammenlignet med året før. Folk ser også at staten og det offentlige som krafteier over hele landet fortsatt drar inn milliarder av kroner, som vanlige folk kan se langt etter.

Fremskrittspartiet mener denne rikdommen bør deles med vanlige folk ved at staten tar seg mindre betalt gjennom lavere skatter og avgifter. Vi vil gi folk økonomisk handlefrihet. Vår politikk sørger for at flere sitter igjen med mer av egen lønn, og at norske bedrifter konkurrerer om å være best til å skape verdier framfor å være best til å skaffe seg subsidier.

På Arbeiderpartiet og Senterpartiets vakt går Norge inn i den tredje vinteren på rad med skyhøye strømpriser som svekker konkurransekraften til norske bedrifter, og som gir husholdningene uforutsigbarhet og en dyrere hverdag, noe regjeringen kunne gjort langt mer for å kompensere for. I dag ventes årets så langt høyeste strømpris. Gang på gang hører vi at regjeringen kommer med lovnader som ikke blir fulgt. (Musikk fra finansministerens telefon som ringer.) Fremskrittspartiet vil ha en makspris, sørge for at ingen betaler mer enn 50 øre/kWh, enten det er snakk om husholdninger eller bedrifter. (Mer musikk fra finansministerens telefon som ringer.) Vi ønsker å ha – og jeg skjønner godt at finansministeren prøver å spille (munterhet i salen), for han burde absolutt ha orkestrert det sånn at vi kunne satt ned drivstoffavgift-

ene istedenfor å øke dem, og vi burde halvert matmomsen, slik at vi kunne bidratt til å få prisene ned istedenfor, som vi ser under denne regjeringen, at prisene går opp. Ikke nok med det, man har i dette forliket også prestert å sørge for at vi får dyrere poteter til folket.

Det er et faktum at vår medisin, med lavere skatter og avgifter, ville ha dempet inflasjonen, som dermed kunne bidratt til å dempe presset på renten. Lavere skatter og avgifter ville gitt folk mer økonomisk handlefrihet, og det ville hjulpet alle, ikke bare utvalgte grupper, som vi ser i strategien fra de andre partiene her i salen.

Masud Gharahkhani hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten [14:38:20]: Det blir replikkordskifte.

Lene Vågslid (A) [14:38:32]: Statsbudsjettet betyr mykje for tenestene til folk i heile landet: elevar i videregående skule, passasjerar på bussen, folk som tek ferie, pasientar som treng tannhelseteneste. Dette er alle folk som treng tenester frå fylkeskommunen. Det er ei krevjande tid økonomisk for mange no, og mange prioriterer hardt rundt omkring i dei ulike fylka.

Julegåva frå Framstegspartiet og Høgre, om deira forslag hadde blitt vedtekne, hadde vore eit kutt på over 1 mrd. kr til fylkeskommunane. I tillegg ville ein ha kutta over 100 mill. kr til grønne investeringar i fylka. Det kan hende at nokre fylkespolitikarar ser på denne debatten, og då er mitt spørsmål til representanten: Kva råd vil Framstegspartiet gie til sine egne fylkespolitikarar om deira budsjett hadde gått igjennom? Kvar meiner representanten at ein burde ha kutta?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:39:32]: Nå har jeg full tiltro til at våre fylkespolitikere greier å gjøre jobben, så det tror jeg ikke de trenger noe råd fra meg om. I vårt parti har vi en filosofi om at vi skal prioritere kjerneoppgavene. Når det er sagt, er vårt mål å legge ned fylkeskommunen – et nivå som vi definitivt ikke trenger i Norge, og som jeg heller ikke tror noen vil savne. Det var interessant å se omvalget som nå var i Moss, der det var en valgdeltakelse på 33 pst. Det sier vel egentlig det meste om hvor engasjert befolkningen er i dette forvaltningsnivået, og at det faktum at det er valg til både kommune og fylke, nok bidrar til å dra opp den valgdeltakelsen i de ordinære valgene.

Vi ønsker å kutte fylkeskommunen. Vi ønsker å bygge den ned. Vi ønsker å fjerne den. Vi tror at Norge hadde greid seg veldig godt uten, og vi kunne brukt pengene på mer fornuftige ting enn på byråkrati i fylkeskommunene.

Lene Vågslid (A) [14:40:35]: Framstegspartiet er – dessverre, etter meninga mi – med og styrer i over ni

fylke. I heimfylket til representanten, Møre og Romsdal, er det òg i lokalavisene mykje uro knytt til situasjonen for Møre og Romsdal fylke. Der er det tronge tider frå før, og ein legg no opp til flate kutt frå Høgre og Framstegspartiet i Møre og Romsdal. Eg trur faktisk at Framstegspartiets representantar hadde vore interesserte i eit råd, for viss representanten Listhaug skulle sagt til sine egne i Møre og Romsdal at dei fekk 66 mill. kr mindre til neste år, som ville ha vore konsekvensen av det kuttet ein føreslår, hadde ein måtte kutte mykje i tenester, anten me snakkar om kollektivtrafikk eller skular. Meiner representanten Listhaug at eit kutt på 66 mill. kr f.eks. i Møre og Romsdal hadde vore ei heilt enkel oppgåve for Framstegspartiet og Høgre å løyse?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:41:35]: Ja, jeg har stor tiltro til at våre fylkespolitikere vil håndtere det. Vi ser nå at de aller fleste fylkeskommunene over hele landet skal kutte, og det er med det budsjettet som representanten skal vedta her i Stortinget. Det er fælt å stå og utfordre andre når man selv kutter så det svir.

Når det er sagt, er jeg glad for at man i Møre og Romsdal skal kutte i byråkratiet, akkurat som vi har sagt. En del av uroen som er i Møre og Romsdal, gjelder ansatte i fylkeskommunen som naturlig nok er bekymret for jobben sin. Det jeg er opptatt av, er at vi skal sørge for å skjerme de viktigste oppgavene, slik Fremskrittspartiet alltid har sagt. Det har jeg full tiltro til at våre politikere kommer til å greie å gjøre.

Lene Vågslid (A) [14:42:20]: Tusen takk for svaret. For ordens skuld: Budsjettet for både kommunar og fylkeskommunar blir betydeleg styrkt til neste år. Samtidig har eg respekt for at det ikkje er enkelt no, i den situasjonen me er i med bl.a. inflasjon. Er då svaret til Sylvi Listhaug at eit kutt på 1 mrd. kr til fylka i landet, som eksempelvis betyr 66 mill. kr mindre til Møre og Romsdal, ikkje ville gått ut over tenestene?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:42:51]: Som sagt har jeg full tiltro til at våre fylkespolitikere ville gjort en veldig god jobb, om de så måtte kutte mer enn det representantens budsjett legger opp til.

Det er veldig interessant å høre på dette med «betydeleg styrkt» og hvilken betydning det har for denne regjeringen. Vi hører også at politiet blir betydelig styrket. Det betyr at man kutter over 450 årsverk. Det betyr at man ikke skal øke satsingen på gjengkriminalitet med mer enn 15 mill. kr neste år. Det betyr egentlig at det meste står på stedet hvil, eller at det blir kutt. Når det gjelder «betydeleg styrkt» og bruken av det begrepet av denne regjeringen, har i hvert fall vi lært oss å se at det betyr kraftige kutt i tjenestene og i tryggheten til folk.

Per Olav Tyldum (Sp) [14:43:54]: Senterpartiet i regjering fokuserer i stor grad på trygghet. Norsk matsikkerhet, trygghet og beredskap er svært viktig i en krevende tid. Det fokuset deler tydeligvis ikke Fremskrittspartiet, all den tid partiet vil ta bort budsjettstøtte til landbruket, og tollvernet for norske landbruksprodukter er foreslått fjernet. Fremskrittspartiet vil hindre landbruket i å ta ut en høyere pris i markedet, og fjerne viktige framtidige klimatiltak i jordbruket ved å kutte støtten til bl.a. Bionova. Partiet vil også fjerne alle pengene som er satt av til beredskapslagring av korn.

Hvordan har Fremskrittspartiet tenkt å sikre den norske bonden, og med det bidra til landets matsikkerhet og beredskap?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:44:44]: Det beste vi kunne gjort, var å skrote hele jordbruksavtalen slik vi kjenner den i dag. Det vi har sett Senterpartiet gjøre etter at de kom i regjering, er å putte inn over 10 mrd. kr mer. Jeg har ikke registrert en eneste bonde i dette landet som er mer fornøyd nå enn de var før disse pengene kom på plass. Det er et system som rett og slett ikke fungerer, og vi bør tenke helt nytt.

Når det gjelder matvareprisene, er vi opptatt av at de skal holdes nede. Vi er bekymret for at folk i dette landet sulter, og at de må stille seg i matkø. Vi registrerer at Senterpartiet ikke er det, for de jobber ufortrødent med å øke prisene gjennom å øke tollvernet og gjennom å øke målprisene i budsjettet. Nå sist var det potetene som skal bli dyrere gjennom dette forliket.

Jeg registrerer at man fokuserer på trygghet for folk, men det Senterpartiet gjør, er å bidra til mindre trygghet for deres økonomi gjennom at de gjør prisene dyrere.

Per Olav Tyldum (Sp) [14:45:42]: Jeg registrerer at parlamentarisk leder også bekrefter at man vil skrote forhandlingsinstituttet. Senterpartiet i regjering har et mål om å øke norsk matproduksjon som en kritisk viktig del av vår beredskap. Derfor har vi gjentatte ganger bl.a. fremmet forslag, og endelig fått startet beredskapslagring av korn.

En ny undersøkelse fra Riksrevisjonen viser at myndighetene over tid ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til at alvorlige kriser kan påvirke matsikkerheten. God beredskap handler om å være godt forberedt dersom uforutsette hendelser mot matsikkerheten skulle oppstå. Vi er ikke godt nok forberedt i dag, sier Riksrevisoren. Hvilke grep vil da representantens parti foreslå for nettopp å kunne svare ut Riksrevisorens ankepunkter?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:46:40]: Vi er også opptatt av at vi skal få til lagring. Det vi ikke er enig i, er at vi skal ha store sentrale lagre; vi ønsker mer desentralisert lagring.

Det er veldig fint å høre at Senterpartiet ønsker å øke norsk matproduksjon, men faktum er at det går feil vei. I dag hører vi at det begynner å bli eggmangel, så nå må man få gamle høner til å verpe litt lenger så vi har nok egg til julebaksten. Det er jo bra, for alle som er ivrige på det.

Melkeproduksjonen har man store utfordringer med nå. Man ser at volumet går ned, og at behovet er større enn det man ser ut til å kunne fylle akkurat nå. Dette går i helt gal retning, og det til tross for at man har brukt milliarder på milliarder av kroner på jordbruksavtalen. Så jeg lurar på når Senterpartiet skal våkne og se at den politikken som er nå, ikke fungerer.

Mimir Kristjánsson (R) [14:47:53]: Jeg har gledet meg i et helt år til å få svar fra representanten Listhaug på akkurat dette spørsmålet, for vi har vært i flere debatter om det uten at det har kommet så veldig mange tydelige svar. Det dreier seg om Fremskrittspartiets ekstreme forskjellsbehandling av pensjonister og uføre.

Fremskrittspartiet vil jo øke minstepensjonene fordi de ikke er til å leve av – der er de helt på linje med oss i Rødt – men de vil altså ikke øke de laveste uføretrygdene og de laveste arbeidsavklaringspengene fordi de ikke tror på å dele ut penger til enkeltgrupper. Hva er det som gjør at det er lettere å leve av en minsteuføretrygd på 250 000 kr enn en minstepensjon på akkurat like mye?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:48:48]: Vi har i veldig mange år jobbet for å øke minstepensjonen over EUs fattigdomsgrense. Det gjør vi også et forsøk på i dette budsjettet. Vi foreslår å øke med 10 000 kr. Så er det ikke sånn at vi ikke øker uføretrygden. Det gjør vi, i takt med det som regjeringen foreslår i dette budsjettet.

Det som er litt av problemet med diskusjonen her hjemme nå, er at man hele tiden snakker om grupper – uføretrygdene, pensjonister. Man snakker om barnefamilier. Enslige er det vel for så vidt ingen som snakker om – dem som ikke har barn, og som er i jobb, eller dem som er i jobb, og sånn sett nå får utfordringer. Det viktigste for Fremskrittspartiet er å senke skatter og avgifter som rammer alle som nå sliter, slik at vi sørger for at alle får beholde mer penger og flere kan greie seg selv. Det er det som er vår politikk, og som kommer til å fortsette å være det.

Presidenten [14:49:42]: Replikordskiftet er omme.

Kirsti Bergstø (SV) [14:49:59]: SV har i hele høst vært tydelig på at dette budsjettet trenger å ta kraftfulle grep både for økonomisk omfordeling og for omstilling. Derfor er jeg veldig glad for at vi har klart å komme til en enighet med regjeringspartiene som drar begge deler i riktig retning, og som gir budsjettet en tydelig retning.

Dette er mest sannsynlig det grønneste budsjettet som noen gang er lagt fram. Totalt flytter vi over 10 mrd. kr til klima, natur og omstilling. Det er helt nødvendig at vi tar kraftfulle grep nå når naturen og klimaet er under sterkt press. Det er helt avgjørende at vi her i Norge klarer å nå våre egne klimamål, og det på en måte som gjør at dagens industriarbeidere har arbeid også i framtiden. Derfor synes vi det er viktig å få ned de store industrielle punktutslippene. Dette er noe som industrien og arbeidsplassene ikke klarer alene. Det er derfor det trengs et spleiselag, et felles løft mellom næringslivet og fellesskapet.

I fjor fikk SV på plass å opprette et punktutslippsprogram. Nå har vi fylt det med 1,5 mrd. kr. Vi setter av penger til nullutslippslastebiler – 285 mill. kr for å kunne kutte utslipp også i transportsektoren og omstille også den delen av arbeidslivet.

Jeg er veldig glad for at vi har fått på plass en god prosess rundt samtaler om CO₂-kompensasjonen og lovnader om penger inn i den – det vet vi betyr mye for industrien nå – men vi gikk også til valg på grønn industribank. Det grepet får vi nå til når vi setter av 5 mrd. kr i ramme til en ny låneordning for oppskalering av ny grønn industri, sånn at vi kutter utslipp, omstiller økonomien og sikrer folk og lokalsamfunn arbeid også i framtiden. Jeg er også glad for at vi har fått et historisk løft på energieffektivisering og på natur, med både frivillig skogvern her i Norge og, ikke minst, også vern av regnskog ute i verden.

Når det er dyrtid som tynger, trenger folk å få økt kjøpekraft. Da trenger vi å sikre fellesskap og trygghet gjennom velferd. Derfor er jeg glad for at flere skal få mer å leve av, at vi styrker økonomien til uføre på minstenivå med 6 000 kr i året og til mennesker på arbeidsavklaringspenger med lite å leve av med 5 000 kr i året. Jeg er glad for at vi nå driver fram velferdsreformene som vi i SV har sagt at vi skal ha på plass, som SFO med gratis halvdagsplass for alle unger, og nå er det tredjeklassingenes tur. Det sparer familiene for masse penger, og det gjør at flere unger får være med på leken. Vi kommer også videre med å bygge ut den offentlige tannhelsetjenesten som må ligge til grunn om vi skal ha som mål en lik geografisk og økonomisk tilgang til tannhelsetjenester, og at smilet ikke skal ha noe classeskille.

Så ser vi at det er helt nye grep for en mer rettferdig og sosial boligpolitikk, og det trengs. Husbanken trenger å styrkes med studentboliger, med mer til utleie og med startlån for dem som har behov for det. Vi vet at det er det brede løftet som gjør at vi klarer å komme oss gjennom dyrtiden i flokk, og at tryggheten bevares. Derfor er jeg glad for styrkingen av barnetrygden, men også for studiestøtten som vi vet har vært nødvendig å heve for at retten til utdanning reelt sett skal være lik.

I nord har det vært et stort sykehusopprør, med rette. Det har vært en stor utrygghet der. Vi håper at den landes raskt. Det vi har fått på plass nå, er midler til å rekruttere og stabilisere denne personellsituasjonen som er i sykehusene i nord, for på den måten å kunne sikre at eksisterende sykehus og helsetilbud blir satset på, og at det ligger gode strategier for å beholde, bevare og rekruttere personell der. Det handler rett og slett om at tryggheten skal være til stede over hele landet, og da må vi satse også der det er behov.

Jeg vil avslutte med å takke for forhandlingene og ikke minst for resultatet. Jeg er glad for at vi har fått et grønnere og rødere budsjett med en tydeligere retning.

Presidenten [15:55:01]: Det blir replikkordskifte.

Anna Molberg (H) [14:55:13]: Arbeidsorientert uføretrygd er en viktig satsing for å sikre at flere unge uføre kan få mulighet til å jobbe mer på egne premisser. Mange uføre sier at de ønsker å jobbe, og at det gir bedre økonomisk trygghet og mening i hverdagen. Det var derfor Solberg-regjeringen foreslo å prøve ut en ordning med arbeidsorientert uføretrygd, og vi har helhjertet støttet at regjeringen viderefører dette. Nå kutter Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV 118 mill. kr til forsøket, noe som tilsvarer det som er foreslått bevilget for 2024. Det er ikke kommet et eneste vedtak om arbeidsorientert uføretrygd ennå, og nå er det umulig å vite hva som skjer med denne ordningen. Dette er en mildt sagt overraskende snuoperasjon, til skade for landets uføre. Regjeringen og SV gjør det vanskelig for unge uføre som står utenfor, å komme i jobb. Er det sånn at vi nå skal regne hele prosjektet med arbeidsorientert uføretrygd for avlyst?

Kirsti Bergstø (SV) [14:56:11]: Arbeidsorientert uføretrygd har aldri vært SVs grep. Vi har kritisert det, og da særlig modellen som høyreregjeringen la fram, og som en ønsker å gjennomføre, og som har blitt kritisert også fra fagbevegelsen. Nå har dagens regjerings forslag fått mindre kritikk fordi det rammer det inn på en annen måte, men det er fremdeles ikke et grep som SV ønsker. Det vi ønsker, er å høvle ned tersklene, sånn at uføre som kan delta litt i arbeidslivet, kan gjøre det uten å risikere å tape på det. Jeg synes det er underlig at partier som ellers tviholder på mantraet om at det skal lønne seg å jobbe, synes at det er så vanskelig å få gjort den typen grep.

Så trenger vi mer oppfølging. Vi trenger tett individuell oppfølging av folk som står utenfor arbeidslivet i dag og kan bidra. Derfor vil jeg advare mot Høyres ostehøvelkutt, som gjør den jobben vanskeligere for Nav.

Anna Molberg (H) [14:57:12]: Høyre er helt enig i at uføre skal få beholde mer av egen inntekt. Derfor fore-

slår vi også å endre avkortingsreglene, slik at man sitter igjen med mer av det man har tjent ved siden av tryggen. Samtidig må vi gjøre mer for unge uføre. Det var sysselsettingsutvalget som sa at det ikke finnes gode nok insentiver for å få arbeidsgiverne til å ansette yngre folk med helseutfordringer. Dette var bakgrunnen for at det ble foreslått en ordning med arbeidsorientert uføretrygd, som SV nå avlyser. Majoriteten av dem som blir uføretrygdet i dag, er unge mennesker. Det er ikke rett at denne gruppen de neste 30–40 årene skal være passive mottakere av trygd. Vi må jo ha et system for å hjelpe dem helt eller delvis tilbake til arbeidslivet. SV og regjeringen kutter hele beløpet som skulle gå til å hjelpe disse i jobb. Har SV i det hele tatt noen grep for å hjelpe denne gruppen inn i aktivitet og arbeid, eller gir dere opp unge uføre?

Kirsti Bergstø (SV) [14:58:11]: SVs og Høyres politikk skiller tydelig lag. Vi ønsker trygghet for folk i arbeid, men også for folk som ikke kan jobbe. Det er derfor vi ønsker et trygt lovverk som beskytter arbeidsfolk, og det er også derfor vi jobber for et inkluderende arbeidsliv som flere kan ta del i. Skal vi klare det, må vi ha et Nav som er rustet til å gjøre den jobben. Da må vi ha et Nav som har mulighet til å bruke faglig frihet til å hjelpe folk, med individuell oppfølging og løp som er tilpasset den enkelte, istedenfor at folk må prøve å passe inn i løpene Nav setter. Der er forskjellen på Høyre og SV, på den måten at vi ikke ønsker den markedsrettingen av velferden som Høyre har, eller de kuttene i det som nettopp er så nødvendig for å veilede unge inn i arbeidslivet. I tillegg trengs det garantier for arbeid og aktivitet for unge, for ingen skal sies opp så lenge man kan jobbe.

Bård Hoksrud (FrP) [14:59:27]: SV beviser nå to ting. For det første bryr de seg ikke om eldreomsorg. For det andre er skatt på sykdom helt greit for SV, for det kom ingen nye, friske penger til bygging av nye sykehjemsplasser. De forsvant vel i morgentåka i går.

Etter at SV har støttet budsjettene fra denne regjeringen i to år og det tredje året nå, har egenandelstaket økt fra i overkant av 2 400 kr til 3 165 kr neste år. Det er nesten 30 pst. i økning. Hvordan føles det for SV å sørge for at syke og kronikere neste år skal måtte betale 3 165 kr i egenandel for sykdom, og ikke kjempe mer for å fjerne denne usosiale økningen som lå til grunn fra regjeringens side – ikke én eneste krone bort?

Kirsti Bergstø (SV) [15:00:21]: SV har ikke støttet noe budsjettforslag fra regjeringen. Vi har stemt for våre egne forslag, og vi har endret det som har vært regjeringens utgangspunkt. Det har vi også gjort nå, og der har vi flyttet veldig store summer. Jeg synes det er

litt underlig hvis representanten og Fremskrittspartiet ikke mener at tannhelse også er en viktig del av Eldres helsesituasjon. Vi får til en ganske god satsing på å bygge ut den offentlige tannhelsetjenesten, og vi kommer med helt klare lovnader om at vi nå skal sørge for at rett til tannhelsetjenester – som eldre faktisk har i dag – ikke bare er på papiret, men også i praksis. I tillegg sier vi at mennesker som er over 85 år, skal prioriteres i budsjettet for 2025. Det er fordi vi vet at tannhelse også er en veldig viktig del av helse og omsorg og av hvordan livskvaliteten er.

Bård Hoksrud (FrP) [15:01:22]: Jeg registrerer at representanten Bergstø ikke vil svare på hvorfor SV er for og synes det er greit å øke skattleggingen av vanlige folk, kronikere, folk som har sykdommer. De får nå en kraftig økning – nesten 30 pst. siden de rød-grønne overtok. Jeg har lyst til å si at jeg er litt glad for at det kommer noen penger til Helse nord, det er viktig, men jeg tror at representanten også må ta med seg at det ikke ble en eneste ekstra krone til noen sykehus ellers i landet. For mitt lokale sykehus, Sykehuset i Telemark, er kravet til kutt 240–250 mill. kr neste år, uten at det kommer noe ekstra fra regjeringen. Det betyr at det blir kutt på kutt, og det er tilbakemeldingene fra sykehus over hele landet. Hvorfor sørget ikke SV for at det kom penger til alle sykehusene i hele landet, men prioriterte bare den ene delen, når vi vet at det er kjempestore behov? Det er mange pasienter, og ventetiden øker. Den kommer til å øke til neste år, og SV gjør ingenting for disse.

Kirsti Bergstø (SV) [15:02:24]: Jeg deler bekymringen for sykehusøkonomien og også for situasjonen for dem som har ordentlige tøffe tak og prøver å gjøre alt de kan i helse- og omsorgstjenestene i landet vårt nå. Så vil jeg gjerne invitere bredt til kampen mot helseforetaksreformen på Stortinget. Alle partier som ønsker å nappe ut elementer av den eller endre finansieringen av sykehusene – gjøre den mer gjennomslagskraftig, mer demokratisk, stykke opp bygg og drift – er velkommen med på laget til det. Vi vet at det sitter veldig langt inne å gi til enkelte sykehus så lenge vi har den foretaksmodellen som i dag knebler muligheten for et godt sykehustilbud. Helse nord skiller seg litt ut på den måten at det er en annen form for beredskap og sikkerhetsadgang der. Men jeg vil gladelig invitere til kampen for bedre organisering av sykehusene.

Guri Melby (V) [15:03:41]: Det er ingen tvil om at vi lever i en krisetid. Jeg tror det er mange i Norge som kjenner på det, og det er uten tvil mange ute i verden som kjenner på det. Vi har store humanitære kriser i Gaza, Ukraina og veldig mange andre steder i verden.

Det har aldri vært så mange mennesker på flukt som det er i dag, og på grunn av økte priser og økt inflasjon er det også vanskeligere å gi hjelp til alle dem som trenger det.

Da jeg ventet på budsjettforliket, lette jeg veldig raskt for å se om jeg fant noen poster som i det hele tatt handlet om det internasjonale perspektivet. Hva kan gå til bistand, hva kan gå til Ukraina, hva kan gå til Gaza, hva kan bidra til å avhjelpe alle de krisene vi står i? Det som er interessant med denne budsjettenigheten, er at hvis man leser den, ser det ikke ut som om disse krisene finner sted. Det er ikke en eneste krone her som skal brukes utenfor Norges landegrensener.

Mitt spørsmål til representanten Bergstø er: Er det sånn at venstresidens solidaritet nå stopper ved Norges landegrensener?

Kirsti Bergstø (SV) [15:04:42]: Jeg vil bare oppklare en ting: Regnskogsmilliarden skal ikke brukes til regnskog i Norge, men ute i verden – bare i tilfelle det skulle være uklart. Jeg vil også si at kampen mot atomvåpen, som vi har fått løftet inn, er en del av det.

Så deler jeg bekymringen for en urolig tid, for kriger og kriser og de forskjellene vi ser vokser fram i verden. Derfor var det viktig for oss å få på plass en mekanisme i Nansen-pakken – eller Lysbakken-pakken, som vi kaller den – som ble forhandlet fram i fjor, og som skapte en forståelse og en enighet om at oljepenger brukt ute i verden ikke er noen trussel for norsk økonomi, og derfor et mulig grep å ta.

Når vi har klart å smi et verktøy, forventer vi at regjeringen tar det i bruk. Da er det viktig at man nettopp med utgangspunkt i den brede enigheten ser på situasjonen ute i verden og behovet for fred, for solidaritet og for internasjonalt arbeid og faktisk også yter der det trengs. Det mener vi å ha gitt et verktøy til å gjøre.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [15:06:00]: Jeg har lyst til å gratulere SV med mange av de forlikene som kom i samarbeidet med regjeringen på den sosiale fronten. Kristelig Folkeparti støtter mye av dette. Likevel kjenner jeg på at det er noen som bor utenfor Norges grenser som har betalt en stor pris, noe også Venstre viste til.

Det er helt greit at en forventer at regjeringen skal gjøre enkelttiltak, men for alle de organisasjonene som driver bistand, er det lite forutsigbart. Det er de som skal møte dem som ikke får hjelp av helsetjenesten. Det er de som skal møte dem som er på flukt. Det er de som skal dele ut mat som har blitt mye dyrere. Hva tenker SV, som selv har i sitt program at de vil nå 1-prosentmålet til bistand? Det samme har Senterpartiet og Arbeiderpartiet, men det er akkurat som det ikke eksisterer når en nå har kommet til et forlik.

Kirsti Bergstø (SV) [15:07:02]: Jeg vil si at det målet absolutt eksisterer. Det eksisterer i vårt forslag til budsjett, som vi kommer til å stemme for i dag, og det eksisterer definitivt da vi forhandlet på plass økt bistand i tidligere runder.

Siden da har det skjedd noe, og vi har fått en mekanisme, en ny måte å tenke på når det gjelder internasjonal solidaritet og penger brukt til internasjonal solidaritet. Når man har smidd et verktøy for noen, forventer man at det blir brukt. Derfor vil jeg bare oppfordre representanten Bollestad og alle dem som er urolige for at regjeringen ennå ikke har prioritert nok til bistand, til å legge presset der det hører hjemme, for regjeringsplattformen er så klar, og den enigheten vi har fått på plass i Stortinget rundt Ukraina-pakken, eller Lysbakken-pakken, er så tydelig.

Vi har lagt det på bordet og sagt vær så god. Nå må presset øke for at det skal bli brukt.

Presidenten [15:08:03]: Replikordskiftet er avsluttet.

Guri Melby (V) [15:08:23]: Først vil jeg gratulere regjeringen og SV med å ha kommet til enighet. Det er mye i denne enigheten som er gode prioriteringer i krevende økonomiske tider, slik som økt studiestøtte, billigere barnehage og SFO og økt barnetrygd.

Likevel er kjennetegnet på disse påplussingene en manglende vilje til å prioritere dem som trenger det aller mest. Det smøres tynt utover til absolutt alle, og konsekvensen blir at de som har det vanskeligst, ikke vil oppleve at hverdagen blir særlig lettere. Jeg synes det er uforståelig at partier som påstår at de vektlegger sosial utjevning og solidaritet, ikke evner å tenke nytt om velferdsordningene våre og finne løsninger som bidrar til å redusere forskjellene i stedet for å forsterke dem.

Det som imidlertid er enda mer oppsiktsvekkende, er den manglende internasjonale solidariteten. I enigheten mellom SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet er det svært lite som viser at disse partiene forstår hva slags krisetid vi faktisk lever i.

Noe av det mest skuffende er at man etter å ha forhandlet i ukevis, og etter å ha funnet 9 nye, friske milliarder, ikke greier å nå målet om 1 pst. til bistand. 2023 har vært et blodig og brutalt år for menneskeheten. Det har aldri vært flere mennesker på flukt, og vi er vitne til forferdelige humanitære situasjoner i både Gaza og Ukraina. Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV øker nok en gang oljepengebruken, men finner ikke penger i sitt eget budsjett til å prioritere verdens fattige.

Venstre har klart å prioritere 1 pst. av BNI til bistand i vårt alternative statsbudsjett, med et budsjett som har lavere total oljepengebruk enn regjeringens. SV har ikke valgt å ta den kampen, og jeg registrerer at Venstre har

mistet en viktig alliert i kampen for internasjonal solidaritet, som det har vært sterke og stolte tradisjoner for i norsk politikk.

I hele høst har vi hørt et SV som har drevet med ansvarsfraskrivelse for bistandskutt, som har ment at dette er noe regjeringen selv skulle ordne opp i, samtidig som de har sittet ukevis i budsjettforhandlinger og prioritert alt annet.

SV valgte selv ikke å gå i regjering, selv om de hadde muligheten. Det fritar kanskje partiet fra å sitte og styre i det daglige, men det fritar ikke partiet fra å ta ansvar for helheten i budsjettet. Det kan hende det er velgertaktisk smart å si at dette er regjeringens ansvar, men hvem er det som betaler prisen for den taktikken? Det er verdens fattigste. Det betyr bl.a. at dette er et historisk svakt budsjett på utdanning for de fattigste i verden, det er et budsjett som kutter i FNs aidsprogram, et budsjett som ikke gir mer penger til Verdens matvareprogram, som nå sliter på grunn av inflasjon og høye priser, og et budsjett som heller ikke gir mer penger til klimatilpasning i historiens varmeste år. Når man heller ikke har rettet opp i regjeringens brutale kutt i mottak av kvoteflyktninger, som nå er redusert til en tredjedel av det det var da Venstre satt i regjering, viser SV at den internasjonale solidariteten rett og slett ikke er prioritert lenger.

Vi lever i en tid der vi må stå opp for friheten. Krigen i Ukraina er et vannskille som har vist oss at frihet, demokrati og selvråderett ikke kan tas for gitt – det må forsvares. Skal Norge være med på å ta Europa og NATO framover i møte med autoritære stater, må Norge gjøre sitt for å bidra til sikkerhet i alliansen og hjemme. Vårt forsvar er ikke tilpasset den nye sikkerhetspolitiske verdenen.

Vi mener at vi ikke kan være bekjent av å redusere Norges militære støtte til Ukraina med 2,5 mrd. kr fra 2023 til 2024, slik denne budsjettenigheten nå legger opp til. I vårt alternative budsjett har vi lagt opp til 1 mrd. kr i direkte økt støtte til Ukraina, pluss 1,5 mrd. kr til bl.a. økt ammunisjonsproduksjon, noe som kommer både Ukraina og resten av NATO til gode.

Et annet område som åpenbart ikke har vært på agendaen i disse budsjettforhandlingene, er kunnskapsfeltet. I en tid da fraværet har skutt i været i grunnskolen, da mange kommuner, skoleledere og lærere roper varslo og ber om et krafttak mot ufrivillig skolefravær, er det ikke spor av en eneste ny satsing som monner. Etter et år der søkingen til lærerutdanningen nok en gang har vært svakere enn det vi ønsker oss, ligger det ikke en eneste krone på bordet for å gjøre læreryrket mer attraktivt.

Jeg registrerer imidlertid at det er funnet rom for å øke studiestøtten. Det mener jeg er viktig og riktig. Studentene er blant de som kjenner dyrtiden på kroppen.

Det beste hadde vært om enigheten hadde greid å knytte studiestøtten til grunnbeløpet i folketrygden, slik at vi hadde sluppet å ta disse kampene hvert år.

Den kampen jeg imidlertid er overrasket over at SV ikke har tatt, er kampen for gratisprinsippet i høyere utdanning. I fjor innførte regjeringen omtrent over natten studieavgift for studenter utenfor EØS, noe som har ført til et drastisk fall i antall utenlandske studenter ved norske universiteter og høyskoler. I praksis har denne studieavgiften gjort det umulig for studenter uten rike foreldre å komme til Norge for å få en utdanning. I tillegg er det nå blitt dyrere for norske studenter å studere i utlandet. Nok en gang blir det altså størrelsen på lommeboken som avgjør hvilke muligheter man får. Er det virkelig en politikk for like muligheter og reduserte forskjeller?

Presidenten [15:13:25]: Det blir replikkordskifte.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [15:13:36]: Først har jeg har lyst til å si en positiv ting om Venstres budsjett, og det er at det er lett å lese fordi mange av kuttene er markert i rødt. Men det er ett problem, og det er at disse rødmarkerte kuttene veldig ofte er usosiale kutt. Ett av dem er at folk som er arbeidsledige eller dessverre er så uheldige å miste jobben i året som kommer, også skal bli fratatt feriepengene sine og dermed muligheter til å ha opplevelser sammen med sine unger og familie. Hvorfor er det så viktig for Venstre å ta bort feriepengene fra folk som blir arbeidsledige?

Guri Melby (V) [15:14:22]: Det vi har vært opptatt av når vi har laget vårt alternative budsjett, i tillegg til å ha det pedagogisk godt framstilt, selvsagt, som også er viktig, er at vi faktisk skal skaffe reelle inndekninger for pengene vi bruker, for å unngå å øke oljepengebruken og dermed risikere økt inflasjon, høyere renter og at det blir dyrere for folk flest, alt fra boliglån til matvarepriser. Det å faktisk tørre å gjøre noen endringer i de velferdsytelsene vi har, for å sikre at vi har penger til å prioritere dem som trenger det aller mest, har skaffet oss handlingsrom til f.eks. å bruke 4,6 mrd. kr på økt barne-trygd, noe som vil gjøre at familiene med dårligst råd potensielt får flere tusen ekstra i måneden. Så det å faktisk tørre å ta reelle kutt for å prioritere dem som trenger det mest, mener vi er riktig i en tid der veldig mange opplever at det er veldig vanskelig.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [15:15:14]: Vi har registrert at Venstre har vært mer positiv til Arbeiderpartiet og Senterpartiets satsing på billigere barnehager. En reduksjon som Venstre gjør, som også er markert i rødt, gjelder kontantstøtte. Da lurte jeg på om representanten Melby kunne forklare til representanten Sanner,

som var på talerstolen i stad og påsto at hans politikk ville gi flere i barnehage, men Høyre budsjetterer med økt kontantstøtte. Hvorfor det er slik at Arbeiderparti-Senterparti-regjeringens politikk gir økt barnehagedeltakelse og dermed mindre kontantstøtte, og er mer sosial enn Høyres politikk?

Guri Melby (V) [15:15:54]: Ja, nå kan jeg snakke mest om Venstres budsjett, som er det jeg kjenner aller best. Vi har akkurat de samme prioriteringene som Arbeiderpartiet og Senterpartiet la inn, nemlig å sikre billigere barnehage. Vi mener det er en god prioritering i en periode der folk opplever økte kostnader. Det at vi sørger for at vi greier å holde prisene nede for vanlige folk på viktige offentlige tjenester som barnehage og SFO, mener vi er en god prioritering, så det har vi også med i vårt alternative budsjett. Jeg er helt overbevist om at hvis vi greier å holde en rimelig pris på barnehageplassene, og hvis vi i tillegg innfører rullerende barnehageopptak, som jeg tror både Høyre og Venstre har funnet rom til i sine alternative budsjett, vil det være færre som velger å benytte seg av kontantstøtte. Veldig mange som bruker det i dag, ønsker seg egentlig først og fremst en barnehageplass. Det handler ikke bare om å gjøre det rimelig, det handler også om å skaffe nok plasser, og det har dessverre ikke Arbeiderpartiet og Senterpartiet gjort noen ting med.

Heidi Greni (Sp) [15:16:58]: I Nationen 17. november kunne vi lese at Melby refset regjeringens sponning av småbarnsfamilier i distriktene. Det kunne nesten se ut som om det ikke ble oppfattet som et distriktspolitisk virkemiddel.

I både budsjettet og distriktmeldingen prioriterer Senterpartiet og Arbeiderpartiet distriktene og at det skal være mulig å leve et godt liv i hele Norge. Jeg er glad for at det nå er enighet om et budsjett med en rekke tiltak for distriktene: halvering av barnehageprisene, gratis ferje, grunnskoletilskudd osv. Med Venstres opplegg ville ikke barnefamilier fått dette. Det ville ha vært dyrt for folk og næringsliv som er avhengige av ferje, vei-bruksavgift osv.

Det er vanskelig å lese ut av Venstres partiprogram hva slags ambisjoner de har for distriktspolitikken. Det var heller ikke tema i innlegget. Man må nesten spørre seg om de har noen ambisjoner. Derfor lurte jeg på: Hva er Venstres mål med distriktspolitikken?

Guri Melby (V) [15:17:59]: Noen av de største satsingene i vårt alternative budsjett er viktig for nettopp distriktene. Vi bruker noen av de aller største pengene på å redusere skatter for næringslivet. Blant annet fjerner vi den meget upopulære økte arbeidsgiveravgiften. Det er noe av det første jeg møter når jeg møter bedrift-

er rundt omkring: De er opptatt av at de ikke skal bli kvalt av skatter og avgifter fra staten.

I tillegg har vi en veldig tydelig prioritering innenfor samferdselspolitikken, og det er å prioritere mer penger til fylkesveiene. Dette er det første distriktsbedrifter trekker fram når de møter meg. Det jeg er opptatt av, er at når vi har en distriktspolitikk, må vi løse det som er spesifikke distriktspolitiske utfordringer. Problemet med barnefattigdom er at det faktisk først og fremst er en stor utfordring i de største byene. Det er der vi har mest barnefattigdom. I bydelen Stovner i Oslo lever et av tre barn under fattigdomsgrensen. Da mener jeg at tiltakene som er rettet mot det, må prioriteres i byene og ikke i distriktene.

Presidenten [15:18:58]: Replikordskiftet er omme.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [15:19:11]: Den internasjonale solidariteten ble nedprioritert av denne regjeringen og SV. Her har alle som signerer på budsjettet, et likt ansvar. Det står i regjeringsplattformen at regjeringen vil gi 1 pst. i bistand. SV har programfestet 1 pst. i bistand. Likevel gir altså ikke denne enigheten om 1 pst. mer penger til skolegang, nødhjelp eller fredsskapende arbeid. Nei, da må en faktisk bruke det verktøyet som SV sa lå på plass. Jeg er svært skuffet over at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV er de tre som nedprioriterer bistanden, i et år da Norge har tjent seg enda rike på grunn av krig på eget kontinent.

Det er også slik at vi alle, en eller annen gang i løpet av livet, blir avhengig av helsehjelp. Det er overraskende at regjeringen og SV ikke har lyttet til ledere, ansatte og pasienter i helsevesenet. Sykehusøkonomien er svak, og det resulterer i økte køer og usikkerhet for sykehusenes drift framover.

Det er et paradoks at helseministeren gjentatte ganger har sagt at vi ikke mangler penger, men vi mangler folk. Sannheten er at sektoren mangler begge deler, og en plass må regjeringen starte. Selvsagt mangler vi folk når denne regjeringen ikke dekker inn pris- og lønnsveksten og legger ansvaret for å dekke inn dette gapet over på de ansatte, som må springe fortere og mer for å klare å holde køene så noenlunde intakte.

Verdien av et menneske synker ikke fordi det blir eldre. I denne valgkampen snakket vi opp ad stolper og ned ad vegger om norsk eldrepolitikk, om trygge helse-tjenester, gode pensjonsordninger og en rikere hverdag for de eldre. Det er dyrtid, og minstepensjonistene har det trangere økonomisk enn mange andre. Kristelig Folkeparti har over flere år sørget for å øke minstepensjonen, og i vårt alternative budsjett økte vi minstepensjonen for enslige minstepensjonister med 4 000 kr. Regjeringen øker ikke den i det hele tatt.

Hvor ble det av det historiske løftet for eldre? Vi har ønsket å videreføre eldreombudet, trygghetsboliger i Distrikts-Norge og en storstilt satsing på aktivitetstiltak for eldre, fordi ensomheten er stor. Vi kan ikke love i valgkamp og så svikte så totalt noen måneder etterpå, når budsjettet kommer.

Dette handler om folk. Dette handler om folk som har skrudd ned strømmen, og som nå sitter rundt i hjemmene og ikke bare er kalde, men også ensomme. For egen del var jeg med Frelsesarmeen i fjor og møtte eldre i denne byen som skrapte rim av veggene, ikke fordi det var så kaldt ute og varmt inne, men fordi det var kaldt både ute og inne, og de hadde ikke penger til å betale regningen med. Derfor er Kristelig Folkeparti opptatt av at det vi sier, gjør vi også når vi lager budsjett.

Presidenten [15:23:35]: Det blir replikkordskifte.

Marte Mjøs Persen (A) [15:23:51]: Det har vært interessant å følge denne debatten, og det har vært interessant å høre representanten Bollestads budsjettinnlegg. Jeg er litt opptatt av noen av de tingene som ikke ble tatt opp i dette innlegget. Det gjelder bl.a. barna våre, som jeg ikke synes det ble snakket nok om, ikke minst fordi det i budsjettforslaget fra Kristelig Folkeparti er et kutt på 1,1 mrd. kr på undervisning til barn i skolen.

Det som det selvfølgelig går an å stille spørsmål om, er: Er det kun ideologiske baktanker rundt å fjerne så mye undervisning i grunnskolen, eller handler det bare om å dekke inn de andre satsingsforslagene? Dette er i hvert fall et spørsmål jeg ønsker å stille representanten Bollestad her.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [15:24:49]: Kristelig Folkeparti har ikke bare vært opptatt av mer timer i skolen. Kristelig Folkeparti har vært opptatt av innholdet i skolen. Kristelig Folkeparti har vært opptatt av å prioritere lærerne i skolen. Kristelig Folkeparti har vært opptatt av den tettheten rundt ungene, for vi tror at livet i skolen ikke bare handler om timer, som vi kutter noen av, men det handler om innhold og nærhet for å bygge ungene våre til både kunnskap og sosialt nærvær. Det ligger til grunn for dette.

Marte Mjøs Persen (A) [15:25:27]: Jeg kan være enig med representanten Bollestad i at det er mye mer enn timetallet som skal ligge til grunn for at barna våre skal ha det greit på skolen. Samtidig vet vi at skolen og skolehverdagen er en stor del av det sosiale fellesskapet. Blir det færre timer, blir det også flere timer på SFO, som foreldrene selv må betale for elevene – med mindre de får gratis kjernetid, som vi da eventuelt må utvide.

Det som skuffer, er at regnestykket ikke henger sammen. Når man legger sammen det som Kristelig Folkeparti har plussset på til lærebøker, skolebibliotek, kulturbudsjett, diverse, lærere og veiledning – og til og med hvis jeg skal være raus og legge til det man har plussset på til friskolene – kommer man ikke opp i 1,1 mrd. kr. Det betyr at det er et stort kutt for elevene og skolene våre, og jeg lurar på hvordan det henger sammen med Kristelig Folkepartis øvrige profil.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [15:26:34]: Det er faktisk sånn at Kristelig Folkeparti har prioritert, men vi har prioritert annerledes enn det representanten Mjøs Persen og hennes parti har prioritert. Kristelig Folkeparti er, som jeg sa tidligere, opptatt av innholdet. Vi er opptatt av at lærelysten for unger blir større hvis en bruker både bøker og skjerm. Vi vet at unger lærer bedre og har større lærelyst og leseglede hvis de også får lov til å bruke bøker. Det samme handler om biblioteket – at en ikke bare leter på skjermen, men også leter i boken, for det skaper en annen lærelyst. Det er grunnen til at vi faktisk prioriterer annerledes enn Arbeiderpartiet har gjort.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [15:27:31]: Det er mindre enn to år til stortingsval. Erna Solberg har lansert seg som statsministerkandidat for høgresida, ein kandidat som er kontroversiell. Venstre og Framstegspartiet har lansert sine, og kanskje Bollestad òg blir kandidat.

Sidan Solberg-kameratane gjekk frå kvarandre for noko over to år sidan har det blitt ein tydelegare og tydelegare avstand mellom desse partia, og spesielt til Framstegspartiet. Venstre ønskjer å kutta i straumstønad. Det ønskjer ikkje Kristeleg Folkeparti. Venstre ønskjer å ta frå pensjonistane. Det ønskjer ikkje Kristeleg Folkeparti. Venstre ønskjer å kutta i sjukehusøkonomien. Det ønskjer ikkje Kristeleg Folkeparti. Forskjellen mellom skatte- og avgiftstrykket frå Kristeleg Folkeparti og Framstegspartiet er heile 46 mrd. kr. Til landbruket er forskjellen på fleire milliardar mellom Framstegspartiet og Høgre sine kutt og Kristeleg Folkeparti sin auke. Då har eg ikkje starta på bistanidsmidlane, som har eit gap på over 16 mrd. kr mellom Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti. Eit borgarleg kaos, er det mange som snakkar om no. Kan Kristeleg Folkeparti gå med på dette?

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [15:28:28]: For det første er jeg glad for at representanten Ness Klungland har sett at det er forskjell på Kristelig Folkeparti og veldig mange andre partier. Det er jo derfor vi driver politikk.

Kristelig Folkeparti er mest opptatt av politiske gjennomslag, og det var vi også da vi gikk inn i regjering

i 2019. Vi var opptatt av barnetrygden den gang. Vi var opptatt av bistand og leverte på den. Til tross for Fremskrittspartiets synspunkt på bistand, f.eks., leverte vi 1 pst. til bistand. Nå er det mye vann som skal renne i sjøen fram til 2025, og Kristelig Folkeparti skal virkelig gjøre sin jobb med både å bygge politikk og å finne samarbeid der vi får mest igjen av vår politikk. Det handler om å gjøre hverdagen bedre for folk her hjemme, og ikke minst å gjøre hverdagen bedre – der Senterpartiet nå kutter – for dem som har aller, aller minst i denne verden.

Marian Hussein (SV) [15:29:30]: Forrige taler var også inne på den store avstanden mellom internasjonal solidaritet på borgerlig side, hvor Fremskrittspartiet kutter 8 mrd. kr. I det siste har både Bollestad og hennes nestleder snakket veldig mye om sykehusene og sykehusøkonomien, men det var jo under Solberg-regjeringen at man unngikk å fatte de nødvendige vedtak for faktisk å sikre sykehusøkonomien skikkelig for å unngå det uføret sykehusene er i nå.

Bollestad snakker veldig ofte om at hun har vært helsepersonell mer enn hun har vært politiker. Angrer representanten på at hun, da hun satt i en vippeposisjon, ikke fattet de nødvendige vedtak for å sikre at helseforetaksmodellen ikke kjørte sykehusøkonomien i grøfta, som den gjør nå?

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [15:30:31]: Det er sånn at hver regjering og hvert parti som sitter på vippen, er ansvarlig for den politikken en fører. Kristelig Folkeparti satt på vippen i Stortinget og sikret bistanden hvert eneste år. Kristelig Folkeparti satt på vippen i Stortinget fram til 2019 og var også med på å bygge opp rundt norsk helsevesen. SV sitter nå på vippen i Stortinget og velger å fortsette med foretaksmodellen, velger å gjøre at de som har minst, også får et høyere egenandels-tak. Det samme tenker jeg om bistand. SV sitter på vippen og aksepterer faktisk at det ikke kommer en krone til verdens fattigste. Det er det valget SV tar i dag, sammen med regjeringen.

Tobias Drevland Lund (R) [15:31:47]: Rundt 600 000 nordmenn gruer seg til jul, ifølge den årlige juleundersøkelsen til UNICEF Norge. Det er et alarmende tall. Den priskrisa flere og flere opplever nå, er veldig alvorlig, og den truer selve grunnlaget for julefeiringen, en viktig kristen høytid som Kristelig Folkeparti, men også resten av Norge, er opptatt av.

Jeg hørte representanten snakke om barnetrygd og om å øke inntektene til minstepensjonistene. Det er viktig og bra, men en annen gruppe som også sårt trenger penger nå, er sosialhjelpsmottakerne. Rødt har foreslått å gi 1 000 kr i ekstra bevilgning til mottakerne av sosial-

hjelp i desember, og også 1 000 kr per ekstra barn for alle mottakerne av sosialhjelp i desember. Mitt spørsmål er om Kristelig Folkeparti vil åpne sin hjertedør og støtte forslagene fra Rødt.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [15:32:50]: Jeg deler Rødts bekymring for alle dem som gruer seg til jul. Det er ikke bare barnetrygden som trengs å økes; det trenger også andre ordninger, og der vil jeg gi ære til SV, som faktisk økte også andre ordninger i budsjettet.

Strømstøtten vil også være en ting som kan være med og gi mer penger i lommeboka. Det samme tenker jeg gjelder det å sikre at en har en jobb å gå til, for dem som kan.

Kristelig Folkeparti vil virkelig se på det forslaget som Rødt kommer med, men jeg har lyst å si at Rødt også må se til alle de frivillige organisasjonene som bidrar til at færre gruer seg til jul. Der har Kristelig Folkeparti også gjort store endringer for å sikre forutsigbarhet for ideelle aktører som gjør jobben – når ikke regjeringen gjør det.

Presidenten [15:33:45]: Replikkordskiftet er avsluttet.

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:33:59]: En av de største endringene i Norge de siste årene er at veldig mange har fått dårligere råd. I statsbudsjettet vi overtok fra den forrige regjeringen høsten 2021, var prisveksten for 2022 beregnet til 1,3 pst. Den endte på 5,8 pst. De to siste årene har prisene på de varene og tjenestene vi kjøper, i snitt økt med nesten 15 pst., og styringsrenten er økt 13 ganger. I sum: Priser og renter gir utslag i folks økonomi. For en familie med gjennomsnittslån på 3,5 mill. kr betyr renteøkningene om lag 100 000 kr i økte utgifter årlig.

Regjeringen har en plan for landets økonomi og for folks økonomi. For det første: Vi har oppnådd enighet om et trygt og ansvarlig budsjett som skal bidra til at prisstigningen går ned, at vi når rentetoppen og bidrar til at rentene skal ned igjen. Samtidig dekker vi ekstraordinære kostnader knyttet til mottak av flyktninger, Nansen-programmet for Ukraina og økte investeringer i Forsvaret.

For det andre: Vårt mål er å ha Europas laveste arbeidsledighet og få enda flere ut i trygge jobber. 130 000 har kommet ut i jobb siden denne regjeringen overtok, og ledigheten er lavere enn i alle år under den borgerlige regjeringen. Bare siden i fjor har 5 000 under 30 år kommet tilbake i aktivitet. Med ungdomsgarantien vil stadig flere unge få mulighet til å kvalifisere seg og komme i jobb.

For det tredje: Vi bryr oss om folks hverdagsøkonomi, og med flere i jobb og et mer omfordelende budsjett har vi mulighet til å bygge ut universelle velferdsordnin-

ger for alle. Vi fjerner usosiale kutt og styrker velferden – til havs gjennom lavere ferjepriser, i luften gjennom lavere priser på kortbanenettet og til lands gjennom økte stipender for elever og studenter.

Pensjonistene får et godt oppgjør i år med en vekst i pensjonene på 8,5 pst., og nå øker vi også minsteytelse i barnetrygden. Barnefamiliene får i tillegg lavere barnehage- og SFO-priser. Det er trippelt bra: for barnefamiliens hverdagsøkonomi, for barna som får delta i lek og læring, og for arbeidslinjen.

Den økonomiske uroen vi nå styrer oss gjennom, kommer etter år med økte forskjeller i Norge og en global pandemi, og samtidig med krig i Midtøsten og Ukraina, energikrise i Europa og klima- og naturkrise. I går kom jeg tilbake fra klimatoppmøtet i Dubai, og Norges beskjed til resten av verden var klar: Klimahandlingene må gå raskere enn klimaendringene. Med 2024-budsjettet viser vi for første gang i Norge hvordan vi på en realistisk og troverdig måte kan nå klimamålene. Vi utvider CO₂-avgiften, øker bruken av biodrivstoff, reduserer utslippene i jordbruket og intensiverer omstillingen i de sektorene som slipper ut mest. Det skjer bl.a. ved at vi styrker vårt grønne industriløft med 15 mrd. kr til egenkapitalutvidelser, låneordninger, garantier, tilskudd og andre grep, som bidrar tisl bl.a. omstilling fra et fossilt til fornybart energisystem, fangst og lagring av CO₂, bærekraftige matsystemer, elektrifisering av transportsektoren fra kjøretøy til skipsfart og oppstart av nye, grønne næringer som verden trenger.

Opgavene her hjemme er store, men de er mulige, og vi skal nå våre mål om kutt i 2030 og om karbonneutralitet i 2050. Gjennom forliket med SV forsterker vi satsinger på grønn omstilling her hjemme, og vi trapper opp innsatsen for å bevare regnskogen globalt.

Vi skrev Hurdalsplattformen i en ganske annen tid. Mye har forandret seg. Budsjettet er utviklet for å svare på alvorlige oppgaver knyttet til folks og landets økonomi, sikkerhet og trygghet. Ikke minst det siste, i en mer utsatt sikkerhetspolitisk situasjon, gir oss i Stortinget et stort ansvar, og regjeringen skal møte dette gjennom en invitasjon til samarbeid om langtidsplanen for Forsvaret.

Så mye har forandret seg, men noe ligger også fast. Vårt oppdrag er å sikre tryggheten for folk i alle deler av landet og sikre utviklingen av et mer rettferdig samfunn, med store muligheter og små forskjeller.

Jeg vil takke SV for et godt, tillitsfullt og konstruktivt samarbeid. Sammen har den rød-grønne alliansen i regjering og på Stortinget gjort et godt budsjett enda bedre.

Presidenten [15:37:23]: Det blir replikkordskifte.

Henrik Asheim (H) [15:38:29]: Statsministeren beskrev godt de utfordringene vi står i, og også hvor alvorlig det er for familiene når rentene stiger. Så kom det jo

endelig et budsjettforlik. Det kom sent, men kanskje ikke så godt, for det som gjorde at budsjettet kom i havn, var et budsjettriiks. Man tok 9 mrd. kr som ikke var satt av til å brukes, og så brukte man det oppå. I tillegg til det ligger det i dette budsjettet penger til å ta imot 25 000 flyktninger, 20 000 fra Ukraina og 5 000 i tillegg, men UDI anslår at det kan komme 35 000 flyktninger bare fra Ukraina. I tillegg til det legger regjeringen seg på en forventet prisvekst som er 1 prosentpoeng under Norges Bank. Med summen av dette kreative budsjettgrepet hvor det altså brukes 9 mrd. kr mer enn foreslått, i tillegg til det som kan være grov underfinansiering av flere poster, hvor sikker er statsministeren på at dette budsjettet bidrar til at prisveksten og renten går ned?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:39:30]: Regjeringen representanten Asheim representerte, la et budsjett som anslo at budsjettprisstigningen i 2022 skulle være 1,3 pst. Det ble 5,8 pst., så det har vært regnet feil før. Vi legger våre tall på grunnlag av de beste analysene vi får fra våre fagmyndigheter. Det er ikke et politisk bestemt tall. Jeg håper vi når det målet. Jeg tror vi er på vei dit.

Så vil jeg bare gjenta det som finansministeren tydelig har sagt tidligere i dag, og som regjeringen sier, at dette er et ansvarlig budsjett. Vi øker ikke oljepengebruken. Den er på 2,7 pst. Så skal vi gjøre opp dette budsjettet og være ansvarlig for det. Her står representanten for et parti som budsjetterer med å selge bygninger i Oslo for å finansiere varige velferdsordninger. Så det finnes ulike grep å se tilbake på også for andre partier. Summen er at dette er et ansvarlig budsjett. Det skal bidra til å få prisstigningen ned, og at rentetoppen nås, og at renten også kan gå ned. Det er viktig for dem som sliter aller mest i samfunnet vårt, men det er faktisk viktig for alle i dag, for alle har opplevd at økonomien blir trangere med prisstigning og høye renter.

Henrik Asheim (H) [15:40:33]: For det første har regjeringspartiene i dag vært veldig opptatt av å si at det ikke er oljepengebruk, og vi kan kalle det hva vi vil. Vi kan kalle det julepenger eller Trygve-penger – det er det samme for meg hva vi kaller det. Det er penger som ikke var planlagt brukt, og som så brukes inn på budsjettet. Når statsministeren viser til at vi foreslår å selge et bygg for å finansiere deler av budsjettet, ja, hva er det sammenlignet med 9 mrd. kr? Man har funnet dem på en post og så brukt dem til varige utgifter. Faktum er at finanskomiteens leder, representanten Eigil Knutsen fra Arbeiderpartiet, sa i en VG-sak før forhandlingene begynte, at det som har skjedd siden budsjettet ble lagt fram, er «at det har kommet tall som øker sannsynligheten for renteheving i desember». Og videre: «Vi må

ha en ansvarlig pengebruk så vi kommer over rentetoppen så fort som mulig.» Er det ansvarlig pengebruk å ta ytterligere 9 mrd. kr inn på et statsbudsjett som allerede brukte mye oljepenger?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:41:29]: Jeg mener dette er et godt tilpasset budsjett. Det er 50 mrd. kr til som denne regjeringen kunne brukt, og likevel vært innenfor handlingsregelen. Det har vi ikke gjort. Vi holder på den prosenten. Hvis vi ser ute i markedene som har vurdert dette budsjettet som ble klart i går, har det ikke vært spor til uro over det. Jeg gjentar at det er et ansvarlig budsjett. Det at man gjør disse disposisjonene når det gjelder penger som er avsatt – noe er over streken, som det heter, noe annet er under streken – er helt rimelig. Det er en del av måten man driver et land på. Dette var penger satt av til et formål som nå ikke er aktuelt. Vi flytter dem til et annet formål, og så skal vi selvfølgelig gjøre opp et ansvarlig budsjett også for 2025, basert på det som er oppsummeringen gjennom 2024. Men jeg gjentar: Det er et ansvarlig budsjett som løser viktige oppgaver. Det er også viktig å si at dette er et budsjett som samlet sett kommer til å kunne øke mulighetene til å få enda flere folk i jobb, som sørger for at vi får større kapasitet i økonomien. Det er det viktigste, at vi trygger folks økonomi, og at vi trygger folk arbeid.

Henrik Asheim (H) [15:42:26]: Jeg tror Stortinget er godt kjent med reglene, med over og under streken. Men kan statsministeren forklare hva som ville vært forskjellen for norsk økonomi dersom man bare tok 9 mrd. kr ut av oljefondet, og det man gjør nå med å ta 9 mrd. kr som ikke var i bruk. Hele poenget med å omprioritere på et budsjett er jo at man flytter aktivitet fra et sted til annet. Bruker man mer penger, øker presset, øker aktiviteten. Hva er forskjellen på bare å ta 9 mrd. kr fra oljefondet og å ta 9 milliarder oljekroner som er satt på en annen konto?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:42:59]: Dette er penger som er satt av på en konto med antatt mulig bruk. Når vi ser at det ikke er antatt mulig bruk, kan vi disponere de pengene på en ansvarlig måte, som vi har gjort. Jeg mener det er av betydning at vi ikke øker oljepengebruken, at vi har holdt igjen i en tid hvor det er mange prosjekter vi gjerne skulle gjennomført innen bygg og anlegg, innen en rekke andre ordninger, og at vi har funnet rom både på inntektssiden og på utgiftssiden i dette budsjettet, i en god avtale med SV, til å ha satsinger som tegner en tydelig retning. Det er jo slik at de pengene ikke bare er disponert innenfor et ansvarlig opplegg fordi vi skal øke noe pengebruk. Det er for å løse konkrete oppgaver i vårt samfunn, innenfor klima, innenfor grønn omstilling, innenfor rettferdig fordeling

og å holde forskjellene små. Vi har prioritert det og landet det på en god og ansvarlig måte.

Sylvi Listhaug (FrP) [15:43:59]: Jeg tror mange, i likhet med Fremskrittspartiet, reagerer på at regjeringen og statsministeren reiser verden rundt og deler ut milliarder av kroner til regnskog, moderne kokeovnsløsninger i Afrika, klimafond og klimatilpasning, mens flere og flere nordmenn må stille seg i kø hos frivillige organisasjoner for å få mat på bordet. Statsministerens svar er å sende folk på Nav for å få sosialhjelp. Statsråd Brenna insinuerer at folk som ikke trenger det, står i matkø. Budsjettforliket legger opp til å kaste bort milliarder av kroner på klimatiltak med høy risiko, mens det deles ut noen smuler i økt støtte til utvalgte grupper. Skjønner statsministeren at folk reagerer på at milliardene sitter løst og deles sjenerøst ute i verden, samtidig med at matkøene i Norge vokser og folk får beskjed om å bli sosialhjelpsmottakere?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:44:51]: De som nå sliter med fattigdom, at pengene ikke rekker til handlekurven, opptar regjeringen. Derfor er målet å få prisstigningen ned, at rentetoppen nås, rentene skal ned. Her er det også økning i støtten til matsentrene som deler ut mat. Det er en styrking av Nav, som kan møte folks behov. Det prioriterer regjeringen, og vi skal sørge for at vi leverer på det. Men det hadde jo vært enkelt med milliarder hvis vi sa at klimautfordringene ikke var et problem. Hvis vi skulle si til våre barn og barnebarn at klimamålene Norge har vært med på å sette, skal ikke Norge nå, da hadde vi hatt ekstra penger til å gjøre en lang rekke andre ting. Men regjeringen mener det er viktig at vi satte mål i Paris via våre forpliktelser i 2030, og vi har på noen områder unike muligheter til å hjelpe verden videre på en måte som også gir muligheter her i Norge. Så respekterer jeg at Fremskrittspartiet mener at det ikke er et problem, og at vi ikke burde ta tak i det, men der er altså forskjellen: Vi skal bekjempe både fattigdom i Norge og de økte forskjellene som kom særlig da Sylvi Listhaugs parti var i regjering, og så skal vi ta vårt internasjonale ansvar i tillegg.

Sylvi Listhaug (FrP) [15:45:54]: Nå er det sånn at politikken flytter utslipp, den kutter ikke utslipp. Det er det man holder på med i Norge.

I dag får næringslivet i Sør-Norge servert årets høyeste strømpris. Under statsministerens regjering går Norge nå inn i den tredje vinteren på rad med skyhøye strømpriser som svekker konkurransekraften og rammevilkårene for norske bedrifter. Den verdensledende aluminiumsprodusenten og hjørnesteinsbedriften Alcoa varslet nylig at den vurderer full nedstenging i Farsund på grunn av de høye strømprisene. Regjeringens

handlingslammelse i energipolitikken gjør at vi nå risikerer å miste det som i rundt hundre år har vært vårt store konkurransefortrinn: billig og tilgjengelig kraft. Statsministeren er veldig opptatt av å dele ut milliarder av skatte kroner til klimaprojekt i utlandet om dagen, men hva er klimagevinsten av at norsk industri i verste fall må flagge ut på grunn av skyhøye strømpriser og erstatte ren produksjon med kull, olje og gass i utlandet? Da vil jo bidraget vårt være at utslippene går opp.

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:46:54]: Vi har årets kaldeste dager i Sør-Norge, vi har de stilleste dagene i Sør-Norge i år, og da er energiprisene høyere enn ellers. Gjennomgående i år har vi hatt lavere strømpriser enn de har hatt i Europa, og det er sånn vi ønsker at det skal være. Men skal vi klare å sikre det, må vi ikke følge politikken til representanten Listhaug. Hun sier jo at ny kraft skal vi ikke ha. Den lavhengende frukten som vind på land er, har vi nå muligheten til å sikre oss, og det er representanten Listhaugs parti imot. Så det blir veldig vanskelig å si at hun skal sikre lave priser, når det som altså skal til – mer kraft, mer nett, mer enøk – i grunnen blir slått strek over, iallfall enøk og mer kraft. Da lykkes vi ikke med å få kraftprisene ned. Ved å bygge mer nett kan vi forbedre sirkulasjonen mellom prisområdene, også i Sør-Norge. Det har vi prosjekter for. Det har vi satt i gang etter at det sto stille i de årene Sylvi Listhaug satt i regjering.

Marie Sneve Martinussen (R) [15:47:56]: Det kan virke som Arbeiderpartiet har brukt mye tid denne høsten på workshops og seminarer. Det har bl.a. resultert i en del friske medieutspill, bl.a. fra partiets nestledere, der statsråd Brenna vel fornærmet flere hundretusen i Norge ved å si at man må klare å «stå opp om moran». Men hvis vi ser forbi retorikken i det utspillet, ligger det jo et godt politisk poeng der, nemlig at det skal lønne seg å jobbe. Noe av det som Rødt har vært opptatt av i den debatten, er frikortet for de uføre, eller fribeløpet, som gjør at man kan jobbe ved siden av uten at uføretrygden blir avkortet.

Hvis man skal tro at disse utspillene er mer enn bare å tøffe seg, men at man faktisk ønsker politisk endring, ville jeg trodd at fribeløpet er noe man foreslo å øke, enten i budsjettet eller i forliket. Etter som jeg forstår, er det et tiltak som også har støtte på høyresiden i Norge, og er dermed kanskje noe et flertall på Stortinget ønsker. Hvorfor vil ikke regjeringen øke dette fribeløpet for uføre, sånn at det kunne lønne seg for flere å jobbe?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:48:58]: Jeg kan bekrefte for representanten at regjeringsmedlemmet Brenna ikke har vært på en eneste workshop eller seminar. Hun har sittet i min regjering og gjort et veldig godt

arbeid som kunnskapsminister, og nå gjør hun et veldig viktig arbeid som arbeids- og inkluderingsminister.

I dette budsjettet har vi tatt tak i en god del av de usosiale ordningene som ble innført av den forrige regjeringen, og fått avvirket dem. Man tar ikke alt på ett år, det tar ett og to år. Vi har bedret situasjonen for uføre når det gjelder en lang rekke av de ordningene som er viktig for dem som sliter aller mest, barnetillegg osv. Så samlet sett skal uføre komme bedre ut.

Det statsråd Brenna er opptatt av, er at de 600 000 som i dag står utenfor arbeid, men som kan arbeide litt eller ganske mye, må vi legge til rette for. Det er den veien vi må vri arbeidsmarkedspolitikken. Representanten vil se at regjeringen skal arbeide ut nye forslag til hvordan vi kan stimulere til at mennesker kan velge jobb og kombinere det med trygdeytelser. Det krever et godt arbeid som vi nå er i gang med og skal legge fram etter hvert.

Guri Melby (V) [15:50:11]: I dag bor omtrent 110 000 barn i familier med vedvarende lavinntekt. Vi vet at det å vokse opp i sånne familier kan resultere i lavere deltakelse i barnehage og SFO og fritidsaktiviteter, det gir dårligere boforhold, svakere skoleresultater, mindre utdanning og dårligere helse. Det er rett og slett en ulikhetsfelle som det er veldig viktig at vi bekjemper.

Tidligere i år leverte en ekspertgruppe om barn i fattige familier en utredning, og deres hovedgrep er bl.a. å øke barnetrygden kraftig, men i tillegg skattlegge den, noe som skaper et handlingsrom for nettopp å øke den for de familiene som har minst i dag. Det vil gi betydelig mer til de familiene enn de 200 kronene som denne budsjettenigheten har kommet fram til.

Så vidt jeg har registrert, har statsråd Kjersti Toppe vist en slags åpenhet til dette forslaget. Det samme gjorde Rogaland Arbeiderparti i fjor. Mitt spørsmål til statsminister Støre er om han kan si noe mer om hvorvidt dette er et grep som regjeringen vurderer for å nå fram til de ungene som trenger det mest.

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:51:15]: Jeg synes dette er av de forslagene som vi skal diskutere og vurdere. Det har ikke vært grunnlag for å konkludere med noe slikt i disse budsjetttrundene, men vi må se på alle ordninger som kan bidra til å nå folk på en måte som avhjelper den vanskelige situasjonen de er i.

Tiltak for de 110 000 barna som er i lavinntektsfamilier, er i første rekke å bistå foreldrene slik at de kan komme i jobb. Det er det aller viktigste. Det er veien ut av fattigdom. Så må vi se på hvordan trygdeordningene og velferdsordningene, støtteordningene, kommer ut når det gjelder fordeling, rettferdighet osv.

Jeg synes ikke det er riktig å stå her i dag og avvise det forslaget. Det har sider ved seg som man kan se posi-

tivt på. Men vi trenger å utrede det bedre før vi konkluderer. Jeg er sikker på at det kommer til å være et tema som de ulike partienes programprosesser, også mitt eget parti, kommer til å se på.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [15:52:21]: Statsministeren sa at han kom hjem fra Dubai i går. Viktige diskusjoner har en hatt, og viktige avtaler er inngått. Så er det en del av verden som ikke får del i dette. Det er dem som har aller minst, der Norge ikke bruker sitt handlingsrom og bruker av én-prosentsen, når vi har et oljefond som er større enn noen gang.

Statsministeren sa at når det gjelder klima, skal vi kunne se ungene våre og barnebarna våre i øynene og si: Vi gjorde det vi kunne for å få ned utslippene. Kan statsministeren se de samme barnebarna i øynene og si at vi gjorde det vi kunne for å få ned ulikhetene i verden, og brukte de pengene vi hadde, for å redusere forskjeller.

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:53:14]: Politikk er å avveie mange hensyn. Det må vi gjøre på en god måte. Da legger vi et verdisyn i bunnen, og deler av det verdisynet tror jeg representanten og jeg deler.

Det gjør inntrykk å være på klimatoppmøtet og høre at skogsatsingen nå gjør at Indonesia har kuttet avskoging med 90 pst. Brasil har kuttet med 50 pst. under ti måneder med Lula. Colombia reduserer, Kongo reduserer. Det skriver seg tilbake til et initiativ som Norge var i førersetet for å gjennomføre. Det har vi gjennomført nå, siden 2007, og det gir resultater. Det får klimagassutslippene ned, det får folk i jobb, og det reduserer fattigdom. Så vi kan stå for mye av det.

Saldert budsjett 2021 hadde 38,1 mrd. kr til bistand. Saldert budsjett for 2024 har 52,7 mrd. kr. Når representanten Bollestad tidligere har sagt at det ikke kommer én krone mer, og at det kuttes i bistand, da er det prosentlek. Det er en vesentlig satsing, og det er satsing på områder som er ment å treffe fattige og bidra til utvikling.

Presidenten [15:54:13]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Bjørnar Skjæran (A) [15:54:36]: Det er krevende tider for mange. Krig i Europa har på nytt gitt dyrtid i Norge, sånn som det var under både første og annen verdenskrig. Sommeren i år ga oss ekstremvarme i Europa og tørkekatastrofe på Østlandet fulgt av to hundreårsflommer – alt i løpet av et par måneder. Klimaendringene har tatt menneskeliv, de har ødelagt milliardverdier og satt familiers liv på vent.

De viktigste målene for et statsbudsjett i denne situasjonen er å bekjempe prisveksten gjennom trygg økonomisk styring, å stille opp for dem som rammes har-

dest av den høye prisstigningen, å holde folk i arbeid og skape nye arbeidsplasser og sikre at det skal lønne seg å arbeide, å prioritere tryggheten og beredskapen i Norge i en urolig tid, å stille opp for Ukraina og folk på flukt, å bidra til stabilitet og trygghet i Europa og å sørge for at vi når klimamålene og samtidig ruster Norge for framtiden gjennom å utnytte mulighetene i det grønne skiftet. Samtidig stopper aldri Arbeiderpartiets store historiske prosjekt: å stadig bygge videre ut vår felles velferd, også i tøffe tider.

På slutten av 1980-tallet gjorde jeg mitt livs største investering. Det handler om det som skulle bli både et hjem og en liten bedrift. Prislappen på gårdsbruket hadde ikke gitt noen bakoversveis i dag, men det var tøffe år i vente. Jappetiden hadde ført til prisvekst og inflasjonsspiral, og med det fulgte en dramatisk renteoppgang. Den gangen tok ikke regjeringen tak tidlig nok. Willoch-regjeringen sørget ikke for trygg økonomisk styring da det var påkrevd, og renten gikk i taket. Mens vi i dag med noen av de samme økonomiske utfordringene har tilnærmet full selssetting, ble resultatet den gangen massearbeidsledighet og tusenvis av hjem på tvangsauksjon. Hjemme hos oss berget vi oss gjennom det, men jeg måtte arbeide dobbelt i årevis for å klare renter og avdrag. 18 pst. rente var nådeløst. Dit skal vi aldri igjen.

Det betyr noe hvem som styrer. Det er ikke artigst å lage budsjett når det må styres stramt, men alternativet er mye verre, særlig for dem som har dårlig råd fra før og et huslån som kanskje ikke er mer enn halvveis nedbetalt. Ansvarlig styring går aldri ut på dato og er et av adelsmerkene til sosialdemokratiet, fordi det betyr så mye for folk og pengeboka til vanlige folk med vanlige inntekter.

Å forhandle budsjett med SV er både givende og krevende, for uansett hvor omfordelende og klimaoffensivt regjeringens budsjettforslag er, vil SV ha som mål å gjøre det både rødere og grønnere. Det er både legitimt, naturlig og gjenkjennelig, og samarbeidet er tillitsfullt. Den budsjettenigheten vi har fått på plass i Stortinget, er både god og viktig for folk. Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har gjort et godt budsjett enda bedre.

Innenfor rammen av et trygt og ansvarlig budsjett stiller vi opp for dem som trenger det mest nå. Barnehage og SFO blir billigere samtidig som barnetrygden økes med nesten 2 mrd. kr og studiestøtten med 10 pst. Høyre vil gjøre barnehage og SFO dyrere. Minstesatser for uføretrygdede, AAP-mottakere og KVP-mottakere økes med 6 000 kr og 5 000 kr. Høyre vil gjeninnføre det sosiale og urettferdige straffeåret for mottakere av arbeidsavklaringspenger og ta feriepengene fra dem som har vært arbeidsledig. Husbanken får en historisk styrking. Høyre ser ikke nytten av en statlig boligbank. Fylkeskommunene får 300 mill. kr til å styrke vår felles tann-

helsetjeneste. Tennene er visst ikke en del av kroppen i Høyres helsevesen. Helse nord får 240 mill. kr til rekrutteringstiltak. Høyre ser visst ikke behovet. Gratis ferjer til øyer uten fastlandsforbindelse ligger fast. Høyre vil avlyse det.

Vi leverer en klimapolitikk som både kutter utslipp og skaper nye arbeidsplasser. Grønt industriløft økes fra 15 mrd. kr til 21,5 mrd. kr. Vi kommer i gang med satsing på nullutslipp også for tyngre kjøretøy. Vi leverer en skogvernmilliard hjemme samtidig som skogvernsatsingen i utviklingsland forsterkes. Norge skal ikke bare nå klimamålene, vi skal utnytte mulighetene som ligger i det grønne skiftet, og sørge for at omstillingen ikke skaper nye ulikheter og urettferdigheter.

«Show me your budget – and I'll tell you what you value» sa president Biden en gang, og sånn er det. Det betyr noe hvem som styrer. At Høyre synes vi bruker for mye penger på vanlige folk, er til å leve med.

Kari Henriksen hadde her overtatt presidentplassen.

Helge Orten (H) [16:00:00]: Vi lever i en urolig tid med krig i våre nærområder, der den sikkerhetspolitiske situasjonen er mer alvorlig enn på lenge, og etter mange år med stabilitet i norsk økonomi har vi de siste to årene opplevd økte priser og renter, og ustabilitet i energimarkedene.

En av konsekvensene er redusert kjøpekraft og en mer krevende privatøkonomisk situasjon for veldig mange. Bedriftene merker at utgiftene til viktige innsatsfaktorer har økt, og at lånerentene har blitt høyere. Samtidig som verden har blitt mer urolig, opplever norsk næringsliv en regjering som bidrar til økt uforutsigbarhet og redusert kjøpekraft ved at skatter og avgifter har økt med mer enn 38 mrd. kr på to år.

I denne situasjonen er det nødvendig å vise en annen retning og prioritere det viktigste først. Det har vi gjort i våre alternative budsjetter. I Høyres alternative budsjett for 2024 prioriterer vi folks privatøkonomi og det vi skal leve av i framtida, samtidig som vi skal gi landet økt trygghet og beredskap.

Vi reduserer skatter og avgifter for folk og næringsliv. Det betyr at en vanlig familie vil få en skattelette på om lag 5 000 kr, samtidig som vi øker barnetrygden. I tillegg reduserer vi skattene for næringslivet ved at den midlertidige arbeidsgiveravgiften fjernes og at formuesskatten reduseres, slik at det blir mer attraktivt å investere i norske bedrifter og norske arbeidsplasser.

Det er nødvendig å vise en annen retning i næringspolitikken, og skatter og avgifter er en viktig del av rammebetingelsene for norsk næringsliv. I en tid der vi står overfor store omstillingsbehov, er det underlig at regjeringa har innført en ekstraordinær arbeidsgiveravgift.

Dette er en direkte skattlegging av kompetansearbeidsplasser vi har stort behov for framover, og en ekstrakostnad for norske bedrifter neste år på 8 mrd. kr.

Vi har prioritert å fjerne hele den ekstraordinære arbeidsgiveravgiften i vårt alternative budsjett for både 2023 og 2024. Det er lite som tyder på at regjeringa evner å fjerne denne avgiften, siden den i sin helhet er benyttet til å finansiere økte permanente utgifter på statsbudsjettet.

Regjeringa har også doblet formuesskatten på arbeidende kapital i løpet av de to årene siden de tiltrådte. Regjeringa Solberg reduserte denne skatten på arbeidende kapital ved å øke aksjerabatten og redusere satsen. Det ble mer attraktivt å være norsk eier og investere i norske bedrifter. Konsekvensen av regjeringa Støres politikk er det motsatte, og vi ser at flere norske bedriftseiere har flyttet ut av landet, og at bedrifter har blitt solgt til utenlandske eiere.

Det er grunn til å være bekymret over effekten av den næringspolitikken som dagens regjering fører. Et aktivt og innovativt norsk eierskap har vært bærebjelken i norsk næringsliv og har bidratt til at vi har spennende bedrifter og arbeidsplasser i hele landet. For Høyre er det viktig å vise en annen retning i eierskapspolitikken, og vi reduserer skatten på arbeidende kapital ved å øke aksjerabatten i vårt alternative statsbudsjett.

Vi har tradisjon i Norge for at vi prøver å finne sammen om store endringer i skattesystemet. Dessverre har regjeringa gått bort fra dette de seneste to årene. Skatteutvalget, som ble etablert under regjeringa Solberg og videreført av regjeringa Støre, la fram sin rapport i desember 2022. Denne ser ut til å være lagt i en skuff av finansministeren, og i stedet gjennomføres store skatteendringer brått og stykkevis og delt.

Store og brå endringer i skattepolitikken har økt risikoen ved å investere i Norge. Dette blir bekreftet av både innenlandske og utenlandske investorer som vurderer å investere i norske bedrifter. Det handler ikke bare om omfanget av skatteendringene, men også om måten det gjennomføres på. Når nye grunnrenteskatter innføres med tilbakevirkende kraft og det kommer en ny arbeidsgiveravgift uten forvarsel, skaper det økt politisk usikkerhet, med de negative konsekvensene det har for investeringer og arbeidsplasser.

Framtidas velferd og næringslivets konkurransekraft er avhengig av at vi legger til rette for nødvendig omstilling og verdiskaping, både i privat og offentlig sektor. Derfor reduserer vi skattene for næringslivet slik at bedriftene blir bedre rustet til å investere i framtidens arbeidsplasser og øker satsingen på klimaomstilling.

Solberg-regjeringa gjennomførte flere reformer som bidro til å øke effektiviteten og bedre kvaliteten i offentlig sektor. Det frigjorde midler til nødvendige satsinger på kunnskap, forsvar, infrastruktur og helse. Dagens

regjering ser dessverre ut til å være mer opptatt av reversering enn av utvikling.

Høyre viser i sitt alternative budsjett en annen retning. Tøffere prioriteringer gir rom for nødvendige skattelettelser for folk og bedrifter, og for å prioritere det viktigste nå – trygghet og beredskap, folks privatøkonomi og det vi skal leve av i årene som kommer. Høyre tar ansvar for en bedre framtid.

Statsråd Karianne O. Tung [16:05:12]: Noe av det som har preget oss aller mest det siste året, er at både folk og bedrifter får dårligere råd. De økte prisene treffer hardt, både hjemme hos folk og i arbeidshverdagen. Det skaper usikkerhet. Derfor er det mer enn noen gang viktig å sikre at både folks, bedrifters og landets økonomi blir bra, trygg og bærekraftig.

Med dette budsjettet går vi trygt og ansvarlig i møte med en krevende tid med økte priser og renter. Vi skal få ned prisstigningen og bidra til at Norges Bank kan sette ned renten. Vi skal få enda flere ut i trygge jobber, vi skal skape nye, og vi skal gjøre velferden mer tilgjengelig. Det er mål som vil kreve mye av oss, men som vil ha stor betydning for folk og for næringsliv. For eksempel betyr det noe når man halverer maksprisen på flyruter mange steder, reduserer barnehageprisene sterkt og også har reduksjoner i skatter og avgifter. Samtidig må vi også se nytt på noen store utfordringer.

Ny teknologi og digitalisering er først og fremst en mulighet og verktøyet vi trenger for å gjøre livene våre enklere og bedre, til å skape nye jobber og finne løsninger på store utfordringer. Derfor har vi nå sikret mer samordning, kraft og politisk styring på et viktig felt – med opprettelsen av et nytt og helt eget departement som kan se både digitalisering, forvaltning og arbeidsgiverpolitikk i sammenheng. Det er et viktig grep for å møte morgendagens utfordringer.

Automatisering, digitalisering og den raske utviklingen av kunstig intelligens vil få stor betydning for arbeidshverdagen til folk. Det gir muligheter, samtidig som vi må snakke om det som også kan bli vanskelig – det være seg personvern, pasientsikkerhet eller jobbsikkerhet. Det må vi være forberedt på å håndtere. Da blir tillit avgjørende. Uten tillit vil vi ikke lykkes med å ta i bruk de mulighetene som ligger i den nye teknologien.

Det store bildet er at digital omstilling er tvingende nødvendig: Det økonomiske handlingsrommet blir mindre, og vi blir stadig flere eldre, samtidig som vi må håndtere folks høye forventninger til kvalitet i velferden. Dette legger press på oss, og vi er nødt til å bruke folk og ressurser der vi må, og bruke teknologi der det er fornuftig.

Digitalisering og ny teknologi kommer til å være en helt sentral del av løsningen. Derfor har regjeringen pri-

oritert en offensiv satsing på digitalisering i budsjettet. Samlet foreslår vi over 1,6 mrd. kr til nye digitaliserings tiltak og 1,2 mrd. kr til forskning på kunstig intelligens.

Vi har gode forutsetninger for å lykkes med å ta i bruk ny teknologi. Vi har en god digital grunnmur, robuste digitale fellesløsninger og en befolkning og et framoverlent og handlekraftig næringsliv som har både evne og vilje til å satse på og å ta i bruk ny teknologi. Vi ligger langt fremme i digitaliseringen, men vi trenger altså mer samordning, kraft og politisk styring for å nå målene.

Krav til omstilling og innovasjon i offentlig sektor og næringslivet ellers vil bli større i årene som kommer. Vi er nødt til å gjøre mer for mindre og skape nye jobber. Vi må fornye oss og forbedre oss, både for å gjøre velferden mer tilgjengelig for folk og for å nå målene for klima og et konkurransedyktig næringsliv. Da er vi helt avhengig av at vi også lykkes med den digitale omstillingen, og det prioriterer denne regjeringen.

Presidenten [16:09:00]: Det blir replikkordskifte.

Anne Kristine Linnestad (H) [16:09:12]: Det offentlige må ha fokus på brukernes behov og ikke motsatt. Ved å ta utgangspunkt i brukerne og se på deres situasjon, ønsker og behov snur vi perspektivet fra innenfra og ut til utenfra og inn. Solberg-regjeringen satte i gang flere tiltak for dette, og ett av dem var Stimulab som kan vise til gode resultater for å finne nye løsninger sammen med private aktører, som gir innbyggerne bedre tjenester. Etter to år med Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering har bevilgningene blitt merkbart redusert. Vi foreslo 21 mill. kr for 2022, men for 2024 har regjeringen foreslått 5 mill. kr. Hvor store besparelser mener statsråden at Stimulab har medvirket til de to siste årene, og hvorfor mener statsråden det er riktig å kutte i ordninger som skal sette innbyggerne i sentrum, og som kan skape nye løsninger for dagens og morgendagens utfordringer?

Statsråd Karianne O. Tung [16:10:10]: Takk til representanten for et godt spørsmål.

Stimulab har ført til mange, mange gode prosjekter som også har hatt gode konsekvenser med seg. Men det er åpenbart at vi lever i en uvanlig tid som krever uvanlige prioriteringer, og her har det rett og slett vært et salderings spørsmål. Vi har levert et forslag til statsbudsjett som nå blir vedtatt, som fører til trygg økonomisk styring i en vanskelig økonomisk tid. Når det er sagt, er regjeringen godt i gang med arbeidet med en ny digitaliseringsstrategi, som skal se på hvordan vi kan få til det digitale næringslivet, den digitale offentlige sektor, men ikke minst også lykkes med at innbyggerne skal bli digitale i tiden framover.

Anne Kristine Linnestad (H) [16:10:53]: Takk for svaret. Det får meg til å tenke på det med å spare seg til fant, men jeg skal ikke gå lenger på det.

StartOff er et program der offentlige virksomheter formulerer utfordringer og behov som oppstartsmiljøer og andre innovative aktører utarbeider løsninger på. Vi trenger nye perspektiv på hvordan vi kan bruke teknologi til å løse fastlåste problemer, men nå ser vi kutt etter kutt på poster som går til innovasjon, som f.eks. StartOff. Ett av StartOffs prosjekter som dreier seg om rekrutteringsløsning for Nav, har bidratt til en besparelse på offentlige budsjetter i en størrelsesorden av 40 mill. kr. Hvordan mener statsråden at det å kutte ut StartOff vil bidra til å finne nye løsninger på utfordringene offentlig sektor står overfor?

Statsråd Karianne O. Tung [16:11:41]: Ordningen med StartOff har vært en god ordning, som den forrige digitaliseringsministeren innførte, men det har også vært en ordning som ikke har vært altfor mye brukt. Vi har valgt å bruke pengene på andre ting når vi står i en krevende tid, og det er det man ser resultatet av i statsbudsjettet.

Helge André Njåstad (FrP) [16:12:10]: Statsråden snakka om at ho gleder seg til å få eit nytt departement som kan sjå arbeidsgjevpolitikken i samanheng. Mitt spørsmål skal difor handla litt om arbeidsgjevpolitikken til regjeringa, nærmare bestemt det som statsråden har ansvar for: å vera arbeidsgjevar for landets statsforvaltarar og byråkratane som jobbar på dei kontora. Dei har lenge venta på ei avklaring av om ein òg på dette feltet skal reversera eller vidareføra den omorganiseringa ein gjorde, som DFØ konkluderer med har vore god, og som embeta sjølve håpar skal fortsetja. Mitt spørsmål er: Kvifor brukar regjeringa så lang tid på å lytta til dei råda dei får frå DFØ og statsforvaltarane sjølve?

Statsråd Karianne O. Tung [16:12:52]: Det er helt riktig at det har vært et spørsmål om inndelingen av statsforvaltere skal følge de nye fylkeskommunene som ble opprettet fra 1. januar. DFØ har gjennomført en evaluering og fått over 126 høringssvar som peker i veldig ulike retninger. Noen av høringssvarene peker på at man bør ha lik inndeling av den regionale staten, mens andre peker på at det er utfordringer med både rettssikkerhet og kvalitet hvis man deler. Regjeringen jobber med saken og tar sikte på å fatte en beslutning før jul.

Helge André Njåstad (FrP) [16:13:25]: Dette har ein jo svart lenge – at det ligg ei avklaring. Ein sa at ho kom til hausten, og no kjem ho før jul, men i budsjettet er det ingen spor av at ein skal gjennomføra ei endring. Det ligg ikkje inne meir pengar til å driva fleire embete,

så då er det to måtar. Dersom ein landar på å reversera, som eg forstår Senterpartiet har veldig lyst til, må ein henta pengar frå dei embeta som er. Eller har ein tenkt å trylla opp pengar? Ein har vorte flink til å trylla pengar her i salen – t.d. 9 mrd. kr. Om ein les statsbudsjettet som ligg på bordet, er det ingen signal der om at ein skal oppretta nye embete. Er det riktig forstått?

Statsråd Karianne O. Tung [16:14:08]: Vi jobber med å avklare saken om hvordan statsforvalterne skal organisere seg i framtiden. Hvis det blir en reversering, kan man nok være trygg på at regjeringen skal komme tilbake til Stortinget med en finansiering av det i tråd med ordinære budsjettprosesser, enten i revidert, nysaldering eller forslag til statsbudsjett. Vi skal avgjøre saken før jul. Det er målet, og det jobber vi etter.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [16:14:45]: I rapporten «Rikets digitale tilstand 2023» seier Datatilsynet at ein av fem nordmenn, altså 20 pst., slit med digitalt utanforskap. Mange greier rett og slett ikkje å finne fram og søkje på velferdsordningar dei har rett på, fordi dei ikkje har digital tilgang, eller fordi dei ikkje forstår reglane eller språket i dei digitale løysingane. Kva vil ministeren gjere for å sørje for at digitalt utanforskap ikkje skal gå ut over folk sine livsmoglegheiter og økonomiske tryggleik når livet buttar imot og dei treng hjelp frå kommune eller stat?

Statsråd Karianne O. Tung [16:15:27]: Takk for et veldig godt spørsmål. Undertegnede er opptatt av at alle skal føle seg inkludert, også i den digitale hverdagen. Hvis vi skal løfte blikket litt, er det generelt en utfordring å sørge for at alle er inkludert i den offentlige forvaltningen, uavhengig av om tjenestene er digitale eller ikke. Regjeringen har bevilget penger bl.a. til Seniornett for å spille en rolle og for å hjelpe alle til å komme seg med på digitale flater, men det er klart at potensialet også er større her. Vi har et nettverk av både folkebibliotek og andre som kan spille en rolle i det arbeidet også i tiden framover.

Alfred Jens Bjørlo (V) [16:16:18]: Statsråden sa mykje klokt i sitt innlegg om at digitalisering er nøkkelen til alt i åra framover, ikkje minst til den omstillinga som skal skje av norsk næringsliv. Difor er det skuffande at vi har fått eit budsjett som inneheld ei heil rad av dårlege nyheiter nettopp til det kunnskapsbaserte næringslivet vi skal leve av i framtida. Den ekstra arbeids-gjevaravgifta på kunnskaps- og kompetansebedrifter ser ut til å ha kome for å bli. StartOff-ordninga blir nedlagd. Dei regionale forskingsfonda, som er viktige for heile landet, blir nedlagde. Så kom det jo ein nyheit i går, i budsjettforliket med SV, der ein altså har hatt

9 mrd. kr ekstra – henta fram frå skuffen – å leike seg med. Likevel har ein, innanfor eit handlingsrom på 9 mrd. kr, klart å ikkje auke satsinga på næringsretta forskning, men tvert om redusert ho ytterlegare og kutta i næringsretta forskning.

Er statsråden einig i at vi i åra framover må ha eit kraftig forskingsløft viss vi skal lukkast med digitaliseringa, som statsråden har ansvaret for?

Presidenten [16:17:24]: Statsråden får vurdere om det er innenfor hennes ansvarsområde, men vær så god, statsråd.

Statsråd Karianne O. Tung [16:17:29]: Jeg helt enig med representanten Bjørlo i at vi må satse tungt på forskning i årene framover hvis vi skal lykkes med den digitale omstillingen. Derfor har regjeringen også foreslått 1 mrd. kr til forskning på kunstig intelligens. Det skal brukes til å forske på teknologien i seg selv, men også brukes til å forske på konsekvenser av teknologien, som kan gi oss store muligheter – det ser vi spesielt innenfor helsevesenet og styringen av energisektoren – men som også kan by på noen nye utfordringer som vi er nødt til å være oppmerksomme på. Og den siste delen som KI-milliarden skal brukes til, er nettopp å se på hvordan den teknologien kan brukes til å skape innovasjon i næringslivet og offentlig sektor, noe som det nye norske næringslivet skal leve av også i årene framover.

Presidenten [16:18:02]: Replikordskiftet er over.

Heidi Nordby Lunde (H) [16:18:27]: Hva har nederlandske DIF Capital Partners, franske EDF Invest, franske Vauban Infrastructure Partners, svenske EQT Infrastructure og kanadiske CBRE Caledon Capital Management til felles? Utover å være utenlandske «private equity»-selskaper driver disse selskapene nesten alle de gratis ferjerutene i Norge som norske skattebetalere betaler for.

Jeg er ute på mange bedriftsbesøk, og i løpet av mine ti år på Stortinget må jeg innrømme at jeg aldri har opplevd norsk næringsliv så frustrert og så forbannet som de er akkurat nå. Det var ikke sånn at de var strålende fornøyde med Solberg-regjeringen heller og syntes at alt var perfekt da, men nå sitter de omtrent og freser fra nord til sør. Det er etter to år med uforutsigbare rammebetingelser og skatteøkninger som driver norske investorer og gründere ut av landet. Når regjeringen da først skulle legge sin elsk på en næring, var det noe overraskende at det var utenlandske «private equity»-selskaper som skulle få de gode, stabile rammebetingelsene norske arbeidsplasser faktisk ønsker seg.

Statsministeren sa at regjeringen har en plan for landets økonomi. Det er akkurat det jeg er redd for, fordi

Arbeiderpartiets aktive næringspolitikk har så langt be-
tydd økt formuesskatt, økt utbytteskatt, økt politisk risi-
ko, grunnrenteskatt, investorflukt, usikkerhet, utflating
av jobber og investeringer, utredning av EØS-avtalen og
utredning av forbud mot overskudd i bedrifter som leverer omsorgstjenester vi faktisk trenger. Regjeringsparti-
ene skryter selvfølgelig av at investeringsaktiviteten er
høy, at det skapes arbeidsplasser, og at det de siste årene
har kommet mange nyetableringer, men dette er også
en naturlig følge av en opphenting av økonomien etter
pandemien. Antall nyetableringer er omtrent på samme
nivå som Solberg-regjeringens siste kvartal. Utfor-
dringen er bl.a. å skalere og ekspandere som følge av re-
gjeringens politikk.

Med Høyre i regjering reduserte vi skatter og avgif-
ter for både vanlige folk og næringsliv og investerte sam-
tidig i mer forskning, utvikling, samferdsel og kunnskap.
Vi reduserte skatter og avgifter, samtidig som vi økte
barnetrygden og innførte gratis kjernetid i barnehagen
som et målrettet tiltak til dem som har minst. Det er ikke
nødvendigvis noen motsetning mellom skattelette og
velferd. Det handler faktisk om prioriteringer.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV tar landet i feil
retning. Problemet er ikke å ta en glemt pott på
9 mrd. kr for å finansiere nye, varige utgifter neste år,
men hvordan nye, varige utgifter skal finansieres i året
etter det og året etter det igjen.

Økende priser og renter har gjort folks økonomi
strammere. Høyre vil gjøre regningene litt enklere å be-
tale og foreslår derfor skattelettelser på lave og vanlige
inntekter og økt barnetrygd for alle. Barnetrygd virker
målrettet mot barnefattigdom og gir en god håndrek-
ning i en tid hvor mange barnefamilier sliter med å få
endene til å møtes. Med Høyres prioritering vil en vanlig
familie med to små barn få 5 000 kr i skattelette og
11 500 kr mer i barnetrygd. Dette vil gjøre en forskjell.

Selv om forskjellene i Norge er små, er det for mange
barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinn-
tekt. Da er det viktig at fellesskapet stiller opp og hjelper
dem som trenger det mest. Høyre foreslår derfor å øke
inntektsgrensen for når man kan få gratis kjernetid i
barnehagen. Dette vil gi 13 500 flere barn med tilhøren-
de familier gratis kjernetid i barnehagen, som vi håper
også vil bidra til at familien f.eks. kan bruke tid på skole-
ring og komme ut i aktivitet eller arbeid. Familiens inn-
tekt skal ikke avgjøre om barna får delta på fritidsaktivi-
teter. Høyre vil sørge for at alle barn skal kunne delta på
fritidsaktiviteter, uavhengig av størrelsen på foreldrenes
lommebok, funksjonsevne eller hvor de bor.

Vi befinner oss i den mest alvorlige sikkerhetspoli-
tiske situasjonen siden andre verdenskrig. Krig og usik-
kerhet rammer alle gjennom økte boligkostnader, dyre-
re matvarer og høyere strømpriser. Mange opplever at

egen økonomi blir strammere, og flere trenger hjelp.
Dette vil ikke gå over av seg selv. Høyre tar ansvar for å
skape en bedre framtid. Bedre privatøkonomi, lavere
skatt for bedriftene, et sterkere forsvar, flere politifolk og
en bedre helsetjeneste er løsningene Norge trenger. Slik
tar vi ansvar for dagens store utfordringer, samtidig som
vi nettopp bidrar til å skape en bedre framtid.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [16:23:25]: Forrige uke
var det en god venn av meg som spurte meg: Hva er den
største forskjellen på samfunnssyn i politikken i Norge?
Det var et veldig godt spørsmål, og jeg tror svaret er at
den største forskjellen går på om man ser på om vi bare
er en rekke enkeltstående privatpersoner eller om vi
også er et fellesskap i landet vårt. Det er et veldig viktig
poeng, særlig i dag, når vi diskuterer statsbudsjettet og
hvordan vi bruker pengene.

Jeg vil bruke barnehageprisene som eksempel på
hvordan Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen tenker.
Vi tilhører dem som mener at vi er et fellesskap i landet
vårt, som vi må styrke, og derfor må vi prioritere ordnin-
ger som gjør at fellesskapet blir enda sterkere.

Det første, som er det avgjørende med barnehage til
alle, som alle har råd til, er at det sørger for at alle unger
i Norge, uansett om foreldrene tjener mye, gjennom-
snittlig eller lite, lærer seg norsk godt og tidlig. Det gjør at
alle ungene våre kan mestre skolen bedre fra 1. klasse. I
vårt samfunnssyn er barnehage en viktig del av utdan-
ningspolitikken.

Det andre er det som har vært oppe i debatten i stor
grad, som handler om økonomi her og nå. For dem som
tjener mest på Arbeiderparti-Senterparti-regjeringens
prioritering av billigere barnehage, utgjør det 30 000 kr
hvert år i årene framover – 30 000 kr. En småbarnsfami-
lie på Røros som ble intervjuet etter regjeringen lanserte
nyheten, sa at dette var så bra, og hadde de visst om det
bare litt før, kunne de ha blitt boende i huset de ønsker
å bo i. På grunn av trange tider måtte de flytte. Poenget
er at det fortsatt gjelder flere, som nå vil kunne få det
mye mer romslig og kanskje vil kunne få en større fami-
lie, hvis de ønsker det.

Det tredje poenget, som kanskje er det aller viktig-
ste, og som illustrerer oppstartspoenget mitt – om vi ser
på samfunnet som bare en rekke enkeltindivider, eller
om vi er et fellesskap – gjelder barnehagenes positive ef-
fekt for å inkludere flere i arbeid og dermed sørge for
bedre økonomi over flere generasjoner. Det har vært in-
teressant å lytte til særlig borgerlige politikere fra Høyre
og Kristelig Folkeparti i dag, som har framstilt det som
om Arbeiderparti-Senterparti-regjeringens lavere bar-
nehagepriser kommer ut på ett med kontantytelser. Nei,
det kommer overhodet ikke ut på ett. Over et livs-
løp kan det være millioner i forskjell i inntekter om du

får et arbeid som gir deg fast inntekt og trygghet, og om ungene dine klarer seg godt på skolen. Dette gjelder særlig for minoritetskvinner.

Sanner påsto at Høyre skulle sørge for at flere går i barnehage, men det står i Høyres eget budsjett at de skal øke kontantstøtten fordi maksimalprisen fortsatt skal være på 3 000 kr, og de øker kontantstøtten fordi færre skal gå i barnehage. Det er veldig ærlig, og det står på side 40. Det er 15 mill. kr som er satt av til det tiltaket, for at færre skal gå i barnehage.

Dette er en stor samfunnsdebatt, og jeg er veldig stolt over å tilhøre og støtte opp om et parti og et regjeringsprosjekt som brenner for dette fellesskapet. Det er knapt nok noe som er mer framtidsrettet enn å sørge for at alle kan delta i arbeidslivet. Det er blitt satt rekord i nyere tid i antall folk i Norge som deltar i arbeidslivet. Allikevel vil vi videre, og barnehage er et av de framtidrettede punktene som gjør at vi styrker arbeidslinjen ytterligere.

Sanner var flink med retorikken. Han sa bl.a. at vi skal bremse det vi vil ha mindre av, og fremme det vi vil ha mer av. Helt riktig: Vi skal bremse utenforskap og sosiale forskjeller. Vi skal fremme deltakelse i arbeid blant alle, enten du er minoritetskvinne eller oppvokst på Tynset. Det spiller ingen rolle hvor du kommer fra eller hva inntekten din er – alle skal ha de samme prisene, og det skal være en barnehage som gjør at folk lærer seg språket og blir en del av en skolegang som funker fra 1. klasse av.

Med det har jeg lyst til å si at det er en glad dag for fellesskapet og for småbarnsfamiliene. Vi kan være stolte over den retningen som landet vårt tar med dette budsjettet, og den skal vi forsterke.

Bård Hoksrud (FrP) [16:28:24]: Vi starter i dag maratonløpet hvor vi skal vedta budsjettet for 2024. Fremskrittspartiet vil sikre gode, raske og trygge helsetjenester. Man skal kunne stole på at man får den hjelpen man trenger, når man trenger den, uten å måtte betale dyrt fra egen lomme. Etter to år med Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering ser vi hvilken politikk disse partiene ønsker. Året som har gått, viser at vi nå har en regjering som sørger for at antallet som venter på å få behandling, går opp, og tiden man må vente, fortsetter å øke – fra ca. 70 dager i fjor til 77 dager i år. Allikevel er regjeringen tydeligvis fornøyd med seg selv, når vi ser på hvor utrolig liten vilje det er til å gjøre grep for å redusere køene og ventetiden.

Korstoget mot private og valgfrihet bare fortsetter uten noen vilje til å ta tak. Sykehus i hele landet melder fra om at det må kuttes i stor skala neste år. Det verste er at kapasiteten er der. Det handler bare om vilje til å ta grep – å handle fra regjeringens side. I stedet drar denne

regjeringen luen enda lenger ned over øynene og tror at det går over av seg selv. Men det kommer det ikke til å gjøre. Vi er på full fart i feil retning.

I motsetning til regjeringen og andre partier foreslår Fremskrittspartiet en skikkelig satsing på helse i vårt alternative statsbudsjett for 2024. Fremskrittspartiet foreslår å styrke sykehusene med totalt over 2 mrd. kr neste år, både ved å styrke de offentlige sykehusene – slik at de kan behandle mange flere pasienter til neste år, slik at køene går ned og ikke opp – og ved å kjøpe mange flere plasser hos private og ideelle, som vil bidra til at køene går ned og ikke opp.

Det handler om mennesker og menneskers hverdag – mennesker med smerter og frustrasjon over ikke å få rask og nødvendig behandling. Jeg lurte faktisk på om denne regjeringen sammen med SV skjønner dette når de ikke vil bruke kapasiteten som er klar, for det handler bare om å trykke på den grønne knappen.

For et par uker siden var jeg på Fekjær psykiatriske senter, en privat, ideell stiftelse for unge mennesker som sliter med psykiske lidelser og/eller rus, og som er mellom 18 og 35 år. Felles er at mange av dem vurderer å gjøre slutt på livet sitt. Det var sterke møter med unge mennesker som nå endelig får hjelp, og hvor flere kommer i gang med skolegangen og får orden på livet sitt. Men på grunn av denne regjeringens ideologi og aversjon mot fritt behandlingsvalg må de nå redusere fra 30 til 20 plasser.

Samtidig som over 50 fortvilte mennesker roper om å få hjelp, er svaret fra denne regjeringen at de er imot fritt behandlingsvalg. Det er visst helt greit at folk må stå langt om lenge i kø, for køene bare vokser. For meg er dette helt uholdbart, og jeg kan ikke forstå hva regjeringen holder på med. I tillegg har Fekjær mulighet til å opprette seks nye plasser for personer med spiseforstyrrelser, men svaret er at vi ikke trenger de plassene, samtidig som antallet som trenger hjelp, øker og øker. Dette er mennesker og fortvilte familier som ser barna sine i ferd med å gå til grunne, uten å få hjelp. Det burde ikke være mulig i 2023.

Fremskrittspartiet foreslår derfor å bevilge 300 mill. kr ekstra for å kjøpe plasser gjennom fritt behandlingsvalg innen psykisk helse og rus. Vi foreslår 500 mill. kr til å kjøpe ledig kapasitet innenfor sykehusbehandling.

I dag står vi overfor en avgjørende utfordring i eldreomsorgen. Vår voksende eldre befolkning fortjener en verdig og respektfull behandling og tjenester som står klare når behovene oppstår. Statsbudsjettet må derfor reflektere dette gjennom betydelige investeringer i eldreomsorg. Heller ikke her lykkes regjeringen å møte det faktiske behovet. Vi er nødt til å øke finansieringen, slik at vi kan sikre tilstrekkelig og kvalifisert personell, som

er hjørnesteinen i omsorgen for våre eldre. Det handler ikke bare om hender, men også om kompetanse og evne til å gi omsorg med verdighet.

La oss heller ikke glemme betydningen av sosiale tiltak og aktiviteter som fremmer mental helse og trivsel. Ensomhet og isolasjon er en stor utfordring, og her må vi rette fokuset.

Fremskrittspartiet har satt av over 1 mrd. kr til eldreomsorgen i vårt alternative budsjett, og med vårt budsjett vil vi også øke byggingen av faktiske nye sykehjemsplasser til 1 500 nye plasser – ikke slik regjeringen bløffet om og latet som at det skulle bygges 1 500 nye plasser, men obs, pengene regjeringen satte av, skulle også kunne brukes til å rehabilitere og oppgradere gamle sykehjem og omsorgsboliger. Dermed var regjeringens valgkamp blitt en bløff.

Fremskrittspartiet setter som sagt av penger til tilskudd til over 1 500 nye plasser for å komme i gang med å møte behovene som alle vet kommer.

I valgkampen var det ikke måte på hvor mye man skulle satse på eldreomsorg. Det er derfor trist at Fremskrittspartiet er det eneste partiet som faktisk setter av skikkelige bevilgninger på statsbudsjettet som faktisk monner.

Helsebudsjettet er trist lesning for psykisk syke, mennesker i sykehuskø, de ansatte i helsetjenesten og våre eldre som har behov for sykehjemsplass. Det er trist at dette området kun er viktig i festtalene til regjering og storting, men blir glemt når det skal bevilges penger.

Jeg viser til mitt forslag om Helse nord og tar opp det forslaget.

Presidenten [16:33:15]: Representanten Bård Hoksrud har tatt opp det forslaget han viste til.

Lene Vågslid (A) [16:33:23]: Eg er veldig glad for den gode budsjetteinigheita me i dag har fått til i lag med SV. Saman tek me no viktige grep som bidreg til å trygge folks økonomi i ei uroleg tid. Saman deler me i Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV målet om trygg styring og politikk for å få ned prisveksten og styrkje velferda.

Dette budsjettforliket er særleg godt for fordeling og inkludering. At me i haust la fram eit budsjettforslag med viktige grep for barnefamiliar, og at me reduserer barnehageprisen med 1 000 kr for alle landets barnefamiliar og 1 500 kr i grisgrendte strøk, betyr noko. Det at ein får til billegare barnehage og gratis kjernetid i SFO, har direkte innverknad på utjamning av forskjellar mellom folk, og det er bra for integreringa. Difor er det verdt å merke seg forskjellane mellom parti i Stortinget. Høgre føreslår å kutte i gratis kjernetid i SFO. Det at ein no har tolv timar gratis i 1. klasse og etter kvart 2. og òg 3. klasse, er ikkje berre eit godt inkluderingstiltak, men eit

godt integreringstiltak. Her meiner då Høgre at seks timar får halde. Det er ein politikk eg er ueinig i, særleg fordi me veit at desse grepa verkar. Me har erfaring frå Oslo, der ein har gjort det i barnehagane, og me veit at dette jamnar ut forskjellar mellom ungane og familiane. Ikkje minst fører det til det min kollega Sandtrøen var inne på tidlegare i debatten: Det styrkjer foreldra si anledning til å vere i arbeid. Resultatet av Høgre sin politikk på SFO ville til neste år ha vore at fleire ungar hadde mista timane sine i SFO.

Dette budsjettforliket styrkjer òg den sosiale bustadpolitikken. Det er òg godt nytt for alle som er opptekne av auka bustadbygging. At me no styrkjer Husbankens låneramme med 5 mrd. kr, vil føre til at fleire kan kome seg inn på bustadmarknaden. Det vil òg kunne bidra til at fleire kommunar vil kunne skaffe seg fleire bustader, at me får bygd fleire studentbustader, og at fleire i byggenæringa kan behalde jobben sin.

Eg er òg veldig glad for at me i Arbeidarpartiet og Senterpartiet, i lag med SV, styrkjer det samiske og det kvenske i budsjettforliket. Me styrkjer Sametinget med 20 mill. kr, og Samisk høgskole får 7 mill. kr. I tillegg føreslår me å styrkje fjernundervisninga, som er viktig for å kunne gje eit språkopplæringstilbod over heile landet. Det er òg veldig bra at me styrkjer SAMINOR og Senter for samisk helseforskning med 17 mill. kr, gjennom å gjennomføre eit viktig arbeid for meir kunnskap om helse og levekår i samisk, kvensk og norsk befolkning i utvalde område i Nord- og Midt-Noreg.

Denne budsjetteinigheita sikrar at dei største grepa som blei lagde fram i haust, står fast, samtidig som det blir gjort grep som forsterkar fleire område av budsjettet som hjelper vanlege folk og mange av dei som no treng det mest i ei uroleg tid. Det vil bety noko for lommeboka til folk at det blir billegare barnehage. Det vil bety noko for familiane at det blir gratis kjernetid i SFO, at barne-trygda blir styrkt, at me aukar studiestøtta, og at det blir billegare tannhelse for dei eldste. Det er òg veldig bra at dette budsjettforliket styrkjer klimaprofilen, og òg at det er ei styrking av grønt industriløft.

Me tek ansvar for å utvikle Noreg i ei trygg og rettferdig og berekraftig retning. Me går inn i 2024 med eit løft for universelle velferdsordningar som kjem kvar og ein av oss til gode, som byggjer opp under målet om at så mange som råd kan vere i arbeid. Med denne einigheita, dette fleirtalet i Stortinget, styrer me trygt mot ein grønare økonomi, som skal kutte utslepp, skape arbeid og gje fellesskapet inntekter som Noreg kan byggjast vidare på i åra som kjem.

Mahmoud Farahmand (H) [16:38:26]: Årets finansdebatt foregår samtidig som Ukraina opplever dag nr. 648 med Russlands invasjonskrig mot det ukrainske

folket. Samtidig som vi står her og debatterer neste års budsjett, har det gått 58 dager siden terrororganisasjonen Hamas angrep Israel og med det dro det palestinske folket inn i en blodig, unødvendig og meningsløs krig. Denne debatten foregår samtidig som Irans «proxy»-er i hele Midtøsten angriper vestlige interesser og mål i regionen og i verden for øvrig.

Som beskrevet over er den sikkerhetspolitiske situasjonen drastisk forverret de siste årene, dagene og ukene, ikke bare globalt, men også i våre nærområder. Etterretningstjenesten skriver i sin åpne trusselvurdering at russisk aggresjon forblir den største trusselen mot Norge, og det russiske etterretningstrykket mot Norge er vedvarende høyt – ja, faktisk beskrives etterretningstrykket som det høyeste på mange tiår.

Det ovennevnte alvoret understøttes av forsvarskommisjonen, totalberedskapskommisjonen, Nasjonal sikkerhetsmyndighets sikkerhetsfaglige råd og Forsvarssjefens fagmilitære råd. Med dette bakteppet er jeg litt overrasket over at ingen av dem som har vært oppe her, har snakket veldig mye om beredskap, forsvar og sikkerhet. Det de i stor grad har snakket om, i hvert fall regjeringens representanter, har vært et kornlager. Det er interessant i seg selv.

Dette er den mest alvorlige situasjonen vi har stått i siden 1945. Det må legges til at dette er en radikal endring fra sikkerhetspolitiske analyser fra tidligere år, hvor vi i stor grad har fokusert på trusler langt unna våre grenser, og hvor fienden i stor grad kunne oppsummeres som militser og terrororganisasjoner. Analysene fra den tiden pekte på en framtid der disse trusselaktørene kom til å være det største problemet for oss. Mye kan sies om disse analysene, men dette dannet grunnlaget for hvordan vi har utformet forsvaret vårt fram til for noen år siden.

Jeg vil nødvendigvis virke alarmistisk, men det er liten tvil om at Norge i dag ikke er rustet for det alvoret vi står oppe i. Forsvarsevnen vår må styrkes her og nå. Derfor foreslår Høyre en betydelig satsing på Forsvaret i sitt alternative budsjett. Vi styrker Forsvaret med 1,8 mrd. kr, og det gjør vi gjennom flere tiltak. Vi styrker ikke bare Forsvaret, vi styrker også andre deler av samfunnsikkerhet og beredskap.

Jeg kan fokusere på Forsvaret. Den første pakken innebærer å styrke utdanning, rekruttering og det å beholde mer av personellet i alle forsvarsgrener, i tråd med det alvorlige trusselbildet og det som Forsvaret selv etterspør. Personellet i Forsvaret er den viktigste ressursen de har, og vi trenger langt flere av dem. Høyre vil bruke mer penger på å utdanne, rekruttere og beholde personell i hele Forsvaret. Uten godt trent og motivert personell vil ingen mengde toppmoderne utstyr være til stort mye hjelp. Som tidligere kavalerioffiser må jeg legge til,

dette med litt tungt hjerte, at Høyre er særlig opptatt av å få inn flere godt trente personell til Sjøforsvaret og Luftforsvaret – det var altså ment som en spøk, det er godt dere ler.

Den andre pakken går ut på å styrke tilgangen på ammunisjon og forsyninger, som er avgjørende for å kunne stå i konflikt over tid. Russlands fullskala invasjon av Ukraina har påminnet oss hvordan en konvensjonell eller tradisjonell krig vil se ut, og hva behovet for forsyninger og ammunisjon vil være.

Norge har også en viktig rolle i å fylle opp forsyningslagrene både hos oss og hos våre allierte. Derfor har vi gitt ammunisjonsproduksjonsstøtte til Nammo i vårt alternative budsjett for å øke produksjonen.

I den tredje delen av vårt alternativ vil vi gå til anskaffelse av luftvern. Det vi ser, uten å overanalysere krigens som foregår i Ukraina, er at behovet for luftvern er helt avgjørende i en moderne krig. En kraftig styrking av luftvernet er anbefalt av både den nåværende og den forrige forsvarssjef. Derfor bevilger vi mer penger til det.

Videre må jeg si at våre satsinger innen sikkerhet og beredskap, som jeg har vært inne på, ikke begrenser seg til Forsvaret og forsvarssektoren. Vi fokuserer også på den sivile delen. Vi satser mer på reell polititilstedeværelse og styrker politiet reelt. Det er veldig flott med bygg ute i distriktene, men det gir ikke mer sikkerhet og beredskap der ute.

Det som muligens er en vesensforskjell mellom budsjettforliket mellom regjeringen og SVs og Høyres forslag, er at vi i større grad fokuserer på å bygge opp reelle kapasiteter og kapabiliteter til å sikre oss mot uforutsette kriser og konflikter. Det er nok den viktigste oppgaven vi har foran oss i den tiden vi står overfor. Noe annet har vi faktisk ikke råd til.

Statsråd Erling Sande [16:43:21]: Den retninga som Senterpartiet og Arbeidarpartiet peika ut då vi overtok regjeringmakta, var at vi kom til å arbeide for å jamne ut forskjellar sosialt og geografisk. Landet er forskjellig, og folk lever forskjellige liv. Men vi ønskjer ikkje ei utvikling der dei som har minst, sakkar stadig lenger bak, eller der dei som bur utanfor dei største byane, blir oversette. I retorikken, særleg i valkampar, kan det høyrast ut som om desse måla er delte av alle parti, men heldigvis har vi budsjettdebattane, og då må alle partia presentere sine alternative prioriteringar for det neste året.

Er det éin ting årets budsjetttrunde har vist fram, så er det at mange av dei i opposisjonen som snakkar høgt om geografisk utjamning og aktiv distriktspolitikk, f.eks. i valkamp, prioriterer det ned ved første sjanse. Det er særleg dei alternative budsjetta til partia Høgre og Venstre som utmerkar seg. La meg starte med det ein gong så

distriktssvenlege partiet Venstre. Der Senterpartiet og Arbeidarpartiet satsar på kysten og på landbruket og løftar barnefamiliar i heile landet, vel partiet Venstre å drive aktiv sentraliseringspolitikk. Julehelsinga til norskekysten og distriktssamfunn er dyrare ferje og fly, det er mindre til landbruket, det er dyrare barnehage, og på toppen av det heile kuttar dei milliardar i sikkerheitsnettet til pensjonistar og til arbeidsledige. Det er sterk kost for eit parti som ein gong sa dei var distriktssvenlege og opptekne av sosial ulikskap.

Det er på sett og vis lettare å forhalde seg til partiet Høgre, for dei har for mange år sidan gjeve opp å gje inntrykk av at dei har nokon aktiv distriktspolitikk. Dei har snarare hatt sentralisering som mantra, for med kirurgisk presisjon vil dei finansiere skattelettar ved å straffe distriktsnæringane: 1,2 mrd. kr mindre til landbruket, 1 mrd. kr i auka avgifter på kjøt og mjølk, som gjer maten dyrare, dyrare bensin og diesel for både familiar og næringslivet, kutt i breiband, kutt til fylka, som vil ramme dei mange allereie dårlege fylkesvegane som folk brukar til dagleg.

I det alternative statsbudsjettet til Høgre er distrikta ein salderingspost, og som distriktminister må eg seie at det er vanskeleg å forstå at Høgre vil påleggje folk, og særleg næringslivet i distrikta, dei ekstra kostnadene dei her legg opp til. Eg er veldig glad for at forslaget ikkje får fleirtal, men at Senterpartiet og Arbeidarpartiet i lag med SV sikrar fleirtal for ein politikk som ser heile landet. Vi veit at mykje av verdiane i dette landet blir skapte nettopp i distrikta. Då treng vi levande distrikt, og då treng vi at folk vel å busetje seg og leve livet sitt rundt om langs kysten vår.

Den norske suksesshistoria har alltid vore, og kjem alltid til å vere, aktiv og klok bruk av naturressursane våre til å skape vekst, sysselsetjing og verdiar i heile landet. Då trengst det folk på flatbygdene på Austlandet, det trengst fjellfolk, det trengst folk i alle lokalsamfunna langs kysten vår. Då må det gå an å skape arbeidsplassar og aktivitet òg der avstandane er store, og ved at avstandsulemper blir haldne nede. Det legg Senterpartiet, Arbeidarpartiet og SV til rette for gjennom dette budsjettforliket. Billegare barnehage, gratis ferje, lågare flyprisar og ei skikkeleg satsing på breiband byggjer landet vårt, og det kjem både by og bygd til gode.

Kommune- og fylkesøkonomien sikrar gode tenester nær folk i by og bygd, og i budsjettforliket med SV får ein òg ein auka innsats på bustad. Det er viktig, ikkje minst i desse tider. Det å ha ein god og trygg stad å bu er av våre mest grunnleggjande behov.

Budsjettdebattane er viktige, dei får fram dei politiske forskjellane tydeleg, og dei får fram forskjellane mellom dei som vil sentralisere, og dei som vil utvikle heile landet.

Presidenten [16:37:52]: Det blir replikkordskifte.

Mudassar Kapur (H) [16:48:04]: Jeg kunne ikke unngå å legge merke til at et parti som kirurgisk går inn med skatteøkninger og dårligere satsing på digitalisering og bruker tid på reversering, samtidig er opptatt av andre partiers distriktspolitikk, vel vitende om at er det noe som faktisk er til skade for distriktspolitikken, er det når man går til angrep på norske arbeidsplasser.

Jeg skal la det ligge, for statsråden har helt rett i at budsjettdebatter er bra, for da får man vite hva man er opptatt av. Denne statsråden var ikke nevneverdig opptatt av boligpolitikk, en viktig sak for veldig mange. Jeg ser at det nå er mange som sliter med å komme inn i boligmarkedet. Samtidig står denne regjeringen nå bak et forlik hvor man legger press på renten. Man sier nei, nei og atter nei til opposisjonens forslag for å få fart på boligutbyggingen, og samtidig sier man nei til å legge fram boligmeldingen sin raskere. Hvilke tiltak har egentlig statsråden å vise til for å få fart på boligutbyggingen?

Statsråd Erling Sande [16:49:12]: Først er eg ikkje med på premissen: at Høgres politikk einsidig fremjar næringsinteressene. Nei, det gjer dei iallfall ikkje langs kysten for dei bedriftene dei no pålegg vesentleg auka kostnader gjennom f.eks. auka ferjeprisar. Ferjeprisane er ein vesentleg hemske for ein god del av distriktsnæringslivet vårt. Dei burde Høgre lytte til, som eksempel.

Eg er òg litt overraska over det med bustadpolitikken – den nemnde eg jo òg i innlegget mitt. Vi gjer no i dette budsjettforliket også vesentlege betringar gjennom ei styrking av Husbanken. Når det gjeld den styrkinga som har vore av Husbanken desse åra som vi har hatt regjeringsmakt, må ein antakeleg veldig, veldig mange år tilbake i tid før ein ser noko liknande. Med det siste budsjettforliket her med SV er Husbanken ytterlegare styrkt for nettopp å auke bustadbygginga rundt om i landet vårt.

Mudassar Kapur (H) [16:50:16]: Jeg tror de aller fleste partiene er enige om Husbankens veldig viktige samfunnsrolle, og der ligger det egentlig ikke noen stor politisk uenighet, i hvert fall når det gjelder Husbankens rolle. Så kan man alltså diskutere innretning.

Der hvor statsråden imidlertid bommer fullstendig i sin analyse innen boligmarkedet – og det var derfor jeg også var litt opptatt av å få den saken opp på dagsordenen – er at jeg tror statsråden ikke forstår at dersom man skal bygge boliger, må de også være regulert, og for å kunne regulere flere boliger må vi få flere kommuner på banen. Vi må legge til rette for at folk også har lyst til å bygge disse boligene. Dette forliket som nå bruker 9 mrd. kr – noen har kalt det oljepenger, noen har kalt det liksomperger – legger press på økonomien. Det vil

gjøre at man kan risikere at renten presses videre oppover. Man sier også nei til mange av opposisjonens forslag om å forenkle plan- og bygningsloven og få fart på boligutbyggingen, og statsråden greier ikke å peke på noen (presidenten klubber) konkrete eksempler.

Presidenten [16:51:21]: Representanten må komme til spørsmålet.

Mudassar Kapur (H) [16:51:22]: Jeg vil gjerne at statsråden svarer på spørsmålene.

Statsråd Erling Sande [16:51:24]: La meg då starte med innleiinga til representanten, når han seier at vi stort sett er einige om Husbanken. Nei, det er jo denne regjeringa, i lag med SV, som får til dette løftet for Husbanken. Det har også vore etterspurt av byggenæringa rundt omkring, som no opplever at konjunkturane er krevjande. Dei etterspør også desse tiltaka.

Så er eg einig i at vi stadig må leite etter forenklingstiltak i lov- og regelverk for i større grad å leggje til rette for å få bustader – der trur eg ikkje vi er veldig ueinige – og det kjem regjeringa til å gjere, sjølv sagt. Likevel: Det å blåse av vegen det at denne vesentleg auka låneramma til Husbanken ikkje betyr noko for bustadbygging, er eg grunnleggjande ueinig i.

Helge André Njåstad (FrP) [16:52:26]: Statsråden brukte mesteparten av innlegget sitt til å snakka om andre parti sin politikk, og når ein les om hans eigen politikk, forstår ein godt at der er det ikkje mykje å trekka fram. Mange kommunepolitikarar sit no og lagar budsjett for neste år og slit med å få budsjetta til å gå i hop. Det har vel sjeldan vore ein meir krevjande budsjettthaut enn den me er vitne til no. Ei gruppe kommunar har det spesielt vanskeleg, og det er vertskommunane etter HVPU-reforma, som tok på seg eit stort ansvar for fellesskapet tidlegare, og som har vorte kompenserte kvart einaste år for det. Som lyn frå klar himmel tok regjeringa og kutta nesten 100 mill. kr til desse kommunane, og har gjeve dei, på toppen av utfordringane sine, ytterlegare vanskar med å få budsjetta til å gå i hop. Kommunar som Vestnes og Kvæfjord, og i mitt heimdistrikt, Askøy, er eksempel på kommunar som no slit med å laga budsjett på grunn av at regjeringa kutta. Kvifor var det riktig å bruka 100 mill. kr mindre på dei kommunane?

Statsråd Erling Sande [16:53:24]: Først må eg seie at overordna er den økonomiske situasjonen god i mange kommunar, men representanten har rett i at det er nokre kommunar som no har utfordringar. Noko av det er knytt til eksempelvis desse ressurskrevjande tenestene og problemstillingar rundt det. Eg kjem til, og det har eg varsla før, å leggje fram eit nytt inntektssystem i løpet

av det komande året, og då vil også desse tinga bli tematiserte. Men så har eg berre lyst til å seie: Representanten kan jo ikkje ha følgt godt med når han seier at det er ingenting i Senterpartiet og Arbeidarpartiet sin politikk som er verdt å løfte fram. Gratis ferje, det var jo noko begge partia våre snakka om. Det er Senterpartiet og Arbeidarpartiet som gjennomfører det. Satsing på breiband – utruleg viktig. Viss du skal byggje heile Noreg, må heile Noreg ha tilgang til høghastigheits internett. Og det vi no gjer på flyprisar på kortbanenettet – dette er jo nokre eksempel.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [16:54:40]: Eigarlinja har vore grunnplanken i bustadpolitikken heilt sidan bustadmarknaden og kredittinstitusjonane blei deregulerte av Høgre på 1980-talet og av skiftande regjeringar utover på 1990-talet. Spinnville prisar på bustader i byane, låg panteverdi på bygda og aukande rente gjer at fleire og fleire slit med å skaffe seg ein trygg stad å bu sjølv med fast jobb og inntekt. På eit arrangement i regi av BOVEL i november sa Husbanken at 5–7 pst. fleire slit med å kvalifisere seg til bustadlån. Eg er glad for at vi har fått auka rammene til Husbanken i budsjettavtalen, men kva meir vil statsråden gjere for å sikre at fleire familiar kan få ein trygg stad å bu, og vil regjeringa f.eks. sjå på inntektsgrensa i bustøtteordninga som eit eksempel?

Statsråd Erling Sande [16:55:40]: For det første er det rett som representanten er inne på, at auka prisar og auka rente gjer situasjonen vanskeleg for mange no, også på bustadmarknaden. Difor er det viktigaste grepet det regjeringa gjer i lag med SV no i dag, å få eit ansvarleg budsjett som stoppar den auken vi har i både rentevest og prisvest, prøver å trekkje ned og dempe han. Det vil ha veldig stor betydning for alle dei som er på og jobbar for å kome seg inn på bustadmarknaden no.

Så endå litt meir skryt: Det løftet ein får til no gjennom Husbanken, vil vere viktig for å møte den gruppa som representanten er oppteken av, og det er fordi ein sikrar tilgang på eksempelvis startlån. Ein sikrar tilgang på fleire utleigebustader i marknaden som legg til rette for at folk kan få ein god og trygg plass å bu. Så kjem det ei bustadmelding til vinteren, og då håpar eg å invitere Stortinget til å delta i ein brei debatt om bustadpolitikken og også andre grep.

Tobias Drevland Lund (R) [16:57:02]: Vi står på trappene til en boligkrise, og Byggenæringens Landsforening kunne i midten av november fortelle at de fryktet å miste 30 000 arbeidere som følge av at det er nærmest full stopp i byggebransjen. Tall fra Nav viser at antallet arbeidssøkere med yrkesbakgrunn fra bygg og anlegg har økt med 37 pst. siden oktober i fjor.

BNL og Fellesforbundet har sammen lansert en tiltakspakke for å møte krisesituasjonen i byggenæringen, og punkt nummer én på denne listen, er nettopp å øke Husbankens lånerammer med minst 6 mrd. kr. Da var det gledelig, jeg skal gi statsråden såpass, at man kan høre og se at lånerammen blir økt med 5 mrd. kr. Det er bra. Men mitt spørsmål til statsråden er: Hva mer konkret er det regjeringen kommer til å gjøre for å imøtekomme den svært alvorlige situasjonen vi ser i byggebransjen i Norge, og da også boligmengelen som vi kan stå i fare for å få?

Statsråd Erling Sande [16:58:01]: Som eg også tildlegare har diskutert med representanten Drevland Lund her i salen, er det ei utfordrande tid for byggjebransjen. Det er fordi den bransjen kanskje er spesielt konjunkturutsatt, og vi ser no teikn, som Drevland Lund òg sa, på ei veldig krevjande tid for den bransjen. Difor har eg for det første invitert bransjen til ein prat i morgon den dag for å få diskutert kva som er stoda, og korleis vi best kan møte ho i fortsetjinga.

Det grepet som regjeringa no gjer i lag med SV, er veldig effektivt. Som representanten òg viste til, er det blant dei grepa som er etterspurde frå næringa, og det er ikkje minst viktig for at fleire skal kunne kome inn på bustadmarknaden, at vi kan få bygd fleire bustader, og at ein då får opp aktiviteten noko i forhold til nivået vi har i dag, som er eit krevjande lågt nivå for bransjen.

Alfred Jens Bjørlo (V) [16:59:16]: Eg må fyrst få takke statsråden for at han brukte så mykje tid på Venstre i sitt innlegg om statsbudsjettet til regjeringa. Det er eit sikkert teikn på at Venstre no er eit stadig meir aktuelt alternativ for folk i både by og bygd.

Elles, når statsråden snakkar om distriktsprofilen på budsjettet til regjeringa, er det jo slik, i alle fall når eg reiser rundt i landet, at det folk og spesielt næringslivet i Distrikts-Noreg etterlyser, ikkje er fleire kommunar, fleire fylkeskommunar og fleire lensmannskontor. Ikkje eingong gratis ferje står øvst på den lista. Det som står øvst, er å få letta den ekstra skattebyrda som desse bedriftene har fått med to år med Senterpartiet i regjering, og å få gjort noko med eit vegnett i elendig tilstand i Distrikts-Noreg.

Difor har Venstre prioritert betydelege skattelettar til dei lokalt eigde bedriftene og 1 mrd. kr ekstra til fylkesvegane. Eg vil spørje statsråden: Meiner statsråden oppriktig at viss ein fyrst har, la oss seie, 1. mrd. kr, så er det betre å bruke dei på å opprette gamle kommunar att enn på å opprette eit godt vegnett att?

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Erling Sande [17:00:22]: Her var det veldig mykje å svare på i løpet av 1 minutt. La meg starte med det representanten Bjørlo høyrer når han reiser rundt. Eg har ikkje høyrte nokon ta til orde for det grepet som Venstre og for så vidt partiet Høgre no gjer med å kutte innanfor gratis ferjer.

Det er tvert om stor begeistring for gratis ferje, for i det området både Bjørlo og eg kjem frå, utgjer ferjekostnadene ganske store kostnader for folk og næringsliv, så det er positivt motteke. Det same gjeld det vi gjer med flyprisane. Eg har ikkje høyrte nokon som seier at det er feil satsing. Det er tvert om positivt motteke av distriktsnæringslivet langs kysten.

Eg kan vere einig i at vegnettet er ei utfordring. Det må vi satse tyngre på framover. Det er mange fylkesvegar i dårleg forfatning. Då bør representanten Bjørlo nikke litt blidt til regjeringa i staden for til sine kamertar i Høgre og Framstegspartiet, som vil kutte i fylka og dermed syte for ei mykje dårlegare satsing på fylkesvegane enn det som i dag er tilfellet.

Presidenten [17:01:28]: Replikskordskiftet er omme.

Tuva Moflag (A) [17:01:48]: – Mamma, hvorfor snakker de ikke om Ukraina-krigen på nyhetene lenger? Spørsmålet kom fra min ni år gamle datter da Nyhetsmorgen surret og gikk i bakgrunnen i går morges. Vi svarte at det har blitt krig i Gaza, og at det er det som får mest oppmerksomhet nå. – Burde de ikke snakke om begge krigene, fulgte hun opp med. Og det har hun jo rett i. Det er veldig mye vi bør snakke om, og det er veldig mye vi må løse – samtidig.

I høst var jeg i Stortingets delegasjon til FNs generalforsamling. Med meg hjem i kofferten hadde jeg en eske med et råttent kinderegg. Vi står overfor en klimakatastrofe. Det er kun 15 pst. av FNs bærekraftsmål som er i rute. Og til det som datteren min spurte om: Det blir stadig flere kriger og væpnede konflikter i verden, uten at de gamle er løst.

Norge er i denne sammenhengen et trygt land med gode velferdstjenester og et sterkt sikkerhetsnett, men vi er på ingen måte immune for konsekvensene av endringene som skjer rundt oss. Det påvirker prioriteringene i statsbudsjettet, og det påvirker folks hverdagsøkonomi. Mange har det vanskelig, og det er en del som har hatt det vanskelig en god stund nå.

Statsbudsjettet som Arbeiderpartiet la fram, og budsjettenigheten med SV bidrar til å dempe konsekvensene av den økonomisk krevende tiden vi lever i. Fra 1. august neste år vil barnehageprisen bli betydelig lavere, og fra neste skoleår er både 1., 2. og 3. klasse inkludert i ordningen med gratis kjernetid i SFO. Dette handler om langsiktig investering i fellesskapet og at unger ikke skal oppleve utenforskap på grunn av foreldrenes øko-

nomi. SFO har vært en hjertesak for meg lenge. Før vi startet med denne satsingen, sto hver femte førsteklassing utenfor SFO, altså 20 pst. av seksåringene. Det var én av fem som ikke fikk være med. Nå er det slutt på det, og det er jeg veldig glad for. Inkluderende utdanningspolitikk er også god sosialpolitikk.

For de yngste barna har det vært riktig å investere i felles velferdsgoder. For de eldste barna er det riktig å øke barnetrygden, slik at forskjellen mellom de under og over seks år blir redusert. Barn blir dyrere jo eldre de blir, enten det handler om storspiste tenåringer, deltakelse i idrett, kultur og andre aktiviteter, eller klær og sko man vokser ut av lenge før det er utslitt. Økt barnetrygd for barn over seks år blir endret allerede fra 1. januar i 2024. Tidligere har regjeringspartiene og SV sørget for at barnetrygden skal tas ut av beregningsgrunnlaget for sosialhjelp, slik at denne økningen, på 2 400 kr, kommer de økonomisk mest sårbare familiene til gode.

Arbeid er den viktigste veien ut av fattigdom. Den sosialdemokratiske arbeidslinjen handler om å gi folk støtte til å bli inkludert i arbeidslivet, enten det handler om helsehjelp, kvalifikasjoner eller språk. I dette budsjettet øker vi antallet varig tilrettelagte arbeidsplasser med 500, og vi legger opp til et høyere nivå på arbeidsmarkedstiltak selv om arbeidsledigheten er lav. Dette er en ny måte å tenke på. Den lave arbeidsledigheten og det store behovet for arbeidskraft gjør at vi har en gylden mulighet til å inkludere flere.

Arbeidslinjen som samfunnskontrakt betyr også en sikkerhet om at man kan leve et verdig liv hvis man ikke kan jobbe. For Arbeiderpartiet har det vært viktig å øke de laveste ytelsene i folketrygden. Derfor er jeg glad for budsjettenigheten som sikrer at minsteytelsene for uføretrygd, arbeidsavklaringspenger og kvalifiseringsprogrammet øker med henholdsvis 6 000 kr, 5 000 kr og 5 000 kr fra 1. juli neste år. For Arbeiderpartiet er arbeidslivspolitikken og sosialpolitikken to søyler som skal virke i fellesskap.

I dag skal vi vedta det tredje statsbudsjettet siden regjeringsskiftet høsten 2021. Vi har i denne perioden endret kursen i både arbeids- og sosialpolitikken, og jeg vil nok en gang takke SV for samarbeidet med å ta Norge i en mer sosialt rettferdig retning.

Henrik Asheim (H) [17:06:22]: Norge har over 600 000 mennesker i arbeidsfør alder som står utenfor arbeid, utenfor aktivitet og utenfor utdanning. Det er selvfølgelig et stort problem for velferdssamfunnet vårt, for det er det at mange mennesker jobber, som finansierer at man har velferd å fordele. Det er også et problem for den enkelte, for den viktigste veien ut av fattigdom er at man kan leve av egen inntekt. Arbeid gir også deltagelse, en opplevelse av at man trengs. Det gir et me-

ningsfullt liv. I tillegg er det slik at mangelen på arbeidskraft er en av våre store utfordringer – ikke bare nå, men vil være det i tiårene som kommer.

Dette er en beskrivelse som jeg tror de aller fleste i salen deler, men når man ser hva Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet ser ut til å bli enige om når de forhandler, ender det opp med at de kun er opptatt av å øke betalingen til dem som ikke er i jobb, og det finansieres delvis ved å ikke prioritere tiltak for å hjelpe flere mennesker i arbeid.

På budsjett dagen sto finansministeren på denne talerstolen og sa at det skal lønne seg å stå opp om morgenen. Arbeidsministeren vår mente at venstresiden har vært for opptatt av nivået på ytelser fremfor å få flere mennesker i jobb. Vel, hva har de faktisk gjort i praktisk politikk? Det er riktig som forrige taler sa, at man bevilger penger til 500 varig tilrettelagte arbeidsplasser. Problemet er bare at behovet – for å unngå at køene vokser – er 1 000 varig tilrettelagte arbeidsplasser hvert eneste år. Det foreslår Høyre. Det stemmer Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet imot.

De avviker statens bidrag inn i inkluderingsdugnaden, som er et krav om at staten i sine nyansettelser skal ha minst 5 pst. som har nedsatt funksjonsevne eller hull i cv-en. De ligger altså nå på et nivå på arbeidsmarkedstiltak som er under Solberg-regjeringens siste budsjett. Og de finansierte det forliket de nå har kommet opp med, i tillegg til de 9 milliardene de bruker, ved å avvikle et forsøk med arbeidsorientert uføretrygd. Dette var et forslag som Solberg-regjeringen opprinnelig lanserte i 2021, som så den sittende regjeringen videreførte, og som man bevilget penger til i 2023, for så i 2024 å stoppe hele forsøket.

Grunnen til at arbeidsorientert uføretrygd er viktig, er at hvis man i dag blir gradert uføretrygdet, skal man – litt karikert – være ufør mandag, onsdag og fredag og i full jobb tirsdag og torsdag. Slik er selvfølgelig ikke vi mennesker. Ved å arbeidsorientere uføretrygden kan man jobbe i et litt lavere tempo, men kanskje litt flere dager. Dette er et tiltak som heller ikke Høyre har funnet på helt selv. Det er anbefalt av sysselsettingsutvalget fordi det er en mulighet til å få flere uføre i arbeid. Nå fjerner flertallet den ordningen med et pennestrøk og tar de 118 millionene som skulle brukes på det, og bruker det på noe annet, som innebærer å betale mer til dem som står utenfor, istedenfor å hjelpe dem i jobb.

Når en statsråd i regjering sier at det skal lønne seg å stå opp om morgenen, er jeg helt enig i det. Det skal også lønne seg å jobbe, men da må det jo også lønne seg å jobbe. Vi vet at når uføre forsøker å kombinere dette med litt arbeid, vil de ganske raskt – når de kommer over fribeløpet – få en avkorting som tilsvarer en marginalsatt på omtrent 80 pst. av lønnen. Da lønner det seg, men det

lønner seg altfor dårlig å jobbe litt ekstra. Derfor foreslår Høyre en modell hvor vi beholder fribeløpet, men halverer avkortingen i uføretrygd opp til 1,2 G, for å sørge for at uføre som forsøker å komme i arbeid, også gjør det.

I tillegg foreslår Høyre å øke bevilgningen til funksjonsassistenter, som er de som kan hjelpe mennesker som trenger litt ekstra hjelp, med å kunne stå i arbeid. I fjor gikk den potten tom for penger. I år foreslår vi å gjøre budsjettet slik at det ikke skjer igjen.

Dessuten reverserer vi kuttet i tolketjenesten som regjeringspartiene og SV er enige om, for det er svært viktig for å kunne hjelpe flere mennesker i arbeid.

Gro sa en gang at arbeidslinjen handler om at virkemidler og velferdsordninger utformes slik at de støtter opp under målet om arbeid til alle. Det er veldig synd å se at de som nå styrer Arbeiderpartiet, prioriterer å kutte i det som hjelper folk i arbeid, for å betale for økte ytelser til dem som vil komme i jobb.

Marianne Sivertsen Næss (A) [17:11:39]: Vår tid er nå. Og som flere før meg har sagt fra denne talerstolen i dag: Vår tid er en krevende tid. Mange er både bekymret for og sliter med økte kostnader til mat, boliglån og livsopphold generelt. Flere må snu på krona for å få familieøkonomien til å gå opp.

Men vår tid handler ikke bare om personlige økonomiske utfordringer. Den handler også om å ta grep for å stoppe klimaendringer, bevare naturen og begrense forurensning. Dette er store oppgaver som krever at vi bygger om økonomien i fornybar retning.

Jeg er derfor svært glad for at SV er regjeringspartienes budsjettpartner. Vi har nå fått et statsbudsjett som har bevart og styrket profilen, nemlig et statsbudsjett som er trygt, rettferdig og ambisiøst på vegne av klima. Et grønt budsjett har blitt enda grønnere.

Statsbudsjettet preges også av en tid med krig i Europa og et rekordhøyt antall flyktninger, som er med på å øke utgiftene på mange områder. Pris- og renteøkningen er krevende for både folk, bedrifter og det offentlige. Derfor er det viktig at vi vedtar et budsjett som sikrer trygg økonomisk styring i en urolig tid.

Vi sikrer grunnleggende og god velferd i barnehagen, skolen, helsetjenesten og eldreomsorgen.

Vi stiller opp for dem som rammes hardest av den høye prisstigningen. Dette budsjettet tar solide grep for dem som har det tøffest nå: Barnetrygden økes, minstesatsene for uføretrygd, arbeidsavklaringspenger og kvalifiseringsprogrammet heves, og studiestøtten styrkes.

Vi prioriterer tryggheten og beredskapen i Norge i en urolig tid, og vi stiller opp for Ukraina og mennesker på flukt. Ikke minst skal vi sørge for en rettferdig grønn omstilling, og vi skal nå klimamålene våre.

Vi framskynder det grønne skiftet gjennom betydelige satsinger i industrien og verner om våre skoger. Enova styrkes betydelig i 2024.

Gjennom regjeringens andre klimastatus og -plan, som viser framdrift i klimapolitikken, kan vi lese hvordan planen fra i fjor har blitt forsterket, og hvordan vi ligger an til å nå klimamålene.

En viktig del av statsbudsjettet og forliket med SV er å styrke CO₂-kompensasjonsordningen med 500 mill. kr innen revidert nasjonalbudsjett 2024. Det skal ikke være noen tvil om at CO₂-kompensasjonsordningen er viktig for Arbeiderpartiet, en ordning som ble innført av regjeringen Stoltenberg i 2012. Formålet er viktig: Norsk industri bruker 100 pst. fornybar energi, vann og vindkraft, men norsk kraftpris påvirkes av europeiske CO₂-priser. CO₂-kompensasjonsordningen kompenserer industrien for den delen av kraftprisen som påvirkes av europeiske CO₂-priser.

I denne budsjettprosessen har vi lyttet til innspillene fra en samlet industri, og ikke minst fra Industri Energi, Fellesforbundet og LO. Regjeringen vil nå gjennom dialog med industrien finne løsninger som er økonomisk bærekraftige, som sikrer forutsigbarhet, og som bidrar med utslippsreduksjoner og energieffektivisering i tråd med omstillingsmålet.

Så vil jeg også nevne at Stortinget med dette statsbudsjettet ber regjeringen åpne et område for havvind i nord, som skal utlyses senest i 2027. Dette har vært en tydelig målsetting fra regjeringen, og nå vil også Stortinget stille seg bak dette målet. Det mener jeg er godt nytt for leverandørindustrien nord i landet, for arbeidsplasser langs kysten, og det vil ikke minst på sikt være et gode for folks og næringslivets strømmregninger. Så vil det selv sagt være avgjørende at konsekvensene for sameksistens med fiskeri, natur og miljø håndteres på en forsvarlig måte.

Som representant fra nord er jeg ekstra tilfreds med at videreføring av infrastrukturen bygget gjennom miljøovervåkningssystemet COAT sikres. Klimaøkologisk forskning som gjennomføres i Varanger, er noe vi fra Stortinget har jobbet hardt for å få med, og som ordfører Wenche Pedersen i Vadsø kan ta mye av æren for at er kommet på plass.

Jeg mener at dette budsjettet svarer på de store utfordringene i vår tid. La oss jobbe sammen for en trygg, rettferdig og bærekraftig framtid. I dag tar vi noen steg i den retningen. Vår tid er nå.

Ingunn Foss (H) [17:16:22]: Statens viktigste oppgave er å gi innbyggerne sikkerhet og trygghet. Det krever bl.a. at vi har et politi som er i stand til å drive effektiv kriminalitetsbekjempelse, at vi har en offeromsorg som ivaretar og sikrer tryggheten til dem som har blitt

utsatt for kriminalitet, og at vi har god beredskap i hele landet.

Regjeringen Solberg gjennomførte med bakgrunn i Gjørsv-kommisjonen og Politistudien politireformen, som har ført til en kvalitetsheving i alle ledd i politiet. Vi nådde målsettingen om to politifolk per tusen innbyggere og ansatte flere tusen nye politifolk i løpet av vår regjeringstid. Nye biler, nytt IT-utstyr og beredskapssenteret på Taraldrud kom på plass, for å nevne noe.

Den positive utviklingen i politiet under Solberg-regjeringen har stoppet fullstendig opp under dagens regjering. Det meldes om krise og nedbemanning i alle politidistrikter, og både Politiets Fellesforbund og politimestre roper varsku om at de ikke klarer å løse de oppgavene de er satt til. Dette er sterkt bekymringsverdig.

Høyres alternative budsjett har en tydelig retning. Vi vil ha mer politi. Vi vil ha raskere domfellelse av unge kriminelle og en mer effektiv straffegjennomføring.

Høyre tar på alvor det opprøret vi ser i politietaten. I vårt alternative budsjett setter vi av 400 mill. kr til å ansette over 450 flere politifolk i løpet av 2024. Det er helt uholdbart at nyutdannede politifolk ikke får jobb i politiet når behovet er så stort.

Flere politifolk vil gi et mer tilstedeværende politi, mer forebygging, bedre kriminalitetsbekjempelse og et tryggere samfunn.

Vi vil ha flere politifolk og ikke bruke penger på å åpne gamle lensmannskontorer som politiet selv ikke vil ha. Ikke bare er det dårlig pengebruk, det er også stikk i strid med politifaglige råd. Når vi ser at kriminaliteten brer om seg, og at kriminelle nettverk fra andre land får fotfeste i Norge, er dette en helt uforståelig prioritering.

Kripos er bekymret for situasjonen, og Politiets Fellesforbund uttalte i forrige uke at Norge er på vei mot svenske tilstander, fordi de ser en sterk økning i ungdomskriminalitet og organisert kriminalitet samtidig som politiet må nedbemanne. Politiets Fellesforbund er redd for at det blir mye mer alvorlig før man innser at man må gjøre noe.

Regjeringen vil opprette 14 nye passkontorer, noe som vil øke passgebyrene med 34 mill. kr. Høyre mener dette er helt unødvendig, og at utgiftene for befolkningen er mer enn store nok fra før.

Høyre vil ha hurtigspor for unge lovbrøyttere i domstolene og setter av 5 mill. kr for å etablere dette. Raskere straffegjennomføring vil kunne bidra til å snu en negativ utvikling hos unge lovbrøyttere og hindre at de dras inn i kriminelle gjengmiljøer. Samtidig setter Høyre av 35 mill. kr til å etablere et landsdekkende institusjons-tilbud for barn som har begått alvorlige eller gjentatte lovbrudd.

Vi vil øke gjennomføringstiden for soning med fotlenke fra seks til tolv måneder for å redusere risikoen for

tilbakefall til ny kriminalitet og sørge for at flere rehabiliteres tilbake til samfunnet som lovlydige borgere. Utvidelsen vil også føre til mindre utgifter for staten.

Regjeringen har besluttet å etablere en ny politiutdanning i Alta. Det gjøres samtidig som vi allerede har 400 nyutdannede politifolk som ikke får jobb. Etableringen gjøres også uten særlig diskusjon og forarbeid. Vi mener dette var en dårlig prosess og at det er feil ressursbruk. Vi vil heller bruke penger på å ansette flere folk i politiet.

Høyre lytter også til Økokrim og vil ikke bruke 15 mill. kr på å etablere en bedragerienhet på Gjøvik, også dette stikk i strid med faglige råd. Økokrims anbefaling var Trondheim eller Oslo, noe som ville ha spart staten for 15 mill. kr i etableringskostnader og 1–2 mill. kr i året i driftsutgifter. Dette mener vi også er feil ressursbruk.

Det er trist å se utviklingen i politiet under denne regjeringen. Nedbemanning, reversering og overkjøring av faglige råd er gjennomgangsmelodien. Det er alvorlig med tanke på at politiet er bærebjelken i vår sivile beredskap. De trenger flere folk, og de trenger ikke minst å bli lyttet til når de gir sine faglige råd.

Høyre lytter til politiet og vil gi dem de verktøyene de trenger for å løse statens viktigste oppgave: å gi befolkningen trygghet og sikkerhet.

Mimir Kristjánsson (R) [17:21:13]: Denne budsjettdebatten holdes mot et dystert bakteppe. Vi har en dyrtid i Norge som har ført stadig flere husstander i dette landet inn i fattigdom. Allerede i mai kunne Matsentralen rapportere at 115 000 mennesker var avhengig av frivillig mathjelp i det daglige, og det er altså mange rentehevinger siden.

Å finne en måte for å skåne dem som har lave lønninger og lave trygder, lave pensjoner og dårlige inntekter fra prisstigningene, er den viktigste oppgaven vi i denne salen nå står overfor. Så langt må vi dessverre kunne konstatere at det ikke er blitt gjort nok, for situasjonen er at stadig flere norske husholdninger blir økonomisk utrygge. Det er beskjedene vi får fra de frivillige organisasjonene over hele landet, fra forskerne i SIFO, fra forskerne i Fafo og fra Nav. Så behovene fortsetter altså å øke, til tross for alle de små og store tiltak som regjeringen har gjort.

Jeg kan forstå at det av og til må oppleves frustrerende å sitte i denne regjeringen og føle at man gjør og vedtar mange veldig bra ting, for så å oppdage at for hvert lite skritt man går i riktig retning, tar prisene et sjumilsteg feil vei. For det er vanskelig å si noe annet enn at man ikke har levert eller gjort det godt nok, så lenge fattigdommen i landet øker, og så lenge stadig flere familier sliter med å sette mat på bordet til seg og sine.

Også i dette budsjettet skjer det gode ting, ikke minst etter budsjettforliket med SV. For eksempel har regjeringen nå gått inn for å øke to av minstesatsene i velferdsstatens ytelser som betyr mye for folk, både uføretrygd og arbeidsavklaringspenger. Det er selvfølgelig bra, men man må kunne spørre seg om 500 kr i måneden virkelig er nok for å motvirke de prisøkningene vi ser, og de renteøkningene vi ser.

Det er òg grunn til å advare mot det som av og til oppfattes som en litt tilfeldig velferdspolitik, der man klatter litt på én ordning det ene året og litt på en annen ordning det neste året. I fjor var det de enslige minstepensjonistene som fikk, og de samboende minstepensjonistene fikk ingenting. I år er det altså uføre og folk på arbeidsavklaring. Da mener vi i Rødt at man heller burde lage en større og mer forpliktende opptrappingsplan for alle velferdsstatens ytelser, for å vise fram en retning der ingen grupper blir satt opp mot andre, men der man nærmer seg det målet at ingen som er på en ytelse i den norske velferdsstaten, ingen som har vært hos Nav og har krav på hjelp der, og som derfor får en ytelse derfra, likevel skal måtte spe på inntekten med å gå og hente matposer hos Frelsesarmeen etterpå. Åtte av ti av dem som står i matkø, har allerede fått en ytelse fra Nav. Det vil altså si at de er mennesker som burde være utenfor behovet for mathjelp fra frivilligheten, fordi de allerede får hjelp fra den norske velferdsstaten, men det er de altså ikke. De ytelsene er rett og slett ikke gode nok.

Derfor har Rødt i sitt alternative budsjett funnet rom til å øke alle velferdsstatens ytelser med 12 000 kr i året. Heller ikke det er nok, men det er et første veldig stort skritt i retning av det som bør være et åpenbart mål for alle i denne salen, nemlig at ingen av velferdsstatens ytelser skal ligge under grensen for fattigdom og vedvarende lavinntekt.

Som jeg har sagt, synes jeg det er mye fint i det budsjettet som blir lagt fram, og det er enda finere, det som blir lagt fram i samarbeid med SV i forliket, men jeg tror vi er nødt til å få et taktskifte i kampen mot fattigdom. Jeg opplever at både stortingsflertallet og regjeringen er på etterskudd, og at man – etter at det har vært store kritegn over lang tid for velferdsstaten vår – kommer og legger på noen kroner her og der i den eller den ordningen. Jeg tror vi trenger en større og mer helhetlig plan de neste årene for å sørge for at ikke mange titusener av mennesker i dette landet skal stå i matkø. Jeg tror alle vi som sitter her inne, kan være enige om at det burde være helt unødvendig i et av verdens rikeste land å måtte gå til Frelsesarmeen for å be om mat.

Statsråd Geir Pollestad [17:26:27]: Mange har sete i dag og kikket på dette flotte maleriet, og det er verdt å minna om det som skjer utanfor vindauget. Der vert det

dyrka mat. Det vert dyrka korn. Det var viktig i 1814, og det er viktig i 2023. Det er sjølvsagt mykje som har endra seg sidan den tid, men det å sikra innbyggjarane ein grunnleggjande beredskap for å ha nok mat er like viktig i dag som det var då.

Difor er eg glad for at fleirtalet i dag sikrar eit budsjett for auka sjølvforsyning av mat, eit budsjett som legg til rette for auka norsk matproduksjon på norske ressursar. Det er for det fyrste viktig av omsyn til beredskapen vår. Det handlar om å ha ein stor, løpande matproduksjon – som budsjettet legg opp til – men det er òg viktig å ha den meir kortsiktige beredskapen, og då er eg glad for at det i dag vert fleirtal for å etablera beredskapslagring av korn i Noreg. Dette er ei sak som den førre regjeringa latterleggjorde oss for då me ønskte å etablera dette – no skjer det.

Den andre grunnen til at auka norsk matproduksjon er viktig, handlar om verdiskaping. Det handlar om arbeidsplassar, og det handlar om å sikra busetjing. Landbruk er ei ekte næring som skapar store verdiar til glede for oss alle.

Den tredje grunnen til at me treng auka norsk matproduksjon, er at det er viktig av omsyn til klimaet, det er viktig av omsyn til miljø, trygg mat, dyrevelferd og kulturlandskap. Det er verdiar som eg trur folk held høgt, og som me som politikarar har eit ansvar for å sikra.

Eg høyrde her tidlegare eit innlegg der det vart snakka om å stå opp om morgonen. Ei gruppe som til alle tider har stått opp om morgonen, er norske bønder, og det løner seg for lite i dag å stå opp om morgonen for å produsera mat. Det er bakgrunnen for at me i vår inngjekk eit offensivt jordbruksoppgjer som vert følgt opp i budsjettet no. Det å gjera det meir lønsamt å produsera mat og styrkja beredskapen er bakgrunnen for at ein i budsjettet styrkjer tollvernet, og det er bakgrunnen for at me jobbar med ein opptrappingsplan for auka inntekter i landbruket.

Ein plan kan aldri erstatta politisk vilje. Teknikk kan ikkje erstatta politikk. Når ein ser på dei alternative budsjetta, er landbruksområdet eitt av dei områda der den politiske forskjellen er størst. Forskjellen mellom det opplegget som i dag får fleirtal, og opplegget frå Høgre, er f.eks. 2,5 mrd. kr. Høgres opplegg ville ha gjeve dårlegare lønsemd for norske bønder, og det ville ha gjeve dyrare mat for forbrukarane. For det er forbrukarane som må betala «biffavgiften», og det er forbrukarane som må betala prisen for dyrare mjølk – 1 mrd. kr i avgifter. Vidare er det bøndene – og forbrukarane – som må betala når ein vel å kutta 1,25 mrd. kr i ein inngått jordbruksavtale.

Det er ganske alvorleg at Høgre gjer dette. Høgre har tradisjonelt vore eit parti som står opp for jordbruksavtalen. No har ein sett vekk frå jordbruksavtalen. Det er ei

ny linje for partiet. Det kan henga saman med tidlegare statsminister Erna Solberg, som i Stortinget snakka om at ein i ein krisesituasjon kanskje måtte eta mindre smågodt og sukkertøy for å få opp sjølvforsyningsgraden, men det er framleis ikkje eit godt argument.

2023 har vore eit krevjande år for jordbruket. Det har vore flaum, og det har vore tørke. Då treng ein politikarar og eit politisk fleirtal som vil stå opp for matproduksjonen, for ei av dei viktigaste oppgåvene me har, er å sikra det norske folket mat på bordet i kvar situasjon.

Presidenten [17:31:13]: Det blir replikkordskifte.

Olve Grotle (H) [17:31:27]: Vi er midt inne i ei uroleg tid, og det påverkar oss på mange vis. Det gjer at vi må ruste oss for framtida, vi må ta grep for å tryggje Noreg. Ei av dei viktigaste næringane i så måte er nettopp landbruket. Det norske landbruket må gjennom ei omstilling både for å vere ein trygg arbeidsplass i framtida og for å møte endra etterspørsel og krav om utsleppskutt. Eg opplever landbruket som villig til omstilling. Utfordringa er at regjeringa gjer det vanskeleg. Ho legg fram eit statsbudsjett der berre 16 pst. av overføringane til landbruket går til plantebasert produksjon, det vil seie frukt, korn og grønt. For å auke denne delen handlar det ikkje berre om utsleppskutt, det handlar om å møte etterspørselen i marknaden, og det handlar om sjølvforsyning. Den enklaste måten å auke sjølvforsyningsgraden på er å auke delen av plantebasert landbruk i Noreg. Vil statsråden ta initiativ til å auke denne delen av grøntproduksjonen i neste jordbruksoppgjær, eller held han framleis fast ved oppfatninga av at det ikkje er middag om det ikkje er kjøt?

Statsråd Geir Pollestad [17:32:29]: Eg ønskjer å auka planteproduksjonen i Noreg, men eg ønskjer ikkje å gjera som Høgre gjer, å setja planteproduksjonen opp mot kjøtproduksjonen. Me skal forsyne den norske befolkninga med mest mogleg norsk kjøt, mest mogleg norsk mjølk. Då er det nokre ting som er viktige, f.eks. er det viktig å ikkje kutta 1,25 mrd. kr i ein inngått jordbruksavtale. Eg synest det er svært oppsiktvekkjande at Høgre ikkje støttar opp om forhandlingsretten lenger. Eg meiner det er viktig med ei grøn omstilling av landbruket, og då synest eg det er uheldig at Høgre i sitt alternative budsjett legg ned Bionova. Eg meiner det er viktig å auka planteproduksjonen i Noreg. Difor har me styrkt tollvernet for fem grøntprodukt. Det stemmer altså Høgre imot. Det er heilt avgjerande for å sikra lønsemda i Noreg. Me vedtek ein jordbruksavtale og løyvingar for den, som i stor grad tek omsyn til miljø, bruk av beite og styrkjer grøntproduksjonen i Noreg. Eg meiner at me gjer det som det vert spurt om.

Olve Grotle (H) [17:33:37]: Det var i grunnen eit enkelt spørsmål eg stilte, nemleg om statsråden vil ta initiativ til å auke delen av grøntproduksjon i neste jordbruksoppgjær. Det var i grunnen det eg spurde om, og eg ser ikkje at eg i det har sett opp noko slags motsetningsforhold mellom det eine eller det andre. Det var eigentleg eit enkelt spørsmål, så viss eg får be statsråden svare på nytt, gjer eg det.

Statsråd Geir Pollestad [17:34:02]: Eg takkar for å få spørsmålet på nytt, men i spørsmålet ligg det at ein skal auka delen som går til planteproduksjon. Eg er opptatt av å styrkja planteproduksjonen i Noreg. Då treng me f.eks. eit velfungerande importvern. Det gjeld dei sortane som me har lagt fram forslag om å styrkja tollvernet på no. Det vil gje rom for auka norsk produksjon av dei. Samtidig er auka planteproduksjon og bruk av planteproduksjon ein føresetnad for å auka den norske kjøtproduksjonen og forsyne den norske marknaden med det. Det gjer me òg i den inngåtte jordbruksavtalen, gjennom å auka lønsemda i å produsera maten på norske resursar. For det er det me legg til grunn når me snakkar om sjølvforsyningsgrad, nemleg at me skal auka sjølvforsyninga i Noreg på norske resursar, og det føreset høgare planteproduksjon i Noreg enn det me har i dag.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [17:35:15]: Ifølge tall fra Gartnerhallen utgjorde norske poteter 83 pst. av alle kjøpte poteter i 2022. I år er det rundt 30 pst. mindre norsk potet på lager enn på samme tid i fjor på grunn av ekstremvær og mye nedbør. I 2024 forventer Gartnerhallen at vi vil gå tom for norsk potet tidligere, og at importen vil øke. Enigheten mellom regjeringspartiene og SV om neste års statsbudsjett innebærer bl.a. at SV har fått gjennomslag for en overgang fra krone- til prosenttoll på importert potet. Importert potet kan bli dyrere etter overgangen fra krone- til prosenttoll, ifølge SV. Det er imidlertid finansminister Slagsvold Vedum ikke enig i og sier at det bare er tollvernet som blir bedre. Er statsråden enig med budsjettpartner SV i at importerte poteter med prosenttoll kan bli dyrere, eller støtter han sin egen finansminister, som mener at det sannsynligvis ikke vil gi noe utslag på prisen i det hele tatt?

Statsråd Geir Pollestad [17:36:16]: No vart eg bedt om å velja mellom to som eg er heilt sikker på har eit felles syn på dette. Det grepet som me gjer med tollvernet, handlar om å sikra den langsiktige lønsemda i å produsera og bruka norske poteter i Noreg. For potet, som for andre produksjonar, har me eit regelverk som seier at viss me får mangel på norsk vare, vil det ikkje verta ein prisgalopp opp, men ein vil opna for import

for å dekkja etterspørselen frå forbrukarane. Heile tanken bak ordninga med målpris, som ein har på ein del produkt, er at når ein når den prisen, vil ein gje lettar i tollen for å få inn import. Mitt mål på sikt, og det eg trur er det aller viktigaste, er å sikra ein høg norsk produksjon av potet, slik at me òg på dårlege dagar og i dårlege tider har potet på bordet.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [17:37:20]: Statsråden nevnte i sitt innlegg at det er forbrukeren som må betale. Vi lever i en dyrtid, og mange forbrukere sliter med å få endene til å møtes. Under denne regjeringen har strømprisene økt formidabelt, gjentatte rentehevinger har gjort lån dyrere, og drivstoffprisene har vært historisk høye. Dette har sammen med økte målpriser ført til høye matvarepriser, og køene hos matsentralene har etter alle solemerker aldri vært lengre. Økte priser på mat og drivstoff og rentehevinger er noe mange har fått føle på kroppen den siste tiden. Vanlige folk har vært nødt til å oppsøke matsentralene for å få økonomien til å strekke til. Det nærmer seg nå jul. Dagligvarebransjen har i tidligere år redusert prisene og hatt priskrig som gagnar forbrukerne. Vil statsråden før årets jul, som sin forgjenger Sandra Borch, si at priskrig om billig mat er respektløst og en uting?

Statsråd Geir Pollestad [17:38:23]: Eg trur det er viktig å rydda litt i logikken her. Når me gjennom dei to siste åra har auka budsjettstøtta over jordbruksavtalen med 54 pst., er det nettopp eit grep for å halda matvareprisane i Noreg nede. Når me har innført ein fastpris på straum for jordbruket på 70 øre, er det nettopp for å halda matvareprisane nede. Så merkar eg at Framstegspartiet stemmer mot den inngåtte jordbruksavtalen og kuttar i støtta. Kven må betala det? Eg vil gå ut frå at det er norske forbrukarar.

Eg er bekymra for konkurransen i daglegvaremarknaden, som eg meiner er for dårleg. Den jobbar me med å styrkja. Eg har tidlegare sagt at norske daglegvarekjeder må få selja for så låg pris som dei måtte ønskja, utan at eg skal blanda meg inn i det, men eg vil åtvare mot eit system der ein gjer andre varer dyrare for å finansiera priskrig på nokre varer.

Presidenten [17:39:26]: Replikordskiftet er omme.

Per-Willy Amundsen (FrP) [17:39:52]: Det er nesten vanskelig å begripe hvordan det er mulig å flytte på 22 mrd. kr i en budsjettavtale uten å klare å finne en eneste krone ekstra for å styrke vårt politi. Det skjer altså i en situasjon hvor politiet forteller at de står i en budsjettkrise, hvor politidistrikter over hele landet roper varsku, og hvor ungdomskriminaliteten øker. Det er en utvikling med flere skyteepisoder som knyttes til

kriminelle miljøer i utlandet. En bombe har gått av i Drøbak. Vi opplever at politifolk slutter i jobben, rett og slett fordi de går lei. Presset blir for stort. Illevarslende spørreundersøkelser blant ansatte i politiet viser at en ganske faretruende stor andel politifolk vurderer å slutte i jobben.

Vi snakker om den største krisen politiet har stått i i dette årtusenet. Det er ingen overdrivelse. Sist politiet sto i en situasjon som var noe i nærheten av dette, var i 2005. Da manglet politiet flere hundre millioner kroner. Da stilte Fremskrittspartiet opp i forbindelse med revdert nasjonalbudsjett og sørget for å få på plass 0,5 mrd. kr ekstra til politiet. Den gangen ryddet Fremskrittspartiet opp. Nå har ikke Fremskrittspartiet gjennomslag, for det er et annet parlamentarisk grunnlag.

Dette parlamentariske grunnlaget klarer altså å prioritere klimatiltak i milliardklassen – noen av disse tiltakene er nesten uforståelige – men de klarer ikke å finne de pengene som er nødvendig for å sikre at staten er i stand til å ivareta den aller, aller viktigste oppgaven, som er å trygge borgerne. Hele statens legitimitet hviler på vår evne til å beskytte norske borgere mot indre og ytre fiender, men det klarer man altså ikke å levere på. Det er nesten utrolig.

Man må lete med lys og lupe for å finne noe som er i nærheten av en styrking innenfor politidelen av budsjettet, og jeg klarte å finne det: 5 mill. kr til et nasjonalt kompetansesenter innen hatkriminalitet. Det er det man finner penger til når det gjelder politiet – ikke til operativ drift. Det er politifolk som forteller at de mangler gode IT-systemer som gjør dem i stand til å løse oppgaver raskt og effektivt, og at de har IT-systemer som i tid går tilbake til OL på Lillehammer. Dette er IT-systemer som er avleggs, og som trenger store investeringer for å bli godt operative igjen. Det er rett og slett en krise, og i den situasjonen finner man altså ikke én krone mer.

Jeg har litt politisk hukommelse, og jeg husker at de samme partiene – de som er regjeringspartier i dag – både i forrige stortingsperiode og i stortingsperioden før, sto og klagde over regjeringen, som den gang bygde opp norsk politi med over 2 500 flere ansatte. De klagde over at regjeringen den gangen ikke gjorde nok for å styrke politiet. Jeg er enig – vi skulle gjort enda mer. Jeg skulle gjerne gjort enda mer, men vi styrket i hvert fall politiet med over 2 500 stillinger.

Fasiten er så langt, ifølge tallene som kom ved utgangen av oktober i år, at man har nedbygd norsk politi med 479 stillinger bare i politidistriktene. Det tilsvarer nesten et helt kull på Politihøgskolen. Jeg kan ikke skjønne at det på vegne av regjeringspartiene lenger går an å snakke om justispolitikk med noen som helst troverdighet, når man ikke klarer å løse den situasjonen

politiet står i. Politiet selv advarer: Vi er på vei mot svenske tilstander.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [17:45:10]: Det er synd at statsråd Pollestad har gått, for jeg hadde tenkt å beskytte ham med at det fortsatt dyrkes korn på Eidsvoll – mye korn! Men dere som kjenner ham, får hilse ham. Jeg bor nemlig der.

Vi er heldige i Norge. Vi lever i et land med helsetjenester av høy kvalitet. Det å vite at noen er på vakt for oss hele tiden, rører ved noe av det aller viktigste i oss. Men vi lever i urolige tider, og behovet for å føle trygghet her hjemme blir kanskje enda viktigere for oss alle, og særlig for dem som har kommet hit som flyktninger fra land med krig og uro. Da er det alvorlig at vi har en regjering som ikke klarer å skape nok trygghet for rask helsehjelp for folk.

Flere pasienter venter veldig lenge – enda lenger enn før – på behandling. Kreftpasientene opplever at kreftbehandlingen tar lengre tid enn den skal, og mange mennesker opplever å vente på helsehjelp langt utover den tiden det er forsvarlig å vente. Pilene peker feil vei i norsk helsetjeneste. Nå er det alvor.

I Høyres alternative budsjett er sykehusene en av våre viktigste satsinger. Vi legger inn 1 mrd. kr mer enn regjeringen og SV for å gjøre den offentlige helsetjenesten bedre. Samtidig er vi helt tydelige på at skal vi klare å redusere ventetidene for pasientene, må vi også ta i bruk mer av den ledige kapasiteten som finnes hos private og ideelle. Vi mener sykehusene må øke sitt kjøp av privat kapasitet med 300 mill. kr. Med Høyres budsjett ville mange sluppet å vente så lenge. De kunne kommet tilbake til jobb eller fortsatt utdanningen sin og fått økt livskvalitet i hverdagen. Det viktigste for pasienter som trenger behandling, er ikke om de får det på et offentlig, privat eller ideelt drevet sykehus. Det viktigste er raskest mulig hjelp når sykdom rammer og hverdagen blir utrygg.

Er mer penger hele løsningen på utfordringene i norsk helsetjeneste? Svaret på det er nei, men den største utfordringen er at Støre-regjeringen ikke evner å styre sykehusene på en forutsigbar og stødig måte. Det er først ved ikke fullt ut å kompensere for lønns- og prisvekst i 2022, som bidro til at flere sykehus gikk inn i 2023 med underskudd. Dernest bommet regjeringen grovt på prisanslaget i budsjettet for inneværende år, og sykehusene fikk ikke avklart sitt økonomiske handlingsrom før i mai i år. Dette skapte store utfordringer for sykehusene og er en situasjon de drar med seg videre inn i 2024. Mange sykehus styrer mot underskudd og varsler krevende kutt.

Det er et stort feilgrep at regjeringen gjør det mindre lønnsomt for sykehusene å behandle pasienter. Da vi satt i regjering, økte den innsatsstyrte finansieringen, og

vi fjernet aktivitetstaket for sykehusene. Det gjorde at sykehusene kunne øke aktiviteten. Det sikret flere pasienter behandling og kortere ventetider. I en tid hvor ventetidene for pasientene øker i alle deler av helsetjenesten, gjør regjeringen det mindre lønnsomt for sykehusene å behandle flere pasienter.

En kirurg på et offentlig sykehus jeg snakket med, var helt tydelig på at det er motiverende for helsepersonell at sykehusets økonomi blir bedre når de har lørdagsåpent på operasjonsstuen og langåpent på enkelte kvelder. Selvfølgelig er det også motiverende at de hjelper flere mennesker raskere.

Det nærmer seg jul. Det er en tid som veldig mange gleder seg til, men det er også mange som gruer seg, og noen gruer seg ekstra. Støre-regjeringen har, med støtte fra budsjettpartner SV, med sin ideologiske motstand mot private, bidratt til at flere hundre behandlingsplasser innenfor rus og psykisk helse er lagt ned. De mest sårbare og svakeste pasientene i vårt samfunn henvises nå til stadig lengre køer. Det må derfor være lov å spørre hvor langt regjeringen er villig til å gå i sin ideologiske motstand mot private helsetilbud, på bekostning av sårbare pasienter som trenger helsehjelp. Jeg er oppriktig bekymret for at rusomsorgen nå går mot en nedtrapping.

Høyres viktigste mål i helsepolitikken er å skape pasientens helsetjeneste, og i et nøkternt og ansvarlig budsjett har vi funnet rom til å styrke sykehusene med 1 mrd. kr mer enn regjeringen, med en tydelig beskjed om at vi også vil la de private få lov til å bidra.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [17:50:37]: Mange innbyggere kjenner på kroppen at vi lever i en tøffere økonomisk tid. Det bærende for denne regjeringens arbeid er at vi skal hjelpe folk med å komme gjennom den på best mulig måte. Dessverre finnes det ingen lett kvikkfix på denne utfordringen. På den ene siden må vi unngå å gjøre for mange tiltak som setter fart på prisstigningen og rentevæksten, og på den andre vil vi at folk får beholde jobbene sine og enda flere enn nå får erstattet ytelse med inntekt fra eget arbeid.

Gode barnehager er viktig for at vi skal fortsette å være et land med små forskjeller. Samfunnet vinner på at flest mulig unger går i barnehage. Fra 1. august reduserer vi maksprisen kommunene har lov til å ta i foreldrebetaling, til 2 000 kr. Aldri før har maksprisen for barnehage vært så lav. En familie med ett barn i barnehage vil spare 11 000 kr i året. Familier med to barn i barnehage vil spare 18 700 kr. Sammenlignet med prisnivået fra Solberg-regjeringen er besparelsene for familiene enda større. For de 189 mest spredtbebygde kommunene blir maksprisen 1 500 kr. I tillegg innfører vi gratis halvdagsplass i SFO for barn i 3. klasse. Dette hjelper småbarnsfamiliene økonomisk. Det gjør at flere unger kan delta i

fellesskapet. Det gjør at foreldrene kan være i jobb, og det kan bidra til at flere vil bo i distriktene.

Altfor mange barn og unge forteller at de ikke er motivert, og at de kjeder seg på skolen. Det påvirker læringen deres. Andelen barn som strever og ikke lærer nok på skolen, øker. Det er en trend vi er nødt til å snu. Vi skal sørge for en mer praktisk og variert skolehverdag. Praktisk opplæring er viktig fordi unger lærer best på forskjellige måter, og fordi vi lærer bedre når vi kan ta på ting og se med egne øyne hvordan de virker. Praktisk læring handler også om at elevene ikke bare skal lese om fotosyntesen i en bok, men også kunne se ekte planter vokse på pulten foran seg.

Det er ikke sånn at lærerne våre kjemper imot dette. Tvert imot: Mange lærere ønsker å få til mer praktisk læring, men de mangler ofte utstyr eller plassen de trenger for å kunne gjøre dette. Regjeringen foreslår at 127 mill. kr gis til kommunene i et øremerket tilskudd fordelt etter elevtall. Skolene kan bruke pengene som hjelp til å kjøpe en utstyrspakke og apparater for mer praktisk læring. Regjeringen foreslår samtidig en rentekompensasjonsordning med en låneramme på totalt 8 mrd. kr over åtte år til kommuner som ønsker å investere for en mer praktisk skole.

Vi vet at det er en nedgang i norske elevers leseferdigheter, at lesevanene har endret seg over tid, og at elever leser på skjerm i større grad enn før. Mange skoler jobber godt med lesing, men vi vet også at det er viktig at lærerne har den rette kompetansen. Derfor foreslår regjeringen 17,5 mill. kr til kompetansetiltak nettopp til dette formålet.

Selv om vi skal omfavne teknologi som bidrar til økt læring og utvikling, er det samtidig sånn at altfor mange unger opplever at digitale enheter forstyrrer læringen deres. Digitale enheter er i tillegg en arena for mobbing og kan skape mer utenforskap. Digitale enheter gir også utfordringer for mange foreldres involvering. Jeg er derfor glad for at det er satt ned et skjermbruksutvalg som skal gi oss bedre kunnskap om hvordan barn og unges skjermbruk påvirker bl.a. læring. De første temanotatene fra utvalget kommer allerede 15. desember.

Det å ha en jobb å gå til betyr mye for den enkelte og for samfunnet som helhet. Arbeid til alle er kjerneoppgaven til denne regjeringen. Norge har historisk lav arbeidsledighet. Likevel må vi fortsette å øke innsatsen for at flere skal kvalifisere seg til arbeidsmarkedet. Regjeringen foreslår å bruke 485 mill. kr for at flere skal bli kvalifisert til en læreplass og til arbeidet med å få flere læreplasser. Vi foreslår å øke tilskuddet til fagbrev i jobb til 83,2 mill. kr. I den nye opplæringsloven, som trer i kraft fra neste høst, innfører vi bl.a. en fullføringsrett og rett til yrkesfaglig rekvalifisering. Det vil bidra til at flere fullfører og oppnår studie- eller yrkeskompetanse.

Oppsummert: Økt deltakelse i barnehage og SFO og mer praktisk og aktiv skole gir bedre grunnlag for mestring og mulighet for et godt og fritt liv for den enkelte innbygger. Derfor satser regjeringen kraftfullt på dette, samtidig som vi reduserer familiers kostnader i en utfordrende økonomisk tid.

Presidenten [17:55:39]: Det blir replikkordskifte.

Margret Hagerup (H) [17:55:57]: Regjeringens største skolesatsing er 1,33 mrd. kr til et såkalt grendeskoletillegg. Regjeringen jobber for at vi skal ha viktige tjenester nær folk, sa kunnskapsministeren forrige uke da hun ble utfordret på dette. En regjeringskollega fra Senterpartiet sa i dag at dette grendeskoletillegget skal redde nærskolene, men ikke et ord om betydningen av kvalifiserte lærere.

Senterparti-ordfører Marte Larsen Tønseth fra Innlandet kaller grendeskoletillegget for symbolpolitikk. Ordføreren, som ansvarlig skoleeier, står i tøffe lokale vurderinger for å sikre elevene et godt skoletilbud, og hun sier til NRK at en stor skole skal sikre nok lærere for fremtiden og dermed bedre kvalitet for elevene. Regjeringen smører 1,33 mrd. kr vilkårlig ut over Skole-Norge. Samtidig snakker de om bekymring for nedgang til lærerutdanningene, men en gjør lite med dette i budsjettet. Hvorfor prioriterer ikke regjeringen tiltak for å få flere kvalifiserte lærere i skolen i budsjettet?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [17:56:57]: Jeg er uenig med representanten i at denne regjeringen ikke gjør nok for å få flere kvalifiserte lærere i skolen. Kvalifiserte lærere er avgjørende for å sikre at alle unger skal få best mulige vilkår for å lære, utvikle seg og oppleve mestring. Vi jobber med flere grep for å få flere til å ville bli lærer og for å beholde dyktige lærere. Blant annet er vi i gang med en rekrutteringsstrategi sammen med partene i arbeidslivet og andre sentrale aktører i sektoren. Den vil vi legge fram i februar.

Vi er opptatt av å videreutvikle og satse på etter- og videreutdanningen for lærere i skolen og barnehagene, og neste år skal vi bruke hele 2,6 mrd. kr på dette. Vi er også i gang med å vurdere hvordan et nytt, helhetlig system for kompetanse og karriereveier i barnehager og skoler skal se ut, sånn at lærere og andre ansatte skal få muligheten til å fordype og utvikle seg gjennom hele yrkeslivet. Dette arbeidet setter vi nå i gang med, i samarbeid med partene.

Margret Hagerup (H) [17:58:00]: Jeg hører mange ord om ting som skal skje, men det er jo en vente-og-seholdning. En har lovfestet at en må ha lærerutdanning for å bli ansatt i skolen, og ministeren har sagt at det vil bidra til at barn får god opplæring av lærere med lærer-

utdanning og til å øke statusen til læreryrket. Det gjør likevel ikke at en får flere kvalifiserte lærere i klasserommet. Jeg la merke til at statsråden i innlegget sitt snakket veldig mye om en praktisk og variert skole, men hun sa ingen ting om betydningen av lærere for å få til nettopp dette.

Partene i arbeidslivet, altså både Unio og Utdanningsforbundet, har vært tydelig på at de synes det er veldig bra at en bevilger mer til utstyr, men det hjelper svært lite hvis det ikke investeres i å ha kvalifiserte lærere i klasserommene som kan bruke sin undervisningspraksis for å få en mer praktisk og variert skolehverdag. Det er jo i budsjettet regjeringen velger å prioritere, ikke bare å ha strategier, så hvorfor velger ikke regjeringen å prioritere faktiske midler i budsjettet til å løfte læreryrket?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [17:59:00]: Jeg er uenig med representanten i at det er en vente-og-se-holdning. Er 2,6 mrd. kr til etter- og videreutdanning av lærere i barnehage og skole en vente-og-se-holdning? Jeg stiller meg også undrende til Høyres prioritering i sitt budsjett. De kutter fylkeskommunenes budsjett med 1 mrd. kr. Det tilsvarer over 1 000 årsverk i videregående skole. Vi vet at fylkeskommunene ikke har flust av penger fra før av, så hvor kommer kuttene da? Bli det bedre eller mer kvalifiserte lærere med kutt på 1 mrd. kr i fylkeskommunene?

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Margret Hagerup (H) [17:59:36]: Jeg registrerer at ministeren prøver å spørre Høyre om hva vi mener, i stedet for å svare på spørsmålet. Jeg har ennå ikke hørt om et eneste konkret prosjekt for å sikre at en får flere kvalifiserte lærere i skolen. En snakker om en strategi, og det er bra. En skulle jo tro en hadde brukt litt av tiden i opposisjon til å utvikle ny politikk og ha noen gryteklare løsninger. En tillitsreform må også være en del av det å faktisk ha ting en setter i gang når en får makt.

Lærerspesialistordningen er en ordning mange lærere etterspør. På Universitetet i Stavanger er det nå første høst de ikke har oppstart av lærerspesialistordningen. Hvor lenge skal pedagogstudentene og andre måtte vente på at regjeringen får på plass en ordning som nå ikke eksisterer?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [18:00:27]: Det er allerede et stort arbeid som foregår knyttet til nettopp å satse på å få flere til å bli lærer og for å beholde dyktige lærere. Det mener jeg er en utrolig viktig satsing. Blant annet rekrutteringsstrategien er det viktig at vi nå får i

gang og legger fram allerede i februar. Jeg deler representantens engasjement der, men vi er nok uenige om virkemiddelbruken, for jeg tror neppe at et kutt på hele 1 mrd. kr i fylkeskommunene vil føre til at flere ønsker å stå i yrket når de får færre kollegaer.

Grete Wold (SV) [18:01:16]: Som statsråden tok opp i sitt innlegg, har vi nå sikret gratis halvdagsplass i SFO også for tredjeklassinger. Det er viktig for familiens økonomi, som statsråden nevnte, og også for likestillingen, men først og fremst er det viktig for barna, som får muligheten til å være med på leken helt til den er slutt på ettermiddagen.

SV jobber hardt for å rulle ut denne reformen i opposisjon. Det ligger da i kortene at vi i forhandlingsrommet neste år vil bringe fjerdeklasse inn på bordet. Jeg regner med at statsråden er enig i betydningen av SFO og også vil gjøre sitt beste for at det kan bli en realitet ved neste års budsjett.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [18:01:55]: Jeg er enig med representanten i at det er et veldig viktig grep som er gjort over flere år av SV og regjeringen sammen, for å sikre at flere barn får delta i den viktige fellesskapsarenaen som SFO er etter skoletid, og slippe å stå utenfor porten mens kompisene og venninnene får fortsette med SFO-lek. Jeg er utrolig glad for det samarbeidet. Jeg venter spent på fortsettelsen, men vil ikke forskuttere neste års statsbudsjett allerede nå.

Grete Wold (SV) [18:02:26]: SFO er selvfølgelig viktig. Så er det selvfølgelig også viktig at elevene føler trygghet og mestring i skolehverdagen. Nylig fikk statsråden en rapport som foreslår noen endringer i det med prøver og testing i skolen. Statsråden har tatt den imot med et åpent blikk, har jeg oppfattet i media. Den viser at mye av det som skjer i dag, ikke er helt sammenhengende og heller ikke gir lærerne den støtten som de faktisk etterlyser og trenger i skolehverdagen. SV har i sitt alternative budsjett også benyttet anledningen til å spare inn en del millioner ved faktisk å utvikle noe av dette test- og prøveregimet.

Tenker statsråden nå at det er på tide å utvikle nasjonale prøver i barne- og ungdomsskolen?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [18:03:11]: Jeg mener den gjennomgangen som nå ble foretatt av kvalitetsvurderingsutvalget, er veldig viktig. Når skolene har forandret seg mye de siste 20 årene, er det å faktisk ta et kritisk blikk på hvordan man vurderer ressursene i skolen, veldig viktig.

Jeg registrerer at et flertall i utvalget har gått inn for å utvikle eksamen i grunnskolen, men samtidig har de gått inn for å beholde f.eks. de internasjonale prøvene vi

har, og også beholde de nasjonale prøvene, da med en annen innretning. Dette er noe vi vurderer, men jeg må si at det for meg personlig nok sitter langt inne å avvikle eksamen i grunnskolen. Jeg ser også at den kan ha store fordeler knyttet til rettssikkerhetsperspektivet til den enkelte elev.

Hege Bae Nyholt (R) [18:04:20]: Matkøene i Norge vokser. Stadig flere søker hjelp, og veldig mange av dem som står i dagens matkøer, har barn i skolen. Gratis skolemat ville sikret at alle barn i skolen fikk gratis og næringsrik mat hver skoledag, noe som er nødvendig for både læring og trivsel, som ville lettet bekymringen for både barn og foreldre, og som ville motvirket utenfor-skap.

Statsråden og jeg har nylig hatt en runde på dette i Stortingets spørretime med bakgrunn i at det heller ikke i år ble satt av midler til gratis skolemat i statsbudsjettet, til tross for lovnadene i Hurdalsplattformen. I spørretimen svarte statsråden at det var nødvendig å hente inn mer kunnskap før man i det hele tatt kunne ta stilling til om gratis skolemat kan bli en nasjonal ordning. Mitt spørsmål til statsråden er om et sånt kunnskapsgrunnlag vil være på plass i tide til å sikre gratis skolemat på nåværende regjering sine siste budsjettmulighet i 2025.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [18:05:11]: Jeg er enig med representanten i at skolemat er et veldig bra tiltak i skolen, men det handler om prioriteringer, og denne gangen har en valgt å prioritere barnehagepris. Vi vet at det betyr mye for foreldrene å faktisk få 1 000 kr mer å rutte med i måneden. Jeg tenker at det er et viktig skritt for nettopp å møte foreldrene i den krevende økonomiske tiden som er nå, spesielt når en har barn.

Presidenten [18:05:44]: Replikordskiftet er avsluttet.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Helge André Njåstad (FrP) [18:05:59]: Samtidig som me behandlar statsbudsjettet i denne salen, sit nyvalde kommune- og fylkespolitikarar rundt om i kommunestyre og fylkesting og behandlar budsjetta sine for dei neste fire åra. Bakteppet der er at det er krevjande tider, ein må gå langt tilbake for å finna ein meir krevjande situasjon for dei nyvalde enn det som ein no ser. Bakgrunnen er at veldig mange av dei nyvalde har overteke etter raud-grøne kommunar som har valt å ikkje effektivisera, som har sendt rekninga til innbyggjarane i form av auka eigedomsskatt, kombinert med at dei møter ei regjering som ikkje har lyst til å satse på kommuneøkonomi. Heller ikkje budsjettpartner SV har funne grunnlag for å auka kommuneøkonomien

med ei einaste krone i det forliket som no er lagt til grunn. Heldigvis har kommuneøkonomien vore sterk under dei åtte åra med borgarleg fleirtal, sånn at kommunane har bygd opp store fond og kan tæra på dei, men det er ikkje noko gunstig å vera kommunepolitisk og ha lyst til å innfri valløfta når ein ser kva rammer ein får stilt til rådighet av stortingsfleirtalet i dag.

Men det er ikkje berre kommunar som har det krevjande økonomisk om dagen. Vanlege folk har det framleis krevjande. Dei opplever at matvareprisane aldri har vore høgare. Viljen til å setja ned matmomsen er ikkje til stades i denne salen med mindre ein kjem frå Framstegspartiet.

Straumprisane har vore problematiske lenge, det er dei framleis. For oss som ligg i prisområde i lag med Sør- og Vestlandet, er det veldig krevjande for næringslivet, veldig krevjande for dei som har hytte, og det er krevjande for kommunar å betala straumrekninga, i tillegg til at vanlege folk som betalar straumrekninga si, sjølv med straumstønad opplever at straumen er dyr.

Drivstoff – når presidenten er frå Senterpartiet, skulle ein jo tru at bensinprisen skulle setjast ned, i alle fall når dei sa at det var uaktuelt å sitja i ei regjering der ein hadde bensinpris over 20 kr. No har vel Senterpartiet knapt sete ein dag i regjering med bensinprisar lågare enn 20 kr, berre nokre få dagar, så det er dyrt å vera frå Distrikts-Noreg og måtta fylla på tanken.

På toppen av dette stig renta for vanlege folk. Ein skulle jo tru at statsbudsjettet skulle ha teke tak i nokon av desse kvardagsutfordringane som vanlege folk har, men det ser me ikkje spor av. Det er liten vilje til å koma vanlege folk i møte, og difor er det òg lite begeistring for det statsbudsjettet som det no er vorte einigheit om, ute i den verkelege verda. Blant dei raud-grøne her i salen seier ein at eit godt budsjett er vorte betre. Eg trur ein skal langt utanfor dette huset og denne salen for å finna vanlege folk som opplever at det opphavlege budsjettet var godt, og at forliket er vorte betre. Dei opplever at det er krevjande å få endane til å møtast. Difor er Framstegspartiet sitt alternative budsjett eit langt betre budsjett for folk flest.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [18:09:13]: Representanten Bru sa i replikkvekslingen i dag at hun ville ta avstand fra at Høyres leder latterliggjorde distriktspolitikken i sin bok. Vel, da må vi se på hva som står i boka. Blant annet står det at det i distriktene må bli mulighet til å finne en ny kjæreste uten å bli det store samtaleemnet i bygda. Videre hevdes det at sentralisering skaper større reaksjoner i Norge enn i andre land, og at det som skiller Norge mest fra andre land, er at sentraliseringen av enkelte framstilles som politikerskapt.

Videre står det at tidligere Høyre-leder Jan Petersen pleide å si litt muntert at han som partileder møtte og snakket med veldig mange forskjellige mennesker med ulike meninger og erfaringer, men han hadde fortsatt til gode å treffe på ett misfornøyd offer for sentraliseringen.

Hvis Høyre hadde fått vedtatt sitt forslag til statsbudsjett, tror jeg det hadde blitt temmelig mange misfornøyde ofre for sentralisering. Jeg tror at mange hadde blitt frustrert hvis man innførte en milliardøkning i drivstoffavgiftene. Jeg tror at mange ville blitt frustrert dersom man i stedet for å ha gratis ferjer langs store deler av kysten, gjeninnførte betaling.

Jeg tror det er mange som setter pris på at det i distriktskommunene nå blir halvert barnehagepris. Jeg tror at hvis man tar bort grunnskoletilskuddet, som skal redde nærskolene, og man opplever at flere nærskoler blir lagt ned, er det mange familier som kommer til å føle seg som et offer for sentralisering. Jeg tror at hvis man fjerner pengene til lokale fellingslag for rovdyr, vil mange synes det er urettferdig at kommunene blir sittende med regningen for en oppgave de er pålagt av staten, sånn at de må kutte i det lokale barnehagetilbudet, eldretilbudet, skoler eller støtte til de lokale idrettslagene. Jeg tror at det er mange som vil synes det er svært uheldig hvis man innfører nesten 1 mrd. kr i avgifter på norsk mat og norsk matproduksjon.

Det er mulig å snu sentralisering til desentralisering, og det er et politisk ansvar. Regjeringen er allerede godt i gang. I norske distriktskommuner var befolkningsveksten i fjor den høyeste som noen gang er registrert av SSB, og SSB fastslår at utviklingen bare har blitt forsterket i inneværende år. Den siste tiden har vi også sett et innenlandsk flytteoverskudd til de minst sentrale kommunene i Norge. Så denne regjeringen tror det er mulig å snu sentralisering til desentralisering, og vi er i ferd med å gjøre det.

Eigil Knutsen (A) [18:12:25]: Jeg skal bare gjøre Stortinget oppmerksom på at forslag nummer 74, som er flertallspartiernes forslag til rammevedtak, har blitt endret. Det er en liten sak, og det er en inkurie. Det er at hele kostnaden ved å gjennomføre gratis halvdagsplass i SFO fra og med neste skoleår er lagt på kommunerammen, nummer 18, 880 mill. kr, mens 23,7, for å være nøyaktig, av de millionene skal legges på rammen til utdanning og forskning, sånn at vi også kan utvide dette viktige velferdstilbudet til de private skolene.

Anne Kristine Linnestad (H) [18:13:29]: I ett av verbalforslagene som ble lagt fram i enigheten mellom regjeringspartiene og SV, ber de regjeringen om å utrede konsekvensene ved å innføre sterke statlige føringer innenfor VA-sektoren, med tiltak som kan stimulere til mer interkommunalt samarbeid, samtidig som selvkost skal være et viktig prinsipp i vurderingen.

Den 9. november la Høyre fram et helhetlig representantforslag om framtidig finansiering av VA-sektoren, hvor vi foreslår en insentivordning for bredt samarbeid mellom kommuner og i større regioner, der det er hensiktsmessig. Vann- og avløpssektoren er i dag i hovedsak organisert innenfor den enkelte kommune, og i 2020 var det 279 kommuner som ikke hadde etablert noe samarbeid med andre innen vann- og avløpssektoren.

Rapporter viser at samarbeid mellom kommuner og organisering i større enheter kan forventes å gi bedre vann- og avløpstjenester per gebyrkrone. En mer effektiv drift og organisering innenfor større enheter kan derfor bidra til at gebyrene for den enkelte husstand går ned. Det vil bety mye i en tid hvor alt annet blir dyrere.

Det er på høy tid at kommunene blir motivert til å samarbeide langt mer, og jeg håper derfor at jeg kan tolke dette verbalforslaget som støtte for i hvert fall den delen av representantforslaget vårt. Høyre har lagt inn 20 mill. kr til en slik insentivordning i sitt alternative budsjett, for kommunene har egentlig ikke mer enn tiden og veien dersom vi alle skal fortsette å ta rent vann i springen som en selvfølge, også etter 2035.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [18:15:35]: Trygghet handler om å få hjelp når man blir syk. Man skal faktisk være trygg på at man får behandling i rett tid, og på at kvaliteten på helsetjenesten man får, er god.

Med denne regjeringen øker køene, og det er virkelig et tankekors at man selv med store skatteskjerpelser som gir inntekter fra næringslivet, og en ekstraordinær arbeidsgiveravgift som gir en inntekt på 10 mrd. kr, ikke klarer å få løst helsekøene i sykehusene. Nei, tvert imot: De øker.

Den gjennomsnittlige ventetiden innen man får helsehjelp, har økt med 72,6 dager, og det er en økning på 7 dager – altså en uke – sammenlignet med i fjor. Økningen gjelder i alle sektorer. Den gjelder innen psykisk helse, rusbehandling og behandling av somatiske lidelser. Også fristbruddene har økt med 3,3 prosentpoeng i fjor og ligger på 10,8 pst. i år. Fristbrudd handler om at man er prioritert for helsehjelp, at man har en lidelse som gjør at man skal behandles innen en viss tid og få en dato for det, men nå lever veldig mange med usikkerhet. De har rett og slett ikke fått datoen for behandling.

Med alle milliardene som SV fikk disponere i budsjettforliket, er det ganske skuffende at sykehusøkonomien ikke er prioritert med en krone.

Køer og fristbrudd setter tilliten til det offentlige på prøve. Antall private forsikringer øker innen helse, og nå har rundt 750 000 nordmenn privat helseforsikring. For å unngå en fullstendig todeling av velferdstilbudet, der noen kjøper seg ut av køer til mer og bedre tilpassede

tjenester for den enkelte, mener vi at alle bør få den valgfriheten.

Undersøkelser viser også at 40 pst. av dem som er uføretrygdet, har en psykisk lidelse. Én av ti ungdommer har en spiseforstyrrelse, og én av fem får en depresjon i løpet av livet. Derfor er det utrolig viktig å ha en effektiv psykisk helsehjelp, og da må vi må ta alle krefter i bruk.

Høyre styrker økonomien i sykehusbudsjettene med 1 mrd. kr. Vi vil bruke ledig kapasitet ved private og ideelle organisasjoner til å redusere ventetider, og vi øremerker 300 mill. kr nettopp til kjøp av denne kapasiteten, for Høyre er opptatt av behandling til rett tid og å få ventetidene ned.

Seher Aydar (R) [18:18:49]: De økonomiske forskjellene fortsetter å vokse, og folk gruer seg til å trekke kortet i betalingsautomaten enten det er på butikken eller sykehuset. Halvparten av befolkningen har ikke økonomisk trygghet lenger. Økonomisk usikkerhet betyr noe for helsen til befolkningen. Folk med dårlig råd har både dårligere helse og dårligere tilgang på helsetjenester. Nå er det på tide at regningen sendes til de aller rikeste, ikke til de sykeste. I en tid der mange opplever at pengene ikke strekker til, må helsehjelp bli billigere, ikke dyrere.

Rødt foreslår å kutte egenandelstaket for helsetjenester med over 1 000 kr. Det betyr at man maksimalt skal måtte betale 2 000 kr for helsehjelp i året. Det vil kutte utgiftene til over 1,5 millioner personer. Vi vil også sikre barn gratis helsehjelp fram til 18 år.

Rødt senker også ikke møtt-gebyret. Dette gebyret er ikke evaluert. Det er altså ikke kjent om det fører til økt oppmøte, eller om det kan være andre tiltak som har større effekt. Men det vi vet, er at gebyret er vurdert å være en pasientsikkerhetsrisiko. Det betyr egentlig at gebyret kanskje funker, kanskje funker ikke for å få oppmøtet opp, men det funker i hvert fall ikke når det gjelder pasientsikkerheten. Det er det gebyret Høyre velger å øke i sitt alternative budsjettforslag. Derfor vil jeg la det være klart at jeg vet at Høyre går i helt feil rett retning, men jeg forventer noe annet av denne regjeringen. Jeg forventer at de feier Høyre-politikken helt ut av regjeringskontorene. Da må helsehjelp bli billigere.

Vi kan ikke si at alle mennesker i Norge har lik tilgang på helsehjelp. Vi kan ikke gjøre det så lenge egenandelene er en barriere for mange. For mange mennesker betyr det at hvis man ikke kan betale, ender regningen hos inkassoselskaper som legger på tusenvis av kroner i ekstra gebyrer. Vi kan ikke leve med at folk går til grunne av regningsbunken fra dem som egentlig skulle hjelpe folk på beina.

Forskjellene i samfunnet kommer også til uttrykk i munnen, altså tennene. Det er fordi tennene ikke be-

handles som en del av kroppen. I Rødts budsjettforslag innfører vi en egenandelsordning også for tannhelse, som en start på en tannhelsereform med mål om at tennene behandles som en del av kroppen. Reformen innføres ved å ta deler av regningen for dem som har de største utgiftene.

Egenandelstaket øker i en tid der flere står i en økonomisk usikker situasjon på grunn av prisstigning, dyre strøm og gjentatte rentehevinger, og det merkes spesielt godt for pensjonister, folk på AAP, uføretrygdede og alle dem som må jobbe redusert på grunn av dårlig helse – alle dem som velferdsstaten er til for å trygge. Da er det enda viktigere at helsehjelp blir billigere, ikke dyrere, og jeg håper at vi framover kan se en annen retning, der regningen ikke sendes til de aller sykeste gang på gang.

Alfred Jens Bjørlo (V) [18:22:02]: For eit par veker sidan, midt i budsjettforhandlingane mellom regjeringspartia og SV, heldt riksrevisor og tidlegare sentral Arbeidarparti-politikar Karl Eirik Schjøtt-Pedersen ein tale der han gjekk uvanleg langt i å «slå alarm» på vegner av framtidige generasjonar. Korleis skal vi som nasjon klare framtidens økonomiske utfordringar, spurde Schjøtt-Pedersen. Har vi ei «norsk sjuke» der vi vegrar oss mot å redusere utgiftene, rett og slett fordi vi trur oljepengane gjer det mogleg å la vere?

Om det var tvil om svaret på det før budsjettforhandlingane, er det iallfall liten tvil om svaret etterpå. Vi får i dag eit statsbudsjett for 2024 som er så å seie kjemisk fritt for prioriteringar, eit budsjett der oljepengane – og dei 9 milliardar ekstra «Trygve-pengane» som dukka opp i helga – blir brukte til å smørje tynt utover til alt, til å leve «i nuet» i staden for å byggje framtida.

Dette går ikkje i lengda. Riksrevisor Schjøtt-Pedersen har diverre rett når han seier at for å finansiere framtidens velferdssamfunn må vi skaffe til vegar rundt 5 mrd. kr kvart år fram mot 2060. Og han har rett når han påpeiker at ein milliard ikkje berre er ein «litt stor million». Nei, det er tusen gonger meir – kvart einaste år.

Dess lenger vi ventar med å ta grep i ein stadig veksande offentleg sektor for å finne desse milliardane, dess verre blir det. Dess større sjanse er det for at vi i framtida i staden må auke skattane, kutte i velferda eller svi av oppsparte pengar, slik at komande generasjonar blir verre stilte enn oss.

For det er ikkje likegyldig korleis kronene blir brukte. Vi må i langt større grad prioritere dei som treng det mest, og dei som skal byggje framtida. Vi må sikre økonomien til dei familiare i vårt eige land som har dårlegast råd, og vi må vise meir solidaritet over landegrensene med dei i verda som har aller minst, eller er i krig.

Vi må vri pengebruken over frå å finansiere ein stadig større offentleg sektor til å leggje til rette for verdi-

skaping over heile landet. Venstre har prioritert slik i sitt budsjett at den ekstra arbeidsgjevaravgifta på kunnskaps- og kompetansebedrifter forsvinn i 2024. Vi har prioritert slik at dei særnorske straffeskattane på norskeigde bedrifter og arbeidsplassar går ned. Vi har prioritert forskning og kunnskap opp – ikkje ned. Det er så ein ikkje heilt veit om ein skal le eller gråte når fasiten etter helgas fest på kammerset i budsjettforhandlingane, der 9 mrd. kr plutsleg dukka opp på nachspielet, er at ein står igjen med éi einaste reell nedprioritering: mindre pengar til næringsretta forskning.

Venstres alternative budsjett prioriterer dei som har minst å rutte med, og såkornet for framtidens velferd. Å prioritere er viktig no i 2023, og det kjem til å bli meir og meir viktig for kvart år framover.

Tage Pettersen (H) [18:25:16]: I nesten hver eneste debatt om økning i barnetrygden forsøker regjeringen å ta æren for det SV forhandler inn. Denne gangen kan vi igjen gratulere SV med å ha vunnet fram med en økning, og nå for dem over seks år.

Regjeringen selv mangler en tydelig prioritering for hvordan de kan hjelpe folk med å betale regningene i en tid hvor alt blir dyrere.

Ubeskjedent nok vil jeg si at den tydeligste løsningen kom Høyre med i sitt alternative budsjett – også denne gangen. Vi foreslår en betydelig økning av barnetrygden og gir skattelette til vanlige folk, noe som gir bedre økonomi for alle familier.

Arbeiderpartiets folk er bitre i både leserinnlegg og kjedeposter i sosiale medier. De er bitre fordi Høyre har en mer omfordelende politikk for barnefamilieene enn de selv har denne gangen.

De siste to årene har de fleste familier fått mindre å rutte med. Prisen på mat og andre varer har økt betydelig, og renten er satt kraftig opp. Ifølge en SIFO-rapport er 153 000 husstander «ille ute» økonomisk.

I midten av oktober leverte regjeringens ekspertgruppe om barn i fattige familier sin rapport. En av deres hovedanbefalinger var at barnetrygden må videreføres og økes. I vårt alternative statsbudsjett øker Høyre barnetrygden, der regjeringen har foreslått en realnedgang. SV sikrer en økning på 200 kr i måneden for dem over seks år.

Høyre hever barnetrygden med 1 000 kr for dem opp til seks år. Samtidig prisjusterer vi den for alle. Det innebærer at alle sitter igjen med mer enn hva regjeringen gir i redusert barnehagepris.

For å hjelpe dem som trenger det aller mest, hever vi også inntektsgrensen for gratis kjernetid i barnehagen, til 800 000 kr per familie. Samtidig faser vi inn rett til barnehageplass for barn født i desember. Dette vil hjelpe mange barnefamilier med å få hverdagen til å gå opp.

På toppen av dette reduserer vi skatten for dem med lave og vanlige inntekter, som innebærer at en vanlig familie vil sitte igjen med rundt 5 000 kr mer.

Uansett hvordan Arbeiderpartiet vrir og vender på det, er faktum at familiene kommer bedre ut med Høyres opplegg, fordi vi gir mer barnetrygd til alle, målrettede reduksjoner til dem som trenger det mest, og skattelette for dem med lave og vanlige inntekter, mens regjeringens politikk ikke treffer dem som trenger det aller mest.

Barnefamilieene fortjener en ny kurs. Vi må gi folk et løft i privatøkonomien og satse på verdiskaping, som gir mer å leve av i fremtiden. Realiteten denne gangen er at barnefamilieene kommer best ut med vårt alternativ.

Frank Edvard Sve (FrP) [18:28:12]: Framstegspartiet prioriterer trygge og sikre vegar. Dei i denne salen som har opplevd alvorlege ulykker i trafikken, dødsulykker og dei tragediane det medfører – for den enkelte, sjølv sagt, men også for familien, lokalsamfunn og heile området rundt noko så alvorleg som dei 116 dødsulykkene som har vore i Noreg i 2022 – veit at dette er noko av det viktigaste vi må prioritere. Når eg då ser statsbudsjettet frå regjeringa, ser eg eit livsfarleg budsjett som ikkje prioriterer samferdsel og trafikktrygging, som kuttar i vegvedlikehald og fører til at vegvedlikehaldsetterslepet aukar med 1,2 mrd. kr. Det vil sannsynleg kunne føre til fleire ulykker, også dødsulykker, og det er ein politikk og ei tilnærming til samferdsel og trygge vegar som er heilt umogleg for Framstegspartiet å støtte.

Vi i Framstegspartiet har vore samferdselspartiet og er det sjølv sagt framleis. Vi prioriterer vegane, vi prioriterer samferdsel, vi prioriterer å byggje trygge, sikre og gode vegar. Difor legg vi inn midlar til å byggje riksvegar, men også støtte til fylkesvegar og ikkje minst vedlikehald. Vi legg inn 1,2 mrd. kr til ekstra vedlikehald. Vi legg inn 500 mill. kr til vedlikehald på fylkesvegane. Vi legg inn 200 mill. kr i støtte til gang- og sykkelveg. Vi legg inn 105 mill. kr til forsterka kantmerking og midtmerking, enkle tiltak som reddar liv kvar einaste dag. Å få midtmerking på plass reddar 40 pst. kontra ikkje å ha noko som helst.

Det å utbetre vegnettet, det å gjere noko med vegskuldrene og sideterreng, er enkle grep som reddar liv. Den siste djupneanalysen av dei 116 dødsulykkene som var i Noreg i 2022, og også mange hundre alvorlege ulykker, viser at det er både vegstandard, bane og ei rekke andre ting som påverkar ulykkene.

Dagens regjering vel altså å bruke 10 mrd. kr på miljø- og klimatiltak, som eg ikkje forstår noko av. Ein sender pengar til utlandet – som ein sikkert kan diskutere mykje – men det å satse på sine egne og byggje trygge og

sikre vegar, prioritere vegvedlikehald, prioritere tryggleiken for folk som ferdast på norske vegar, nei, det gjer ein ikkje. Ein vel altså å kutte i budsjetta.

Det er eit farleg budsjett. Det er eit budsjett innanfor trafikktrygging som ikkje vil føre til færre ulykker – dessverre.

Ingjerd Schie Schou (H) [18:31:28]: Jeg starter der jeg slapp, nemlig om å bruke penger til utlandet – for verden er lokal, og alle som driver med kommunebudsjett nå, vet at det har konsekvenser for lokalpolitikken også.

Høyre vil gi mer til utdanning i utviklingsland. Vi vil gi mer humanitær nødhjelp til dem som trenger det mest, og vi vil sette FN bedre i stand til å gjøre arbeidet sitt med å hjelpe mennesker i nød – litt i motsetning til det regjeringen gjør. De gjør noe, men de reduserer.

Etter pandemien er det fortsatt millioner av barn som ikke har kommet tilbake på skolen. Situasjonen er aller verst for jenter. Å satse på utdanningsbistand er viktig både for hvert enkelt barn og for utvikling av lokalsamfunnet de bor i. Krigen i Ukraina forsterker mange eksisterende globale kriser og skaper nye. FN-organisasjonene trenger mer fleksible midler til å kunne svare raskt på de krisene vi nå ser. Antallet mennesker som trenger humanitær bistand i verden, har økt fra 274 millioner i fjor til 363 millioner i år. Samtidig har kronekursen svekket seg. Det er derfor behov for å øke netto finansiering av humanitær bistand.

Høyre bruker 100 mill. kr på å reversere regjeringens kutt i utdanningsbistanden. Utdanning er en av de viktigste satsingene i utviklingspolitikken for jenters og kvinners frihet og for å få til en utvikling i samfunnet. I vår regjeringstid doblet vi bistanden til utdanning. På to år har Støre-regjeringen mer enn halvert den og trukket tilbake langsiktige forpliktelser Stortinget allerede hadde vedtatt.

Globalt samarbeid er under press. FN er en internasjonal møteplass og et forhandlingssted for utfordringer verden står overfor nå, og de er mange. Det er også en normgivende aktør som gjennomfører helt konkret freds- og utviklingsarbeid. For Høyre er det viktig at vi øker den fleksible kjernestøtten til sentrale FN-organisasjoner. Det gjelder Verdens matvareprogram, FNs barnefond, FNs befolkningsfond og de stedlige koordinatorene som nettopp sørger for at FN på landnivå drar i samme retning.

Krigene i Ukraina og Gaza dominerer mediebildet, vi kjenner det alle. De er sjokkerende og brutale. I skyggen av disse forlenges flere langvarige humanitære kriser og ødelegger menneskers liv. Behovene blir ikke mindre, de blir større. Derfor vil Høyre gi mer til humanitær bistand.

Det er det mange kommunepolitikere nå strir med for å få budsjettene til å gå i hop – fordi verden er lokal.

Siv Mossleth (Sp) [18:34:48]: Det er tøft for tiden. Ukrainerne går en ny kald krigsvinter i møte. Gaza bombes og brenner. I tøffe tider er det viktig å ha en trygg styring i Norge, en styring som utjevner sosiale og geografiske forskjeller, holder folk i arbeid og tøyler rentene og inflasjonen. Statsbudsjettet for 2024 har landet ansvarlig selv om opposisjonen problematiserer håndverket som økte rammen uten å øke oljepengebruken. Denne gode jobben vil gi en tryggere hverdag for folk i hele landet.

Samtidig som vi stiller opp for dem som rammes hardest her, bidrar Norge til å bedre situasjonen i verden. Nansen-pakken til Ukraina på 75 mrd. kr er en viktig langsiktig militær og humanitær hjelp. Norge stemte for FN-resolusjonen for våpenhvile i Gaza. Det er bra at regjeringa tar et tydelig standpunkt for våpenhvile og budsjetterer med nødhjelp og humanitær bistand i sammenheng med Gaza-konflikten.

I nord kjemper vi for gode helsetjenester, akuttberedskap og fødetilbud. I statsbudsjettet styrkes Helse nord spesielt. Det bevilges 200 mill. kr til et varig tilskudd, med mål om å rekruttere og stabilisere, slik at det er nok fagfolk i eksisterende helse- og sykehustilbud. Så kan vi plusse på 40 mill. kr til varig rekruttering og samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og den kommunale tjenesten. Dette kommer i tillegg til den generelle økningen til sykehus med ca. 2,2 mrd. kr fra 2023 til 2024, som er en økning i tillegg til videreføringen av 4,7 mrd. kr fra RNB – pluss at det i nysalderingen av 2023-budsjettet ble penger til landingsplasser til de nye helikoptrene i Namsos, Kirkenes og Hammerfest. Det ble også lagt fram 200 mill. kr ekstra til vedlikehold i Helse nord.

Dette ble mange og store tall, men tallene peker på en tydelig og nødvendig styrking for å opprettholde gode helsetjenester til folk og rekruttere og beholde dyktige fagfolk i særdeles viktige yrker i nord.

For å vurdere budsjettet kan man sammenlikne det med alternativer. Høyre og Venstre har lagt fram forslag som ikke er bra for hele landet. Venstre øker strømprisene med 25 pst. til oss som bor i den skikkelig kalde og mørke delen av vinterlandet vårt, og kutter i strømstøtten til alle. Bor du i distriktet, krymper Venstre kontoen din. De tar 6 000 kr mer for barnehageplassene, kutter gratisferger, legger på billettprisene, øker flypassasjeravgifter, fjerner feriepengene på dagpenger og krymper pensjonen for gifte og samboere – pluss alle ostehøvelkuttene.

Michael Tetzschner (H) [18:38:02]: I altfor lang tid har Stortingets behandling av budsjetter i praksis vært

blokkert, mens man har ventet på hvor mye regjeringen har vært villig til å endre og svekke sitt eget budsjett etter at det ble fremlagt for Stortinget. Nå vet vi svaret. Det er flyttet på 22 mrd. kr, og utgiftsrammen er økt med 11,3 mrd. kr, som foreløpig er finansiert av engangspenger i kombinasjon med anleggsmarginer i budsjettet som er redusert. I tillegg er budsjettets tallside ikke justert med det man kan forvente som en realistisk prisstigning.

Den tyske forfatningsdomstolen underkjente nettopp Scholz-regjeringens bruk av ubenyttede reserver fra pandemien på 60 mrd. euro for å få budsjettet til å gå opp, noe som altså var tatt fra en reservepost under pandemien, og forbundsdagen måtte begynne arbeidet på nytt. Vi har som kjent ikke en slik bremsemekanisme i vårt styringssystem. Her overlater vi til regjeringen å forhandle, over sin egen stortingsgruppes hode, direkte med et av de mest utgiftsorienterte partiene dette stortinget kan mønstre, og i tillegg også et av de mest skattebegeistrede og – jeg vil si – næringslivsfjerne partier. Det er derfor til å undres over at så mange i Arbeiderpartiet er begeistret for at statsbudsjettet på denne måten er svekket, ved at man har lagt det lenger til venstre.

Venstresiden ser ut til å mangle forståelse for næringslivets rolle i finansieringen av vår velferd. Når man hører på debatten i dag, virker det som om partiene og enkeltrepresentanter produserer pengene og har en egen seddelpresse. Dette er jo penger som allerede er innbrakt fra vanlige menneskers husholdninger og bedrifters overskudd. Jeg synes derfor man ikke alltid ser denne sammenhengen.

Samtidig vet vi om de voldsomme forventningene som bl.a. komitéleder Eigil Knutsen hadde etter regjeringsskiftet i 2021, hvor man skulle sette en ny kurs, og det var ikke måte på hvor bra alt skulle bli, for det var bare snakk om å sette en ny retning for Norge, og det var politikk som ville. Etter det har vi fått dyrtid og 13 renteøkninger, og vi har til og med fått et budsjett som øker risikoen for at Norges Bank nå må kompensere for politisk uansvarlighet gjennom en pengepolitikk som må dekke opp for den jobben som ikke gjøres av Stortinget, gjennom en strammere finanspolitikk. Det svaret får vi hvert øyeblikk.

Kjerstin Wøyen Funderud (Sp) [18:41:17]: Det er mange viktige tall i dette budsjettet – gode tall og grundige analyser som beskriver hvor vi står, og hvor vi er på vei. De tallene som bekymrer meg, er de som viser hvor raskt folketrygdens utgifter øker. For å opprettholde en bærekraftig velferdsstat i framtiden må vi sørge for å få flere i arbeid – flere til å delta i spleiselaget. Solberg-regjeringen prøvde gjennom åtte år å motivere til

økt yrkesdeltakelse gjennom å kutte i ytelser. Det er en dårlig og usosial løsning.

Heldigvis viser budsjettdokumentene også historisk gode tall. Sysselsettingen er historisk høy og arbeidsledigheten lav. At det er høy etterspørsel etter arbeidskraft, er en mulighet vi må benytte for å inkludere flere av dem som vil og kan jobbe, i arbeidslivet. Da må det legges bedre til rette, og vi må ta i bruk mange ulike virkemidler. Blant annet står mange ungdommer utenfor arbeidslivet. Det er et stort tap både for dem selv og for samfunnet hvis de ikke får benyttet sine ressurser. Gjennom å få flere unge i arbeid blir det flere som får en sjanse til å prøve seg, og flere som får fotfeste i arbeidslivet.

Gjennom dette budsjettet viderefører vi ungdomsgarantien, som skal gi tett og tidlig oppfølging til ungdom som har ekstra behov for hjelp til å komme i arbeid. Vi øker også bevilgningene til ordningene med arbeids- og utdanningsreiser og til funksjonsassistanse i arbeidslivet. Det senker terskelen for deltakelse i arbeidslivet for mange som ellers ville falt utenfor.

Det å ha en deltidsjobb eller sommerjobb i ungdomsårene viser seg å være viktig for hvordan tilknytningen til arbeidslivet blir senere i livet. Derfor er jeg veldig glad for den endringen som ligger i budsjettet, og som gjør at foreldre som mottar arbeidsavklaringspenger, uføretrygd eller kvalifiseringsstønad, fortsatt vil ha rett til barnetillegg selv om de har barn under 18 år som tjener egne penger. Ved å gjøre barnetillettet uavhengig av inntekten til barnet blir det langt mer motiverende for disse ungdommene å ta seg en jobb. Det kan bidra til at de blir mer selvstendige, og gir dem verdifull arbeids erfaring.

Altfor mange unge i hele landet står i dag utenfor arbeid, utdanning eller arbeidsmarkedstiltak. Det er viktig både for dem og for samfunnet at vi slipper dem inn. Da kan vi se i møte nye budsjettdokumenter med flere positive tall for utviklingen i årene framover.

Kathy Lie (SV) [18:43:45]: Barnetrygden har vist seg som den universelle ytelsen som påviselig har løftet flere familier over fattigdomsgrensen. Derfor er det god grunn til å sørge for at barnetrygden øker. I revidert budsjett i juni foreslo SV, og fikk gjennomslag for, å øke barnetrygden for barn over 6 år med 200 kr per måned, og nå har vi fått nok et viktig gjennomslag med en ytterligere økning av barnetrygden for de store barna på nye 200 kr. Fra 1. januar 2024 får alle med barn over 6 år 400 kr mer i barnetrygd per måned, og det vil merkes. Da har vi redusert mye av gapet mellom små og store barn som Kristelig Folkeparti forhandlet fram i Solberg-regjeringen. Det er viktig, for det er ikke billigere å

ha store barn. De trenger dyrere klær, de spiser mer, og de deltar på flere fritidsaktiviteter.

Ekspertgruppen om barn i fattige familier la i høst fram sin rapport, hvor de foreslår flere kraftfulle grep for innretningen av barnetrygden. Rapporten er nå ute på høring. Vi har tatt tak i ett anbefalt grep mens vi venter, og det er i tråd med innspill fra barnerettsorganisasjonene, som bl.a. Redd Barna: Det er å utjevne forskjellen mellom store og små barn.

Jeg er også glad for at SV i forhandlingene har fått gjennomslag for å styrke tilskuddsordningen til inkludering av barn og unge med 50 mill. kr. Dette er penger som kommunene kan søke på og dele ut til fritidsaktiviteter lokalt, til idrett, kultur og friluftsliv, for at alle barn skal kunne delta uavhengig av familiens økonomi. Pengene deles ut lokalt og er i tråd med kommunenes behov for selvstyre og kjennskap til lokale behov. Det er også i tråd med innspill fra Norges idrettsforbund, som i alle idrettskretser jobber med tiltak for å bekjempe økonomi som barriere, men som ser at hvilke tiltak som trengs, varierer etter hvor i landet man bor, og hvilken bydel man bor i. Noen steder kan det dekke utgifter til treningsutstyr, noen steder til instrumenter og andre steder igjen til reiseutgifter til trening, cup og andre arrangementer.

Samtidig fortsetter SVs SFO-reform, hvor det nå har blitt barna på 3. trinns tur til å få gratis halvdagsplass på SFO. Nå er det bare ett trinn igjen før alle barn kan være med på leken. Det vil vi jobbe med videre framover.

Oppsummert: Regjeringen har senket barnehageprisene, vi har dumpet utgiftene til SFO, og vi har økt barnetrygden og sørget for mer penger til fritidsaktiviteter for alle barn. Til sammen har vi nå sørget for kraftfulle tiltak for familiene og for bedre oppvekstvilkår for alle barn.

Kari-Anne Jønnes (H) [18:46:56]: Om Norge skal ha nok å leve av i framtiden, må vi satse på forskning og utvikling. Derfor omprioriterer Høyre over 650 mill. kr til et stort forskningsløft og viderefører sentre for fremragende utdanning, noe som sikrer prestisje til innovativ og god undervisning i høyere utdanning.

I motsetning til dagens regjering har Høyre høye ambisjoner på vegne av norsk forskning. Våre forskningsmiljøer har bevist at de kan levere i verdenstoppen. Skal forskningsmiljøene lykkes like godt i årene som kommer, forutsetter det langsiktighet og forutsigbarhet i forskningsfinansieringen. I tillegg forutsetter det politikere som peker retning og forstår at forskning tar tid. Den forskningen som realiserer muligheter i dag, er ofte basert på grunnforskning mange år tilbake i tid.

Høyre peker tydelig retning når vi i vårt alternative budsjett prioriterer 650 mill. kr til en forskningspakke,

som oppfølging av vårt forslag om et samfunnsoppdrag for grønn vekst og omstilling. Skal vi lykkes med å realisere mulighetene som ligger i FoU i privat og offentlig sektor, må næringslivet ha forutsigbare rammevilkår. Høyre legger til rette for et konkurransedyktig og nytenkende næringsliv når vi fjerner hele den ekstra arbeidsgiveravgiften – som i realiteten er en avgift på kompetansearbeidsplasser – og legger til rette for bærekraftig innovasjon for bedriftene.

Norge betaler allerede milliarder av kroner for å kunne delta i EU-programmet for digital omstilling og utvikling, Digital Europe. Programmet dekker halvparten av midlene til innovasjonsprosjekter. Gevinsten er størst for små og mellomstore virksomheter, men det er også de som mangler midler for å delta. Derfor prioriterer Høyre å etablere en medfinansieringsordning til programmet, slik at flere norske virksomheter kan delta, og Norge får mer ut av programmet.

Sentre for fremragende utdanning er en av svært få prestisjeordninger som setter god og innovativ undervisning i fokus. Det finnes mange priser for å framheve forskere, men svært få for undervisere. Det hjelper ikke bare å ha forskere i verdensklasse, vi må også ha formidling, og derfor er det viktig å bygge videre på SFU-ordningen. Likevel vil regjeringen kutte denne.

De fremragende miljøene er viktige for norsk forskning og høyere utdanningssektor. De bidrar til vekst og konkurransekraft og er en viktig faktor for å lykkes internasjonalt. Høyre mener det fortsatt er behov for nasjonale virkemidler som fremmer kvalitet i utdanning og forskning. Vi foreslår derfor i vårt alternative budsjett for 2024 å videreføre ordningen med SFU, på lik linje med at vi i vårt forslag til langtidsplan for forskning og høyere utdanning foreslo å videreføre alle ordninger med fremragende miljøer.

Hege Bae Nyholt (R) [18:50:07]: Rundt om i landets barnehager forberedes det til nissefest. Luciasangen terpes på, og forventningsfulle barn håper at det er akkurat de, akkurat i dag, som skal få lov til å trekke kalenderen. Kanskje får de en julesang eller en pepperkake. Det er stort. Desember er dessverre også måneden hvor farangen, omgangen, norovirus, influensa og forkjølelser rir landets barnehager som åsgårdsreia. Slitne folk blir ofte lettere syke. Man har mindre å møte virus med, og jeg kan love at det florerer med både virus og bakterier i barnehagen.

Jeg har selv, som pedagogisk leder i barnehagen, stått utallige morgener og ringt desperat fra vikarbyrå til vikarbyrå med samme svar: beklager, ingen å sende. Da er det bare å legge hodet i bløt, gå sammen om å være ute, avdelingene på tvers, ofte løpe litt fortere og kutte

enda noen minutter i matpausen. Tissepauser og plan- tid går ut.

Tall som vi i Rødt har bestilt fra Stortingets utred- ningsseksjon, viser at landets kommuner har leid vikar- rer fra de kommersielle byråene for nesten 1 mrd. kr. Det betyr rett og slett at landets kommuner er helt av- hengig av en ganske ustabil tilgang på vikarer for å kun- ne holde barnehagene åpne. Jeg har ledet et luciagog som besto av meg og merkantilt. Det gikk, men det var ikke pent.

Ingen er god første dag på jobb. Tenk deg at alle dager er første dag. Å være tilkallingsvikar er en uforut- sigbar og lite trygg arbeidsform. Du vet aldri når du får et oppdrag, eller hvordan det blir. Å få en ny kollega inn døren flere ganger i uken er også ustabil for de ansatte. Med en bemanning som allerede er for knapp, hvor man kanskje er alle ansatte noen timer midt på dagen, har jeg mange ganger hørt kollegaer si: Det er nesten bedre at vi ikke får en vikar, vi tar det alene. Men det er det jo ikke.

Slitasjen på våre ansatte i barnehagene er stor. I høst har mange modige barnehagefolk fortalt om en hverdag hvor man opplever å ikke strekke til. De forteller om fy- sisk slitasje og emosjonelt stress. Vi vet hva som hjelper – vi vet det. Det som trengs, er flere ansatte. Derfor er det skuffende at statsbudsjettet ikke tar hensyn til den be- manningskrisen som vi vet er i landets barnehager. Rødt har foreslått en modell som over to år sikrer én ny peda- gog og én ny fagarbeider i alle landets barnehager med mer enn 50 unger. Det er ikke nok, men det er en start. Prislappen er ca. det samme som i dag brukes på innleie fra kommersielle byråer.

La oss sikre folk trygge arbeidsplasser, og la oss sikre at alle de gode ansatte vi har rundt om i landets barne- hager, får det de ønsker seg aller mest til jul: flere kolle- gaer.

Hårek Elvenes (H) [18:53:14]: Å vise til regjeringens egen faktaboks i forbindelse med framleggelsen av statsbudsjettet bør være uangripelig og kanskje skape litt musikk i regjeringens ører. Hva kan man lese der? Jo, hvis man hensyntar den militære støtten til Ukraina på 7,5 mrd. kr, justering for valutakompensasjon og pris- og lønnsstigning, er altså forsvarsbudsjettet på et langt, langt lavere beløp enn det man har kommunisert utad. Man har kommunisert utad at det er 15 mrd. kr, men det er langt fra det tallet man ender på når man hensyntar de faktorene jeg nevnte. Forsvarsbudsjettet har vært oversolgt i forkant av og under framleggelsen av statsbudsjettet, og senest i Politisk kvarter i dag av fi- nansminister Vedum.

Statsminister Støre har sagt at vi befinner oss i en skjebnetid. Forsvarsbudsjettet reflekterer ikke så sterke ord. Det er betimelig å minne denne forsamlingen på at

forutsetningen for all annen politikk er demokrati, fri- het og suverenitet.

Høyre vil styrke forsvarsbudsjettet etter tre akser. For det første vil vi satse på mer personell, øremerket til Sjøforsvaret og Luftforsvaret for å få større effekt ut av in- vesteringene i F-35, og ikke minst for å sørge for at man har tilstrekkelig personell for å kunne gjennomføre de planene som er lagt for videre styrking av Forsvaret. Da er det særdeles viktig at man nå begynner å øke inntak- skapasiteten på krigsskolene for å kompensere for av- gangen av de store kullene som ble uteksaminert på be- gynnelsen av 1990-tallet.

Videre vil vi styrke forsynings situasjonen med mer reservedeler, ammunisjon og drivstoff. Høyre legger inn et kontanttilskudd til ammunisjonsprodusenten Nam- mo på 400 mill. kr. Det er helt avgjørende for at denne bedriften skal få opp produksjonskapasiteten i takt med etterspørselen etter ammunisjon i Europa.

Vi vil også intensivere anskaffelsen av luftvern.

Felles for alle disse satsingene fra Høyres side er at de er fagmilitært godt begrunnet. Det er ingen grunn til å utrede dette mer. Det er allerede utredet og er i hen- hold til det fagmilitære rådet som er lagt fram.

Til slutt vil jeg si at forsvarskommisjonen og det fag- militære rådet har stort sammenfall i sine anbefalinger. Det er klare råd som Stortinget og regjeringen nå må føl- ge opp i den nye langtidsplanen som kommer. Vi kan ikke innrette vår forsvars- og sikkerhetspolitikk etter om det blåser kaldt eller varmt fra øst. Vi vet hvilken nabo vi har. Vi har et uforutsigbart, uberegnelig Russ- land som er villig til å bruke militærmakt i stor utstrek- ning for å nå sine politiske mål.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [18:56:29]: Vår viktigste jobb som folkevalgte er å bidra til trygg og ansvarlig økonomisk styring. Mange merker høyere priser og renter i hverdagen, og i denne tiden er det viktig å sikre gode velferdstjenester for alle i Norge. Regjeringens statsbudsjett sørger for det, og budsjettforliket forsterk- er dette ytterligere – ikke minst gjennom omfattende overføringer til kommuner og fylkeskommuner.

Etter flere tiår der pilene i stor grad har pekt opp- over, er det mange som opplever at de nå må spare inn der de kan, og da er det viktig at vi stiller opp for dem som trenger det mest. Verdensbildet er urolig, og derfor la Senterpartiet og Arbeiderpartiet fram et budsjett der vi prioriterer trygghet og beredskap, et budsjett der vi fortsetter å bygge et samfunn med små sosiale og geo- grafiske forskjeller.

Apropos små geografiske forskjeller: Det ser ut til at Høyre har gitt opp distriktene fullstendig, med milli- ardøkning i drivstoffavgiftene, dyrere barnehage, fjern- ing av gratis fergetilbud og kutt i bredbåndsutbygging,

for å nevne noe. Nær alle de distriktsvirkemidlene som Senterpartiet og Arbeiderpartiet har fått på plass, vil Høyre kutte i sitt budsjett. De kaller det ansvar for en bedre fremtid og en enklere hverdag – men for hvem? Jeg kaller det sentralisering.

Vi lever i en tid der klimaendringene merkes i matproduksjonen både her til lands og ute i verden. Høyre og Fremskrittspartiet kutter i den allerede inngåtte jordbruksavtalen med næringen. Det er ikke uventet av Fremskrittspartiet, men at Høyre har snudd ryggen til bøndernes rett til å forhandle om egne rammevilkår, er urovekkende. I det alternative budsjettet forsegles altså Høyres nye linje.

Etter å ha lyttet til debatten her i dag er det rimelig å konkludere med at Senterpartiet og Arbeiderpartiet, i fellesskap med SV, har truffet godt med årets budsjett – så godt at opposisjonen nå mest av alt snakker om sin store bekymring for budsjettet i 2025. Opposisjonen sier at oljepengebruken har gått opp. Det har den ikke. Vi tar ned skatter og avgifter med 4,5 mrd. kr, og flere får mer å rutte med. Barnefamilier får en betydelig økonomisk lettelse gjennom reduksjon av barnehageutgiftene, reduksjon i SFO-priser og økt barnetrygd. Studiestøtten økes med nær 14 000 kr i året, noe som gjør hverdagen enklere for studentene. Summen av dette er det finansdebatten handler om.

Greier vi å gjøre livet lettere for folk? Jeg vil si at svaret er ja. Dette budsjettet gjør hverdagen enklere for folk, jevner ut belastningen og bygger et sterkt fellesskap med små sosiale og geografiske forskjeller.

Kari Henriksen hadde her overtatt presidentplassen.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [18:59:31]: I utgreiinga frå totalberedskapskommissjonen står det:

«Helseberedskap er en avgjørende del av inn-satsen for å håndtere de fleste typer kriser. Flere av de mest alvorlige krisescenariene (...) har til felles at krisen kan innebære et stort antall døde og alvorlige skadde og syke.»

I Noreg har me ei samla offentleg helseteneste. Helseberedskapen byggjer på den daglege drifta i den sivile helsetenesta. Det vil seia at alt som svekkjer den offentlege helsetenesta, svekkjer beredskapen vår når me treng han for å redde liv. Nedlegging av akutte tenester, private helsetenester som veks på kostnad av det offentlege, sentralisering av tilbod og helsepersonell som sluttar å jobba som helsepersonell, er eksempel på det. Dette må me kjempa mot med alt me har. Det offentlege helsevesenet er for verdifullt til ikkje å gjera det.

Det er viktig å sikra sjukehusa våre i heile landet. Pandemien og den ekstraordinære kostnadsveksten har gjort drifta av sjukehusa krevjande dei siste åra. Det har

øgd det store behovet for oppgradering av sjukehusbygg. Eg er difor glad for at Senterpartiet, Arbeidarpartiet og SV har føreslått store aukar i løyvingane til sjukehusa, og eg er spesielt glad for ekstra løyvingar til klinikkane i Alta, Kirkenes og Kristiansund, i tillegg til ein rekrutteringspakke til Helse nord. Situasjonen i Helse nord er særleg krevjande, for skal me sikra god helseberedskap i heile landet, er me avhengige av at det finst akuttilbod i heile landet.

«Heile landet» er stikkord her. Partia på høgresida føreslår kutt til distrikta. Kva parti som kuttar kva, er likegyldig, for om kort tid kan dei uansett måtta finna felles politikk. Det må me unngå, for dei alternative budsjetta uroar meg. Solberg-kameratane føreslår gjennomgåande distriktsfiendtelege kutt, for korleis skal me kunna oppretthalda viktig helseberedskap i distrikta om det blir vanskelegare å bu der?

Partia på høgresida aukar drivstoffavgifta, dei vil ikkje ha gratis SFO eller billegare barnehage, dei vil ikkje ha gratis ferjer, dei vil gjera det vanskelegare å pendla, dei vil ha mindre matproduksjon, og dei kuttar til fylkeskommunar, noko som igjen gjev kutt til kollektivtransport og vidaregåande skular. Ikkje eingong kultur eller breiband i heile landet vil dei ha.

Skal me sikra ein trygg og sikker helseberedskap i heile landet, må folk bu over/i heile landet. Då må ansvarlege parti faktisk prioritera heile landet. Det er det berre Senterpartiet, Arbeidarpartiet og SV som gjer i sitt budsjett.

Torbjørn Vereide (A) [19:02:17]: Som liten var eg heilt ubrukeleg i idrett, men eg fekk prøve meg i fotball, handball og turn. Sjølv om eg gjekk på trynet og bomma på ballen, kjende eg meg lykkeleg. Tenk å få vere ein del av gjengen! For mange av mine beste vener var prisen for høg. Dei måtte vere heime.

Hugsar du lyden av skuleklokka i barneskulen? Eg veit det er lenge sidan for veldig mange her, men eg hugsar det framleis. Lyden var alltid nokre desibel for høg, og det klirra som om det var ein halvvegs brannalarm. Men når det ringde kl. 14 i barneskulen, visste eg at det var noko kjekt i vente – det var nemleg tid for SFO. Vi var mange som gledde oss, for det var ein veldig god plass å vere etter skulen. Då eg i ein periode sleit litt med å finne mitt fellesskap, fann eg tryggleiken der. Det var min sjanse til å byggje nokre venskap. Lite tenkte eg over då at det var så mange som måtte gå heim igjen åleine.

Som vaksen har eg fått møte foreldre i Nordfjord, Sunnfjord og Sogn som er opptekne av dette. Ein bedriftseigar sa noko som eg aldri har tenkt å gløyme. Han sa: Med tanke på at eg har ei veldig god inntekt, tener eg mest på å stemme på eit blått parti. Her er grunnen til at eg likevel vil stemme på deg og på Arbeidarpartiet: Du

skjønner, sonen vår deltek på både fotballtrening og SFO-tilbudet. Det har vi råd til, men det er ikkje så veldig kjekt når så mange vener blir haldne utanfor på grunn av familieøkonomien. Difor kjem eg til å stemme på rimeligare barnehage og gratis SFO.

Når vi no halverer barnehageprisen i alle kommunane i Sogn og Fjordane, betyr det mykje for veldig mange, og i kvart einaste statsbudsjett som vi no legg fram, blir SFO gratis for fleire.

For meg har dette vore personleg. Når vi får ned prisen, er det fleire som får vere med. I mars skal eg bli pappa for første gong – til ei lita jente. Herregud, så stolt eg er! Eg har til og med lært meg å lage fletter. Og når ho ein dag skal begynne i SFO og boltre seg i fritidstilbudet, vil eg kjempe med nebb og klør for at ingen av venene skal bli sende heim igjen på grunn av familieøkonomien.

Dette er mi hjartesak. Høgre stemmer imot, men her skal vi levere.

Aleksander Øren Heen (Sp) [19:05:20]: Når regjeringa i lag med SV no har blitt samde om eit budsjett, har me i ettertid høyrte Høgre og Tina Bru seia at ein ikkje gjer kvardagen enklare for folk, og at ein gjer lite for å styrkja kvardagsøkonomien til folk. I den samanhengen ville det vore oppklarande for Stortinget å få greie på kven som er folk for Høgre. For det kan jo ikkje vera dei andre foreldra som eg møter i barnehagen, som frå 1. august må betala 1 500 kr mindre i månaden. Det kan ikkje vera dei folka eg møter på ferja, som no har fått halvert ferjebilletten sin. Det kan heller ikkje vera dei som eg sit attmed på Widerøe-flyet når eg pendlar mellom Sogn og Oslo, og som får halvert makspris frå 1. april. Og det kan heller ikkje vera bonden eg møter på butikken, som Høgre vil kutta inntektsauken til, med 1,25 mrd. kr. Så kven er dei, desse som ifølgje Høgre ikkje er folk som får det lettare økonomisk? Bur dei i ein storby og må ha ein kontorjobb? Det er jo openbert ikkje oss som bur litt meir perifert, og som lever livet vårt på ein annan måte, som kjem godt ut av politikken til Høgre.

For regjeringa er det dei som er vanlege folk, ekte folk, kvardagsmenneske som står opp om morgonen og bidreg til verdiskaping, som kjem godt ut, og me legg litt ekstra til rette for dei som bur i distrikta, for å sikra framtidig busetjing og verdiskaping. Etter åtte år med borgarleg sentralisering treng folk i distrikta å bli sett. Og det er ikkje eit problem at folk får det betre.

Den debatten me har vore vitne til i dag, gjev eigentleg eit ganske alvorleg frampeik på kva som er alternativet til dagens styre. Det har gjennomgåande vore lagt fram kutt frå dei borgarlege partia i politiske prioriteringar som styrkjer distrikta og kårar til oss som bur i distrikta. Det håpar eg folk merkar seg i tida som kjem.

Linda Monsen Merkesdal (A) [19:08:03]: Vestlandet er utforma med ein krevjande infrastruktur og eit høgt energiforbruk i transportsektoren. I dette statsbudsjettet blir viktige samferdselsprosjekt for Vestlandet prioriterte, prosjekt som vil gjera det trygt å koma seg fram, og i tillegg gje klimakutt.

E134 er ein av hovudfartsåranane mellom aust og vest i Sør-Noreg. Veggen over Haukelifjell har låg standard. Tunnelane og vegane på strekninga er smale og svingete, med bratte stigningar. Ein ny veg og tunnel vil gje vesentleg betre standard og stigningsforhold. Dette vil føra til føreseielege og trafikksikre strekkingar. Reisetida vil bli redusert, og drivstofforbruket vil gå betydeleg ned. Dette vil gje utsleppskutt. Prosjektet er i dag i gang, med løyvde midlar.

Regjeringa sette i statsbudsjettet for 2024 også av midlar til vidareføring og førebuande arbeid for fellesprosjektet Vossebanen og E16, også kalla K5, og gjer prosjektet med dette klart til oppstart. Regjeringa har heilt klart ein ambisjon om å gjennomføra dette prosjektet.

Prosjektet er eit samarbeidsprosjekt mellom Statens vegvesen og BaneNOR, der veg og bane blei planlagde i fellesskap. Dette er eit nasjonalt prosjekt, og når det er ferdig, vil det gje ei togreisetid mellom dei to største byane våre på fire timar. Då er tog eit reelt alternativ til fly, og det vil bety betydelege utsleppskutt i transportsektoren.

Men det viktigaste er at det skal bli ei trygg transportåre mellom aust og vest. Vi veit at for privatpersonar og yrkessjåførar er dette ein belastande veg å ferdast på. Det har vore fleire store skred og steinsprang frå fjellsider som har treft både bilar og tog. Dagens veg er også svært utsett for mange alvorlege ulykker. I tillegg til fredsstillar ikkje tunnelane på dagens E16 tunnelsikkerheitsforskrifta, som Noreg skal følgja.

Ny veg vil redusera faren for ras og ulykker, og i dag er omkøyringsvegen ein svært rasutsett fylkesveg som ikkje er dimensjonert for trafikken som blir omdirigert. Som følgje av klimaendringane kan ein også forventa ein betydeleg auke av skred framover. Difor er dette prosjektet så viktig.

KS2-prosessen er no ferdig, og ein forventar då at Statens vegvesen går igjennom bompengeproposisjonen, slik at vi får ei vidare avklaring om statleg finansiering.

Eg vil i dag takka alle som har stått på og løfta kor viktig denne veggen er, og som har gjeve tydelege signal, som har blitt tekne på alvor av denne regjeringa.

Bengt Fasteraune (Sp) [19:11:28]: Trusselbildet har utviklet seg raskt, og det sikkerhetspolitiske landskapet er i stadig endring etter Russlands angrepskrig mot Ukraina i februar i fjor. Konflikten har fått globale kon-

sekvenser, og Russlands angrepskrig har endret de sikkerhetspolitiske rammebetingelsene også i Norges nærområder.

Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen overtok implementeringen av en langtidsplan som trekker i riktig retning på mange områder. Samtidig blir det tatt for stor risiko på flere felt, og det er store utfordringer og usikkerhet knyttet til Forsvarets operative evne på kort og mellomlang sikt.

Da regjeringen tiltrådte, ble det nedsatt en forsvarskommisjon og en totalberedskapskommisjon. Målet var å vurdere Norges sikkerhetspolitiske utfordringer og samlede beredskapsressurser, for så å gjøre målrettede tiltak. Regjeringen øker dermed forsvarsbudsjettet ut over det som var planlagt i langtidsplanen, med den hensikt å øke Forsvarets operative evne og beredskap. Forslaget som fremmes i budsjettet, vil legge til rette for at Forsvaret kan videreføre et høyt aktivitetsnivå i 2024, og for at Forsvarets operative evne styrkes gradvis. Samtidig styrkes evnen til mottak og samvirke med allierte.

De ansatte er Forsvarets desidert viktigste ressurs. Personellet i Forsvaret skal ha gode arbeids- og boforhold. Fornyelse og modernisering av materiell og eiendom og bygg og anlegg er en nødvendig forutsetning for å beholde viktig kompetanse. Regjeringen foreslår å legge på ytterligere midler til vedlikehold av personellrelatert EBA og øker utdanningskapasiteten i Forsvaret. Det er i tillegg bevilget midler for å kunne forsere personellopptrappingen samt styrke Heimevernet med flere folk og mer øving. Heimevernet må moderniseres som en territoriell styrke med lokalkunnskap og nærvær over hele landet. Det er strategisk viktig å sikre nærværet og kampkraften i Troms og Finnmark.

Regjeringens investering i luftvern, beslutningen om å anskaffe 54 tyskproduserte stridsvogner og den raske løsningen for å opprettholde helikopterkapasiteten viser at regjeringen tar beredskapsbehovet på alvor og allerede tar viktige grep for å styrke den norske forsvarsevnen. Arbeidet med en ny langtidsplan for forsvarssektoren er i gang. Den skal bygge på det arbeidet som regjeringen allerede har startet, og med et bredt forlik ønsker vi å ruste opp en organisasjon som over flere år har blitt bygd ned. Tiden er inne for å ruste opp det norske forsvar, og dette budsjettet er med og virker i riktig retning.

Margret Hagerup (H) [19:14:30]: Under valgkampen traff jeg tre unge gutter fra Ryfylke. De gikk på Strand videregående skole. De var ikke bekymret for sentralisering. De var mer opptatt av at de skulle ønske de hadde hatt gode lærere da de gikk på ungdomsskolen, og at de gjerne kunne reist i ti minutter med buss.

De fortalte om en skolehverdag som hadde vært preget av vikarer og en del andre utfordringer.

Det ble flere kvalifiserte lærere med Høyre, men det er fremdeles 2 500 ukvalifiserte lærere i norske klasserom. Lovendringer, strategier og ord uten handling betyr lite. Det er viktig at elevene lærer seg å lese, skrive og regne. Det betyr noe for trivselen i skolen og relasjonen til lærere og medelever, men det betyr også noe for hvorvidt de faller fra i skoleløpet senere.

Fagfornyelsen kom med nye læreplaner i 2020. Der står det klart og tydelig at en skal ha mer praktisk og utforskende læring. Det er et handlingsrom, men vi trenger kvalifiserte lærere til å utnytte det handlingsrommet. Høyre investerer derfor i kunnskap, omstilling og konkurransekraft for framtiden, og vi styrker satsingen på flere kvalifiserte lærere. Vi vil ha mer naturfag i ungdomsskolen, slik at elevene skal kunne gå ut og se på at blomstene vokser, og ikke sitte ved pulten, som kunnskapsministeren sa tidligere. Vi må satse på at flere får fullført videregående skole, og vi må løfte kompetanse og forskning.

Arbeiderpartiet sier at det er viktig at alle elever får lærere som er kvalifisert, men regjeringen prioriterer 1,35 mrd. kr til å redde nærskolene. De kunne ha brukt penger på lærerspesialister. 75 mill. kr ville gitt 1 800 lærerspesialister. De kunne ha prioritert penger på at ansatte i skolen skal kunne fullføre utdanningen sin for å bli kvalifiserte lærere, men de velger en vente og seholdning. Nå er det Senterpartiet som viser vei i skolepolitikken, men de ser bakover, og det er det elevene i skolen som taper på. Det er ikke størrelsen på skolene, antallet elever i klasserommet eller størrelsen på kommunene som er det viktigste; det er læreren som er den aller viktigste faktoren i klasserommet. Derfor må vi sørge for et godt arbeidsmiljø for dem, og at de har attraktive arbeidsplasser å gå til.

Det som skaper liv i Distrikts-Norge, er arbeidsplasser – folk som tar risiko, skaper arbeidsplasser, og som tør å satse. Jeg har vokst opp på Kvernaland, som er tuffet på landbruk, og hvor det kom industri i 1879. Så kom korpset, skolen, idrettslaget og skiforeningen. Arbeidsplasser skaper et samfunn. Vi kan ikke bruke skolene til å opprettholde det.

Regjeringen har en grunnleggende mistillit til dem som skaper verdier. Retorikken fra næringsminister Vestre blir hul når en rammer kompetansearbeidsplasser med økt arbeidsgiveravgift, og når en regulerer innleie basert på antagelser og en tro på at arbeidsgivere ikke investerer i ansattes kompetanse. Derfor viser Høyre en tydelig retning og utvikler flere løsninger fram mot valget i 2025. Landet trenger trygg og stødig styring – det fikk en da Høyre satt i regjering.

Anniken Huitfeldt (A) [19:17:49]: Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering har lagt fram et både rettferdig, omfordelende og klimaambisiøst budsjett. Sammen med vår gode budsjettpartner SV har vi blitt enige om et budsjett som skal ta oss trygt gjennom urolige tider, med ansvarlig økonomisk politikk som sikrer arbeidsplasser og lommebok. Vi har heldigvis lav arbeidsløshet og høy sysselsetting i Norge. For oss er det viktig at budsjettet bidrar til å sikre folk og bedrifter trygghet for jobb og arbeidsplasser, at folk får trygghet når det gjelder bolig og egen økonomi, og at folk får den tryggheten som nå trengs i en hverdag hvor mange opplever at lommeboka blir tynnere.

Dette budsjettet har en veldig klar grønn industriprofil. Heldigvis går det nå godt i norsk næringsliv. Hver måned skapes det i snitt 6 000 nye bedrifter, men vi vet at veldig mange bedrifter trenger drahjelp for å klare overgangen til det grønne skiftet. Vi har enormt store eksportambisjoner. Vi skal øke eksporten med 50 pst. utenom olje og gass innen 2030, og da er det helt avgjørende at staten har en verktøykasse som kan bidra i samme retning. Det er nettopp her vi har en stor satsing nå. Arbeiderpartiet har sammen med SV og Senterpartiet foreslått enorme investeringer i grønn industrisatsing. I budsjettforslaget foreslo regjeringa opprinnelig 15 mrd. kr for å styrke det som heter kapitalvirkemidler, for å få fart på den grønne omstillingen. I tillegg har vi nå blitt enige med SV om ytterligere 5 mrd. kr til en ny låneordning som ligger under Eksportfinansiering Norge, og som skal bidra til å få i gang prosjekter som har vesentlige bidrag for å redusere klimagassutslipp og få til grønn omstilling. Sammenlagt er dette en massiv styrking av det som kalles kapitalvirkemidlene, som trengs for å lykkes i den grønne omstillingen.

Jeg er også glad for at vi har justert den viktige CO₂-kompensasjonsordningen for industrien med en halv milliard kroner. Vi legger opp til å bli enige om en innretning som skal bidra til forutsigbarhet for arbeidstakere og bedrifter, men også bidra til utslippsreduksjoner og energieffektivisering. Arbeiderpartiet var med på å innføre denne ordningen, og vi er stolte av å bidra til å utvikle ordningen i samarbeid med næringslivet.

Arbeiderpartiet fortsetter å arbeide for et grønt industriløft og nye grønne arbeidsplasser. Det gjør vi med et trygt budsjett, ved å holde skattene stabile og ved å øke pengene som går til grønn omstilling.

Lars Haltbrekken (SV) [19:20:58]: En av de første reaksjonene jeg så fra et annet miljøparti, var at denne budsjettenigheten var det ikke verdt å vente på. Det var ikke verdt å vente på nær en milliard til vern av skog i Norge – mer enn noen gang før. Det var ikke verdt å vente på en ekstra milliard til vern av regnskog ute i

verden – mer enn noen gang før. Det var ikke verdt å vente på en milliard til energisparing – mer enn noen gang før, for å hjelpe folk med strømregningen og redusere energiforbruket.

Det var vel heller ikke verdt å vente på et mål om at 100 pst. av alle nye tunge lastebiler som selges i 2030, skal være nullutslippslastebiler. Det var vel heller ikke verdt å vente på avgiftsendringer som ifølge Elbilforeningen i dag gjør det mulig å nå målet om at alle nye personbiler som selges i 2025, blir nullutslippsbiler. Det var vel heller ikke verdt å vente på en og en halv milliard for å kutte de store klimagassutslippene fra industrien.

Industrien i Grenland slipper ut om lag 2,5 millioner tonn CO₂ hvert eneste år. Dette er landets høyeste konsentrasjon av klimagassutslipp fra industrien. Den fordeler seg på bare fire konsern. Dette er utslipp vi nå sørger for at kan bli kuttet. Vi får også på plass en grønn investeringsbank som kan finansiere helt nye prosjekter, som batterifabrikk, solcelleproduksjon og omstilling til nullutslippsteknologi i eksisterende industri.

Skal jeg spå, tror jeg det vil gå med denne budsjettenigheten som med fjorårets, da SV bl.a. fikk gjennomslag for å forby nedbygging av myr. I dag kom forslaget fra Miljødirektoratet om et forbud mot nedbygging av myr – til stor jubel fra miljøbevegelsen og andre miljøparti. Spoler vi ett år tilbake, var det ikke måte på kritikk av budsjettenigheten og hvor svakt det var for miljøet.

Så løser ikke denne budsjettenigheten miljøkrisen med et simsalabim. Jeg kan forsikre representanter fra andre miljøpartier og andre som vil være med i miljøkampen, om at det fortsatt er miljøslag å kjempe, det er fortsatt utslipp som skal kuttes og natur som skal tas vare på. SV skal være med og slåss mot både ny oljevirkosomhet og gruvedrift på havbunnen. Men vi har tatt noen ganske viktige skritt – og jo, de milliardene og den miljøatsingen vi kom med, var det virkelig verdt å vente på.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [19:24:24]: Grunnmuren i velferdsstaten er dei offentlege tenestene til innbyggjarane. Vegar, kollektivtransport og nødvendig infrastruktur for energi og vatn er fundamentet for all buse-tjing. I Noreg nyt folk og næringsliv godt av alt dette og at alle har rett på utdanning og helsehjelp når det trengst.

Finansiering av fylkeskommunane og kommunane er difor svært viktig, ikkje minst når mange fordrivne frå Ukraina skal inkluderas i samfunnet. Kommunane er tettast på innbyggjarane, og kommuneøkonomien er avgjerande for arbeidet med å leggje til rette for at alle skal kunne skaffe seg tak over hovudet, ha ein lege å gå til, ha eit likeverdig og godt barnehage-, skule- og utdan-

ningstilbud, og for at folk skal få ei verdig avslutning på livet der familie og kommune stiller opp for dei gamle.

Det er grunnleggjande at alle har rett på den same hjelpa, uavhengig av lommebok og status. For meg er det ei gåte at i ei tid då vi treng alle hender, bruker UDI og regjeringa store ressursar på å kalle tilbake statsborgarskap for innbyggjarar som er godt integrerte og i full jobb. Det er viktig for alle, uansett bakgrunn, å ha tryggleik, og det er med på å skape tillit mellom folk i det norske samfunnet. SV har difor lagt fram eit alternativt budsjett og inngått ein budsjettavtale som styrkjer grunnmuren i velferdsstaten.

Til slutt vil eg nemne at rapporten til sannings- og forsoningskommisjonen ligg til handsaming i Stortinget. Det var SV som tok initiativ til denne rapporten, og no har vi fått den ærlege og brutale forteljinga om fornorskingspolitikken fram i lyset, både dei personlege forteljingane og den strukturelle uretten som er påført urfolk og nasjonale minoritetar i Noreg. Men etter rapporten må det kome reparasjon. Difor har SV sett av midlar til å fylgje opp rapporten, og vi har forhandla inn 56 mill. kr meir til urfolk og nasjonale minoritetar i budsjettavtalen. I tillegg til midlane må vi arbeide med haldningane våre og vise meir respekt for urfolk og minoritetar framover.

Ramani Nordli (A) [19:27:07]: Årets budsjett er et ansvarlig budsjett som vil gjøre hverdagen til flere bedre i den urolige tiden vi er i nå. Dette er et budsjett som er med på å utvikle Norge i en bærekraftig, trygg og rettferdig retning.

Arbeiderpartiet styrker den grønne industrien ved å tilføre midler til Grønn industrifinans. Budsjettet gjenspeiler at vi har hørt på innspillene som er kommet om hva som er behovet ute i næringslivet. For innbyggere og politikere i Agder er det gledelig å se satsingene som nå blir gjort. Dette vil bidra til stor vekst og utvikling på Sørlandet i tiden framover. Vi har allerede store prosjekter i gang, og med en batterifabrikk i full utvikling vil vi lokalt merke godt den satsingen som nå blir gjort.

For en nylig pensjonert student er det gledelig å se at budsjettet ikke bare er framtidsrettet innenfor industrien og den grønne omstillingen, men det ser også utfordringene og behovet som de unge står overfor i den urolige tiden vi er i. Studiestøtten økes med 10 pst. Jeg vet at flere studenter vil se på dette med tårer i øynene etter en hard og vanskelig tid, spesielt økonomisk, med prisvekst og høye strømregninger over tid. Det er ikke lett å gå måned etter måned uten å få hverdagen til å gå helt opp. Økningen blir sikkert feiret godt av samtlige studenter.

Med dette budsjettet legger vi også til rette for at unge som skal etablere seg, skal få muligheten til å komme inn på boligmarkedet raskere. Styrkingen av Hus-

banken bidrar til at de unge ikke lenger trenger å spare seg i hjel for å kunne oppfylle drømmen om å kjøpe en egen bolig. Selv vet jeg hvor utfordrende det er å være ung, nyutdannet og å skulle etablere seg på boligmarkedet. Det er lite å spare mens man er student, noe som resulterer i at egenkapitalen er lav når man skal ut på boligmarkedet.

Helhetlig, med mange andre gode satsinger og grep, vil folk kunne gjenspeile seg i dette budsjettet. Arbeiderpartiet har sammen med Senterpartiet og SV levert et ansvarlig og grønt budsjett som tar de unge på alvor.

Else Marie Rødby (Sp) [19:29:41]: Verden er fortsatt et usikkert sted. Så usikkert er det blitt de siste par årene at det har skjerpert både hvordan du og jeg tenker på beredskap og sikkerhet, hvordan myndighetene og regjeringen må prioritere ressursene våre, og hvordan vi planlegger for fremtiden. Den sivile beredskapen vår favner bredt, og det er mange som har et ansvar for det. Politiet er en av de viktigste aktørene, og de står i et særdeles krevende bilde.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering har prioritert politiet ved hver mulige anledning og med til sammen 3 mrd. kr siden regjeringsskiftet. Likevel, og i likhet med store deler av offentlig sektor, står politiet i den krevende håndteringen av en betydelig kostnadsvekst. Det er krevende å skulle svare opp de store og kanskje økende forventningene både politikere og befolkning har til det arbeidet politiet skal gjøre i en tid hvor kriminalitetsbildet stadig blir mer komplekst og oppgavene større.

Derfor er det litt viktig at vi er både realistiske og litt etterrettelige når vi skal snakke om ressursene til politiet. De som har hørt på partiet Høyres retorikk den siste tiden når det gjelder politi og ressurser, må jo ha blitt litt skuffet da Høyre endelig skulle vise kortene og legge fram sitt alternative budsjett. Det legges fortsatt opp til de blinde ABE-kuttene i offentlig sektor i Høyres alternative budsjett. Det er en styringsmåte vi kjenner godt igjen fra Solberg-regjeringen. I tillegg kunne vi lese i NTB da Høyres budsjett ble lagt fram, at 128 mill. kr skal brukes på å tilbakeføre ABE-kutt. Man gir altså med den ene hånden, så tar man det kraftig igjen med den andre, så gir man litt igjen, og så tar man igjen.

Det budsjetteres også med det jeg vil si er urealistiske penger. For eksempel kan man visst hente inn flere titalls millioner kroner i Høyre hvis man over natten innfører en lovendring som overhodet ikke er til behandling, ja, som vel ikke engang er foreslått endret.

Så er det en helt forventet innsparing fra Høyre – de nye polititjenestestedene. Her har vi for så vidt en helt ærlig politisk forskjell mellom Senterpartiet og Høyre. Vi vil fortsette å mene at det er viktig at politiet er tilste-

deværende, lokalkjent og har oversikt over sitt geografiske område – oversikt og en fast tilstedeværelse, og ikke til enhver tid susende i en patruljebil gjennom et større geografisk område.

Høyre har ivrig snakket ned de nye tjenestestedene fordelt på 19 lokalsamfunn i landet vårt, og det er gitt inntrykk av at pengene regjeringen har bevilget til dette, nærmest i seg selv velter hele politibudsjettet. Hele politiets budsjett er vel på 27 mrd. kr nå, og når alt kommer til alt, fant ikke Høyre mange prosent innsparing ved å kutte i de planlagte nye politistedene. Det er også rart å være så opptatt av et grep som innebærer 20 tjenestesteder, når man uten videre selv la ned 122 i en fei.

Med Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering fortsetter arbeidet for et politi som er til stede langs grenser og kyst i store og små lokalsamfunn, og det har sjelden vært så viktig og så krevende som det er akkurat nå.

Per Olav Tyldum (Sp) [19:33:01]: Matsikkerhet dreier seg om at alle skal ha tilgang til nok og trygg mat. Begrepet blir ofte forvekslet med mattrygghet, som betyr at maten vi spiser, ikke skal inneholde miljøgifter eller fremmedelement som gjør oss syke.

Vi i Senterpartiet mener at Norge bør produsere så mye mat som mulig av det innbyggerne trenger. Det er avgjørende i en beredskapssammenheng. I en krise- eller krigssituasjon er nettopp nok og stabil matforsyning avgjørende viktig. Derfor er selvforsyning en vesentlig faktor for matsikkerheten for et lands befolkning.

Selvforsyningsgraden for jordbruksprodukter i landet varierer fra år til år. Den største variabelen er nettopp værforholdene. Generelt har vi i Norge mindre gunstige forhold for jordbruksproduksjon enn mange andre land. Kortere vekstsesong, kaldere klima og lite og spredt jordbruksareal er rammebetingelsene som den norske bonden må forholde seg til. Til tross for et krevende utgangspunkt har det likevel vært en produktjonsvekst de siste tiårene.

Helt fra regjeringen Solbergs budsjett for 2022 og til jordbruksforhandlingene i 2024 økte budsjettstøtten med 54 pst. – fra 17,5 til 27,0 mrd. kr. I tillegg er det gitt strømstøtte, områderettede tiltak, investeringsstøtte og en rekke andre direkte og indirekte tiltak som alle strekker seg mot et mål om å sikre Norges befolkning nok og trygg mat. Derfor er det bemerkelsesverdig at Høyre i sitt alternative budsjett for 2024 gjør et samlet nedtrekk på omkring 2,5 mrd. kr.

Høyre ønsker å redusere budsjettstøtten med 1,25 mrd. kr, som for øvrig allerede er vedtatt i Stortinget. De vil innføre CO₂-avgift, drikkekartongavgift og fjerne støtten til Bionova, bl.a.

«God beredskap handler om å være godt forberedt dersom uforutsette hendelser mot matsikkerheten skul-

le oppstå», skriver Riksrevisjonen i en nylig rapport. Videre står det å lese: «Med dagens risikobilde kan vi ikke nødvendigvis forutsette at de internasjonale forsyningskjedene alltid vil være velfungerende.» Og: «Vi er ikke godt nok forberedt i dag.»

Vi kan umulig gjøre oss mer avhengig av utenlandsk forsyning av mat. Derfor er det skremmende at Høyres alternative budsjett forverrer situasjonen, noe som vil ramme norsk matsikkerhet og trygghet.

May Britt Lagesen (A) [19:36:02]: Dette er et godt og ansvarlig budsjett for Norge, for Trøndelag, for distriktene og ikke minst for min nabokommune, Verdal, der Aker Solutions Verdal er lokalisert.

Gjennom vår olje- og gassproduksjon er Norge en viktig leverandør av energi til Europa. Energifattigdommen har økt i verden de siste to årene, og med det har også den politiske ustabiliteten økt. Derfor er det viktig å beholde de forutsigbare rammebetingelsene og ikke tulle med skatten for denne næringen.

Det tar nå gjennomsnittlig sju år fra leting til produksjon i Norge. De raskeste prosjektene er i produksjon etter tre år. Norsk olje og gass er avgjørende inn i et Europa som forsøker å gjøre seg uavhengig av russisk gass.

Tiltak som kun retter seg mot å redusere tilbudssiden av olje og gass uten å ta hensyn til etterspørselen, vil kunne ha betydelige konsekvenser i form av svært høye energipriser og mangel på energi, spesielt i utviklingsland. Dette er det virkelighetsbildet vi må erkjenne når vi skal nå klimamålene – altså: Hvordan håndterer vi energi som ikke er fornybar? Og ja, vi skal omstille norsk økonomi, men igjen: Det er ødeleggende å skru av energiproduksjonen før alternativene er på plass. Allikevel skal og må petroleumsnæringen samtidig fortsette arbeidet med å redusere klimagassutslipp, også ved å utvikle nye, fornybare verdikjeder offshore, noe som dette forliket peker på. For alvoret i klimakrisen er tett på oss: Utslippene må ned raskere, både hjemme og ute, samtidig som vi skal utvikle ny teknologi og skape og videreutvikle jobber over hele landet.

Oppsummert: I tråd med Hurdalsplattformen bidrar dette budsjettet til å utvikle og ikke avvikle petroleumsnæringen. Det gir sikkerhet for arbeidsplasser i Norge og sikkerhet for pålitelige energileveranser til Europa i årene som kommer. Det er bra for både Norge og verden rundt oss. Dette er et grønt budsjett som har blitt enda grønnere – og hadde jeg hatt litt mer tid enn bare tre minutter, skulle jeg gjerne ha snakket om at energipolitikk også er sikkerhetspolitikk, men det får bli ved en senere anledning.

Erlend Svoldal Bøe (H) [19:38:47]: De siste to årene med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV bak rattet på

statsbudsjettet har helsekøene i Norge økt med to uker. Det betyr at folk må vente lenger for å få helsehjelp, og at folk kommer senere tilbake både til hverdagsliv og arbeidsliv.

Når vi ser at helsekøene har økt med to uker på to år, og at pasientene ikke får hjelp til riktig tid, skulle en tro at regjeringen hadde en plan for å få ned helsekøene, men det har regjeringen ikke. Planen så langt har vært å sette ned offentlige utvalg for å kaste ut både private og ideelle aktører fra den offentlige helse- og omsorgstjenesten, avvikle viktige pasientrettigheter, som fritt behandlingsvalg, og levere svake sykehusbudsjett.

I statsbudsjettet for 2024 legger regjeringen opp til en aktivitetsvekst i pasientbehandlingen på 1,8 pst. Det er betydelig mindre enn det Høyre legger opp til i sitt alternative forslag til statsbudsjett, med 2,3 pst. Det gjør Høyre fordi vi tar ansvar for en bedre framtid for pasientene, ved å sikre rask og god helsehjelp når det er behov for det.

I løpet av denne debatten har regjeringspartiene nok en gang brukt mye av tiden sin på å skape skremsebilder av Høyres politikk og det Høyre fikk til i løpet av åtte år i regjering. Det må de gjerne gjøre, men fra Høyre gikk inn i regjering i 2013 og fram til koronapandemien sørget vi for at pasientene sto to uker kortere i helsekø. Ventetidene ble redusert for somatikk, psykisk helsevern og rusbehandling. Det fikk vi til fordi vi tok alle gode krefter i bruk til beste for pasienten, ved å innføre fritt behandlingsvalg, styrke sykehusøkonomien og gjøre nye investeringer i moderne sykehusbygg over hele landet. Nå har vi en regjering som er mer opptatt av systemet framfor enkeltmennesket, og som ikke evner å gjøre noe med de økende helsekøene. Det går ut over sårbare pasienter.

I sivilsamfunnet vårt har frivilligheten en avgjørende rolle og er med på å løse mange av oppgavene og utfordringene i velferdssamfunnet, og spesielt i helse- og omsorgstjenesten. Men de siste to årene har vi sett en regjering som sammen med SV har bygget ned helsefrivilligheten med kutt i tilskuddsordninger og vanskeligere kriterier for å få støtte. Et av kuttene som regjeringen gjør sammen med SV i statsbudsjettet for 2024, er å kutte hele tilskuddsordningen som heter «Mobilisering mot ensomhet». Når vi ser at det blir flere ensomme, og spesielt blant de unge og de eldre, og vi vet at konsekvensene av det kan være psykisk uhelse og redusert livskvalitet, er ikke svaret å gjøre det vanskeligere for helsefrivilligheten å bidra i sivilsamfunnet og velferdssamfunnet. Derfor er jeg glad for at Høyre i sitt forslag til statsbudsjett sikrer tilskuddsordningen så dette kan videreføres, og at helsefrivilligheten fortsatt får vilkår til å kunne bidra. Helse- og omsorgstjenesten trenger alle gode krefter for å løse framtidens utfordringer.

Grete Wold (SV) [19:41:59]: Da fikk vi også i år i havn en budsjettavtale til slutt.

På utdanningsfeltet er det flere gode prioriteringer vi har fått til sammen, gode satsinger og reverseringer som SV har fått gjennomslag for, også i år. Vi har rett og slett fått et bedre statsbudsjett på utdanningsfeltet.

Så er det åpenbart flere meget gode tiltak, saker og organisasjoner vi gjerne skulle ha tilgodesett, men jeg lover: Vi kommer alle sammen til å jobbe videre med det, også framover.

Av det som bør trekkes fram i dag, er nok økningen på 10 pst. i studiestøtten et av de viktigste grepene vi har fått til. Som så mange trakk fram i høringen, sliter studentene våre nå. Økonomiske vansker medfører at studentene jobber for mye – det sier de selv, og det sier også universitetene og høyskolene. Det går ut over muligheten for å konsentrere seg om studiene, det går ut over den psykiske helsen, og det kan medføre at høyere utdanning kun blir for dem som har råd til det. Dit vil vi ikke, og derfor er denne økningen et helt nødvendig skritt i riktig retning.

Så er det ingen selvfølge at vi i SV får igjennom de reformene vi jobber for mens vi er i opposisjon. Det er derfor gledelig at vi har fått gratis halvdagsplass for tredjeklassingene. Det er utrolig viktig, slik at alle får være med på leken uavhengig av kontoutskriften til mor og far. Når vi også har fått stoppet kuttet av NORPART, og med det sikret muligheten for gratis utdanning for studenter fra det globale sør – i hvert fall for noen – betyr det mye. Vi trenger utveksling, og vi trenger kloke hoder og ungdommer som er klare for å løse framtidens felles utfordringer.

Det er krevende tider i verden, og vi ser krig, økende forskjeller og uro mange steder, også nær oss. Da er det viktig å sette dette i en sammenheng, og vi må gi barna våre den lærdommen vi kan trekke fra historien. Det gjør freds- og menneskerettighetsentre som Raftostiftelsen i Bergen, Falstadsenteret i Trøndelag og Arkivet i Kristiansand. Derfor er jeg glad for at de er tilgodesett med noe økte midler for å kunne fortsette sitt viktige formidlingsarbeid.

Til slutt vil jeg nevne at samiske og kvenske miljøer gjør en helt nødvendig jobb for å bygge opp igjen noe av det som er blitt revet ned over generasjoner, og derfor har de også fått en hardt tiltrengt prioritering i budsjettet for 2024, noe som er helt i tråd med SVs politikk og budsjett.

Så takk for et godt samarbeid – jobben er på ingen måte ferdig, men vi har sammen kommet noen gode skritt videre.

Truls Vasvik (A) [19:44:56]: Den store utfordringen i vår felles helsetjeneste i dag er rett og slett mangelen

på fagfolk. Det skyldes at vi lever lenger, og det er veldig bra, men det gir større press på helsetjenesten, samtidig som det fødes færre barn som skal bli morgendagens arbeidstakere. Derfor vil ikke personellmangelen bli mindre i framtiden, snarere tvert imot. Denne utfordringen har vi sett over tid, også før pandemien, uten at den forrige, Høyre-ledede, regjeringen tok grep for å møte dette. Tvert imot fikk utviklingen skyte fart.

Denne regjeringen har nå startet snuoperasjonen for å skape en bærekraftig og framtidsrettet helsetjeneste med god bemanning. Det viser vi tydelig med dette budsjettet.

Utfordringene er størst i nord. Jeg har de siste ukene besøkt flere sykehus og kommuner i våre nordligste fylker. Alle jeg har pratet med, er enige om at noe må gjøres. Samtidig har flere påpekt at det er behov for mer penger. Om vi ikke tar grep, vil personellutfordringer som truer et likeverdig helsetilbud i nord, også bli en realitet i resten av landet. Nettopp derfor tar vi grep i dette budsjettet.

Budsjettenigheten vi vedtar her i dag, betyr at vi styrker sykehusøkonomien med over 2,2 mrd. kr utover kompensasjonen for lønns- og prisvekst. Dette kommer på toppen av en allerede betydelig styrking på 6 mrd. kr i revidert budsjett. Det betyr at sykehusene kan opprettholde sin aktivitet på tross av kostnadsøkninger og pandemiettervirkninger, og ikke minst: Denne styrkingen skal også få ventetidene ned.

I tillegg skal vi bruke til sammen 240 mill. kr årlig for å sikre rekruttering av helsepersonell og god samhandling mellom tjenestene i nord. Med disse midlene vil vi styrke helsetilbudet, begrense vikarbruken og få flere fast ansatte i helsetjenestene. Det er helt nødvendig, skal vi klare å sikre et likeverdig helsetilbud, uavhengig av hvor du bor og størrelsen på lommeboka.

Vi gjør også mer for å utdanne, rekruttere og beholde fagfolkene våre i vår felles helsetjeneste. Med dette budsjettet øker vi antallet LIS-stillinger, vi styrker Tørnordningen, vi bygger kompetanse nedenfra ved å satse på fagarbeiderne, og vi fortsetter krafttaket vi har tatt for å ruste fastlegeordningen for framtiden. På den måten styrker vi grunnmuren i vår felles helsetjeneste, noe som er helt vesentlig om vi skal opprettholde et likeverdig helsetilbud over hele landet.

For å løse utfordringene som helsetjenesten står overfor, må vi også digitalisere det som kan digitaliseres. Derfor etablerer vi i 2024 bl.a. en helseteknologiordning som skal gjøre det gunstig for kommuner å investere i helseteknologi, og vi digitaliserer pasientens legemiddelliste, for å nevne noe. Slik bidrar vi til innovasjon, vi bidrar til bedre samhandling og bedre informasjonsflyt, til beste for både fagfolkene våre og – ikke minst – pasientene.

Mona Fagerås (SV) [19:48:00]: SV har lenge etterlyst at det tas tak i situasjonen i Helse nord, en situasjon som er dramatisk. Vi tok derfor dette med oss inn i forhandlingene om statsbudsjettet, for vi har vært svært tydelige på at noe må gjøres, og det må gjøres fort. Problemet med rekruttering er åpenbart en nasjonal utfordring, som må løses med nasjonale tiltak. Nå tar nasjonalforsamlingen grep, med SV i spissen.

Jeg er glad for at situasjonen er blitt tatt på alvor av regjeringen, og at de har møtt oss på dette kravet. Jeg håper at det at folk går mann av huse for å vise sin bekymring omkring lokalsykehusene våre, har gjort inntrykk også i Oslo. Jeg vil benytte anledningen til å takke finansministeren, som tok turen til Leknes og Gravdal, for det betyr noe å se at nasjonale politikere bryr seg og i hvert fall forsøker å forstå situasjonen.

Prosessen har skapt uro i en hel landsdel. Min oppfordring til regjeringen er at nå må den ikke bare gjøre ting som beroliger oss – det må også utvikles bedre tjenester der folk bor.

Jeg tror denne enigheten vil være et svært viktig sted å begynne for å få ned innleie av vikarer og dermed pengebruken. Jeg er opptatt av at Helse nord går i dialog med alle instanser som har noe å bidra med, for å sørge for å bedre dagens tøffe situasjon.

Statsbudsjettet inneholder nå 240 millioner friske og varige midler til Helse nord. Beløpet er splittet i to deler. 200 mill. kr skal gå til rekrutteringsarbeid, og 40 mill. kr skal gå til å styrke samhandlingen mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Dette kan med riktig bruk gi resultater som kan gi nasjonal effekt, om midlene brukes riktig.

Jeg tenker at rekruttering er et kjernepunkt i all virksomhet. Men min oppfordring til Helse nord er at denne funksjonen må være lokalt forankret og basert på forhold som er mye videre enn selve kjernevirksomheten. Med det mener jeg at god kunnskap om lokalsamfunnet, stort eller lite, er grunnleggende i alt rekrutteringsarbeid. Derfor må ressursene fordeles slik at det enkelte sykehus får arbeide systematisk og kreativt med kort og langsiktig rekruttering. Dette vil gi resultater. Det er jeg sikker på.

Ivar B. Prestbakmo (Sp) [19:51:07]: Staten skal sørge for enkeltmenneskets, samfunnets og landets sikkerhet. Da trenger vi god beredskap på særdeles mange områder.

Det betyr å prioritere forsvar, sivil beredskap, som brann og redning, politi og helse. Det handler om energi og matforsyning, det handler om infrastruktur – ja, det handler om den forsikringspremien vi må være villige til å betale for at beredskapen på mange områder skal være

der, slik at samfunnets og innbyggernes trygghet kan ivaretas.

Det var viktig å få satt ned totalberedskapskommissjonen, som la fram sin rapport tidligere i år. Jeg har lyst til å referere til kommisjonens leder, Harald Sunde, som bl.a. har sagt: Det handler om å gå fra «just in time» til «føre var».

Det innebærer en ganske så betydelig endring, særlig for partier som Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, som i åtte år var opptatt av at beredskap kunne løses «just in time». Flere av representantene fra de nevnte partiene synes litt for ofte å ha glemt hva de faktisk drev med i sine åtte år – troen på at alt kunne skaffes hvor som helst fra i verden, når som helst, at ingen trusler representerte noen fare for det, at samfunnsfunksjoner kunne sentraliseres uten at det medførte økt sårbarhet, men også at usikre tider kunne gi dyrtid og økonomisk krevende tider for flere.

For Senterpartiet handler det om hvordan vi organiserer hverdagen i samfunnet, hvordan vi trygger land og folk, og hvordan vi prioriterer. Derfor er jeg glad for at vi har en regjering som sammen med SV er opptatt av å sikre og bygge trygghet for innbyggere i hele landet, også i urolige tider og innenfor nødvendige økonomiske rammer.

God beredskap er alltid lokalt forankret. Trygghet handler for oss alle om økonomisk trygghet i usikre tider og dyrtid. Derfor er det bra at regjeringen tar det på alvor og prioriterer deretter. Det gjenspeiles også i budsjettforliket med SV. Det handler bl.a. om reduserte barnehagesatser, gratis og rimeligere ferger, prioritering av forsvar og politi og en god strømstøtteordning.

Høyre foreslår ABE-kutt i hele offentlig sektor på 0,5 pst. Det betyr flate kutt på over 130 mill. kr på justis-sektoren og ca. 240 mill. kr på forsvar – områder denne regjeringen prioriterer. Men Høyre synes åpenbart at flate kutt er bedre.

Fremskrittspartiet kutter eksempelvis 2 mrd. kr i jordbruksavtalen. Det rammer beredskap og matproduksjon. Fremskrittspartiet fjerner pengene satt av til beredskapslagring av korn, i motsetning til denne regjeringen, som satser på matproduksjon og matberedskap.

Venstre vil f.eks. gi innbyggere og næringsliv i Nord-Norge 1 mrd. kr mer i strømkostnader ved å fjerne momsfriftaket. Venstre vil også redusere kompensasjonsgraden i strømstøtteordningen fra 90 pst. til 80 pst. 1 mrd. kr mener Venstre skal belastes strømkundene. Denne regjeringen gjør naturlig nok ikke det.

Dette er eksempler – eksempler på at noen partier har mer troverdighet på beredskap enn andre, som dessverre framstår både tvetydige og lite framtidsrette.

Alf Erik Bergstøl Andersen (FrP) [19:54:21]: På Agder og Sørlandet ble innbyggere og næringsliv nok en gang glemt. Agder er spydspissen av Norge, ligger nærmest kontinentet og har et rikt næringsliv. Det er en industri som er avhengig av forutsigbare vilkår, og strømprisene i NO₂ rammet hardt, og har gjort det over tid. Strømprisene får enorme konsekvenser, og mens jeg hører debatten og fine ord om et grønt industriløft med flere arbeidsplasser, sitter faktisk store deler av industrien og næringslivet med en helsvart nedtur, ikke det grønne løftet som det debatteres om her. Ikke minst: Folk mister jobbene sine. Blant annet ser vi at Alcoa i Farsund har store utfordringer. Både politikere og næringsliv på Sørlandet har besøkt både storting og regjering for å finne løsninger, og har faktisk kommet med forslag til konkrete løsninger, men de har stort sett blitt møtt med en kald skulder og ikke minst med løfter om at situasjonen følges nøye.

For Agder er det helt avgjørende med handling – ikke flere tomme løfter. Store deler av industrien opererer i et internasjonalt marked og kan åpenbart ikke bare kompensere de enormt høye prisene på strøm med økt pris ut i markedet. Mange av næringslivsaktørene opererer også i en nasjonal markeds- og konkurransesituasjon. Hennig-Olsen Is i Kristiansand og slakter Eide i Lillesand er eksempel på det. De opplever en enorm konkurransevridning som er ekstremt urettferdig og nærmest umulig å forstå.

Dette budsjettet gir verken lys i tunellen, et grønt løfte eller et rød-grønt håp, men kun et svart hull for deler av industrien og næringslivet på Agder, som nå virkelig sliter. Ikke nok med det: Dette budsjettet viderefører den ekstraordinære arbeidsgiveravgiften som en ekstra belastning. Overskriften i Avisen Kristiansand i dag var ikke nådig, den var faktisk så sterk at jeg ikke ønsker å gjengi den fra denne talerstolen.

I tillegg ser vi en kompensasjonsordning for CO₂ som åpenbart ikke fungerer. Det gjør at folk nå ikke får en jobb å gå til, men at de må gå ifra en jobb som de hadde.

Budskapet mitt har vært gjentatt mange ganger fra denne talerstol, men vi gir oss ikke.

Tor Inge Eidesen (Sp) [19:57:12]: Regjeringen har lagt fram et budsjett for å trygge folks økonomi og Norge i en urolig tid. Budsjettavtalen med SV endrer ikke på det – et godt budsjett har blitt enda bedre. De siste årene har betydd store omveltninger, fra korona og karantenetid til krig og konflikt, med tilhørende energikrise og flyktningstrøm. For å sikre stabilitet har store omprioriteringer vært nødvendig.

Økte priser og renter griper inn i vanlige folks kjøpekraft, ja vi snakker om dyrtid. Det viktigste bidraget for å

motvirke konsekvensene av dette er en finanspolitikk som gjenoppretter balansen. Jeg har også merket meg at de faglige vurderingene av regjeringens budsjettforslag i forhold til den såkalte budsjettimpulsen er overveiende positive. Vi skal ikke gi for mye gass, og vi skal ikke stå for hardt på bremsen.

For Senterpartiet og regjeringen er satsingen på hele Norge viktig. Vi gjør hverdagen litt enklere og billigere ved f.eks. å satse på gratis ferger – noe som Høyre og Venstre vil reversere.

Vår aktive distriktpolitikk inneholder økt satsing på bygdeveksttaler, et virkemiddel som skal hjelpe utvalgte kommuner til økt bosetting, bedre tilgang på arbeidskraft og framtidsrettet næringsutvikling. Vi bygger ut mer bredbånd, noe som er helt avgjørende for å sikre gode rammevilkår for bedrifter og arbeidsliv i hele landet.

Norsk matproduksjon er en sentral og viktig del av et lands totalberedskap. Senterpartiet og regjeringen prioriterer dette området og har vist gjennom de siste jordbruksavtalene at vi stiller opp. Landbruk i hele landet er for oss en selvfølge, og det forplikter. Senterpartiet har store ambisjoner, og vi er på ingen måte i mål med vårt arbeid med en opptrappingsplan for landbruket. Hurdalsplattformen har vist regjeringens ambisjoner, og vi har til hensikt å levere.

En avgjørende forutsetning for å sikre norsk matproduksjon er tollvernet. Vi skal utnytte det handlingsrommet vi har, og de endringene vi vedtar i forbindelse med neste års budsjett, er et viktig skritt i riktig retning. Også på dette området registrerer jeg at Høyre gjennom sitt alternative statsbudsjett på ingen måte har tenkt å stille opp for norsk landbruk. At de også går inn og kutter i en inngått jordbruksavtale, er svært oppsiktsvekkende, men dessverre ikke uventet.

Tilbake til dyrtiden: Lavere priser i barnehage betyr noe for folks økonomi – billigere SFO og økt barnetrygd det samme. Lavere skatt for dem som tjener minst, betyr også noe. Sammen med SV bidrar Senterpartiet og Arbeiderpartiet til et samfunn som gir bedre velferd og utjevner forskjeller mellom folk.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [20:00:33]: For Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering er det avgjerande viktig å leggje til rette for at folk skal kunne bu, arbeide og leve eit godt liv i heile Noreg, i bygd og by. Skal vi få til det, er det heilt avgjerande å ha gode kommunikasjonar – vegar, baner, hamner, farleier og digital infrastruktur – i møte med framtida og moderne flytilbod.

Når Senterpartiet i denne debatten har vore oppteke av at vi skal bevare ordninga med gratis ferje, som Høgre i sitt alternative budsjett med eit pennestrøk berre fjerna, så handlar det om noko meir enn ein post og eit

tal i budsjettet. Det handlar om kvardagen til folk. Det handlar om livet til folk – livet til dei som er avhengige av å bruke ferje, og som ikkje har noko anna alternativ, til veglause samfunn, til øysamfunn. Det handlar om å gjere kvardagen til folk, dei som pendlar, dei som har eit arbeid å gå til, litt betre.

Når vi har gjort forholda til pendlarar betre – etter runde på runde med innstramming under Solberg-regjeringa – har vi sørgt for både dagpendlarane og dei som bur på brakke, dei som er vekke frå familien sin over lengre periodar, dei som lever eit tøft liv, og prøvd å gjere kvardagen deira litt betre.

Gjennom det som ligg i årets budsjett, er det å leggje til rette for billegare flybillettar på kortbanenettet. Ein flybillett tur-retur frå nord til sør eller i Nord-Noreg kan fort koste over 15 000 kr for ein vaksen person eller to barn. Det er heilt avgjerande grep vi sørge for gjennom å halvere maksprisen på FOT-rutenettet. Vi sørger òg for ei kraftig utbygging av breiband.

Det er jo påtakeleg når sentrale representantar frå Høgre – først representanten Bru og deretter representanten Sanner – tidlegare i dag på konkrete utfordringar ikkje kan vise til eitt konkret, målretta tiltak for distrikta som dei føreslår å styrkje i sitt alternative budsjett. Derimot er det ei ganske lang liste over tiltak som inneber det motsette, i Høgres alternative budsjett. Det er kraftig kutt i breibandutbygging, kutt i ordninga med gratis ferje, kutt i overføringar til fylke – noko som vil gje dårlegare tilbod på både kollektivtransport, fylkesvegar og ferjer. Det er kutt i ordninga med redusert barnehagepris i distrikta.

Det betyr noko kven som styrer, og årets budsjett viser verkeleg kven som viser veg når det gjeld å leggje til rette for utvikling i heile Noreg.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Elise Waagen (A) [20:03:53]: Med dette budsjettet gjør vi et historisk løft for barnefamiliene. Og hva er vel viktigere i en tid der mange opplever å ha dårlig råd, enn nettopp det å løfte barnefamiliene og gi de minste et best mulig utgangspunkt?

I krevende tider er gode, universelle velferdsordninger i hele landet avgjørende for å trygge hverdagen, og med dette budsjettet gjør vi nettopp store grep. De av oss som hadde barn i barnehagen under forrige regjering, måtte venne oss til at det hvert eneste år kom et brev fra barnehagen som sa at maksprisen hadde blitt økt. Men nå har det snudd. Denne regjeringen setter maksprisen historisk lavt, og fra neste år går den ned med hele 1 000 kr i måneden.

Fra august vil en familie med ett barn spare 11 000 kr i året på barnehage, og har man to barn, vil

man spare 18 000 kr. Dette utgjør noe for lommeboken til folk.

I Høyres alternative budsjett kan vi lese at man avlyser hele barnehagesatsingen. Det overrasker meg egentlig ikke, i og med at de brukte hele sin regjeringsperiode på å øke prisen år for år. Vi kan også lese at Høyre ønsker flere barnehageopptak, men man har glemt å legge inn både pengene og folkene som da trengs.

Med SV som budsjettpartner har regjeringen utvidet SFO-fellesskapet. Vi har fått på plass SFO for 1. og 2. klasse, og neste år er det 3.-klassingene sin tur. Det er viktig, og vi vet at det senker terskelen for å delta.

Det skjer mye bra i norsk skole i dag. Likevel er jeg bekymret over flere utviklingstrekk. Vi vet at motivasjonen faller. Vi ser at skjermbruken har tatt av mange steder. Resultatene er ikke der vi ønsker de skulle være. Høyres svar er bare mer av det samme – der ønsker vi noe helt annet. Derfor er dette budsjettet en storstilt satsing på en mer praktisk og variert skole.

Til slutt vil jeg gratulere alle norske studenter, for i august fikk man tidenes største løft på 15 år av studiestøtten, og neste år fortsetter vi ved å øke studiestøtten med 10 pst.

Det betyr noe hvem som styrer. I en tid der mange opplever å få dårlig råd, prioriterer vi det viktigste først.

Solveig Vestenfor (A) [20:07:00]: Eg nyttar høvet som vara til å ta ordet på vegner av Kommune-Noreg i kveld.

Refusjonsordninga for ressurskrevjande helse- og omsorgstenester inneber at berre delar av kommunane sine utgifter knytte til dei dyraste brukarane, blir betalt av staten. Når årleg kostnad knytt til ein brukar overstig eit visst beløp, det såkalla innslagspunktet, får kommunen kompensert ein del av dei overskytande kostnadene. I 2023 er innslagspunktet vel 1,5 mill. kr, og kompensasjonsgraden utover dette er 80 pst. Det er berre lønsutgifter for personar som jobbar direkte med brukarane, som skal reknast inn, og berre utgifter som høyrer til under helse- og omsorgstenester. Dei yngste som får tilsvarende tenester i barnehage og skule, kan òg koste mange millionar, men her finst det inga refusjonsordning. Ordninga omfattar heller ikkje personar som har fylt 67 år.

Dei siste ti åra har innslagspunktet auka med meir enn det doble av konsumprisindeksen, og det slår kraftig ut for mange kommunar, spesielt små distriktskommunar. Difor ber KS om at regjeringa beheld innslagspunktet slik det er. Eg las i Hallingdølen for nokon dagar sidan at ordføraren i nabokommunen min, Nesbyen, har hatt den nye kommunalministeren på besøk. Ho fortel at i deira helsebudsjett på 158 mill. kr går heile 60 mill. kr i året til ressurskrevjande tenester. Av dette

bidreg staten med 28 mill. kr, og dei har 100 innbyggjarar for mykje for å få toppkompensasjon.

Stortinget gjev stadig nye oppgåver til kommunane. Ofte er det riktig og viktig, men dei økonomiske utfordringane, kostnadene og mest av alt ansvaret som er knytte til ressurskrevjande tenester, bør etter mi mening gå attende til staten. For dei personane som treng slike tenester, kan det vere ei ekstra bør å vite at ein reduserer det økonomiske handlingsrommet i heimkommunen sin. Det bør desse få sleppe.

KS sa i 2021 at ein må forbetre ordninga, og det støttar eg fullt ut. Denne regjeringa prioriterer heldigvis kommunane og er oppteken av å gje kommunesektoren føreseielege økonomiske rammer, slik at innbyggjarane i alle aldrar, frå dei yngste til dei som er over 67 år, får dei tenestene dei har rett på. Tenester som grip så hardt inn i eit kommunebudsjett som det ressurskrevjande tenester gjer, bør difor vere staten sitt ansvar.

Åsmund Aukrust (A) [20:10:14]: I kveld vedtar Stortinget et budsjett som sikrer trygg økonomisk styring. Det er viktig å gjøre i hvert eneste budsjett, men det er spesielt viktig i år. Vi vedtar et budsjett hvor vi gjør det vi kan for å sikre arbeid til alle, for å unngå renteheving, for å få kontroll på prisveksten, og som sikrer rettferdig fordeling. Ingen oppgave er viktigere for dette flertallet enn at folk skal vite at regjeringen går på jobb hver eneste dag for å sikre at Norge skal være et land hvor vi stiller opp for hverandre, og hvor vi sikrer økonomien til folk og næringsliv.

Dette gjør vi bl.a. med å ha en storstilt utbygging av velferden i Norge. Etter åtte år med økte barnehagepriser har vi under denne regjeringen fått reduserte barnehagepriser hvert år, og i år får vi det største løftet på svært mange år. Barnehageprisene blir 1 000 kr billigere for alle barn, og i tillegg blir det enda større kompensasjonsordninger. Dette kombinerer vi med å få billigere SFO og å øke barnetrygden. Vi øker borteboerstipendytelsene, vi øker ytelsene til de uføre, og de aller fleste nordmenn vil få skatteutt med det forslaget som i dag blir vedtatt.

Hvis vi ser på hva høyrepartiene foreslår, er det ganske mye forskjellig. Det spriker litt i alle retninger. Men én ting er sikkert: Retningen er en annen enn det som flertallet vil. Det er kutt i formuesskatten, som gagnar dem som har aller mest, og så er det usosiale kutt, som rammer dem som har minst: dyrere SFO og barnehager, dyrere tannhelse, kutt i feriepengar til de arbeidsledige, og Venstre foreslår også å kutte sykelønnen. Det viser at det er tydelige skiller mellom partiene og blokkene.

La meg avslutte med å si at vi lever i en veldig urolig verden. Bildene fra Gaza berører oss alle noe så vold-

somt, for det er knapt til å bære når man ser hva slags lidelser befolkningen blir utsatt for. I Ukraina går de snart inn i sitt tredje år med en blodig krig, en angrepskrig fra et naboland av Norge mot et annet naboland. Vi vet at tilliten mellom land internasjonalt er på et bunnivå, og vi ser at mange trekker seg vekk fra internasjonalt samarbeid. Derfor er jeg veldig glad for at vi i dag også vedtar et veldig solidarisk utenriksbudsjett, hvor vi bidrar til Ukraina med det største støtteprogrammet i norsk historie noensinne, hvor vi har tidoblet vår støtte til palestinerne etter den 7. oktober, og vi er i mål med løftene som vi ga på det første klimatoppmøtet etter at vi vant valget.

La meg avslutte med å si at vi også styrker Forsvaret. Vår regjering er den første regjering som har lagt fram en plan for å nå målet om 2 pst. av bruttonasjonalprodukt til forsvar. Dette budsjettet går et godt stykke i den retning og er et godt utgangspunkt for arbeidet med ny langtidsplan, som begynner til våren.

Ingjerd Schie Schou (H) [20:13:25]: Dette har vært en ille bra dag, må jeg si. Opposisjonen snakker om Høyre, og vi snakker om Høyre. Sju av ti ute i landet bor i Høyre-styrte kommuner. Noe må de ha skjønt, men kjærlighet og hat ligger jo nære hverandre, og i 70 av disse kommunene samarbeider Senterpartiet og Høyre, så kjærligheten og hatet lever side om side. Folk har skjønt det, for de fleste løsninger ligger jo i skapet, og her handler det om mannskap, lederskap og budskap. Representanten Gjelsvik er veldig opptatt av folks liv, og det er faktisk vi i Høyre også. Det kan jo være at valg som folk har tatt for sitt liv, nettopp er knyttet til budskapet.

Jeg skal fortsette der jeg slapp i stad. De fleste er opptatt av konsekvensene for livet vi lever her hjemme, men vi har også et ansvar for livene der ute. Jeg snakket tidligere om at utdanning er en menneskerett og en forutsetning for at vi skal hjelpe folk til å få et bedre liv i utviklingsland, og også at de skal klare seg selv. Det er et langsiktig arbeid, og konsekvensen av at vi ikke gjør det, handler om at vi nettopp får den internasjonale politikken som lokalpolitikk, og at kostnadene blir der.

Verdensbanken påpekte i fjor at sju av ti tiåringer i verden ikke kan lese og forstå en enkel tekst. Det er en økning på 15 pst. fra før pandemien – store utslag. Utdanning er helt avgjørende for å redusere det som handler om fattigdom og å bekjempe ulikhet, men også for å sikre likestilling.

Når det gjelder den humanitære bistanden, skal vi stå til rette for skattebetalerne, og det gjør vi. Det gjør regjeringen også, og det skal regjeringen ha. Antallet mennesker som har behov for humanitær bistand, har også økt dramatisk fra i fjor til i år, mens bare 32 pst. av beho-

vet er dekket. Vi kan ikke gjøre alt alene her i Norge, men vi kan gjøre noe. Det har vært viktig for Høyre å øke vårt bidrag fra 3,9 mrd. kr til 4 mrd. kr. Det handler om 100 mill. kr ekstra i kjernestøtte til Verdens matvareprogram. For de pengene får 280 000 mennesker mat i to måneder. Det er dimensjoner over det. Det er «bottom line», og det er også vårt ansvar.

Marian Hussein (SV) [20:16:38]: Steg for steg fortsetter SV arbeidet med å bygge velferd – skoleklasse for skoleklasse i forhandlinger om mer til SFO og jeksel for jeksel i vårt arbeid med å bygge ut tannhelsetjenesten vår.

Det er gledelig at det er mange av regjeringspartienes medlemmer og representanter her i Stortinget som skryter av SVs gjennomslag. Jeg foreslår et «avbyråkratiseringstiltak» for forhandlinger som har kostet enkeltmennesker altfor mye, og ser fram til at regjeringen foreslår gratis SFO til 4. klasse og mange andre gode tiltak i sitt forslag til budsjett neste år.

Som representanten før meg var inne på, er det mange som snakker om Høyre, men Høyres løsninger er jo aldri velferd til alle og universelle løsninger. Det er heller almisser, en håndrekning til de verdig trengende, som det kalles, og kutt i universelle løsninger.

I mitt forrige liv var jeg Nav-veileder og så hvordan det var når mor og far ikke hadde nok penger til å dekke barnas behov. Da var de nødt til å bruke ganske mye av sine krefter til å be om å få litt mer penger. De var nødt til å søke, legge ved sine kontoutskrifter og svare på hvorfor de måtte bruke pengene på den måten de gjorde. Det er ikke en god måte for å hjelpe folk ut av fattigdom og inn i arbeidslivet. Man må gi folk nok til å leve av, nok til å gi en god barndom til barna sine, men også nok kapasitet til å bruke hodet sitt på de viktigste tingene. Hvis man skal søke arbeid og er utenfor arbeid, er det ikke det å enda en gang søke om sosialhjelp, bostøtte eller alle de andre administrative tingene man skal bruke kreftene sine på. Da skal man få bistand til å komme seg ut i arbeid og fokusere på å finne ressursene til å kunne skaffe seg arbeid.

Vår satsing på tannhelse og SFO handler om å bygge samfunn og velferd steg for steg. Hvis alle har den økonomiske friheten til å ta de gode valgene, er det flere som kan rette seg litt opp istedenfor å la skuldrene synke sammen og kanskje miste troen på at de også har noen verdi. La oss jobbe mer for å gjøre livet lettere for flere.

Irene Ojala (PF) [20:19:54]: Regjeringen har i budsjettet bevilget penger til Helse nord, som gir svært viktige politiske beskjeder til helseforetaket. Pengene er ekstramidler som skal gi økt aktivitet og bedre pasientbehandling, ikke mindre aktivitet, så i dag skal jeg gi regjeringen og stortingsflertallet litt ros, men også litt ris.

I revidert statsbudsjett for 2023 bevilget Stortinget 15 mill. kr, øremerket til fortsatt intensivberedskap ved Kirkenes sykehus. I statsbudsjettet for 2024 videreføres de 15 millionene til intensivberedskap i Kirkenes som varige midler. I tillegg styrkes Kirkenes sykehus med ytterligere 20 mill. kr i varige midler. Klinikk Alta styrkes med en varig økt bevilgning på 25 mill. kr til videreutvikling av spesialisthelsetjenestene i Alta. Proposisjonen understreker at tiltak skal hindre unødig reisevei for eldre og kronisk syke, som er spesielt prioritert, med et mål om gode samhandlingsløsninger mellom kommunene Alta, Loppa og Kautokeino, der en satsing på geriatri vil stå sentralt. I budsjettavtalen ligger 200 mill. kr til Helse nord til rekruttering av fagfolk i nord, og det er et punkt om 40 mill. kr til Helse nord til rekruttering og samhandling. «So far so good.»

Det er godt jobbet av SV, og jeg håper at SV med det slutter å gjøre forskjell på fødekvinner i Finnmark, slik de har gjort mellom kvinner i Alta og Hammerfest i flere generasjoner. Det er noe som ikke stemmer med SV når man løfter tryggheten for fødekvinner i Narvik, men unnlater å stå opp for kvinners rettigheter i Finnmarks største by, Alta, og i solidaritet med kvinner fra Kautokeino. Det fødes faktisk flere barn av Alta-kvinner enn av kvinner i Narvik. Pasientfokus mener at i kvinnekampens navn må både Alta, Narvik med flere steder i Nord-Norge ha fødeavdelinger.

Men regjeringen er langt fra å skape en hallelujastemming innen helse i Nord-Norge. Helse nords vurderinger og trusler om nedlegging av fødeavdelinger og omkalfatring av rus, psykiatri og operasjonstilbud skaper uro og problemer for ansatte i Nord-Norge og for folk som er avhengige av disse tjenestene.

Så vet jeg at det er mange gårdbrukere her på Stortinget. De er nok alle kjent med at det ikke er tillatt å transportere drektige dyr. For storfe er grensen 4 uker, for småfe ca. 15 dager og for gris 11–12 dager før fødsel. Gode folk, hvis kvinner var kyr, hvilke rettigheter ville vi da ha hatt i Nord-Norge og i Norge for øvrig? Til mine medrepresentanter stiller jeg spørsmålet: Skal gravide kvinner behandles etter dyrevernsloven, som sier at drektige dyr ikke kan transporteres, eller etter et helseforetakssystem som prissetter syke, gravide og fødende som bakverk på det lokale bakeriet? Det er faktisk vi her på Stortinget som bestemmer hvilken trygghetsgrad gravide og fødende skal ha i Norge, og vi kan av moralske grunner ikke gjøre forskjell på kvinners rettigheter i Norge. Det har vi i henhold til lovverket faktisk ikke lov å gjøre.

Kathrine Kleveland (Sp) [20:23:16]: I morgen er det FN's internasjonale jorddag. Det å ta vare på matjorda er en viktig del av vår nasjonale beredskap.

Totalberedskapskommisjonens rapport «Nå er det alvor» skriver at jordvernets betydning for norsk mat-sikkerhet er blitt mye viktigere på grunn av den utrygge verdenssituasjonen. Vi ser stadig klarere hvordan klimasituasjonen og -problemene kan svekke matproduksjonen, og i Europa minelegger krigen i Ukraina verdens kornkamre.

Stortinget vedtok i år, etter initiativ fra regjeringen, en jordvernstrategi med nytt og skjerpet mål for mindre årlig nedbygging. Det skal gjøre vondt å bygge ned matjord, og vi skal bruke flere grep for å ta vare på matjorda.

I 2020 fikk Verdens matvareprogram Nobels fredspris etter forslag fra parlamentarisk leder Marit Arnstad i Senterpartiet. Verden må ha mat, og vi har dessverre gått fra å produsere nok mat i verden, men ikke klare å fordele den, til at vi sliter med å lage nok mat til verdens befolkning.

I denne situasjonen kutter Høyre støtten til småskala jordbruk i fattige land med 500 mill. kr og støtten til Afrika med 500 mill. kr. I en tid med stor usikkerhet om matproduksjon vil kutt i støtten til jordbruk kunne være katastrofalt for deler av verden med stor fattigdom og mangel på mat.

Ethvert land har rett og plikt til å produsere mest mulig mat til egen befolkning. Det er beredskap. Senterpartiet mener også at reale jordbruksoppgjør av den typen vi har sett under Sandra Borch i Landbruksdepartementet og Trygve Slagsvold Vedum i Finansdepartementet, er beredskap, og har bidratt til det.

Høyre vil i sitt budsjettforslag innføre en CO₂-avgift for landbruket på 100 kr pr tonn CO₂, noe som gir økte avgifter på 450 mill. kr. Høyre foreslår også å fjerne fritak for miljøavgift på engangsemballasje med 525 mill. kr. De to avgiftene betyr at Høyre gir oss dyrere mat og melk. Hadde Høyre fått viljen sin, skulle melken ha gått opp med 1 kr og 60 øre per kartong. Senterpartiet mener derimot at norsk matproduksjon skal styrkes, ikke legges avgift på!

Mari Holm Lønseth (H) [20:26:11]: Skulle vi ha trodd på representanter fra Senterpartiet i denne salen, skulle man nesten tro at alle Norges distriktskommuner først og fremst lever av subsidier fra staten. Det er gratis ferjer i områder uten veiforbindelse og med få passasjerer som redder distriktene, det er bygdevekstavtaler som går til noen få kommuner, og lensmannskontor som politiet selv ikke ønsker seg, som er redningen for distriktene – hvis man skulle tro på Senterpartiet.

Hvis vi heller tar turen ut av denne salen og ut i landet, hører vi at virkeligheten blir en litt annen. Der forteller bedrifter om store skatteøkninger på toppen av store kostnadsøkninger. Penger brukes på å betale ekstra-

ordinær arbeidsgiveravgift framfor å ansette flere i Distrikts-Norge. Hundrevis av millioner kroner av skattebetalernes penger brukes på å betale for nye fylkeskommuner, mens folk og bedrifter sliter.

Det er blitt etterlyst at Høyre skal vise hvilke målrettede tiltak vi har for distriktene. Det er faktisk helt riktig at når vi prioriterer å redusere skattene for både folk og bedrifter, er det et målrettet tiltak for å skape mer vekst, også i distriktene – for det er særlig Distrikts-Norge som taper når man øker skattene raskt, med dårlige prosesser.

Ta f.eks. formuesskatten. Den er doblet siden regjeringen kom inn i kontorene. Det går først og fremst ut over hjørnesteinsbedrifter som er langt unna Oslo, og hvor man er avhengig av den lokale kapitalen. Ser man på lakseskatten som regjeringen innførte med en dårlig høringsprosess, er det først og fremst i distriktskommunene man opplever at dette har fått store konsekvenser. De største konsekvensene er ikke nødvendigvis kommet for dem som driver med lakseoppdrett selv, men for dem som driver i leverandørindustrien: entreprenører og båtbyggere, for å nevne noe.

Det er også blitt en stor form for økonomisk sentralisering med Senterpartiet i regjering, for man kunne nesten få inntrykk av at en krone er best forvaltet hvis den først har vært innom Oslo og Finansdepartementet før den deles ut til ulike tiltak som Senterpartiet og regjeringen selv mener er nødvendig.

Høyre prioriterer annerledes. Vi prioriterer å gi skattelette til folk og bedrifter, slik at de heller kan sitte igjen med mer av sine egne penger, forvalte dem på en god måte og skape flere arbeidsplasser i hele landet, framfor at man skjærper skattene drastisk og innfører subsidietiltak som ikke vil skape vekst og verdier i distriktene på sikt.

Ola Elvestuen (V) [20:29:20]: Sammen med det å stå opp for frihet og demokrati er global oppvarming og tap av natur de største krisene verden står overfor. Akkurat nå samles verdens ledere og land i Dubai til klimaforhandlinger for å gjennomgå hvor vi står i dag, og for å følge opp de målene vi har forpliktet oss til i Parisavtalen, og man starter også arbeidet med å sette nye mål som skal meldes inn i 2025.

Hvor står da Norge i forhold til våre klimamål, som vi har forpliktet oss på i 2030? Vi fikk 2022-tallene for litt siden: 48,9 millioner tonn. Det står helt stille i forhold til utslippskuttene – det er ørlite ned. Vi har en klimaavtale med EU der det er krav hvert år om hvor mye vi skal redusere. Fra 2022 ligger vi etter med 3,8 millioner tonn, som må tas igjen i årene framover.

Da skulle man tro at regjeringen la fram et statsbudsjett som var offensivt for å redusere utlipp, og man

skulle også tro at i samarbeid med SV ble det enda mer offensivt for at vi skulle ta igjen de utslippskuttene som vi henger etter med. Men det viser seg at selv om Klimasats kommer tilbake – det skulle bare mangle – og selv om det er en liten økning på nullutslipps tungtransport, opprettholdes med denne enigheten de avgiftslettelsene på fossilt drivstoff som regjeringen foreslo. Trafikkforsikringsavgiften og reduksjonen i den opprettholdes også, så til neste år blir det altså billigere å eie en fossilbil enn å eie en elbil.

Kollektivtransporten i de store byene og i mange fylker sliter, og man ventet selvfølgelig på at det med budsjettenigheten ville komme en støtte, som det ofte har gjort tidligere når det har vært budsjettforhandlinger på Stortinget, f.eks. i lignende situasjoner hvor Venstre har vært med i forhandlingene. Da har det kommet mer penger også til de store byene og inn mot satsing på kollektivtransport. Nå gjorde det ikke det. Jeg må si jeg er bekymret. Jeg har sittet i bystyret i Oslo tidligere, i perioden 2005–2012. Da var det en rød-grønn regjering og borgerlig flertall, med Venstre, i Oslo, og det kom ikke en krone fra statlig hold. Jeg håper det ikke er den situasjonen man nå legger opp til, at man bare skal støtte der man selv har flertall, og ikke vil støtte ved borgerlig flertall, som disse partiene gjorde før.

Da har jeg ikke engang snakket om natur. Der opprettholdes altså de fleste kuttene, selv om det er bra med frivillig skogvern.

Freddy André Øvstegård (SV) [20:32:42]: Det er i krisetid sterke felleskap og rettferdig fordeling virkelig gjelder – at vi har et spleiselag som stiller opp for folk, og sørger for at alle har et minste trygt golv å stå på økonomisk.

Nå har vi lagt bak oss mange år med økende forskjeller, fattigdom og en usosial kuttpolitikk, ført fram av den forrige høyre regjeringen. Med det bakteppet kom også dyrtid og priskrise. Det minste golvet å stå på har ikke vært trygt, det har tvert imot hatt sprekker som den frivillige matutdelingen har måttet dekke. Sånn skal det ikke være i en velferdsstat. Likevel tok ikke regjeringen i sitt budsjettforslag i tilstrekkelig grad inn over seg den fattigdomskrisen vi står i. Derfor har en av SVs aller viktigste prioriteringer vært å øke kjøpekraften til folk med lite fra før, men også til mange med helt vanlige inntekter.

Vi foreslår i vårt eget budsjettforslag å øke sosialhjelpssatsene, minsteytelsene og minstepensjonene kraftig, i tillegg til å øke studiestøtten, barnetrygden og å ta ned regningene til folk ved å utvide velferden gjennom SFO og tannhelse. Så har vi brukt den innflytelsen velgerne har gitt oss, til å forandre på regjeringens budsjett. Selv om vi ikke får hele vårt budsjettforslag vedtatt

i dag, har vi fått til viktige forbedringer. Endelig får vi økt minsteytelsene i uføretrygden og arbeidsavklaringspenger, som ligger langt under fattigdomsgrensa. Det er en stor og viktig endring.

Vi har så lenge blitt møtt med en sterk politisk motstand mot å øke minsteytelsene fordi det liksom vil gå ut over arbeidslinja. Nå er et flertall på Stortinget enige om en endring. Minstesatsene for uføre økes med 6 000 kr i året. Minstesatsene for dem på arbeidsavklaringspenger øker med 5 000 kr – altså på toppen av den vanlige årlige økningen i tråd med pris- og lønnsvekst. Det vil ha betydning. Det vil gjøre at flere får nok penger til å sette mat på bordet selv. Det skulle bare mangle, men likevel er dette noe vi må kjempe fram, og vi har gjort det, samtidig som vi har fått opp barnetrygden, studiestøtten og tatt ned regningene til folk gjennom SFO og tannhelse.

Så vil vi måtte fortsette å stå på krava for å øke minsteytelsene enda mer, for det er fortsatt ikke nok. SV vil igjen gjøre som vi har gjort for inneværende år, nemlig å kjempe for økt minstepensjon og økt sosialhjelp. SV viser år for år at vi flytter penger både til miljø og til fordeling, til velferd og til sterkere felleskap.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [20:35:54]: Fremskrittspartiet vil at vanlige folk skal få beholde mer av sine egne penger og bestemme mer over sin egen lommebok. Vi foreslår skattelette til alle inntektsgrupper og vil kutte avgiftene på basisvarer som mat, drivstoff og normalpris for strøm. Vi vil styrke forsvarsbudsjettet. Vi vil bruke mer penger på å bygge og vedlikeholde veier. Vi vil satse mer på helse og eldreomsorg. Men vi vil kutte statens utgifter til symbolske klimatiltak, bistand og kultur.

Å beholde mer av egne penger gir trygghet og økonomisk handlefrihet for familiene. Det er et velferds gode å kunne klare seg på egen inntekt. Avgiftskutt gir lavere inflasjon og mindre press på renten. Høye drivstoff- og energipriser driver prisene opp på nesten alle varer i produksjon, lagring og transport.

Fremskrittspartiet kutter skatter med om lag 16 mrd. kr og avgifter med 19 mrd. kr. Skattelettelsen til personer er økning i personfradraget og utgjør et flatt beløp på 5 200 kr til de aller fleste. I tillegg øker vi innslaget for formueskatt.

Fremskrittspartiets budsjett er et godt næringsbudsjett som vil sikre forutsigbare rammevilkår, grunnlag for investeringsbeslutninger og en helt nødvendig vekst i privat sektor, noe som vil komme hele samfunnet til gode gjennom økt produktivitet, økt sysselsetting og redusert vekst i offentlige utgifter. Langtidsvirkningene vil snu en utvikling som ikke er bærekraftig over tid.

Jeg registrerer at regjeringen og SV vil styrke økonomien til Helse nord med 240 mill. kr årlig framover for å

intensivere rekrutteringen til helseforetaket. Det er vel og bra, men med respekt å melde kan man i stor grad si at det er som å legge støttebandasje på et bein som er knekt. Det framstår som et godt tiltak uten at det leger skaden.

Det er ikke noen overraskelse at helsekøene har økt med 23 pst. siden dagens regjering tiltrådte, når en ikke tar tak i det egentlige problemet – at vi har en sykehusstruktur som ikke ivaretar innbyggerne der de bor. Der som man hadde etablert en ultraren operasjonsstue ved Klinikk Alta, som Fremskrittspartiet fikk bevilget penger til, ville flere operasjoner vært mulige å gjennomføre nærmere der pasienten bor, og det ville redusert driftskostnader.

Vi opplever nå at det bevilges penger til en helikopterlandingsplass ved Klinikk Kirkenes, noe som er sårt tiltrengt, etter at Fremskrittspartiet fikk flertall for legehelikopter til Øst-Finnmark. Dessverre ser det ut for at det legges opp til å etablere en landingsplass som ikke kan ta imot større helikoptre enn dagens legehelikoptre, og at SAR Queen redningshelikoptre må lande på flyplassen ved en akutsituasjon – over 1 mil unna sykehuset.

Dersom regjeringen ønsker bedre pasientbehandling i nord, må det gis klare signaler om å benytte tildelte midler og bygge for fremtiden – det vil redusere driftskostnader. Da må ansvarlig statsråd begynne å vise handlekraft.

Rune Støstad (A) [20:39:16]: Det betyr noe hvem som styrer landet. Med budsjettet som blir vedtatt, vil en barnefamilie i Nord-Fron, der jeg bor, få halvert barnehagepris. Det betyr at en familie med to unger i barnehagen sparer nesten 30 000 kr i året. Det er et historisk velferdsloft som bidrar til at flere unger kan ta del i fellesskapet som barnehagen er, og det gjør at flere kan være i arbeid.

Høyre, derimot, stryker dette i sitt alternative budsjett, og i kjent stil sender de regningen tilbake til barnefamiliene.

Regjeringens mål er å få kontroll på prisveksten og føre en trygg økonomisk politikk som bidrar til lavere rente. Det handler om trygghet for folk og bedrifter i hele landet. Vi skal stille opp for dem som sliter. Samtidig skal budsjettet bidra til at flere kommer i jobb, og at det skapes nye jobber, for folk i arbeid og lønnsomme bedrifter er også grunnlaget for vår felles velferdsstat.

Kommunene i Norge er fundamentet i velferdsstaten. I tillegg skal kommunene få en større rolle i boligpolitikken. Det er viktig, for det er mange som opplever at det er vanskelig å skaffe seg bolig – både i byer og på landet. Lånerammen i Husbanken er på nesten 30 mrd. kr, inkludert en økning på 5 mrd. kr som kom med bud-

sjettforliket. Det er bra for dem som trenger bolig, og det er bra for en byggenæring som trenger flere oppdrag.

I en urolig tid er norsk matproduksjon og matberedskap viktigere enn før. Likevel velger Høyre å kutte over 1 mrd. kr i jordbruket. Det rammer på nytt mange familier i hele landet, og det vil føre til at enda flere legger ned gårdsdriften. Resultatet blir færre matprodusenter, svekket matberedskap og færre til å ta vare på det unike kulturlandskapet i vårt langstrakte land.

Budsjettet som Stortinget vedtar i dag, styrker velferden og klimaet og bidrar til flere arbeidsplasser i hele landet. Men kanskje det aller viktigste er at vi styrker privatøkonomien for dem som trenger det aller mest. Et godt budsjett fra regjeringen har blitt enda bedre med SV. Jeg er glad for at vi i dag får på plass et budsjett som gir store muligheter, og som også fører til mindre forskjeller.

Olve Grotle (H) [20:42:02]: Røde Kors Haugland Rehabiliteringssenter er den største rehabiliteringsinstitusjonen i Vestland. Her arbeider nærmere 100 tilsette, med svært høy formell og reell kompetanse. Her er legar, legespesialistar, idrettspedagogar, fysioterapeutar, logopedar, sjukepleiarar, helseassistentar, miljøterapeutar, ergoterapeutar, samhandlingskoordinatorar, sosionomar, ernæringsfysiologar og mange andre. Alle desse arbeider med eitt formål: å gje den beste behandlinga ein kan gje dei omlag 1 200 pasientane som er innom det heilt unike og spesielle fag- og kompetansemiljøet kvart år.

Hauglandsenteret har driftsavtale med Helse vest. I november tildelte Helse vest ny avtale for dei fire komande åra, med opsjon for fire nye år.

Men i den nye tildelinga blir det samla talet på døgnpasientar redusert med 27 pst. Dette gjeld tilbodet til pasientar med kreft, nevrologiske og nevromuskulære lidingar, t.d. parkinson, kronisk muskel- og bløtdelsmerte, sjukleg overvekt og døgnplassar for arbeidsretta rehabilitering.

Direktøren ved Hauglandsenteret har opplyst:

«Vi var førebudde på ein nedgang i avtalen, men vi er overraska over kor stor reduksjonen vart. Eg er uroa for at færre vil få rehabilitering og at ventetidene blir endå lengre.»

I praksis vil nedgangen tilseie at ein går frå 70 til 50 pasientar som til kvar tid er på rehabiliteringsopphald ved senteret. Dette vil sjølvsagt få økonomiske konsekvensar for senteret og for kor mange fast tilsette ein kan ha over tid.

Då eg besøkte Hauglandsenteret i førre veke, var bekymringa stor, dels fordi ein oppfatta det slik at det no er tenkt politikk at sjukehusa skal overta meir og meir av rehabiliteringa. Samtidig som fleire sjukehus i landet

slit med både rekrutteringsutfordringar og økonomi, skal ein altså arbeide for å byggje opp rehabiliteringskapasitet i eigen regi og samtidig byggje ned velfungerande og gode miljø som ikkje minst har vist seg svært gode i distriktsregionane.

På rehabiliteringsområdet spør ein seg vidare om dette også er ein del av regjeringa sin store og veksande motvilje mot ideelle og private aktørar, at det viktige ikkje er at pasientane skal få god og relevant behandling til rett tid, men at det for all del ikkje er nokon utanfor dei offentlege systema som skal gje slike tilbod.

Kort oppsummert kan uroa formulerast slik: Ser vi no ein start på ei gradvis nedbygging av dei viktige, store og velfungerande rehabiliteringsinstitusjonane på Vestlandet og i resten av landet? Vi har tidlegare sett fleire eksempel på at pasientar innan rus og psykiatri har mista gode og velfungerande tilbod. Vil det same no skje for pasientgrupper som fram til no har fått god hjelp på Hauglandsenteret og andre rehabiliteringsinstitusjonar?

Kathrine Kleveland (Sp) [20:45:18]: For mange nordmenn er kirken en viktig del av julen. For noen er det julekonserter og stemning. For andre hører julegudstjenesten med på julaften, og de ser fram til f.eks. å bli berørt ved å synge kampsangen «Deilig er jorden».

Kirken gir oss en himmel over livet og er stedet for jevnlig besøk der tro, sangglede og fellesskap utøves gjennom året. Noen er i kirken når det er høytidelige anledninger, og atter andre ser på det som del av norsk kultur fra historiske stavkirker til nye arkitekttegnede kirker, som den såkalte porselenskirken i Porsgrunn med fliser som skal minne om porselen.

I Hurdalsplattformen står det:

«Trus- og livssynssamfunna er viktige både for enkeltmenneske og for storsamfunnet. For mange menneske utgjør dei viktige fellesskap, og dei skaper tilhøyrse og identitet. Både finansiering av, kontroll med og innsyn i religiøse samfunn er viktige offentlege oppgåver, og det skal stillast krav til trus- og livssynssamfunna om demokrati, openheit og representasjon utan at ein grip inn i trusfridommen.»

Senterpartiet i regjering står opp for Kirken. Derfor skal staten de neste 20 til 30 årene gi 10 mrd. kr til istandsetting av verneverdige og fredede norske kirker, i form av et kirkebevaringsfond. I Vestfold gjelder dette mange kirker, blant dem min lokale kirke, Hillestad, som fyller 300 år neste år. Steinkirkene fra middelalderen skal dessuten prioriteres først, og det gleder meg veldig, som har mange flotte steinkirker fra middelalderen hjemme i Vestfold. Vedlikeholdsløftet skal skje gjennom avkastning fra tidligere Opplysningsvesenets fond

samt nødvendige tilleggsbevilgninger fra statsbudsjettet.

Jeg er glad i kirkebyggene våre, og nå skal vi ta vare på Kirkens kulturarv på en måte som vil stå seg i generasjoner. Da synes jeg det er en dårlig julepresang til Kirke- og Livsyns-Norge at Høyre kutter 174 mill. kr til Den norske kirke og 92 mill. kr til andre trossamfunn. Har Høyre virkelig tenkt på hva dette kommer til å bety for Den norske kirke og de andre trossamfunnene? Dette kommer til å merkes. Vi vet at fellesrådene rundt i kommunene alt sliter med svært stramme budsjetter. Senterpartiet mener det er sunt for samfunnet at vi har Den norske kirke og andre trosretninger som en viktig del av vår historie og nåtid.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [20:48:24]: SV har gjennom forhandlingene med regjeringen vist hvordan dette budsjettforslaget kunne gjøres rødere og grønnere. Men det jeg har mest lyst til å snakke om, er en del av de viktige endringene vi har fått til innenfor justissektoren. Vi har nå fått til å bevilge 40 ekstra millioner til domstolene. Den tredje statsmakt har stått i en krevende periode veldig lenge – over et år med ansettelsesstopp på grunn av stramme budsjetter.

Hvorfor er dette viktig? Jo, det er viktig i seg selv på grunn av at den tredje statsmakt står for en helt grunnleggende oppgave i samfunnet vårt, men dette handler også om folk. Dette handler om folk som står i krevende saker – det kan være barnefordelingssaker, det kan være voldtektssaker – der noen uker lengre saksbehandlingstid kan bety at man må bære på en belastning mye lenger. Nå sørger vi for et solid løft som vil bety mye for folk, både for ansatte og for dem som har krevende saker i domstolen.

Et annet sted vi får et viktig løft, er i kriminalomsorgen. Kriminalomsorgen opplevde årlig harde kutt under høyresiden, og vi er godt i gang med en oppbygging av den, men det trengs mer. Derfor er jeg glad for at vi nå får 40 friske millioner på toppen av regjeringens forslag. Dette handler også om at det skal være trygt både for ansatte og for innsatte i kriminalomsorgen. Én av ti ansatte sliter med alvorlige psykiske lidelser som de har fått på jobb i kriminalomsorgen. Da er det viktig med flere folk på jobb for å ivareta sikkerheten, men også tilbudet til innsatte. Vi har i lang tid fått en rekke alvorlige avsløringer som handler om isolasjonsbruk, ulovlige nakenvisitasjoner, ulovlige telefonavlyttinger. Alt dette koker til syvende og sist ned til hvor mange som er på jobb, og hvor mange som kan gi et godt tilbud til dem som soner, og som skal ut og bli våre naboer i framtiden.

Jeg er glad for at vi har satt av 5 mill. kr til kvinnene på Bredtveit. Det var en rekke bra punkter i budsjettet om de kvinnene som har blitt flyttet til Skien, men det

var ingenting til de kvinnene som skulle bli igjen på Bredtveit. Derfor er det viktig at disse pengene skal følge disse kvinnene. Nå er det en uavklart situasjon om hva som vil skje der videre, men vi er opptatt av at de pengene skal gå til å sikre disse kvinnene et best mulig soningstilbud.

Så går vi videre med en advokatordning for innsatte, som er viktig nettopp for å ivareta rettighetene til dem som sitter i fengsel. Så styrker vi frivilligheten i kriminalomsorgen, frivilligheten i de frivillige rettshjelpstiltakene, som JURK og Jussbuss, som alle er viktige leverandører av trygghet i en tid der folk får det stadig tøffere. Dette viser hvordan det er mulig å dra budsjettet i en mer sosial retning, også på justisfeltet.

Olve Grotle (H) [20:51:47]: Under pandemien blei det gjeve ei eingongsstøtte for å dekkje tap på lån under Eksfin. Regjeringa og SV si budsjettavtale tek no desse ni milliardane og brukar dei til permanent utgiftsauke. I alt inneber budsjettavtalen mellom regjeringa og SV at utgiftene aukar med 11 mrd. kr og skattane med 1,3 mrd. kr.

Regjeringa har ved fleire høve hevda at auken i arbeidsgjevaravgifta skulle vere midlertidig. Dette er ei ekstra avgift som altså har blitt kritisert frå fleire hald, inkludert NHO og LO – og til og med SV. Men trass i at auken skulle vere midlertidig, har regjeringa ikkje funne rom i budsjettet for å reversere auken. I praksis er den auka arbeidsgjevaravgifta berre prisjustert, og i dette tempoet er det vel usikkert om ho blir utfasa i det heile.

Regjeringa og SV prioriterer kapitalverkemiddel til grøn omstilling. Det er vel og bra, men ein kan jo spørje seg om ein i staden for å kanalisere midlar inn i aktiv næringspolitikk og favorisere spesifikke sektorar, kunne ha forbeta dei generelle rammevilkåra for næringslivet og fjerna denne kompetanseskatten, noko som ville ha gagna den breiare økonomien.

Regjeringa og SV synest også å sjå bort frå at det er fleire sektorar som må fungere saman for å nå klimamål og grøn omstilling. Den grønne industrien er avhengig av teknologi og digitalisering for å lykkast, sektorar som blir særleg ramma gjennom regjeringa sin kompetanseskatt, og som gjer det dyrare å trekkje til seg den nødvendige kompetansen. Regjeringa og SV tek med ei hand og gjev med ei anna. Resultatet er fordyrande og lite heilskapleg.

Vi i Høgre kuttar heile regjeringa sin kompetanseskatt i vårt alternative budsjett. Vi prioriterer også å returnere dei ni milliardane til oljefondet, i motsetning til regjeringa sin strategi om å bruke desse midlane til ein varig auke i utgiftene. Ikkje berre er det god politikk som treffer breitt; på den måten bidreg vi også til mindre press i økonomien.

Turid Kristensen (H) [20:54:12]: Det var virkelig skuffende å se hvor lite regjeringen var villig til å gjøre i sitt budsjettforslag for å gjøre hverdagen enklere for folk, hvor lite de var villig til å gjøre for å styrke folks privatøkonomi, og det i en tid hvor så mye har blitt dyrere, og mange flere virkelig sliter for å få økonomien til å gå i hop.

For meg er det viktig å slå fast at Høyre vil fortsette å prioritere barn og familier. Da Høyre satt i regjering, økte vi, sammen med samarbeidspartiene våre, barnetrygden for første gang på over 20 år. Ifølge SSB gikk andelen små barn som lever i lavinntektsfamilier, ned, bl.a. på grunn av økt barnetrygd. Som Redd Barna skriver på sine nettsider: «Barnetrygden virker!» De viste til at for første gang på ti år gikk antallet barn som levde i fattige familier, ned.

Representanten Elise Waagen spurte i sitt innlegg hva som vel er viktigere – i en tid hvor mange opplever å ha dårlig råd – enn det å løfte barnefamiliene og gi de minste et best mulig utgangspunkt. Men da er det vel også viktig å gjøre mest av det som virker best. Å øke barnetrygden er altså blant de mest målrettede måtene å svare på noen av de økonomiske utfordringene som barnefamiliene står i. I stedet for å senke maksprisen på barnehage vil Høyre øke barnetrygden for barn under seks år med litt over 1 000 kr i måneden fra 1. august, fordi dette hjelper alle familier – også familier med lavere inntekt som i dag har gratis tid i barnehage, og som ikke vil nyte så godt av lavere barnehagepris – og fordi det virker bedre. Høyre vil også prisjustere barnetrygden for alle. Regjeringen foreslo utrolig nok en realnedgang.

Nå er det bra at SV klarte å få regjeringen med på å øke barnetrygden med 200 kr i måneden for de største barna, men for mange er det fremdeles for lite som hjelper på hverdagsøkonomien.

Med Høyres krafttak for privatøkonomien vil en vanlig familie med to små barn få 5 000 kr i skattelette og 11 500 kr mer i barnetrygd. Høyre vil også sørge for å gi 13 500 flere barn gratis kjernetid i barnehagen. Dette er politikk som monner, og mest for dem som trenger det mest.

Uansett hvordan Arbeiderpartiet vrir og vender på det, er faktum at folk over tid vil komme bedre ut med Høyres opplegg. Det betyr noe hvem som styrer – ikke minst for barnefamiliene, fordi vi må velge å gjøre mest av det som virker best. Det er bare det at det har ikke regjeringen forstått.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [20:57:14]: I sommar fekk eg møte ei som fortalde om korleis mora hennar hadde opplevd 1930-talet i Ålesund. Familien gjekk frå å leve trygt og godt i eit liv med velstand til å måtte gå frå hus og heim på grunn av det store krakket i økono-

mien i 1930. Det var ei sterk historie, og det er ei sterk historie når mange no står på det same stupet i 2023. Det er Stortingets soleklare ansvar å ta politiske grep i tide for å gje alle ein trygg stad å bu.

Mange i den norske befolkninga greier seg i dyrtida, men det blir fleire og fleire familiar, mange unge eller folk i ei livsendring, som ikkje greier å kome seg inn på bustadmarknaden. Forskjellane veks, fleire slit i dyrtida, og då må vi gjere noko med bustadpolitikken.

Føresetnaden for eigarlinja i norsk bustadpolitikk er at dei fleste skal greie seg i bustadmarknaden med sine egne inntekter og ressursar, men er vi der no – når unge på bygda som byggjer seg hus, taper halve verdien idet dei set lykelen i døra, og ein sjukepleiar i byen ikkje har råd til å kjøpe meir enn 1 pst. av bustadane som kjem på sal? Den gjeldsdrivne bustadprisveksten som har kome i kjølvatnet av dereguleringa av bustadmarknaden på 1980-talet og fram til i dag, har gjeve historisk høg gjeld i hushalda. Finanstilsynet åtvarar om at økonomien rett og slett er sårbar på grunn av det høge gjeldsnivået.

Den marknadsstyrte bustadpolitikken er blitt ei forskjellsmaskin og ein gjeldsspiral. Dei økonomiske forskjellane veks i Noreg, og det største skiljet går mellom dei som har eigenkapital til å få lån til å kjøpe sin eigen bustad, og dei som ikkje har det. Det er nesten umogleg å spare opp eigenkapital på alminnelege låge inntekter i dyrtida, og det er ikkje alle som har foreldrebanken å ty til.

SV meiner tida er inne for å ta meir kontroll. Det er tid for ein ny bustadpolitikk der vi gjenreiser Husbanken som ein motor i samfunnsbygginga. Gjennom budsjettavtalen fekk SV utvida låneramma til Husbanken med 5 mrd. kr – det er ein god start – og det blei 1 mrd. til studentbustader, 1 mrd. kr til utleigebustader og 1 mrd. kr til startlån. Det skal òg greiast ut eit juridisk grunnlag for ikkje-kommersielle utleigebustader.

No er SV i lag med regjeringa i gang med å rigge ein meir sosial bustadpolitikk, og eg gler meg til fortsetjinga.

Kari Henriksen hadde her overtatt presidentplassen.

Sandra Bruflot (H) [21:00:13]: Forrige uke smalt en representant fra Senterpartiet til i et utfall mot Høyre og hevdet at vi straffer barnefamiliene. Denne straffingen bunner i et konsept der man kan levere ungen sin på morgenen hos pedagoger og andre som lærer dem å sosialisere, leke og lære, som trøster og hjelper og er trygge voksne, før man kan hente ungen sin igjen på ettermiddagen, til 3 000 kr i måneden – for en straff, dere.

Prisen for barnehageplass er altså et komplekst utviklet straffesystem der Solberg-regjeringen også sørget

for at ingen skal måtte betale mer enn 6 pst. av inntekten sin for barnehage, noe som ville vært helt utenkelig for de aller fleste i mine foreldres generasjon – hvis de i det hele tatt fikk barnehageplass. Det er et straffesystem, dette, med gratis kjernetid for dem som trenger det mest, og der flere og flere barn har fått rett til barnehageplass fra de er ett år gamle.

Det er rimelig spesielt å hevde at en videreføring av dagens makspris – altså det som er regjeringens politikk, og som er det helt fram til august – er å straffe barneforeldre. Hvis det er tilfellet, bør jo regjeringen slutte med det straks og ikke vente helt til august med å slutte med denne straffingen.

Jeg skjønner at det kan være frustrerende når Høyre har et mer sosialt budsjettopplegg for barnefamiliene enn det regjeringen har. Regjeringens eget ekspertutvalg har slått fast at å øke barnetrygden er det viktigste vi kan gjøre. Da er det bra at SV har slept regjeringen etter seg og fått inn en økning, mot Arbeiderpartiet og Senterpartiets vilje og forslag. I Høyres budsjett øker vi barnetrygden med en tusenlapp i måneden for barna under seks år, det samme som differansen på barnehageprisen, vi prisjusterer barnetrygden for alle, og vi hever inntektsgrensen for gratis kjernetid, slik at flere får det. I tillegg er det viktigste vi kan gjøre, å få foreldre i jobb og gjøre økonomien deres bedre.

Det er ingen tvil om at det er hyggelig å betale 1 000 kr mindre for barnehageplass fra august neste år – for dem som har barnehageplass. Den barnehageplassen har man hvis man har fått barn på «riktig» tidspunkt av året. Det er ikke alle som kan planlegge når de får barn. Barn født i september, oktober og november har krav på barnehageplass fra den måneden de fyller ett år – en rettighet som ble innført av Solberg-regjeringen.

1 000 kr i måneden hjelper på familieøkonomien. Det er derfor vi øker barnetrygden. Men er det noe som svir for de samme familiene, er det at en av foreldrene, som oftest mor, må ta ut ulønnet permisjon i åtte–ni måneder, midt i dyrtiden, fordi de fikk barn på feil tid av året.

For vår del er prioriteringen enkel, og derfor har vi lagt inn penger til å gi desemberbarna barnehageplass. At et sånt budsjett straffer barnefamiliene, faller på sin egen urimelighet. Tvert imot løfter vårt budsjettforslag barnefamilienes økonomi.

Presidenten [21:03:06]: Representanten Birgit Oline Kjerstad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [21:03:22]: Noreg er heilt på hælane når det gjeld å nå Parisavtalen sine mål om kutt i klimagassar. I fjor kutta vi berre 0,8 pst. Med dette

tempoet når vi ikkje Paris-målet før om 70 år, og då skal vi vere på null for lenge sidan.

Møre og Romsdal og Vestland fylkeskommunar har teke ansvar og stilt krav til nullutslepp i ferje- og båtanbod, men det kostar meir enn det fylka får dekt over kostnadsnøkkelen. Å stille utsleppskrav er viktig for at maritim industri skal gå i front og utvikle utsleppsreducerande teknologi. Viss ikkje kutta i klimagassar skal stanse opp, treng ein ei betre finansiering, og ein må arbeide med det framover. Det kom ikkje på plass no, men viss ikkje rutetilbodet skal bli kutta og omstillinga stanse opp, må det på plass framover.

Trine Lise Sundnes (A) [21:04:40]: I en verden hvor demokratiene er i ferd med å bli en minoritet og autokratiene øker, hvor en stadig større andel av verdens befolkning ikke bor i land og områder vi kan kalle demokratier i ordets rette forstand, hvor konflikter øker og fredelige løsninger synes lenger unna enn noensinne, i et Europa som preges av Russlands aggressive og blodige krig i Ukraina, og hvor ubalanse i markedet og dyrtid er resultatet for øvrige europeiske land, i et Norge hvor klimaendringene viser seg gjennom mer, villere og våtere vær, fører alt dette til at hverdagen og framtiden oppleves mer usikker enn på lenge.

Vår regjering legger vekt på en ansvarlig økonomisk politikk. Målet er å holde arbeidsledigheten lav og sissettingen høy, samtidig som prisveksten dempes og folks kjøpekraft etter hvert kan øke. Derfor er det viktig at vi leverer politikk av godt sosialdemokratisk merke. Det synes i budsjettforliket med SV, med solide grep for dem som har det tøffest nå, høyere barnetrygd, økte minstesatser for uføretrygd, arbeidsavklaringspenger, styrket kvalifikasjonsprogram og økt studiestøtte. Det er et budsjett som også kutter utslipp, framskynder det grønne skiftet med store industrisatsinger og verner skog. Det er bra.

Jeg undres alltid når Fremskrittspartiet skyver de svakeste foran seg og med den ene munnen sier at de er bekymret over folk som står i matkø, og så med den andre munnen foreslår at de svakeste, de som kommer hit med to tomme hender, folk på flukt, skal få like dårlige støtteordninger som flyktninger i Sverige og i Danmark, vel vitende om at det er dyrere å bo og leve i Norge. Jeg får det bare ikke til å gå i hop.

Så ser vi til Venstre, hvor sykepengeordningen blir dårligere, og de til alt overmål kritiserer venstresiden for ikke å ville reformere velferdstjenestene. I Høyres alternative budsjett kuttes det rabatterte tannhelsetilbudet til 21–24-åringene helt. Pengene skal visst omdisponeres til sykehus, heter det. Jeg registrerer at unges tannhelse ikke er helse nok for Høyre. Det er bedre å vente til tennene blir fulle av hull.

I denne byen bor det mange mennesker, mange som ikke eier sin egen bolig. I enkelte bydeler eier under halvparten sin egen bolig. Derfor er det flott å styrke Husbankens låneramme, for boligprisene her er høye. Det er viktig at økningene fordeles til økte utlån til studentboliger, til startlån og til kommunale utleieboliger. Dette er veldig bra.

Budsjettforliket med SV er rettferdig, omfordelende og klimaambisiøst. Takk for samarbeidet.

Ove Trellevik (H) [21:07:57]: Det er ikkje tvil om at me har fått nye utfordringar i landet vårt. Med Høgre i regjering vart landet styrt godt gjennom tre store kriser – oljepriskrise, flyktningkriser og pandemi. Det norske samfunnet kom godt ut av det.

Dagens utfordringar er annleis, og Støre-regjeringa er veldig bakpå. Då Støre-regjeringa kom med dei store skatteendringane i budsjettet i fjor haust, var argumentasjonen at det var krig i Europa, energiutfordringar og straumpriskrise – alle måtte vera med på å bidra. Folket lytta, bedriftene tvilte seg til aksept. Auken i arbeidsgjevaravgifta skulle berre vera midlertidig, sa Støre.

Fleire representantar frå regjeringspartia har kritisert Høgres budsjett og distriktpolitikk. Heilt sidan 1975 har arbeidsgjevaravgifta vore distriktpolitikk. Regjeringa sin politikk gjev ei ekstrarekning som treffer kompetansebedrifter i distrikta med over 6 mrd. kr. Det treffer industriarbeidsplassar med over 900 mill. kr, bygg- og anleggsbedrifter med 670 mill. kr og distrikthandelen med 925 mill. kr – for å nemna nokre sektorar. Og ja, Høgre prioriterer å fjerna nettopp denne avgifta fordi me er opptekne av å ha næringsaktivitet så folk har ein jobb å gå til i heile landet.

Den auka arbeidsgjevaravgifta fekk merkelappen «midlertidig» i budsjettet for 2023. LO har også sagt at det er viktig at avgifta er midlertidig, og forventa i sommar at ho skulle reverserast i budsjettet for 2024. LOs sjeføkonom Roger Bjørnstad sa i slutten av august:

«En arbeidsgiveravgift er på mange måter å stikke hendene ned i lønnsporten vi forhandler om. Det at staten forsyner seg av arbeidstagernes forhandlingspott, det er også en måte å skattlegge arbeidsfolk på.»

Både enkeltpersonar og bedrifter slit meir og meir med stigande renter, auka avgifter og auka skattar med denne regjeringa. Havbruksnæringa f.eks. har vorte ei meir og meir viktig næring for norsk økonomi, sysselsetting og vekst, spesielt i distrikta. Regjeringa sin skattepolitikk vil svekkja denne næringa. Bransjen sysselset 50 000 menneske i distrikta, og mange er bekymra for kva som vil skje. Det er forstemmande å høyra regjeringspartia snakka om distrikta, om breibandsatsing, bygdevekstvtalar og gratis ferjer. Ja, utan eit næringsliv

som tener pengar i distrikta, kjem distrikta til å trenga både gratis breiband, gratis ferje og bygdeavtalar med statlege almisser for å overleva.

Støre-regjeringa er på god veg.

Carl I. Hagen (FrP) [21:11:22]: La meg først få lov til å gratulere Fremskrittspartiets finansfraksjon for å ha laget et glitrende alternativt budsjett, hvor vi har greid å gi noe over 8 mrd. kr i skattelettelser for personer og nærmere 20 mrd. kr i avgiftslettelser som kommer alle i det norske samfunn til gode. Vi har også prioritert visse påplussinger som er av stor betydning, særlig for veldig mange aktiviteter og mennesker i dette land.

La meg nevne at vi har vært bekymret over rykter om at den store industribedriften Nammo har vurdert å flytte noe virksomhet til utlandet på grunn av mangel på investeringskapital fra regjeringen her i Norge, på tross av at det er veldig stort behov for ammunisjon, særlig artilleriammunisjon, som følge av den uro og den krig som herjer rundt omkring, og særlig i Ukraina, som vi heldigvis er med på å forsyne. Derfor er jeg glad for at vi i vårt alternative budsjett har satt opp 780 mill. kr i kapitaltilskudd, slik at Nammo kan investere i Norge og på Raufoss i Oppland valgdistrikt i Innlandet i stedet for å gjøre det i utlandet. Vi trenger å sikre disse arbeidsplassene, og ifølge Jens Stoltenberg, generalsekretær i NATO, er det også et stort behov for at Europa sikrer sin egen ammunisjonsproduksjon, og det har vi altså greid å få inn i Fremskrittspartiets alternative budsjett.

I tillegg er veier et stort behov i Norge. Vi har mye transportkostnader per produsert enhet sammenlignet med mange andre land, fordi vi er få mennesker i et stort geografisk område og transportkostnadene er store. Derfor er det fint at vi har funnet 1 mrd. kr til å øke investeringene i riksveiene i landet. Så har vi satt opp 500 mill. kr til fylkesveier. Jeg vil gjerne nevne særlig fv. 33 fra Gjøvik til Minnesund, og vi vil også ha raskere utbygging av rv. 4 fra Gjøvik til Oslo. Så vi følger opp med bevilgninger til å bygge ut veiene.

Vi har også i vårt alternativ fjernet en del bomstasjoner. La meg nevne bomstasjonene i Innlandet: Det er E16 Fønhus–Bagn–Bjørge, Kongsvinger–Slomarka og Øyer–Tretten som det er planlagt og er bompenger på. De vil vi ha fjernet, og det vil være et gode for alle dem som er avhengige av å bruke bil i Distrikts-Norge, særlig bil som går på diesel.

Øystein Mathisen (A) [21:14:55]: Politikk kan og skal bety noe i folks liv.

Når barnehagen blir 1 500 kr billigere, betyr det noe for småbarnsfamilienes økonomi, men det betyr mye mer for de foreldrene som får råd til å sende ungene sine i barnehagen. Når regjeringen bruker 2,6 mrd. kr på etter- og videreutdanning for barnehage- og skolelærere,

betyr det noe for lærerne som får faglig påfyll, men det betyr mye mer for elevene som får en enda bedre lærer som kan hjelpe dem med å knekke lese- og regnekoden.

Når utstyrsstipendet og borteboerstipendet blir økt i enda et budsjett, betyr det noe for å komme nærmere målet om helt gratis utdanning for alle, men det betyr mye mer for hybelboeren som måtte lyve om at han hadde spist ordentlig middag når økonomien ikke strakk til.

Når regjeringen innfører en ordning for utstyr til praktisk læring og rentekompensasjon til skolebygg med en låneramme på 8 mrd. kr over åtte år, betyr det noe for kommunene som kan satse mer på skole, men det betyr mye mer for eleven som får opplæring på en måte som hjelper ham å lære bedre.

Når stipendene til studentene økes med 10 pst., betyr det noe for alle dem som kan bruke litt mer tid på studiene og litt mindre på en deltidsjobb, men det betyr veldig mye mer for studenten som var redd for om hun skulle klare å få endene til å møtes.

Når Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti finner sammen i et budsjettforlik, betyr det veldig mye for bedre velferd, for å få flere ut i arbeid og for å få et mer rettferdig samfunn, men det betyr enda mer for dem som trenger felleskapet aller mest.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [21:17:08]: Vi i Senterpartiet gikk til valg på å gjenopprette Finnmark som et eget, selvstendig fylke. Den 1. januar er vi tilbake som Finnmark igjen. Vi ser nå at regjeringen fortsetter den kraftige satsingen som er startet på Finnmark. De ulike grepene som nå er gjort, vil føre til at vi i Finnmark vil kunne skape store verdier lokalt og nasjonalt.

Folketallsutviklingen og fødselstallene viser at samenslåingen med Troms ikke har vært en suksess for å snu folketallsutviklingen. I nyere tid har det ikke blitt født færre barn i Finnmark enn nå.

Gjennom gruvedrift, olje- og gassutvinning, oppdrett, fiske, reindrift og jordbruk skapes det enorme verdier i Finnmark. Norges suverent største fylke fortjener fortsatt en langt kraftigere satsing fra det offentlige enn det vi har sett de siste tiårene. Den satsingen ser vi at har startet, og den forsterkes nå.

Over hele Finnmark har vi enorme naturressurser – naturressurser som finnmarkingene har vært gode på å drifte og forvalte. Likevel ser vi en utvikling mot at stadig mer av naturressursene utvinnes av selskaper utenfra som gir stadig mindre tilbake til Finnmark. Hovedkontorene ligger andre steder, og på statistikken havner derfor verdiskapingen der. Grunnrentebeskatningen fra oppdrettsnæringen gir heldigvis kommunene mer igjen til drift.

I fiskerinæringen blir det stadig mer videreforedling langs kysten vår. Fisk som blir fanget i vårt eget Barentshav, fryses fortsatt til havs og sendes til utlandet for å videreforedles og så tilbake til Norge for salg. Det gir ikke mening for oss i Finnmark, for Norge eller for kloden. Derfor ønsker vi som bor i Finnmark, at vi skal få fisken til kaiene våre, og at den skal produseres i Finnmark.

Vi trenger å utvikle flere helårsarbeidsplasser og mer eierskap lokalt innen alle næringer. Med en fortsatt tung satsing på å produsere av de ressursene vi har, og med politikere som ser at det livet vi lever, er godt nok eller bra nok, vil det kunne bli mye håp i Finnmark.

For næringslivet vil dette budsjettet legge til rette for utvikling i hele Finnmark.

Alfred Jens Bjørlo (V) [21:20:21]: Under budsjettprosessen i haust, både før og etter at budsjettet blei lagt fram, har det vore mykje snakk om grøn industri og regjeringa sin politikk for framtidias grøne industri i Noreg. Det er bra. Det som er mindre bra, er at den debatten i all hovudsak har handla om dei store bedriftene, dei som næringsministeren ved nokre anledningar har snakka om som grøne industrikjemper. Eg merkar meg òg at ein del av dei krava som har kome frå dei store aktørane i næringslivet og fagrørsla, er blitt retta på og gjort noko med i budsjettforliket som er inngått med SV. Men framtidias grøne industri, framtidias næringsliv, er noko mykje meir enn det.

Det store fleirtalet av framtidias arbeidsplassar skal skapast og kjem til å bli skapte i små og mellomstore bedrifter over heile landet. Dei er i stor grad ikkje blitt lytta til, ikkje blitt høyrde og er blitt taparane i det budsjettarbeidet som er gjort i haust. Det er dei små og mellomstore bedriftene over heile landet som har brukt dei regionale forskingsfonda, som no er lagde ned. Det er dei små, nystarta bedriftene som har brukt StartOff-ordninga for å sleppe lettare til i offentleg sektor som nystarta bedrifter, ei ordning som no blir lagd ned. Det er dei små og mellomstore bedriftene som eksempelvis har nytta miljøteknologiordninga i Innovasjon Noreg, ei ordning som blir bygd kraftig ned i det budsjettforliket som no er inngått. Då har eg ikkje eingong nemnt skattepolitikken, der vi får ein skattepolitikk som i større og større grad er gunstigare for store konsern eigde på børs eller av utanlandske pensjonsfond versus små bedrifter med lokalt eigarskap rundt om i Noreg.

Når det gjeld næringspolitikken, meiner eg iallfall det er grunnlag for å seie at dette har blitt eit budsjett for dei store, ikkje for dei små. Det er motsett profil av kva vi har i Venstres alternative budsjettforslag. Dette kjem til å bli eit viktig tema å følgje opp vidare for Venstre og ein viktig forskjell mellom dagens regjering og Venstre, også fram mot stortingsvalet i 2025.

Nils-Ole Foshaug (A) [21:23:11]: Neste år skal vi vedta ny langtidsplan for Forsvaret, som vil være den viktigste langtidsplanen for Norge i etterkrigstiden. I lys av den forverrede sikkerhetssituasjonen er forsvarskommisjonen, totalberedskapskommisjonen, forsvarssjefen og Nasjonal sikkerhetsmyndighet alle tydelig på at det er behov for en omfattende satsing det neste tiåret. I lys av et dramatisk bakteppe og betydningen av en forutsigbar langtidsplan som kan vise retning for en lengre periode, har regjeringen invitert alle partiene til en bred politisk forankringsprosess fram mot ny langtidsplan. Dette viser et solid lederskap av regjeringen i en krevende tid.

Regjeringens forslag til forsvarsbudsjett for 2024 bygger opp den nasjonale forsvarsevnen og styrker beredskapen. Regjeringen foreslår et forsvarsbudsjett med en nominell økning på 15 mrd. kr sammenlignet med saldert budsjett i 2023. Sikkerhetssituasjonen krever at vi prioriterer å øke vår forsvarsevne på kort sikt, samtidig som vi forbereder Forsvaret på å vokse i årene som kommer.

For 2024 prioriteres særlig flere folk i Forsvaret, styrking av beredskapslagre, styrking av Heimevernet, alliert mottak og situasjonsforståelse i nord.

Det kommer 200 flere årsverk i Forsvaret. Det blir 100 flere utdanningsplasser og styrket drift ved Forsvarets høgskole. Det blir en økt satsing på boliger, kaserner og kvarter, slik at vi kan ivareta våre soldater på en god måte. Investeringene i materiell fortsetter og går bl.a. til F-35-kampfly, nye ubåter, overvåkingsfly, maritime helikoptre, artilleriammunisjon og viktige IT-anskaffelser.

Behovet for å kunne ta imot allierte styrker i nord er stort og økende. Kritisk infrastruktur på Andøya og i Bodø vil bli ivaretatt, og Akkaseter i Blåtind skytefelt for alliert trening og øving i nord blir ferdigstilt.

Norge står ved sine forpliktelser om å støtte Ukrainas forsvarskamp, og den fortsetter så lenge det trengs. Den norske militære støtten består av donasjoner, både fra egne lagre og direkte fra industrien og trening og opplæring av ukrainske styrker.

Budsjettet for 2024 danner et viktig grunnlag og er en forutsetning for en videre oppbygging av Forsvaret i årene som kommer. Satsingen på personell, utdanning, materiell og eiendom, bygg og anlegg er av stor betydning for å berede grunnen for neste langtidsplan for forsvarssektoren.

Himanshu Gulati (FrP) [21:26:21]: Nivået på utdanningen og de mulighetene som vi gir de unge i dette landet, legger grunnlaget for verdiskapingen og det samfunnet som vi skal ha videre. Det er derfor med stor bekymring vi kan se flere urovekkende trender i norsk utdanningssektor. En av disse trendene er at antallet

søkere til lærerutdanningen har gått kraftig ned i år, men også mange andre «utenomsportslige aktiviteter», for å bruke det begrepet, som forstyrrer læringen og gjør at våre barn og unge ikke kan fokusere på utdanning på den måten vi ønsker. Vi ser en eksplosjon i voldstilfeller og trusseltillfeller, men også en sterk økning i mobbing i norsk skole.

Dette er ting som er med og forstyrrer opplæringen, og som gjør at det blir fokusert mindre på det som skolen skal være for. Jeg er derfor lei meg for at ikke budsjettet fra regjeringen og det forliket som nå er kommet, tar tak i disse store utfordringene som vi ser i utdanningssektoren.

Vi ser ikke tiltak for å få flere søkere på lærerutdanningen. Vi ser heller ikke tiltak mot vold og mobbing – flere ting som har preget sektoren over lengre tid. Dette er saker som vi i Fremskrittspartiet tar tak i i vårt alternative budsjett, både med prøveprosjekter, med å løfte tiltak og ting som fungerer rundt omkring i landet, for at andre kan lære av det. Men regjeringspartiene og forlikspartiet ser ikke ut til å prioritere disse sakene høyt nok.

På den andre siden ser vi at regjeringspartiene og SV fortsetter kampen mot private aktører i utdanningsfeltet. Man fortsetter kuttene på barnehagefeltet, som nå gjør at også de minste barnehagene får kutt i pensjonstilskudd. Tidligere i år så vi at Disen barnehage i Oslo, en gårdsbarnehage som har eksistert i flere tiår, måtte legges ned som en direkte konsekvens av kuttene som venstresiden velger å gjøre for private barnehager. Vi har også sett en storstilt aksjon mot regjeringens foreslåtte kutt på friskoleområdet.

Nå har riktignok regjeringen krøpet til korset og sagt at de vil revurdere om kuttet skal være på en halv milliard over de neste fem årene, men kuttene for neste år ligger jo inne i budsjettet, og flere skoler har allerede varslet at de blir nødt til å sparke lærere som følge av regjeringens kutt til friskoler. Dette er et ideologisk angrep mot alle i utdanningssektoren som ikke er offentlige. Mange av dem har drevet i flere år med et godt tilbud til både barn og familier over hele landet, men fordi de ikke er offentlig drevet, blir de altså straffet av det styrende flertall, istedenfor at flertallet fokuserer på å løse de mange oppgavene og utfordringene som vi ser i utdanningssektoren.

Aleksander Øren Heen (Sp) [21:29:29]: Det er smått utruleg å høyra representanten Bjørlo frå Venstre snakka om industripolitikk som om det var noko som var frikopla frå både kraftpolitikk og korleis me forhold oss til EU, og også frå CO₂-kompensasjon. I mitt heimfylke, som også er heimfylket til Bjørlo, har me store, tunge industriaktørar, som Norsk Hydro og Elkem, som

er heilt avhengige av føreseielege rammevilkår som f.eks. CO₂-kompensasjon. Eg er glad for at regjeringa no har funne ei løysing, saman med SV, som inviterer til ein dialog som kan skapa meir føreseielege vilkår for den delen av næringslivet som trass alt sysselset flest. Om ein òg dreg inn eit klimaperspektiv i dette, er dette dei store industriaktørane, som har dei største utsleppa, og som vil måtta ha den største omstillinga i åra som kjem. Det å sikra ei evne til den klimaomstillinga ønskjer i alle fall Senterpartiet å bidra med, med ei føreseieleg og god CO₂-kompensasjonsordning som kan stå seg inn i framtida.

Det er nettopp det som har vore litt av utfordringa, og også ein del av kritikken frå industrien, at ein no har trappa opp og har lempa større kostnader over på industrien. Det er heller ikkje berekraftig, sånn det har vore, men veksten i CO₂-prisar, som denne ordninga då skal kompensera for, har vore grunnen til at ein har sett seg nøydd til i ei budsjettprioritering å leggja noko meir kostnad på industrien, sjølv om ordninga totalt sett har auka betrakteleg.

Eg håpar ein no kjem i god dialog med industrien i Noreg, både frå arbeidstakersida og òg frå bedriftseigar-sida, og klarar å landa ei føreseieleg innretning som kan stå seg over år – som er føreseieleg for næringslivet, og som er føreseieleg for staten når det gjeld kor mykje ein skal måtta betala i åra som kjem. Det fortener norsk industri, det fortener klimaet om me skal klara å omstilla mykje av denne industrien i ei grønar retning, og det fortener alle dei tilsette som går på jobb i desse bedriftene, som også skal vera solide industriarbeidsplassar i åra som kjem.

Mudassar Kapur (H) [21:32:02]: Et godt statsbudsjett bør svare på de utfordringene som enkeltpersoner og familier står overfor i hverdagen. I den tiden vi er inne i nå, er det derfor behov for tiltak som gjør at innbyggerne får beholde mer av egne penger og får lavere kostnader. I Høyres alternative budsjett er det foreslått flere tiltak som vil gjøre at hver enkelt familie kan beholde litt mer av egen inntekt. En familie med to voksne, to barn i barnehagen og om lag 750 000 kr i samlet inntekt vil sitte igjen med 17 000 kr mer i form av lavere skatt, lavere barnehagepris og økt barnetrygd med Høyres alternative budsjett. Høyres alternative budsjett hadde derfor utgjort en stor forskjell for familiers økonomi i en tid da behovet er størst.

Vi mener at skattelette på lave og vanlige inntekter er tiltak som må prioriteres. I vårt forslag til budsjett er dette derfor en viktig satsing. Det foreslås bl.a. å øke satsen for minstefradrag for lønn og trygd med 20 prosentenheter. I tillegg vil Høyre gjennomføre en forsøksordning hvor 10 000 unge mellom 19 og 30 år får

jobbfradrag, noe som stimulerer til å komme i arbeid. Vi styrker også BSU-ordningen, som er et veldig viktig tiltak for å få flere unge inn i boligmarkedet. Jeg kunne fortsatt – listen er lang, og kollegaer fra Høyre har holdt mange innlegg om dette.

Samtidig har jeg lyst til å kommentere noe av det jeg har hørt Arbeiderpartiet og Senterpartiet si her i dag. For Arbeiderpartiets del vil jeg si at deres opptreden i denne debatten først og fremst kan betegnes som ren posørvirksomhet. De poserer ved å bruke penger de egentlig ikke har, og ved å skryte av gjennomslag som ikke er deres egne. Det har gått så langt at SV flere ganger i dag har hatt et behov for å distansere seg fra Arbeiderpartiet og si at nå må Arbeiderpartiet kanskje slutte med alt dette skrytet når det egentlig er SVs egne gjennomslag.

Så har man Senterpartiet. Jeg må si at hvis Norge skulle hatt noen gode ambassadører for distriktene, hadde jeg neppe ansatt noen fra Senterpartiet til å gjøre den jobben. Snakk om å snakke distriktene ned. Dette er da kommuner som ikke klarer seg selv, som må ha overføringer fra staten, få ting gratis, få ting gjort for seg, og som på en eller annen mystisk måte ikke tilhører resten av Norge, men er en egen satellitt som ikke påvirkes av regjeringens skatteskjerpelser, dårlige næringslivspolitikker og dårlige utdanningspolitikker – en politikk som reverserer i hundremillionersklassen, noe som går på bekostning av tjenestetilbudet.

Jeg står veldig godt i Høyres alternative budsjett, og det virker som Arbeiderpartiet også står best i SVs alternative budsjett.

Geir Inge Lien (Sp) [21:35:20]: Ein miljøpolitikk som straffar dei som bur utanfor byane, eller som straffar dei som har minst, vil aldri kunne få legitimitet i befolkninga og øydelegg heller for klimasaka, framfor å hjelpe ho. Klimapolitikken til Miljøpartiet Dei Grøne og Venstre baserer seg på ein skatte- og avgiftspolitikkk som er grunnleggjande sentraliserande, og som slår både sosialt og geografisk skeivt ut.

Sjølv om dei fleste nye bilane som vert selde i dag, er elektriske, har vi framleis ein bilpark med ein vesentleg andel fossile bilar. Årsakene til at folk framleis vel å kjøpe fossile bilar, kan vere mange. Gjenbruk kan vere ein god grunn. Det handlar om avstandar, det handlar om rekkevidde eller mangel på ladeinfrastruktur, og ikkje minst kan det handle om personleg økonomi. Å straffe økonomisk for ikkje å kjøpe ny bil, men heller bruke bilen ut levetida, er ein uforståeleg politikk for mange og grunnleggjande urettferdig.

Regjeringa har vald å skjerme privatbilistane ved å redusere trafikkforsikringsavgifta og vegbruksavgifta, nettopp fordi mange faktisk ikkje har noko reelt alter-

nativ til den fossile bilen sin. Det har ikkje vore noka overrasking å lese i dei alternative budsjetta til Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne at dei som ikkje har andre alternativ til fossilbilen sin, skal straffast, og dei skal straffast hardt.

Kva med Høgre, Kristeleg Folkeparti og Raudt? Så mykje omtanke som dei har utvist for distrikta og dei som ikkje har så god råd i dag, er det skuffande at dei ikkje har bretta opp ermene og gjort ein betre innsats for dei som ikkje har eit anna alternativ til fossilbil, og som verkeleg kjenner pris- og avgiftsaukane på kroppen. Eg lurar på om dei sjølve ser at avgiftspolitikken deira i smått og stort er usosial, sentraliserande og gjer det krevjande for dei som skal leve det gode liv utanfor byane våre.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [21:37:59]: Noen av mine komitékollegaer har vært oppe og snakket om forsvar, og det skal jeg også gjøre, men jeg tror jeg skal ha en litt annen vinkling enn det de andre har hatt, istedenfor å skryte altfor mye av Fremskrittspartiets alternative budsjett. Jeg skal legge på noe, og jeg skal si det med en gang: et forsvarsfond til FFI som de har etterspurt, på 90 mill. kr, og støtten til Nammo, som også representanten Carl I. Hagen var innom. Vi har også et forsvarsfond som vi ønsker å bruke på å sette i gang nye prosjekter som allerede er vedtatt, ved å sette i gang FFI, Forsvarsmateriell, forsvarsindustrien og Forsvarsdepartementet til å starte disse prosjektene. Det er ikke bare å vedta et anskaffelsesprosjekt – man må faktisk starte med det tidlig for å utrede hvordan man skal gjøre det for å få det best mulig og mest mulig konstruktivt. Så støtter vi Heimevernet. Det gjør også regjeringen, og det er veldig, veldig positivt.

Regjeringen har en måte å være veldig kreative på når det gjelder bokføringen – en slags juksebokføring. De tar disse 15 mrd. kr som skal gå til Ukraina, putter dem inn i forsvarsbudsjettet og sier at det er en styrking av forsvarsbudsjettet. Man får ikke noe bedre forsvarsbudsjett av å gi pengene til Ukraina. Det sier seg selv. De 15 milliardene som skal gå under bistandsdelen, går på bistandsbudsjettet. Det forstår alle. Men de 15 milliardene som går på forsvarssiden som skal til Ukraina, kan ikke gå på det norske forsvarsbudsjettet. Sånn kan man ikke drive budsjettføring. Jeg tror faktisk også forsvarsministeren innser at det er en underlig måte å gjøre det på. 15 mrd. kr mer i forsvarsbudsjettet, som representanten Foshaug sier at det var, ville være tidenes største investering «ever», men så ser man hvor mye man har fått ut av disse såkalte 15 milliardene. Da ser man at det ikke er det.

Nå må vi se fremover. Nå skal vi sette oss ned sammen med statsråden og alle partiene i komiteen og se på

hvordan man skal lage en langtidsplan som kan være god for samfunnet i mange år fremover. Da må man komme med gode innspill og se hvordan man skal gjøre det. Man må ikke sitte på sin egen tue og tro at man skal gjøre det på egen hånd. Den kranglingen kan vi slutte med, for nå skal vi fokusere på å forsvare landet vårt, og da må vi også se på beredskap.

Fremskrittspartiet vil spille inn der at man må ta større prosjekter utenfor forsvarsbudsjettet, slik at forsvarsbudsjettet går på driften av Forsvaret, mens de større investeringene går utenfor Forsvaret. Det er smart. Det vil si mer kampkraft og mer forsvarsevne. Det håper vi at også regjeringen vil lytte til, for det må gå an å tenke noe annerledes. Vi vil at behovet skal være styrende – at forsvarssjefen, gjennom det fagmilitære rådet, skal være styrende for hvordan vi jobber med langtidsplanen i tillegg til de to kommisjonsrapportene som vi har fått.

Vi må være oppmerksomme på at beredskapen, spesielt sivil beredskap, også innebærer ting innenfor samferdsel og i helsesektoren – sykehusstruktur, veier og havner osv. Alt det kan ikke gå inn i forsvarsbudsjettet, så det må være et samarbeid mellom disse tre sektorene, og kanskje også andre sektorer, for å få det best mulige forsvaret og den best mulige beredskapen.

Hans Inge Myrvold (Sp) [21:41:15]: Å fylgja dagens og kveldens finansdebatt har vore interessant. Mi reise starta med møte i Hardanger og vidare med bil, ferje, båt, fly og tog før eg kom til Løvebakken om lag midt i dagens debatt.

Reisa til Oslo gav meg tid til ettertanke. Partia på borgarleg side, med Høgre, Framstegspartiet og ikkje minst Venstre i spissen, vil gjera kvardagslivet til alle i distrikta monaleg verre og meir kostnadsdrivande. Dei vil alle auka ferjebillettprisar og redusera handlingsrommet fylkeskommunane har til å sikra gode og tenlege rutetilbod, gjennom kutt i rammetilskotet. Venstre vil auka flypassasjeravgifta betydeleg, noko som vil hindra viktig og avgjerande mobilitet for distrikta og mellom dei store byane, frå nord til sør og vest til aust.

På toppen av alt ligg framleis den same politiske overtydinga frå kollegiet på borgarleg side om at ABE-reforma skal reformera og sikra ei positiv utvikling av ofentleg sektor. ABE-reforma har synt seg å vera budsjett-drillen til desse partia som skal gje eit såkalla handlingsrom for ulike prioriteringar. Det desse partia ikkje snakkar om, er at effekten eine og åleine legg opp til ei sentralisering av tenester, verdiskaping og folk.

Med budsjettforliket mellom Senterpartiet, Arbeidarpartiet og SV byggjer ein vidare på det grunnlaget regjeringa la fram for Stortinget tidlegare i haust: eit sær omfordelende budsjett og ikkje minst eit budsjett for

2024 som set politisk styring bak verkemiddel for distrikta.

Ta til dømes barnehageprisar, som fleire har vore innom i dagens debatt. Aldri før har ein hatt ei regjering som satsar så aktivt på barnefamiliane som no. Med ei forsterka satsing på SFO og barnetrygd vil dette bidra til ein sterk reduksjon i dei samla kostnadene for barnefamiliar i heile landet.

Vidare vil eg trekkja fram det viktige FOT-rutetilbodet og ferjetilbodet, som med denne regjeringa får eit viktig politisk løft med omsyn til både redusert pris og ikkje minst regularitet. Dette er avgjerande for å skapa eit land og samfunn som tek folk og næringsliv på alvor, dei som vil utvikla sitt lokalsamfunn og bidra til verdiskaping.

Det må bli slutt på den karikeringa fleire representantar frå borgarleg side framfører både i debatt og ikkje minst i media knytt til distriktssatsinga til regjeringa. Dei bør heller vise politisk ansikt til dei dei sviktar gjennom betydeleg avgiftsauke, auka foreldrebetaling og særlege distriktssulemper med sine alternative budsjett.

Erlend Svardal Bøe (H) [21:44:38]: Det er tydelig i denne debatten at Senterpartiets viktigste angrepspunkt mot Høyre er å hevde at Høyre ikke satsar på distriktene. Det er ikke riktig. Det er litt festlig å høre Senterpartiet snakke på inn- og utpust i salen her om hvor viktig det er å skape aktivitet i distriktene, når det er Senterpartiet selv som i regjering har stått for tidenes aktivitetsbrems i distriktene med noen av de kraftigste skatteøkningene vi har sett på mange år – skatteøkninger som overgår partiet Rødt, og skatteøkninger som først og fremst rammer bedriftene i distriktene med oppsigelser, permitteringsvarsler og stopp i viktige investeringer.

Det virker rett og slett som at den nye linjen til Senterpartiet i distriktspolitikken er å sende mer av den lokale verdiskapingen i distriktene til Finansdepartementet i Oslo, for deretter å sende en liten del av det tilbake igjen og kalle det for gratis eller omfordeling etterpå. Det er en politikk Høyre er uenig i. Høyre mener at vi må bidra til at mest mulig av verdiskapingen som skjer lokalt, blir igjen lokalt, slik at vi får lokal utvikling. Det er god distriktspolitikk, og det er også grunnen til at Høyre vil gi lavere skatter på vanlige inntekter til folk, men også sikre at det skal være lønnsomt å investere og gi folk en jobb å gå til. Derfor foreslår vi i vårt alternative statsbudsjett å kutte hele økningen i arbeidsgiveravgiften og trappe ned formuesskatten på arbeidende kapital.

En annen konsekvens av Senterpartiets distriktspolitikk med kraftige skatteøkninger er at norsk eierskap i distriktene settes under kraftig press ved at norske bedrifter får mindre rom til å gjøre nye investeringer og

skape nye arbeidsplasser. Flere norske bedriftseiere har flyttet til utlandet, og flere norske eiere har solgt eller vurderer å selge til utenlandske eiere. Det er synd for norsk næringsliv, for norske arbeidsplasser og for norske lokalsamfunn. I motsetning til Senterpartiet mener Høyre det betyr noe hvor eierne av bedriftene våre bor, og hvor de lever livet sitt.

Det er jo ikke akkurat slik at folk i entusiasme løper etter Senterpartiets distriktspolitikk om dagen, i alle fall ikke om vi skal tolke høstens valgresultat. God distriktspolitikk må ikke bli en kamp om hvem som kan subsidiere mest mulig eller sette merkelappen «gratis» på alle mulige tiltak. Statsbudsjettet skal ikke bare ha utgifter, men også inntekter. Det burde både Arbeiderpartiet og Senterpartiet bry seg mer om.

Høyre vil ha en distriktspolitikk som senker skatteinne til folk og næringsliv, som holder ambisjonsnivået oppe i byggingen av mer vei og infrastruktur, og som sikrer raskere utbygging av både kraft og nett i hele landet.

Erlend Larsen (H) [21:47:49]: SV står ikke lenger til troende som jernbaneparti. Det er en stor skuffelse at SV ikke fikk inn midler til fortsatt planlegging av jernbanestrekningen mellom Stokke og Sandefjord i budsjettforliket de har med regjeringen. Dette er det tredje statsbudsjettet Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV vedtar, uten å fortsette planlegging og regulering av nytt og nødvendig dobbeltspor, på tross av lovnadene de har kommet med.

Toget står sterkt i Vestfold. Jernbanen er viktig for Vestfold, og Vestfold er viktig for jernbanen. Det er overlegent flere passasjerer på Vestfoldbanen enn på Østfoldbanen og Dovrebanen. Det er nesten like mange passasjerer på Vestfoldbanen som det er på Østfoldbanen og Dovrebanen til sammen.

Ser vi bare på ytre intercity på Vestfoldbanen, er det nesten like mange mennesker som tar toget på strekningen fra Stokke til Skien, som på hele Østfoldbanen og Dovrebanen. Det er med andre ord så mange passasjerer på ytre intercity på Vestfoldbanen at vi ikke kan bli oversett. Det er fullt mulig å få flere mennesker til å velge tog framfor bil dersom dobbeltsporet blir bygd.

Dobbeltspor på strekningen Stokke–Sandefjord er definert som avgjørende for å nå jernbanens effektmål om fire tog i timen. Skal det bli flere avganger, må vi ha dobbeltspor mellom Stokke og Sandefjord, slik at togene kan møte hverandre på en sikker måte uten å måtte stanse på Sem.

I løpet av åtte år med Solberg-regjeringen økte budsjettet til jernbanen fra 14 mrd. kr til 32 mrd. kr. Satsingen ga resultater. Det var 20 pst. flere passasjerer i 2019 enn det var i 2013. Vi i Høyre mener at gode veier og en moderne jernbane er med på å gjøre norske bedrifter

konkurransedyktige med utlandet. En god infrastruktur korter inn avstanden mellom norske bedrifter og kundene deres i Europa.

Det er bygd flott jernbane sør for Larvik og nord for Tønsberg – moderne og fin. Mellom Tønsberg og Larvik er det skinner fra 1881 og signalanlegg fra 1950-tallet.

Jeg forstår godt at krigen i Ukraina bremser opp muligheten for investeringer i Norge. Dette handler ikke om investeringer, men om nødvendig planlegging, slik at nytt dobbeltspor kan bygges så snart økonomien tillater det. Vi kan ikke stanse planlegging for fremtiden. Vi må legge til rette for å ta nye investeringer når tiden er moden.

SV kan med dette ikke lenger kalle seg for et jernbeparti. SV har sviktet Vestfoldbanen for tredje gang av tre mulige. SV har en sjanse til, deretter blir det forhåpentligvis regjeringsskifte.

Høyre har lagt inn 90 mill. kr til fortsatt planlegging av strekningen Stokke–Sandefjord.

Heidi Greni (Sp) [21:50:34]: Det er krevende tider for mange i både bygd og by. Mange merker høyere priser og økte renter i hverdagen. Derfor er det viktig å sikre gode velferdstjenester for alle i Norge. Vi må stille opp for dem som trenger det mest.

Budsjettet som vedtas i dag, sikrer gode og grunnleggende tjenester i barnehage, skole, helsetjeneste og eldreomsorg. Vi stiller opp for dem som rammes hardest av den høye prisstigningen, og vi prioriterer trygghet og beredskap i Norge i en urolig tid.

Trygghet for alle og muligheter for folk og bedrifter over hele landet er avgjørende. Det er bra at vi har en regjering som prioriterer distriktene med en målsetting om at folketallet skal øke i distriktskommunene.

Jeg er grundig fornøyd med at budsjettenigheten mellom regjeringspartiene og SV støtter opp under en ambisiøs distriktpolitikk med konkret politikk. I statsbudsjettet for 2024 vil det være en økning på 21 pst. til distrikts- og regionalpolitiske virkemidler. Til den brede distriktpolitikken bevilges det 67 mrd. kr.

Å legge til rette for økt bosetting i distriktet er også god bypolitikk. Det er med på å avlaste presset på byer og pressområder, bl.a. der det er et enormt press på boligmarkedet. Med Senterpartiet i førersetet stimuleres det til boligbygging i distriktene. Vi halverer maksprisen på FOT-ruter og gir gratis ferje, billigere barnehage i distriktskommuner og bygdevekstavtaler – en rekke tiltak som støtter opp om at det skal være mulig å bo og leve i hele Norge. Det er viktige tiltak på veien mot målet om å øke folketallet i distriktskommunene.

En liten stund så det ut til at det ble noe kutt i bredbåndssatsingen, men heldigvis ble det ikke slik. Det er jeg grundig glad for. Utbygging av bredbånd er helt av-

gjørende. Den digitale allemannsretten er en forutsetning for å kunne bo og leve og drive næringsliv i hele landet. Bredbånd til alle er en grunnleggende infrastruktur der staten må ta ansvar, og det gjør dagens regjering.

Budsjett- og distriktpolitikken hadde sett helt annerledes ut om det var høyresiden som skulle blitt enig. For det første er det vanskelig å se hva de ville blitt enige om – det spriker i alle retninger. For det andre er det vanskelig å se hvordan Høyres politikk legger til rette for at folk skal kunne bo i hele landet. De fortsetter med den samme sentraliseringspolitikken som da Erna Solberg var statsminister – økning i drivstoffavgift og barnehage, kutt i jordbruksavtale osv., osv.

Derfor er jeg grundig glad for at det ikke er Høyres budsjett som blir vedtatt her i dag, men at vi får et statsbudsjett med et tydelig distrikts- og senterpartistempel. Vi vet hvordan Høyres politikk virker. Etter åtte år med Stoltenberg-regjeringen var antallet kommuner med folketallsnedgang halvert. Etter åtte år med Solberg-regjeringen var det doblet. Den politikken trenger vi ikke mer av.

Trine Lise Sundnes (A) [21:53:50]: Budsjettforliket kutter utslipp og framskynder det grønne skiftet.

Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen satser stort på fagskolene, og stadig flere får øynene opp for mulighetene fagskoleutdanningen gir. Her utdannes folk det er stor etterspørsel etter både i næringsliv og i offentlig sektor. Regjeringen prioriterer 500 nye studieplasser på utdanninger innenfor tekniske fag, helse- og velferdslag og områder som er særlig viktige for det grønne skiftet. Fagskolene har en nøkkelrolle i de regionale kompetansebehovene i hele Norge, og de har en viktig rolle i satsingen på livslang læring.

I de store omstillingene vi står overfor, er det viktig å sørge for å ha arbeidslivets parter med på laget, og at arbeidsfolk blir hørt, blir ivarettatt og får komme til bordet med sine erfaringer og sin kunnskap. Derfor er det viktig å føre en politikk som legger til rette for sterke og representative parter i arbeidslivet. Det registrerer jeg at Høyre ikke er så opptatt av. De er åpenbart mer opptatt av å reversere skattefradraget for fagforeningskontingenten – tilbake til den tidligere Solberg-regjeringens nivå. Arbeidsgiversidens skattefradrag for arbeidsgiverkontingenten vernes.

Derfor er jeg glad for at regjeringens budsjett hever skattefradraget for organiserte og deres fagforeningskontingent opp til 8 000 kr. Det er viktig for å få opp organisasjonsgraden, sånn at andelen arbeidstakere som har tariffavtale på arbeidsplassen, går opp. Dette er spesielt viktig i privat sektor, som står overfor store omstillinger i tiden som kommer.

Presidenten [21:55:54]: Representanten Alfred Jens Bjørlo har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Alfred Jens Bjørlo (V) [21:56:07]: Eg har ei kort stemmeforklaring frå Venstre på forslag nr. 72, frå Framstegspartiet, om at «Stortinget ber regjeringa sørge for at Helse nord RHF stanser planene om å legge ned akutt- og fødetilbud i Nord-Norge».

Venstre ser alvorleg på og er sterkt kritisk til den prosessen regjeringa har sett i gang i Nord-Noreg, og som har ført til framlegg om store omleggingar i sjukehusstrukturen i Nord-Noreg, der ein ikkje får sett det inn i ein heilskapleg samanheng for samfunnet. Når vi likevel kjem til å røyste mot dette framlegget, vil eg syne til representantframlegget som SV har levert, og som ligg til behandling i helsekomiteen, om at «Stortinget ber regjeringa sikre en sykehusstruktur i Nord-Norge hvor behovet for beredskap og helhetlig samfunnsutvikling ivaretas. (...) Stortinget ber regjeringa komme tilbake til Stortinget med sak om sykehusstrukturen i Helse nord, slik at endelig vedtak om ny struktur blir gjort av Stortinget».

Det er eit godt framlegg, og Venstre ser fram til at vi i den samanhengen kan få debattert, teke opp og handtert denne viktige saka for Nord-Noreg.

Heidi Nordby Lunde (H) [21:57:25]: Representanten Per Martin Sandtrøen var tidlegare opptatt av at Erna Solberg snakket distriktene ned i boken sin. Da han skulle eksemplifisere hva han ble litt krenket av på vegne av distriktene, var det noe sånt som at hun skriver at det må være mulig å få seg en ny kjæreste uten å bli hele bygdas samtaleemne. Nå kjenner ikke jeg teksten for dette. Jeg må innrømme at jeg har noen andre litterære preferanser enn Sandtrøen, men jeg har i hvert fall hengt såpass mye på homobar at jeg med en viss tyngde må innrømme at det snakkes mye dialekt på homobarer i Oslo. Det er kanskje ikke bredbånd eller bygdevekstavtaler som gjør at de som har flyttet ut, flytter hjem, eller at de som er i bygda i dag, velger å bli – det er kanskje andre ting også.

Jeg skjønner godt at billigere barnehage blir godt mottatt av mange barnefamilier som har fått trangere økonomi, men jeg mener også å huske at dette løftet beileilig nok ble gitt i god tid før valgdagen, uten at det ga overbevisende oppslutning til dem som stadig lover mye og mer til mange. Likeledes skjønner jeg at de som får gratis ferje uten at tilbudet reduseres, ikke bryr seg om at det er internasjonale «private equity»-selskaper som har fortrent norsk eierskap til dem. Disse selskapene er de eneste som har fått stabile, langsiktige rammevilkår, der staten tar regningen.

Så merker jeg meg retorikken i denne salen: Formueskatten, som næringsministeren faktisk innrømmer har betydelige svakheter, rammer norske arbeidsplasser over hele landet. Likevel, når vi foreslår reduksjoner i denne for å beskytte norsk eierskap og konkurransevne, omtales det fortsatt her i salen som skattelette til de rike. Det er helt greit å drive med den typen retoriske finter overfor Høyre, men næringslivet lytter også.

I mitt forrige innlegg sa jeg nettopp det at på mine mange reiser og mange møter med næringslivet i Norge har jeg aldri opplevd dem så frustrert og rasende som nå. Jeg mener at det er en utfordring når til og med jeg må sitte i møter og forsvare denne regjeringa og si: Jo, men de mener godt, de ønsker faktisk næringsvirksomhet over hele landet, de mener faktisk ikke det de sier. Likevel, når de hører denne retorikken som også følges opp av en politikk som skader norsk næringsliv, bidrar ikke det til å dempe raseriet.

Det er ikke retoriske finter vi skal leve av i framtiden. Det er faktisk den politikken og de menneskene som driver med verdiskaping over hele landet, som skal drive Norge framover. Da er jeg veldig redd for at man fortsetter å tro at dette er en kamp mot Høyre, mens det av næringslivet der ute oppfattes som en kamp mot dem.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Mudassar Kapur (H) [22:00:29]: Det var den rørende omtanken som flere i Senterpartiet har for Høyres alternative budsjett og vår distriktpolitikk for hele landet, som fikk meg til å ta ordet.

Det som forundrer meg med innleggene, er at jeg hører veldig lite om det som faktisk er utfordringene i landet, og det er at innbyggerne er avhengig av at man har kommuner som greier å levere tjenestetilbudet. Når denne regjeringa får fagrapport etter fagrapport om at små og usentrale kommuner er overrepresentert i statistikken over kommuner som ikke greier å levere sine lovpålagte tjenester, legges de rapportene i skuffen, for det passer ikke med Senterpartiets bilde av hvordan de vil at Norge skal se ut. Da snakker vi Norge anno 1960-årene. Det har på en måte blitt Senterpartiets problem i denne debatten, og det er en ærlig sak, men den bringer ikke Norge framover.

Det har også vært litt kritikk av Høyres budsjettprioritering av den offentlige pengebruken på bl.a. fylkeskommunalt nivå. Det er riktig at Høyre har et engangstrekk på 1 mrd. kr for fylkeskommunene. Dette gjelder da det offentlige som har penger og muskler til å kunne få omprioritert budsjettene sine, for fylkene har ganske mye penger på bok. Vi gjør disse omprioriteringene slik at vi kan hjelpe barnefamilier, sørge for at vi har en god skattepolitikk, og ikke minst hjelpe veldig

mange enkeltpersoner ut av en vanskelig tid, særlig når privatøkonomien er under press.

Men hva er det denne regjeringen gjør? Jo, de går på besøk til de samme skattebetalerne og henter ut nesten 1 mrd. kr – for å gjøre hva da? Jo, for å lage flere fylkeskommuner og mer byråkrati. Og hva får disse skattebetalerne i retur? Jo, de får dårligere tjenester, dårligere kompetansemiljøer og høyere utgifter kommunalt. Det er resultatet av denne regjeringens politikk. Så jeg står ganske fint i den type prioriteringer.

I og med at vi ikke har så mye tid igjen, skal jeg i hvert fall ikke nå hoppe inn i debatten om Kristiansand, som potensielt vil utgjøre ytterligere 400 mill. kr, sånn at vi får en regning på 1,2 mrd. kr på å ta Norge bakover. Dette er Senterpartiets politikk for landet, kort oppsummert.

Jeg vil avslutte med å si at jeg synes det er veldig skuffende å se at Arbeiderpartiet sånn sett er fullstendig fraværende i distriktsdebatten. De overlater den fullstendig til Senterpartiets reverseringsretorikk – og snakker ikke om hva Norge trenger framover.

Eigil Knutsen (A) [22:03:45]: Representanten Kapur omtaler budsjettet som om det skulle være store skatteøkninger i dette budsjettet, og er veldig bekymret for skattebetalerne. Realiteten i dette budsjettet er at skatte- og avgiftsnivået reduseres med 4,5 mrd. kr. Representanten Kapur gikk også, i et tidligere innlegg, inn på at folk i Arbeiderpartiet tar æren for noe av det som ligger i budsjettforliket mellom de tre partiene som danner flertall for budsjettet her i dag. Ja, det gjør representanter fra Arbeiderpartiet. Vi lager først et budsjett i regjering, og deretter lager vi et budsjett i Stortinget, i et fortrolig og godt samarbeid med SV.

Høyres representanter har i dag vært veldig opptatt av inndekning i dette budsjettet, det har på en måte vært hovedtonen fra Høyre. Det er veldig interessant fra et parti som har laget et alternativt statsbudsjett hvor de salderer med helt urealistiske eiendomssalg, hvor de kutter i inngåtte avtaler med jordbruket, hvor de bruker engangsreduksjoner i fylkeskommuner og Bane NOR for å finansiere varige utgiftsøkninger, for å bruke deres egne ord, og hvor de innfører økt barnetrygd fra 1. august. Det er fullt mulig å gjøre det fra 1. januar, men de gjør det fra 1. august for å spare over 2 mrd. kr, som Høyre måtte ha finansiert på sitt 2025-budsjett. Høres det kjent ut? Ja, det er nøyaktig samme kritikk som Høyre-representanter har framført mot regjeringens og SVs budsjettforslag her i dag. Den kan en snu tvert på hodet, om Høyres alternative budsjett.

Det viktigste i Høyres budsjett er dyrere barnehage, dyrere SFO, dyrere mat, dyrere ferjer og dyrere å være medlem i en fagforening. Det er ikke politikk folk i Nor-

ge trenger nå. Det er urolige tider, og da må vi prioritere trygghet. Vi må bidra til å få ned prisveksten, sånn at vi etter hvert kan få lavere renter. Vi må styrke arbeidslinjen og holde på Europas laveste arbeidsledighet. Vi må også bedre hverdagsøkonomien til folk ved å gi rimeligere og bedre velferd, og det gjør vi til gagns. Neste år innfaser vi fullt ut gratis halvdagsplass i SFO for 2. klasse, og vi begynner med 3. klasse. Vi har gjort flere løft i barnetrygden gjennom 2023, og vi gjør et nytt løft 1. januar. Vi tar et historisk grep på barnehagefeltet og kutter maksprisen med 1 000–1 500 kr, og det er flere andre gode grep i budsjettet som nå blir vedtatt.

Det er krevende tider for mange, og om noen minutter skal heldigvis denne salen vedta et budsjett som tar grep for å sikre tryggheten til folk i Norge.

Tina Bru (H) [22:07:02]: Det har vært en lang dag og en god debatt med mange forskjellige innlegg om mange forskjellige temaer her i dag. Det er akkurat som seg hør og bør, for det er den viktigste debatten vi har, når vi nå i dag skal vedta et statsbudsjett – selv om Høyre er uenig i det statsbudsjettet som blir vedtatt, og selvfølgelig skulle ønske at det heller var vårt alternativ som ble vedtatt. Sånn er det nå engang, og vi får leve med det. Jeg synes allikevel at debatten her i dag har vært nyttig og interessant, og den viser forskjellene mellom partiene.

Det er blitt brukt mye tid her i dag på å diskutere pengebruken som ligger i dette budsjettet. Vi er blitt kritisert for å kalle de ekstra ni milliardene som dukket opp en sen kveldstid før forliket var i havn, for oljepenger – men det er vitterlig det det er. Det var oljepenger den gangen det ble bevilget, og det er oljepenger når de brukes nå. De vil få en effekt inn i økonomien. Etter runder både med finansministeren og statsministeren her i salen i dag merker jeg meg at de er veldig opptatt av å si at de ikke er bekymret for at dette kommer til å bidra til at prisveksten fortsetter å øke, og at de ikke er bekymret for hva det kommer til å bety at man nå øker pengebruken i forliket og kanskje også har feil anslag i budsjettet. Det har jeg respekt for. Jeg har respekt for at det er umulig å si eksakt hvordan prisveksten blir, men den bekymringen vi har prøvd å uttrykke her i dag, handler nettopp om den usikkerheten.

Gitt at man tar feil, for det jo kan skje: Hvordan vil da pengebruken som i dag vedtas i denne salen, påvirke situasjonen i norsk økonomi – all den tid regjeringspartiene er så opptatt av å si at den viktigste jobben akkurat nå er å holde igjen på pengebruken for ikke å øke presset på renten, sånn at familier i hele landet kan få en romligere økonomisk hverdag og ikke igjen se at regningene hopper seg opp og pengene blir spist opp fordi lånet blir dyrere?

Vi har sagt at dette ikke er et budsjett som tar ansvar for fremtiden. Vi mener at det gjør for lite og er for lite sosialt innrettet når det gjelder folks privatøkonomi. Det er nettopp derfor Høyre har satset så sterkt på barnetrygden i vårt opplegg. Vi bevilger altså mer til barnetrygd enn det regjeringspartiene og SV gjør etter forliket, og det treffer flere familier enn en del av de tiltakene som regjeringspartiene er for. Når man da i tillegg øker pengebruken, vitner det om at man ikke klarer å prioritere. Det viktigste nå er hverdagsøkonomien til folk flest. Det er å satse mer på sykehusene, som har en presset økonomisk situasjon. Det er å satse mer på trygghet og beredskap, og derfor ligger det mer penger til forsvar og også mer penger til politi i vårt budsjett.

Likevel vil jeg takke for debatten, og så ønsker jeg regjeringspartiene lykke til. Jeg håper at når vi kommer til revidert, står vi ikke her og diskuterer en mye høyere pengebruk og at vi ser at den økonomiske situasjonen tilsier at vi kanskje ikke er der vi hadde håpet vi kunne ha vært dersom man hadde hatt en tryggere økonomisk styring.

Ole André Myhrvold (Sp) [22:10:08]: Etter å ha fulgt debatten er jeg enda sikrere enn det jeg var i dag tidlig på at vi snart skal vedta et budsjett som er godt tilpasset den tiden vi står i. Det er et budsjett tilpasset de utfordringene folk og næringsliv i hele landet opplever, og det er et godt budsjett for å dempe prisvekst, stabilisere renten og sikre fortsatt høy sysselsetting.

Er det noe som er litt slående med denne debatten, er det at opposisjonen, anført av Høyre, ikke virker særlig interessert i å diskutere dagens tema, nemlig neste års budsjett. I stedet velger man å bekymre seg for 2025-budsjettet, og det kan jeg for så vidt forstå. Når jeg ser spriket mellom de såkalt borgerlige partienes budsjettforslag i mellomvalgsåret 2024, skjønner jeg at det må være litt bekymring hos partistrategene i Høyre for hvordan en skal klare å se for seg at disse partiene skal kunne styre sammen i 2025, som jeg regner med er ambisjonen.

Det som derimot er sikkert, er at Høyre har vært ærlig om sitt budsjett. I en krevende tid velter en utgifter over på folk og næringsliv gjennom milliardøkninger i drivstoffavgifter og fjerning av gratis ferjer. En bryter inngåtte avtaler med landbruket og kutter 1,25 mrd. kr i jordbruksavtalen, og partiet gjør hverdagen dyrere for barnefamiliene gjennom økning i barnehageprisen og på SFO. En øker også matvareprisene gjennom CO₂- og emballasjeavgift på melkekartonger og på pålegg. En kutter i bredbånd og kutter i rovviltforvaltningen, en kutter 1 mrd. kr til videregående skoler og fylkesveier, og i tillegg fjerner en grunnskoletillegget i distriktene.

Høyres Tina Bru sa ved starten av debatten at all politikk man vedtar i et budsjett, også treffer distriktene. Ergo må vi lese det sånn at Høyre har en politikk for distriktene. Ja, det er helt sikkert at Høyres politikk treffer folk i distriktene. Den treffer som en knyttneve. Fellesnevneren for Høyres politikk ser ut til å være at noen folk er likere enn andre, og de bor ikke akkurat i Distrikts-Norge.

Det er her vi er ved kjernen. Senterparti–Arbeiderparti-regjeringen prioriterer like muligheter for utvikling i hele landet. Vi prioriterer fellesskap. Vi ser det som en verdi at det bor folk over hele Norge, at det skapes arbeidsplasser, og at det lokale ressursgrunnet utnyttes og foredles i hele landet. Vi styrker beredskapen ved å sikre bosettingen, både nasjonalt gjennom Forsvaret og lokalt gjennom styrking av det lokale politiet, og ved å sikre det daglige brød på frokostbordet.

Dette budsjettet vil gjennom flerfoldige grep bidra til å gjøre hverdagen lettere – gjennom barnehage, SFO, energieffektivisering og justering av ytelser og barnetrygd. Det vil gjøre hverdagen enklere for folk i en krevende tid.

Vi må samtidig huske på at det går ganske godt. Vi har høy sysselsetting, og overordnet, på makronivå, går også næringslivet i Norge godt.

Jeg vil takke for debatten, og så håper jeg at vi også om et år kan møtes her for å diskutere budsjettet for 2025.

Hans Andreas Limi (FrP) [22:13:29]: I løpet av debatten har vi hørt representanter fra regjeringspartiene snakke veldig mye om at dette er et veldig ansvarlig budsjett. De har vært innom alle de gode tiltakene som budsjettet og budsjettforliket inneholder, spesielt tiltak som skal hjelpe barnefamiliene. Da er det kanskje grunn til å minne om at de aller fleste tiltakene, med unntak av økt barnetrygd, først får virkning fra 1. juni eller 1. august. Det betyr at det er mange som kommer til å få det enda vanskeligere økonomisk i 2024, i påvente av at man får økte tilleggsytelser eller redusert makspris i barnehagen, som kommer 1. august. Avgiftsøkningene til regjeringen får imidlertid virkning fra 1. januar. Det blir altså ikke noe bedre for dem som allerede sliter, med det budsjettopplegget som flertallet skal vedta her i dag.

Når det ikke ligger helårsvirkninger inne, betyr det at det blir mer enn dobbelt så dyrt å finansiere dette i budsjettet for 2025. Da har man sannsynligvis heller ikke de 9 mrd. kr som ble tryllet frem på tampen av budsjettforhandlingene, og forhåpentligvis heller ikke den ekstraordinære arbeidsgiveravgiften. Dessverre skal den kanskje fortsatt eksistere videre, for det er en tendens til

at alle midlertidige skatte- og avgiftsøkninger blir ganske permanente når de først er innført.

Våre forslag om halv matmoms og reduserte avgifter, bl.a. på drivstoff, ville fått umiddelbar virkning fra 1. januar 2024 og ville hatt en positiv påvirkning på folks privatøkonomi, det være seg enslige husholdninger, barnefamilier eller studenter.

Vi kommer til å støtte noen løse forslag. Det har vi meldt inn, så jeg trenger ikke å ramse dem opp her. Da gjenstår det egentlig bare å si takk for debatten. Jeg er ganske sikker på at vi møtes om et år og vil se at mange av de samme skillelinjene i norsk politikk eksisterer fortsatt.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [22:16:15]: Jeg vil også takke for debatten. Jeg tror det ble sagt tidligere her at den, som for så vidt også forrige representant var inne på, har bekreftet de politiske skillelinjene som finnes i norsk politikk. Det er jeg enig i.

Det har vært en gjenganger fra høyresiden, i særdeleshet partiet Høyre, å slå alarm fordi man frykter at dette budsjettforliket kommer til å kunne bidra til økt inflasjon og høyere renter i Norge. Det er fascinerende å høre på, hvis man virkelig hører etter, hva det er representantene fra Høyre sier, for det høres ut som om det finnes én grense, og hvis man går over den grensen, og den ligger et sted rundt de 9 mrd. kr som ligger i budsjettforliket her, da er det et uansvarlig budsjett. Det er jo ikke sånn det fungerer. Det er heller ikke sånn at vi har hatt høy inflasjon i Norge på grunn av uforsvarlig stor offentlig pengebruk de siste årene, eller fordi det har vært brukt altfor mye oljepenger i norsk økonomi. Om noe kan man heller si at det har vært de ekstremt høye temperaturene som har vært i oljeindustrien, som har påvirket deler av rentebanen – men det vil ikke Høyre gjøre noe med.

Selvfølgelig vil økonomien til neste år kunne utsettes for en eller annen form for økonomisk sjokk, men om noe kommer Norge til å være bedre rustet til å håndtere det, fordi forskjellene mellom folk ikke er blitt enda større, og fordi flere husholdninger er trygge økonomisk. Var det noe vi lærte av koronapandemien, var det nettopp at de husholdningene som sliter økonomisk, er de som er aller mest sårbare når landet treffes av en krise.

Det har vært flere representanter fra høyresiden, fra den forrige regjeringen, som har snakket om krisetid her i dag, og malt opp det glansbildet som de mener det var da det var høyre regjeringen som styrte. Da er det grunn til å minne om at i den tiden gikk forskjellene mellom folk dramatisk opp i Norge. De rikeste dro ifra. Vi hadde tall som viste at landets superrike økte sin andel av samfunnskaken med 40 pst. på kun seks år, mens de som var aller fattigst, fikk dårligere råd. Det ble enda flere unger

som vokste opp i fattige familier. Da covid traff Norge, var de ekstra sårbare.

Høyre fortsetter langs denne leia med å legge fram et alternativt budsjett som forsterker nettopp en sånn politikk, med skatteuttak til landets aller rikeste, med velferdskutt som forsterker nettopp den krisen som finnes ute i offentlig sektor – i sykehusene våre, i kriminalomsorgen. Det er heller ikke spor etter miljøatsing i deres budsjett. Det er kutt i regnskogmidlene, som vi prioriterer opp med en ny regnskogmilliard, den første siden 2007, og ingen annen reell vilje til å forsterke en klimapolitikk som dramatisk må forsterkes for å nå klimamålene.

Marie Sneve Martinussen (R) [22:19:27]: Jeg vil også takke for debatten. Det har egentlig vært litt rørende å høre hvor stor enighet det er blant Stortingets partier om at det går ganske dårlig for folk, og at man er bekymret for folk som har dårlig råd. Det er noe som har skjedd de siste årene – at høyresiden også har begynt være bekymret for det. Da har jeg i mange innlegg våknet litt på stolen der og tenkt at nå kommer det noe nytt, men det har det ikke gjort. Der høyresiden snakker veldig mye om bekymringen for folk som har dårlig råd, er politikken deres den samme blå som den bestandig har vært.

Gjennom dagen i dag har vi hørt Høyre og Framskrittspartiet argumentere for hvorfor det i disse dager er fornuftig med målrettede inntektskutt for uføre, for folk på arbeidsavklaringspenger, for arbeidsledige og for enslige forsørgere, samtidig som man gir – i Høyres tilfelle – 360 000 kr i skattelette per person som har formue over 100 mill. kr. På en måte er det litt godt at verden ikke blir snudd på hodet og at ting fortsatt er litt ved det samme. Det er i hvert fall greit å forholde seg til, men for norsk politikk er det jo ikke bra.

En annen ting som ikke har endret seg, er at den økonomiske situasjonen for folk i Norge er dårlig nå, og den har vært dårlig de siste årene – så alvorlig er den at halvparten i Norge ikke har økonomisk trygghet. Derfor mener jeg at det er en forspilt mulighet her i dag for å levere et faktisk krisebudsjett der man kunne både hjulpet dem som får inntektene sine bestemt av Stortinget, med økte inntekter og kuttet i regningsbunken for alle andre. Det kunne vi fått til hvis vi ikke hadde insistert på å skjerme dem som har tjent på økte priser, for når budsjettet nå vedtas, er det mange som kan puste lettet ut i Norge. Det kan finansnæringen, som går med enorme overskudd, og det kan de med store formuer. Formuene deres har faktisk vokst så mye at Rødts formuesskatteforslag fra i fjor gir enda mer inntekter i år, for det er pri-set i prosent, så større formuer gir større formuesskatteinntekter. Dette er da samtidig som veldig mange i Nor-

ge har veldig dårlig råd og vi gjerne skulle brukt de pengene på å omfordele mer.

Jeg håper at neste år byr på enda bedre debatter, som også gir bedre politikk, men for i dag får jeg takke for debatten på vegne av Rødt og ønske god kveld når den tid kommer – veldig snart.

Sveinung Rotevatn (V) [22:22:22]: Representanten Myrvoll avslutta med å peike på at det verkar som ein del av opposisjonspartia er meir interesserte i å bekymre seg for 2025-budsjettet enn for 2024-budsjettet. Den parlamentariske leiaren hans sa også i ei replikkveksling til meg før i dag at vi treng ikkje bekymre oss for 2025-budsjettet, no er det neste år vi diskuterer. Men eg trur faktisk det er ganske lurt å forsøkje å sjå forbi neste sving og sjå kva konsekvensen vert neste gong av vedtak som no vert gjorde.

Eg hugsar at då vi for eit års tid sidan hadde debatt, var underteikna og mange andre bekymra for at når ein skulle innføre ei midlertidig arbeidsgjevaravgift, kom ho ganske raskt til å verte permanent. Då fekk vi beskjed om at nei, dette var situasjonsbestemt, det var eit heilt ekstraordinært år, ein måtte ha pengane – denne skulle vekk. Eitt år seinare har inntektene frå avgifta gått frå å vere 8 mrd. kr til no å verte 10 mrd. kr. Ein gjer altså budsjettet meir avhengig av denne avgifta, ikkje mindre.

Eg trur faktisk at når ein del av oss no er bekymra for at ein tek 9 mrd. kr, som har stått på ein sparekonto frå ei pandemikrisepakke, og brukar det til å finansiere ei rekkje varige utgiftsaukar, bør ein prøve å tenkje eitt år fram, for mange av dei utgiftene kjem til å vere der om eitt år. Ja, dei kjem faktisk til å vere dobbelt så høge, for dette er mange trygdeendringar som har vorte gjevne halvårseffekt – då får dei heilårseffekt, men covid-pengane, dei vil vere borte.

Det å bekymre seg for det trur eg faktisk er ganske lurt. Om ein ikkje tenkjer over slikt, kjem ein til å ende opp med ein einaste ting, og det er auka oljepengebruk i neste sving. Eg trur ikkje det er ein dristig spådom å seie at det er nøyaktig det som kjem til å skje.

Elles er det ulike punkt som har vore oppe i debatten, som eg verken kan eller har tid til å gå igjennom, men her kjem eit par kommentarar frå meg:

Vi når ikkje bilstandsmålet – for første gong på ti år – trass i at budsjettet vert vedteke av tre parti som er for det målet, og som har auka oljepengebruken med 93 mrd. kr på eitt år, men dette har ein altså ikkje råd til. Svaret som vert gjeve, er at ein prioriterer det ikkje.

På den positive sida er det ein felles vilje blant alle partia i salen, trur eg, om å styrkje vilkåra for barnefamiliane. Det er bra. Eg tek med meg som eit veldig positivt signal at også statsministeren i ei replikkveksling med min partileiar opna for ein diskusjon om å auke og skatt-

leggje barnetrygda, slik at ein omsider kan få omfordelt ho ordentleg, og slik at det vil monne for dei barna som veks opp i fattige familiar. Det er bra.

Til sist: Eg starta med representanten Myrvoll, så eg får også avslutte med å kome med ei unnskyldning for at eg i ei replikkveksling før i dag skulda han og Senterpartiet for å ville kutte i breibandstøtta. Det var ikkje riktig. Det vert ikkje kutta i breibandstøtta, men det lèt seg forklare. Dette kom av ein av dei ganske mange versjonane av budsjettforliket som har versert i Stortinget i løpet av dagen. Vi får håpe at den som no skal til votering, er den dei faktisk er einige om.

Presidenten [22:25:26]: Representanten Tina Bru har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Tina Bru (H) [22:25:33]: Jeg skal ikke forlenge debatten. Jeg har bare lyst til å gi en liten stemmeforklaring når vi nå nærmer oss votering.

Det gjelder alle verbalforslagene og forslagene som ligger i forliket fra regjeringspartiene og SV. Det kan godt hende det er forslag der vi ville vært for, men fordi alt kom så sent, har vi ikke hatt tid til å gå inn i alle de ulike forslagene. Derfor kommer vi i dag til å stemme imot alle sammen, og så vil vi vurdere dem når de faktisk kommer tilbake til Stortinget for realitetsbehandling.

Det var bare en stemmeforklaring til voteringsopplegget.

Presidenten [22:26:00]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sakene nr. 5 og 6.

Det vert ringt til votering.

Votering

Svein Harberg overtok her presidentplassen.

Presidenten [22:33:08]: Stortinget går da til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sakene nr. 1–4, debattert 4. desember 2023

Presidenten: Sakene nr. 1–4 er andre gangs behandling av lover og gjelder lovvedtakene 8 til og med 11.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning. Stortingets lovvedtak er dermed godkjent ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 5, debattert 4. desember 2023

Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2024

Presidenten: Presidenten vil foreslå at finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2024 vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Votering i sak nr. 6, debattert 4. desember 2023

Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet 2024 og forslaget til statsbudsjett for 2024 (Innst. 2 S (2023–2024), jf. Meld. St. 1 (2023–2024), Prop. 1 S (2023–2024), Prop. 1 S Tillegg 1 (2023–2024) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 104 forslag. Det er

- forslagene nr. 3–28, fra Hans Andreas Limi på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 29, fra Kari Elisabeth Kaski på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 30, fra Marie Sneve Martinussen på vegne av Rødt
- forslag nr. 31, fra Sveinung Rotevatn på vegne av Venstre
- forslagene nr. 32–70, fra Lan Marie Nguyen Berg på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det votes over forslag nr. 107, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	19 077 539 000
2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	68 058 652 000
3	Kultur og likestilling mv.	24 913 723 000
4	Utenriks.....	60 908 698 000
5	Justis.....	43 901 879 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	33 836 281 000
7	Arbeid og sosial.....	620 473 471 000
8	Forsvar	82 097 442 000
9	Næring.....	2 408 993 000
10	Fiskeri.....	2 178 732 000
11	Landbruk	30 542 524 000
12	Olje og energi.....	-280 408 392 000
13	Miljø	20 938 436 000
14	Kontroll og konstitusjon.....	854 085 000
15	Helse	276 303 971 000
16	Utdanning og forskning.....	92 613 049 000
17	Transport og kommunikasjon	91 463 980 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.....	235 306 036 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	2 680 000 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	30 722 759 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 874 702 391 000
22	Utbytte mv.	-81 123 754 000
Sum for lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-496 954 287 000»

- forslag nr. 72, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 73, fra Tina Bru på vegne av Høyre
- forslagene nr. 74–105, fra Eigil Knutsen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 106, fra Hans Andreas Limi på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 107, fra Kjell Ingolf Ropstad på vegne av Kristelig Folkeparti

Presidenten gjør oppmerksom på at forslag nr. 73, fra Høyre, erstatter forslag nr. 1 i innstillingen. Forslag nr. 106, fra Fremskrittspartiet, erstatter forslag nr. 2 i innstillingen. Forslag nr. 107, fra Kristelig Folkeparti, erstatter forslag nr. 71 i innstillingen. Forslag nr. 74, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, erstatter I i tilrådingen fra komiteen.

Forslag nr. 74 er under debatten blitt endret. Beløpet på rammeområde 16 skal være 92 255 849 000 kr, og beløpet på rammeområde 18 skal være 238 151 010 000 kr.

Presidenten vil først la votere over gruppenes forslag til ramme.

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 97 mot 2 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 22.36.10)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 32, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	19 897 639 000
2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	76 845 152 000
3	Kultur og likestilling mv.	25 303 423 000
4	Utenriks	110 670 031 000
5	Justis	44 444 568 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	36 535 220 000
7	Arbeid og sosial	626 903 471 000
8	Forsvar	82 097 442 000
9	Næring	10 052 972 000
10	Fiskeri	1 087 573 000
11	Landbruk	31 015 023 000
12	Olje og energi	-240 929 150 000
13	Miljø	25 577 902 000
14	Kontroll og konstitusjon	854 085 000
15	Helse	276 772 971 000
16	Utdanning og forskning	93 075 866 000
17	Transport og kommunikasjon	91 242 880 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	237 714 210 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	6 750 000 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	1 930 754 759 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 965 326 132 000
22	Utbytte mv.	-78 673 754 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		1 442 666 151 000»

Votering:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 98 mot 2 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 22.36.26)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 31, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	19 852 139 000
2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	67 867 192 000
3	Kultur og likestilling mv.	25 073 573 000
4	Utenriks	55 434 348 000
5	Justis	43 813 679 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	34 078 571 000
7	Arbeid og sosial	607 204 771 000
8	Forsvar	84 847 442 000
9	Næring	10 096 993 000

Nr.	Betegnelse	Kroner
10	Fiskeri	2 182 232 000
11	Landbruk	30 655 239 000
12	Olje og energi	-285 968 892 000
13	Miljø	19 594 336 000
14	Kontroll og konstitusjon	854 085 000
15	Helse	274 986 971 000
16	Utdanning og forskning	93 742 949 000
17	Transport og kommunikasjon	94 322 980 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	235 931 336 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	2 148 000 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	30 879 759 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 867 015 591 000
22	Utbytte mv.	-78 673 754 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-498 091 642 000»

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 96 mot 4 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 22.36.42)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 30, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	19 793 939 000
2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	66 831 252 000
3	Kultur og likestilling mv.	25 136 063 000
4	Utenriks	55 670 538 000
5	Justis	43 746 307 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	35 450 221 000
7	Arbeid og sosial	626 785 596 000
8	Forsvar	82 762 017 000
9	Næring	10 433 393 000
10	Fiskeri	2 226 732 000
11	Landbruk	31 010 239 000
12	Olje og energi	-284 338 892 000
13	Miljø	20 464 436 000
14	Kontroll og konstitusjon	854 085 000
15	Helse	281 165 971 000
16	Utdanning og forskning	92 423 738 000
17	Transport og kommunikasjon	91 326 280 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	246 537 605 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	6 546 100 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	30 912 357 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 900 486 691 000
22	Utbytte mv.	-80 095 754 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-494 844 468 000»

Votering:

Forslaget fra Rødt ble med 96 mot 4 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.36.57)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 29, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	19 789 639 000
2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	66 478 152 000
3	Kultur og likestilling mv.	25 241 023 000
4	Utenriks	54 579 738 000
5	Justis	44 126 879 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	35 462 571 000
7	Arbeid og sosial	621 856 071 000
8	Forsvar	82 097 447 000
9	Næring	10 477 334 000
10	Fiskeri	2 188 732 000
11	Landbruk	30 707 339 000
12	Olje og energi	-284 350 892 000
13	Miljø	20 588 636 000
14	Kontroll og konstitusjon	854 085 000
15	Helse	275 872 971 000
16	Utdanning og forskning	92 632 159 000
17	Transport og kommunikasjon	92 098 480 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	241 864 710 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	6 550 000 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	30 874 759 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 902 797 591 000
22	Utbytte mv.	-78 673 754 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-511 481 512 000»

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 91 mot 8 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.37.12)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 106, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	19 758 658 000
2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	64 058 785 000
3	Kultur og likestilling mv.	19 084 589 000
4	Utenriks.....	44 273 738 000
5	Justis.....	44 707 879 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	28 171 935 000
7	Arbeid og sosial.....	620 100 221 000
8	Forsvar	83 108 442 000
9	Næring.....	1 458 990 000

Nr.	Betegnelse	Kroner
10	Fiskeri.....	2 281 432 000
11	Landbruk.....	28 523 049 000
12	Olje og energi.....	-283 311 192 000
13	Miljø	18 927 436 000
14	Kontroll og konstitusjon.....	854 085 000
15	Helse	280 415 208 000
16	Utdanning og forskning.....	92 203 720 000
17	Transport og kommunikasjon	98 836 980 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.....	236 490 710 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	-300 000 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	30 854 759 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 827 143 591 000
22	Utbytte mv.	-96 673 754 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland»		-493 317 921 000»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 12 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 22.37.27)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 73, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	19 739 539 000
2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn.....	66 884 546 000
3	Kultur og likestilling mv.	24 551 631 000
4	Utenriks.....	51 538 238 000
5	Justis.....	43 854 019 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig.....	33 767 722 000
7	Arbeid og sosial.....	618 443 306 000
8	Forsvar	83 390 942 000
9	Næring.....	947 993 000
10	Fiskeri.....	2 178 732 000
11	Landbruk.....	29 058 009 000
12	Olje og energi.....	-285 216 392 000
13	Miljø	19 711 436 000
14	Kontroll og konstitusjon.....	841 481 000
15	Helse	275 911 091 000
16	Utdanning og forskning.....	92 812 166 000
17	Transport og kommunikasjon	93 115 280 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.....	232 519 236 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	2 483 000 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	30 678 259 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 863 711 591 000
22	Utbytte mv.	-78 689 654 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-505 191 011 000»

Votering:

Forslaget fra Høyre ble med 79 mot 21 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 22.37.43)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 74, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	20 379 639 000
2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn.....	66 295 152 000
3	Kultur og likestilling mv.	24 869 923 000
4	Utenriks.....	52 868 738 000
5	Justis.....	43 733 879 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig.....	33 923 571 000
7	Arbeid og sosial.....	620 213 071 000
8	Forsvar	82 098 042 000
9	Næring.....	2 820 993 000
10	Fiskeri.....	2 178 732 000
11	Landbruk.....	30 457 639 000
12	Olje og energi.....	-284 178 392 000
13	Miljø	22 742 436 000
14	Kontroll og konstitusjon.....	854 085 000
15	Helse.....	275 190 971 000
16	Utdanning og forskning.....	92 255 849 000
17	Transport og kommunikasjon	94 003 980 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.....	238 151 010 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	6 550 000 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	30 859 759 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 873 276 591 000
22	Utbytte mv.	-78 673 754 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-495 681 268 000

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti – med de foretatte endringene – ble vedtatt med 55 mot 45 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 22.38.02)

Presidenten: Vi går så over til å votere over forslag til anmodningsvedtak.

Det voteres over forslagene nr. 44, 69 og 70, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 44 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å innføre en fast naturavgift på 107 kroner per m² og en naturleieavgift på 32 kroner per m² på utbygging av fritidsboliger, som skissert i Menon-publikasjon nr. 76/2017. Det forutsettes at

naturleieavgiften også vil gjelde for eksisterende fritidsboliger.»

Forslag nr. 69 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av § 5 i lov om Statens Pensjonsfond for å tillate direkte overføring fra SPU til et Klimabistandsfond og et Solidaritetsfond.»

Forslag nr. 70 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av § 5 i lov om Statens Pensjonsfond for å tillate at nye avgifter på produksjon av olje og gass kan tas direkte inn i budsjettet uten å påvirke handlingsregelen.»

Votering:

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 98 mot 2 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.38.48)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 33, 37, 39, 46–52, 54, 61 og 66, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 33 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om full elavgift for datasentre som utvinner energiintensiv kryptovaluta.»

Forslag nr. 37 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede innføring av fritak for merverdiavgift for reparasjon av elbiler.»

Forslag nr. 39 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en avgift på godstransport på vei i korridorer hvor det også er jernbane. Utredningen skal vurdere ulike typer avgifter, herunder en bom-avgift, samt handlingsrommet for dette innenfor EØS-avtalen.»

Forslag nr. 46 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gå over fra kronetoll til prosenttoll for storfe.»

Forslag nr. 47 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gå over fra kronetoll til prosenttoll for svin.»

Forslag nr. 48 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gå over fra kronetoll til prosenttoll for sau og lam.»

Forslag nr. 49 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gå over fra kronetoll til prosenttoll for potet.»

Forslag nr. 50 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at norske naturressurser forblir fellesskapets eiendom og gir grunnlag for lokal og nasjonal verdiskaping ved å innføre hjemfallsrett til naturressurser som eies av fellesskapet slik at private aktører hverken kan sitte på bruksrett til evig tid eller kapitalisere på salg av slike rettigheter.»

Forslag nr. 51 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan beskatning på sekundærboliger kan økes.»

Forslag nr. 52 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å utrede innføring av en sosialt omfordelende arveavgift med høyt bunnfradrag, og med en ekstra progressiv sats for arv over 20 mill. kroner.»

Forslag nr. 54 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre reglene for utbetaling av sosialstønad slik at utbetalinger fra innføring av en klimabelønningsordning ikke gir fradrag i hvor mye man har rett til å få utbetalt.»

Forslag nr. 61 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede mulighetene for å opprette en ny utdanningslinje for kriminalomsorgen utenfor Oslo for å styrke rekrutteringen andre steder i landet.»

Forslag nr. 66 lyder:

«Stortinget ber regjeringen omgjøre avgjørelsen om å fjerne øremerking av midler overfor organisasjoner som tilbyr frie rettshjelpstjenester og sikre organisasjonene på feltet mer forutsigbarhet ved fremtidige statsbudsjett.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 94 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.39.10)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 34–36, 38, 40, 41, 43, 45, 56, 58, 60, 64, 67 og 68, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og innføre momsfradrag på utleie av klær.»

Forslag nr. 35 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en utredning for hvordan man kan hindre at leasingmarkedet blir en barriere for å nå målet om at alle nye biler i 2025 skal være nullutslippsbiler.»

Forslag nr. 36 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre fritak fra merverdiavgift på utleie av elbiler i leieperioder på mindre enn 30 dager.»

Forslag nr. 38 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om fjerning av merverdiavgift på elbildeling.»

Forslag nr. 40 lyder:

«Stortinget ber regjeringen planlegge oppstart av nattogtilbud mellom Oslo og København med oppstart fra 2026, jf. Jernbanedirektoratets utredning.»

Forslag nr. 41 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede høyhastighetsbaner for person- og godstransport mellom Bergen–Oslo, Trondheim–Oslo og Stavanger–Oslo, og inkludere konsepter som bygger videre på eksisterende traseer og planer for å redusere reisetiden på disse strekningene.»

Forslag nr. 43 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å innføre en torvavgift tilsvarende klimagassutslipp fra uttak av torv – i tråd med forslag fremmet av Grønn Skattekommisjon 2015.»

Forslag nr. 45 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om hvordan kommunene kan innføre en frivillig, lokal turistskatt («kurtax») for å finansiere fellesgoder.»

Forslag nr. 56 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at den samfunnsvitenskapelige rusmiddelforskningen på Folkehelseinstituttet ivaretas og at avgjørelsen om å flytte miljøet til Helsedirektoratet reverseres.»

Forslag nr. 58 lyder:

«Stortinget ber regjeringen evaluere effekten av det nye tilsynsrådet for kriminalomsorgen og legge frem funnene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2025.»

Forslag nr. 60 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det er større samsvar mellom antall studieplasser på Politihøgskolen og midlene som bevilges til antall stillinger i politiet.»

Forslag nr. 64 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at de som har vært utsatt for ulovlige ransaker i saker som omhandler bruk av ulovlige rusmidler får rett til tilstrekkelig kompensasjon og behandling av sine saker selv om de ulovlige ransakelsene ligger langt tilbake i tid.»

Forslag nr. 67 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at ingen mindreårige soner i voksenfengsler, og sikre flere plasser ved ungdomsenheter om dette trengs.»

Forslag nr. 68 lyder:

«Stortinget ber regjeringen redegjøre i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2024 hvordan de skal motvirke utfordringene i kriminalomsorgen med manglende bemanning av fengselsbetjenter, saksbehandlere og helsepersonell, ulovlig bruk av isolasjon og dårlig psykisk helse hos innsatte.»

Rødt og Venstre har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 90 mot 10 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.39.36)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 62 og 65, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 62 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at Politidirektoratet ikke absorberer oppgaver som er mer hensiktsmessig å beholde hos politidistriktene og politiets særorganer.»

Forslag nr. 65 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at nedbemanningen i domstolene stanser.»

Fremskrittspartiet og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 83 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.39.55)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 42, 55, 57, 59 og 63, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 42 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre KS2 for Grenlandsbanen (sammenkobling av Sørlandsbanen og Vestfoldbanen).»

Forslag nr. 55 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre en lovfestet rett til et tydelig definert ettervern for mennesker som har vært gjennom rusbehandling eller soning, der ansvarsfordeling og spesifiserte tidsfrister sikrer tilgang til nødvendige tjenester som fast NAV-kontakt, økonomisk rådgivning, varig, egnet og trygg bolig, arbeidstrening, samtaletilbud, meningsfylte aktiviteter og tiltak for nettverksbygging, slik at de gis en reell mulighet til aktiv og meningsfylt deltakelse i samfunnet etter endt behandling eller soning.»

Forslag nr. 57 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem resultatene fra sitt arbeid med Exit-programmer i henhold til regjeringens lovnader i Hurdalsplattformen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2024.»

Forslag nr. 59 lyder:

«Stortinget ber regjeringen evaluere effekten av det nye varslingsombudet for politiet og legge frem funnene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2025.»

Forslag nr. 63 lyder:

«Stortinget ber regjeringen påbegynne arbeidet med innfasingen av en rettshjelpsreform i tråd med anbefalingene til rettshjelpsutvalget.»

Fremskrittspartiet, Rødt og Venstre har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 78 mot 22 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.40.17)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 53, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fjerne retten til fradrag av rentekostnader på forbrukslån og innføre en maksimal rentesats for forbrukslån.»

Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 94 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.40.36)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 3–5, 8, 10, 13, 15–18, 20–22, 25 og 28, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest mulig komme tilbake til Stortinget med oppdatert prognose på antall ukrainere som kan forventes til Norge i 2024, gitt at ytelsesnivået i Norge reduseres til maksimalt svensk og dansk nivå.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen på bakgrunn av den ekstraordinære økningen i ungdomskriminalitet i Norge, spredning av svenske kriminelle nettverk i Norge, samt debatten i Sverige om innvandringens rolle i den dramatiske økningen i kriminalitet, om å sørge for at det blir utarbeidet en oppdatert årlig statistikk over innvandring og kriminalitet i Norge etter mønster av publiseringen av slik statistikk i Danmark.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget legger til grunn at Norge ut fra folketall bør ha ca. samme antall ukrainere som søker om kollektiv beskyttelse som våre naboland Sverige og Danmark. Regjeringen bes om å iverksette tiltak for å oppnå dette, samtidig som retten til kollektiv beskyttelse for ukrainere opprettholdes.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et hurtigarbeidende partssammensatt utvalg for å avklare fremtidig skatteregime for havbruk/akvakultur til havs, og at saken følges opp i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2024.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille arbeidet med endringer innenfor rederiskatteordningen i bero og redegjøre for denne ordningen på egnet måte hvor også samfunnsmessige konsekvenser og prosessen overfor ESA omfattes.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede et fond for store sykehusinvesteringer.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å nedbetale opparbeidet bompengegjeld etter modell av gjennomført gjeldsslette for Gardermobanen.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle den etablerte bompengoordningen i transportsektoren.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2025 foreslå en nedtrappingsplan for omregistreringsavgiften slik at denne reduseres til selvkost.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2025 foreslå at årsgrensen for veterankjøretøy endres fra 30 år til 20 år.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget anmoder regjeringen om at konstitusjonelt ansvar for Nasjonal sikkerhetsmyndighet i sin helhet overføres til forsvarsministeren.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i bevilgningsordningen for domstolene, slik at finansieringen skjer direkte fra Stortinget til Domstoladministrasjonen.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede mulighetene for automatisert tolking i domstolene.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse all bistands- og utviklingshjelp til Kina og India.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om særavgifter i løpet av 2024.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 12 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.40.56)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 9, 12, 19, 23, 24 og 26, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre vilkårene for å kvalifisere til sjøfolkfradrag for mannskap på skip i begrenset fartsområde fra tre ukers sammenhengende turnusperiode til én ukes sammenhengende turnusperiode.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for å tydeliggjøre ansvarsforholdet mellom politiet og helsevesenet for psykiske syke.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang for å fremlegge forslag til endringer i finansieringsmodellen for politiet, til erstatning for gjeldende fordelingsmodell.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen benytte opsjonen i avtalen fra 2017 for kjøp av ytterligere tre AW169 politihelikoptre.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det gjennomføres langtidsplanlegging av politiets årlige budsjetter etter mønster av langtidsplanen for Forsvaret.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovforslag, avgrensninger og innretning på en strømstøtteordning for næringslivet.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 16 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.41.16)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 11, 14 og 27, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen tillate snus uten tobakk.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen også gi private og ideelle aktører mulighet til å søke om investerings-tilskudd til omsorgsboliger og sykehjem fra Husbanken.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om hvordan en reduksjon av dokumentavgiften på bolig kan gjennomføres for å redusere denne for førstegangskjøpere under 30 år.»

Venstre har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 16 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.41.34)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om at insentivordningen for å få utenlandske filmproduksjoner til Norge omlegges til en regelstyrt ordning.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 82 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.41.51)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 7, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett for 2024 legge frem forslag til en støtteordning under Barne- og familiedepartementet for frivillige organisasjoner som driver matutdeling.»

Høyre, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 57 mot 43 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.42.12)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 72, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Helse Nord RHF stanser planene om å legge ned akutt- og fødetilbud i Nord-Norge.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 79 mot 21 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.42.30)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 75, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at rettighetene til tannhelsebehandling i den offentlige tannhelse-tjenesteloven for personer over 85 år, styrkes i statsbudsjettet for 2025.»

Fremskrittspartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble vedtatt med 71 mot 26 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.42.51)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 76 og 105, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 76 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av våren 2024 fremme nødvendige forskriftsendringer for å sikre en registreringsordning for kommersielle helseinstitusjoner, som blant annet sikrer oversikt over personell, henvisningspraksis, legemiddelforskrivning og sykemeldingspraksis.»

Forslag nr. 105 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet 2024 om å innføre midlertidige maksimalpriser for løyvepliktig drosjetransport med motorvogn i områder også uten eneretter for å gjenopprette tilliten til drosjeprisene, så fremt dette er mulig.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble vedtatt med 59 mot 40 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.43.14)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 77, 83–90, 92 og 93, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 77 lyder:

«Stortinget ber regjeringen oppdatere veilederen for økonomisk sosialhjelp innen 1. juli 2024 for å tydeliggjøre hvordan dekningen av utgifter til internett, telefon og moderate utgifter til transport skal inngå ved utmåling av stønadsnivå. Oppdateringen skal ses i lys av den kommende SIFO-rapporten om grunnlaget for de statlige veiledende satsene for økonomisk sosialhjelp.»

Forslag nr. 83 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innen 1. juli 2024 fremme et forslag om innføring av fritt rettsråd for flyktninger med barn i Norge, som er foreslått utvist på grunn av brudd på straffeloven.»

Forslag nr. 84 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2024 følge opp Baumann-rapportens forslag, som en samlet arbeidsgruppe stod bak, om at det for enkelte typer utvisningssaker som omfatter utlendinger med

barn i Norge som hovedregel skal ilegges krav til tilleggstid for permanent oppholdstillatelse, istedenfor utvisning.»

Forslag nr. 85 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest fortsette dialogen med industrien for å finne en langsiktig og forutsigbar løsning for CO₂-kompensasjonsordningen som er økonomisk bærekraftig, sikrer forutsigbarhet og som bidrar med utslippsreduksjoner og energieffektivisering i tråd med omstillingsmålet, og komme tilbake til Stortinget med forslag til dette senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2025.»

Forslag nr. 86 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å styrke virkemiddelbruken for nullutslippslastebiler i 2024, og legge fram en virkemiddelpakke med sikte på å nå måltallene for nullutslipp i 2030.»

Forslag nr. 87 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2024 sikre at data fra klimagassregnskap, som det stilles krav om i TEK17, samles inn slik at det kan bidra til en faglig utvikling av klimagassregnskapene og kravene som stilles i TEK17.»

Forslag nr. 88 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fra og med januar 2024 i årlige tildelingsbrev til samferdselsetatene og -selskapene, de regionale helseforetakene, Sykehusbygg, Forsvarsbygg og Statsbygg, pålegge etatene å utarbeide klimamål og å rapportere på dette.»

Forslag nr. 89 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at infrastrukturen bygget gjennom miljøovervåkningssystemet COAT, videreføres.»

Forslag nr. 90 lyder:

«Stortinget ber regjeringen bidra til at forbrukerne får relevant informasjon om helse, velferd og miljøstatus i norsk matproduksjon, ved å vurdere frivillig sykdomsmerking av oppdrettsfisk i butikk i løpet av 2024.»

Forslag nr. 92 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innrette det næringsrettede virkemiddelapparatet slik at prosjekter som får støtte skal være i tråd med Parisavtalen.»

Forslag nr. 93 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi Siva i oppdrag å gjennomføre en pilot for å finansiere produksjonsutstyr til ny grønn industri og omstilling av eksisterende industri. Ordningen skal være på markedsmessige betingelser.»

Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble vedtatt med 67 mot 32 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.43.38)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 95–97, 100 og 102–104, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 95 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innen 1. juli 2024 stille krav til at bankene må rapportere gjennomsnittlige renter på boliglån og offentliggjøre data som danner grunnlag for beslutninger om pris og tildeling av lån på finansportalen.no.»

Forslag nr. 96 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innen 1. juli 2024 innføre krav om at bankene offentliggjør hvilke geografiske områder de tilbyr lån i via finansportalen.no, samt vurdere om områdescorene bankene bruker internt i sine kredittvurderinger også kan offentliggjøres.»

Forslag nr. 97 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innen 1. juli 2024 utrede hvordan Finanstilsynet kan styrke forbrukernes posisjon i finansmarkedene, herunder om tilsynet med forbrukernes rettigheter i finansmarkedet bør samles i Finanstilsynet. Utredningen skal inngå i arbeidet med ny finanstilsynslov.»

Forslag nr. 100 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en advokatordning for innsatte i norske fengsler innen 1.1.2025, og komme tilbake til hvordan en slik ordning kan innrettes i løpet av 2024.»

Forslag nr. 102 lyder:

«Stortinget ber regjeringen våren 2024 utforme regler som gir innsyn i utenlandske eiere av norske verdipapirregistrerte aksjer.»

Forslag nr. 103 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innen revidert budsjett for 2024 gjøre endringer i forskrifter for å bedre innsyn i eierskap til norske aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper og å innen revidert budsjett 2025 komme tilbake til Stortinget med forslag til reglendinger som innebærer at norske aksjeselskaper skal rapportere endringer i eierskap til aksjer på en måte som kan gjøre dem tilgjengelig for allmennheten.»

Forslag nr. 104 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at innsynsreglene rundt eierskap er de samme uavhengig av om eierskapet føres i aksjeeierbok eller i en verdipapirsentral (VPS), så langt dette er mulig.»

Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble vedtatt med 67 mot 31 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.44.04)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 78, 79, 98, 99 og 101, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 78 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette av 200 millioner kroner i et varig tilskudd til Helse Nord. Pengene skal brukes som et rekrutteringstilskudd, med mål om å rekruttere og stabilisere personellsituasjonen i eksisterende helse- og sykehustilbud, og å begrense bruken av innleie.»

Forslag nr. 79 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere et varig rekrutterings- og samhandlingstilskudd til Helse Nord på 40 millioner kroner. Tilskuddet skal understøtte rekrutteringstiltak i hele regionen og tiltak som bedrer samhandlingen mellom spesialisthelsetjenesten og den kommunale helse- og omsorgstjenesten og tjenesteutvikling og gode pasientforløp i helseregionen. Midlene kan brukes etter enighet mellom helseforetak og aktuelle kommuner.»

Forslag nr. 98 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede nivået på fastsettelsen av skjermingsfradraget, herunder påslaget, i aksjonærmodellen, jf. Skatteutvalget.»

Forslag nr. 99 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede nivået på treprosentregelen i fritaksmetoden, jf. Skatteutvalget.»

Forslag nr. 101 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gå fra krone- til prosenttoll på potet, herunder hel potet, potetflak og potetgranulat fra 1. januar 2024. Omleggingen skal omfatte tollvarenr. 0701, 0712 og 1105. For at markedsaktørene skal få tid til å tilpasse seg omleggingen, gis regjeringen fullmakt til for 2024 å administrere prosenttollsatsene ned slik at de tilsvarende inntil kronetollnivået.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble vedtatt med 63 mot 37 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.44.28)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 80, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å utvide den varslede høringen til plan- og bygningsloven til å også omfatte endring av plan og bygningsloven for å åpne for at kommuner kan stille krav om en viss andel kommunale boliger i reguleringsplaner.»

Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble vedtatt med 65 mot 35 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.44.51)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 81, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å utrede hvordan ikke-kommersielle boliger, med pris- og omsetningskontroll, kan defineres, og komme tilbake på egnet måte innen 1. juli 2024.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble vedtatt med 61 mot 39 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.45.10)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 82, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forskrift om lån fra Husbanken om å inkludere startlån i forsøks hjemmelen i en tidsbegrenset periode, herunder også forsøk for unge og førstegangsetablerere. Regjeringen skal ta sikte på at hjemmelen skal tre i kraft fra 1. juli 2024, og forsøkningsordningen skal evalueres.»

Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble vedtatt med 77 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.45.32)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 91 og 94, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 91 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i samråd med kommunene i nedbørsfeltet for Oslofjorden om å utrede konsekvensene ved å innføre sterke statlige føringer, tiltak som kan stimulere til mer interkommunalt samarbeid og ev. andre relevante virkemidler som kan bedre tilstanden i fjorden. Selvkost skal være et viktig prinsipp i vurderingen.»

Forslag nr. 94 lyder:

«Stortinget ber regjeringen åpne et område i nord for havvind som kan utlyses senest i 2027, og der det skal legges vekt på at konsekvensene for sameksistens med fiskeri, natur og miljø kan ivaretas på en god måte.»

Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble vedtatt med 63 mot 37 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.45.55)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

II

Andre fullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2024 kan:

1. ta opp nye langsiktige innenlandske statslån til et beløp inntil 150 000 mill. kroner.
2. ha utestående kortsiktige markedslån til et beløp inntil 100 000 mill. kroner.
3. ta imot innskudd i form av kontolån fra statsinstitusjoner og statlige fond og fra institusjoner som kan bli pålagt å plassere likviditet som kontolån til staten.
4. inngå rentebytteavtaler og tilsvarende derivatavtaler samt foreta sikkerhetsplasseringer knyttet til slike avtaler.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Videre var innstilt:

III

Meld. St. 1 (2023–2024) – Nasjonalbudsjettet 2024 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Sak nr. 7 [22:46:29]

Referat

1. (121) Statsministerens kontor melder at
  1. lov om endringer i arbeidsmiljøloven (forskriftshjemmel om lovens anvendelse for dykkeoperasjoner) (Lovvedtak 2 (2023–2024)) – er sanksjonert under 1. desember 2023.
Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (122) Ny saldering av statsbudsjettet 2023 (Prop. 30 S (2023–2024))
Enst.: Sendes finanskomiteen.

3. (123) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda Hofstad Helleland, Nikolai Astrup, Anne Kristine Linnestad, Margret Hagerup, Sveinung Stensland og Svein Harberg om Norges neste steg for kunstig intelligens (Dokument 8:46 S (2023–2024))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
4. (124) Rapport fra utvalget til å utrede Riksrevisjonens virksomhet (Dokument 19 (2023–2024))
Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
5. (125) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Mona Fagerås og Kristi Bergstø om bedring av arbeidsvilkår i luftfarten (Dokument 8:51 S (2023–2024))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Presidenten [22:46:52]: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 22.47.
